

Bible

Bible

Překlad 21. století

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Bible. Česky

Bible : překlad 21. století / [vedoucí projektu Alexandr Flek ; odborná spolupráce Jiří Hedánek, Pavel Hoffman, Zdeněk Sýkora].

– Vyd. 1. – Praha : Biblion, 2009. – 1564 s.

Přeloženo z hebrejštiny, aramejštiny, řečtiny

ISBN 978-80-87282-00-7 (váz., lamino). – ISBN 978-80-87282-01-4

(váz., koženková). – ISBN 978-80-87282-02-1 (váz., kožená)

27-232/-236

- Bible
- biblické texty
- texty

2-23/-27 – Bible. Biblistika [5]

Bible, překlad 21. století

Vydal © BIBLION, o. s., 2009

Všechna práva vyhrazena.

ISBN 978-80-87282-00-7 (lamino)

ISBN 978-80-87282-01-4 (koženka)

ISBN 978-80-87282-02-1 (kůže)

OBSAH

Slovo úvodem	.xi
Výchozí text.	.xiii
Poznámkový aparát, Použité zkratky	.xiv
Míry a váhy	.xv

STARÝ ZÁKON

Genesis	1	Kazatel	834
Exodus	63	Píseň písní	847
Leviticus	113	Izaiáš	858
Numeri	146	Jeremiáš	969
Deuteronomium	199	Pláč	1065
Jozue	244	Ezechiel	1079
Soudců	274	Daniel	1143
Rút	303	Ozeáš	1162
1. Samuelova	308	Joel	1180
2. Samuelova	345	Amos	1187
1. Královská	379	Abdiáš	1201
2. Královská	417	Jonáš	1204
1. Letopisů	453	Micheáš	1207
2. Letopisů	493	Nahum	1218
Ezdráš	534	Abakuk	1223
Nehemiáš	547	Sofoniáš	1228
Ester	566	Ageus	1234
Job	575	Zachariáš	1236
Žalmy	628	Malachiáš	1248
Příslloví	780		

NOVÝ ZÁKON

Matouš	1255	1. Timoteovi	1497
Marek	1294	2. Timoteovi	1502
Lukáš	1319	Titovi	1505
Jan	1361	Filemonovi	1507
Skutky apoštolů	1391	Židům	1508
Římanům	1429	Jakub	1522
1. Korintským	1446	1. Petr	1526
2. Korintským	1461	2. Petr	1531
Galatským	1471	1. Jan	1534
Efeským	1477	2. Jan	1539
Filipským	1483	3. Jan	1540
Koloským	1487	Juda	1541
1. Tesalonickým	1491	Zjevení	1543
2. Tesalonickým	1495		

SLOVO ÚVODEM

Každá civilizace je formována příběhem, ke kterému se odkazuje a na němž staví svůj obraz světa, svůj koncept dobra a zla, svou představu o dějinách, o smyslu života. Příběh Bible má v našem světě takovouto určující roli již celá tisíciletí.

Ať už jde o filosofii, literaturu, výtvarné umění, hudbu, architekturu, právo či politiku, naše civilizace zjevně či skrytě čerpá z biblického poselství a vede s ním stálý dialog. Bez osobní znalosti tohoto rámce, bez schopnosti rozumět všudypřítomným odkazům na biblické postavy, příběhy a výroky bychom se ocitli v prázdnu a naše vlastní kultura, náš vlastní svět by se nám staly cizími.

Bible má proto i v dnešní době svou nezastupitelnou roli. Není to jen dávná literární památka či pouhý předmět odborného studia badatelů. Je to stále živá kniha, kterou dnes aktivně čtou více než dvě miliardy lidí po celém světě. Překlad, který právě otevíráte, vznikl z touhy po tom, aby se s poselstvím této Knihy knih mohla nově a bezprostředně setkat i současná generace českých čtenářů.

Mezi českými překlady minulosti patří jistě nejčestnější místo *Bibli kralické*. Čeští bratři v letech 1577–1594 jako první u nás překládali z původních jazyků; do té doby se vycházelo pouze z latiny. Dílo vznikalo ve skromných podmínkách, tajně uprostřed náboženského pronásledování, ale tento „první český samizdat“ je pro své kvality vděčně používán dodnes. Způsob, jakým se kralickým bratřím podařilo skloubit věrnost originálu s jazykovou vytríbeností a zvukomalbou řeči zůstává u nás nepřekonán.

Vzhledem k pohnutým historickým událostem, jež následovaly, nebyla Bible kralická po svém posledním vydání z r. 1613 dlouhou dobu téměř nijak upravována a revidována. Zakonzervoval se tak čím dál archaičtější a pro běžného člověka odtazitější způsob „biblické mluvy“. Průlom přinesl v minulém století až *Český ekumenický překlad* (1961–1979). Po dlouhé době šlo o první Bibli v moderní češtině, překladatelé navíc do své práce promítli novější poznatky biblických věd. Překlad získal velkou popularitu a v době komunistické normalizace byl dokladem živé spolupráce křesťanských církví u nás.

Naše mateřština se ovšem dál nezadržitelně vyvíjí. Významné společenské změny posledních dvaceti let, nástup informačních technologií a celkové otevíření naší země, to vše má nesporný vliv na podobu a požadavky současného živého jazyka. Od posledního kompletního překladu Bible uběhlo právě třicet let a vyrostla celá nová generace, která má jistě stejné právo slyšet Boží slovo „svou vlastní řečí“ jako naši předkové v dobách minulých.

Především s ohledem na tuto generaci čtenářů vznikl *Překlad 21. století*. Jeho hlavním smyslem je představit biblický text v dnešní srozumitelné češtině. Po vzoru našich vynikajících předchůdců jsme se při překládání snažili držet pomyslného středu mezi topornou doslovností na jedné straně a volnou parafrází na straně druhé. Přistupovali jsme k Bibli jako k nesmírně hodnotné literatuře, v níž je neoddelitelně propojen obsah s formou, pravda s krásou a nadčasovost s aktuálností.

Překlad Bible je nekončícím úkolem. Nikdy není možné obsáhnout všechny její významové a formální roviny, tóny a odstíny. Naše vědomosti i schopnosti se tváří tvář takovému úkolu vždy ukážou jako omezené a nedostatečné. Do jaké míry se nám podařilo přetlumočit něco z bohatství biblického odkazu dnešní generaci, ukáže čas. Naší nadějí a modlitbou je, aby v naší zemi i v 21. století platilo, že

Boží slovo je živé, mocné a ostřejší než každý dvojsečný meč. Proniká až k rozhraní duše a ducha, až do morku a kloubů, až do srdce...^b

Za překladatelský a realizační tým
Alexandr Flek

Praha, leden 2009

^b Žid 4:12

VÝCHOZÍ TEXT

Předlohou pro překlad Starého zákona byla standardní edice masoretského textu *Biblia Hebraica Stuttgartensia* (5. rev. vyd., Stuttgart 1997). V některých případech, kde se hebrejský (nebo aramejský) text jeví jako porušený, jsme se řídili doporučeními poznámkového aparátu BHS a překládali v souladu se zněním kumránských rukopisů a starověkých překladů, jež jsou někdy až o tisíc let starší než dochovaný masoretský text. Tyto zdroje jsou vždy uvedeny v poznámkách pod čarou spolu s doslovným zněním masoretského textu.

Na celkem sedmnácti místech označených v poznámce jako „rekonstruované znění“^a uvádíme v souladu s výsledky soudobé textové kritiky pravděpodobné znění originálu, které však není podepřeno dochovanými textovými dokumenty. Jedná se o opravy běžných písarských chyb, jako je záměna písmena za jiné, záměna pořadí písmen, opakování písmene (dittografie) či jeho vynechávka (haplografie). Někdy jde pouze o jiné rozdělení hebrejského souhláskového textu na slova, příp. o jeho jinou vokalizaci.

V šesti případech překlad zohledňuje hebrejskou písarskou tradici, tzv. *tiq-qune soferim*.^b Jedná se o místa, kde židovští učenci zaeznamenali záměrnou změnu textu předchozími opisovači a zaznamenali pravděpodobnější původní znění. V jednom případě^c je písarská tradice uvedena jako alternativa v poznámce pod čarou.

Boží jméno *JHVH* v překladu nahrazujeme titulem Hospodin, jak je to v českých biblických překladech již po staletí zavedeno. Tímto archaičtějším synonymem slova „Pán“ nám čeština umožňuje reflektovat starodávnou praxi židovské zbožnosti, kdy se Boží jméno z úcty k němu nevyslovuje a při čtení je nahrazováno hebrejským *Adonaj*, tj. Pán, Panovník.^d

Překlad Nového zákona vychází z kritického vydání *Novum Testamentum Graece* (Nestle–Aland, 27. rev. vyd., Stuttgart 1998). Tam, kde svědectví jednotlivých řeckých pramenů není jednoznačné, jsme se zpravidla řídili doporučeními komise Spojených biblických společností, jak je uvádí Bruce Metzger v příručce *A Textual Commentary on the Greek New Testament* (2. vyd., Stuttgart, 1994). Důležité rukopisné varianty vždy uvádíme v poznámce pod čarou.

Číslo kapitol a veršů nejsou součástí původních biblických dokumentů. Pro snazší vyhledávání a srovnávání textů bylo číslování kapitol zavedeno ve 13. stol. n. l., číslování veršů pak v 16. stol. Číslování v tomto překladu vychází z výše uvedené hebrejské a řecké edice, místy se proto liší od některých starších českých překladů Bible.

Nadpisy částí knih a jednotlivých perikop jsou k původnímu textu rovněž přidány a slouží pouze jako pomůcka pro snadnější orientaci čtenářů. Totéž platí i pro členění knih na odstavce, které v původních textech není graficky vyznačeno.

^aNum 26:13; Soud 7:3; 16:2; 2.Sam 20:14; 1.Let 2:42; Žalm 22:16; 106:7; Iza 43:14; Jer 18:14; Eze 3:12; 32:27; Oze 4:4, 5; 9:7; Mich 2:8; 6:9; Sof 3:18   ^bSoud 18:30; 1.Sam 3:13; 2.Sam 12:14; Job 7:20; Oze 4:7; Abk 1:12   ^cJob 32:3   ^dK významu jména *JHVH* viz Exod 3:14–15.

POZNÁMKOVÝ APARÁT

Tam, kde text obsahuje zřejmou citaci nebo narážku na jinou pasáž Bible, případně na některý mimobiblický dokument,^a uvádíme odkaz v poznámce pod čarou. V jiných případech slouží odkaz jako vysvětlivka k objasnění kontextu či okolnosti, která dnešnímu čtenáři nemusí být automaticky zřejmá. V několika případech upozorňujeme na textovou shodu mezi některými pasážemi.^b V poznámkách však neuvádíme odkazy na četná paralelní místa, tzv. křížové reference.

V překladu zachováváme původní míry a váhy ve starověkých jednotkách. Převody na metrické ekvivalenty (které jsou někdy jen orientační) uvádíme v poznámkách. Některé údaje, např. o množství obilí, se v textu objevují v původních jednotkách objemu, v poznámkách je však uvádíme přepočítané na jednotky hmotnosti, jak je to dnes běžné.^c

Tam, kde text obsahuje časový údaj, který lze datovat i podle mimobiblických historických dokumentů, uvádíme v poznámce datum v souladu s dnešním běžným kalendářem.^d Údaje o hodinách a denních dobách převádíme zpravidla přímo v textu na údaje dnes obvyklé. Například v Mat 20:3 je tak výraz „okolo deváté hodiny“ převodem původního „okolo třetí hodiny“, neboť dobové počítání času začínalo od šesté hodiny ranní. Pouhý doslovný překlad by tedy na podobných místech byl zavádějící.

POUŽITÉ ZKRATKY

hebr.	hebrejsky, hebrejský, hebrejšтина
Kum	kumránské rukopisy
LXX	řecká Septuaginta
MT	hebrejský masoretský text
řec.	řecky, řecký
Sam	samaritánský Pentateuch
Syr	syřská Pešita
Tg	aramejské targumy
Vul	latinská Vulgata

^a Viz Skut 17:28; 1.Kor 15:33; Juda 15.   ^b Viz např. 1.Let 16:7, 23, 34; Neh 7:5.   ^c Shodný objem dvou odlišných druhů obilí se pak v poznámkách může objevit jako dvě rozdílné hmotnosti, viz např. 2.Let 2:9; 27:5.   ^d Viz např. 2.Král 25:1; Ezd 3:1; Iza 15:28; Eze 1:2; Ageus 2:1 aj.

MÍRY A VÁHY

Uvedené metrické ekvivalenty jsou přibližné a zaokrouhlené. Hodnota jednotek se v různých obdobích a na různých místech starověkého Předního východu poněkud lišila. Konkrétní převody jednotek jsou většinou uvedeny na příslušných místech textu v poznámkách pod čarou.

Délka

dlaň	7,5 cm	
píd'	22,5 cm	3 dlaně
loket	45 cm	2 pídě
hon (řec. <i>stadion</i>)	185 m	

Hmotnost

gera	0,6 g	1/20 šekelu
beke	5,8 g	1/2 šekelu
šekel	11,5 g	
hřivna (hebr. <i>mina</i>)	0,6 kg	50 šekelů
talent (hebr. <i>kikar</i>)	34 kg	60 hřiven

Objem

sypké látky

omer	2,2l	1/10 efy
míra (hebr. <i>sea</i>)	7,3l	1/3 efy
efa/bat	22l	
chomer	220l	10 ef

tekuté látky

mírka (hebr. <i>log</i>)	0,3l	1/72 batů
hin	3,6l	1/6 batů
bat	22l	
kor	220l	10 batů

STARÝ ZÁKON

GENESIS

NA POČÁTKU

Příběh nebe a země

NA POČÁTKU Bůh stvořil nebe a zemi. ²Země pak byla pustá a prázdná, nad propastí byla tma a nad vodami se vznášel Boží Duch.

³Bůh řekl: „Ať je světlo!“ – a bylo světlo. ⁴Bůh viděl, že světlo je dobré, a Bůh oddělil světlo od tmy. ⁵Bůh nazval světlo „den“ a tmu nazval „noc“. Byl večer a bylo ráno, den první.

⁶Bůh řekl: „Ať je uprostřed vod obloha, aby oddělovala vody od vod!“ ⁷Bůh učinil oblohu a oddělil vody pod oblohou od vod nad oblohou – a stalo se. ⁸Bůh nazval oblohu „nebe“ a byl večer a bylo ráno, den druhý.

⁹Bůh řekl: „Ať se vody pod nebem shromáždí na jedno místo a ať se ukáže souš!“ – a stalo se. ¹⁰Bůh nazval souš „země“ a shromáždění vod nazval „moře“. A Bůh viděl, že je to dobré.

¹¹Tehdy Bůh řekl: „Ať země zplodí zeleň: byliny nesoucí semeno a různé druhy plodných stromů nesoucích ovoce, v němž je jejich semeno na zemi!“ – a stalo se. ¹²Země vydala zeleň: různé druhy bylin nesoucích semeno a různé druhy stromů nesoucích ovoce, v němž je jejich semeno. A Bůh viděl, že je to dobré. ¹³Byl večer a bylo ráno, den třetí.

¹⁴Bůh řekl: „Ať jsou na nebeské obloze svítilny, aby oddělovaly den od noci; budou znameními k určování období, dnů a let; ¹⁵budou na nebeské obloze svítilnami k osvětlování země!“ – a stalo se. ¹⁶Bůh učinil dvě veliké svítilny: větší, aby vládla dni, a menší, aby vládla noci; učinil rovněž hvězdy. ¹⁷Bůh je umístil na nebeské obloze, aby osvětlovaly zemi, ¹⁸aby panovaly nade dnem a nocí a aby oddělovaly světlo od tmy. A Bůh viděl, že je to dobré. ¹⁹Byl večer a bylo ráno, den čtvrtý.

²⁰Bůh řekl: „Ať se vody zahemží množstvím živočichů a nad zemí pod nebeskou oblohou ať létají ptáci!“ ²¹Bůh tedy stvořil velké mořské obludy a všemožné druhy čilých živočichů, jimiž se zahemžily vody, i všemožné druhy okřídlených ptáků. A Bůh viděl, že je to dobré. ²²Bůh jim požehnal a řekl: „Plodte a množte se a naplňte vody v mořích; také ptáci ať se rozmnožují na zemi.“ ²³Byl večer a bylo ráno, den pátý.

²⁴Bůh řekl: „Ať země vydá různé druhy živočichů: různé druhy dobytka, drobné havěti i polní zvěře!“ – a stalo se. ²⁵Bůh učinil různé druhy polní zvěře a dobytka i všemožné druhy zemské havěti. A Bůh viděl, že je to dobré.

²⁶Tehdy Bůh řekl: „Učiňme člověka k našemu obrazu, podle naší podoby! Ať panují nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nad dobytkem, nade vší zemí i nad veškerou havětí lezoucí po zemi.“

²⁷Bůh stvořil člověka ke svému obrazu,
k obrazu Božímu stvořil jej:
jako muže a ženu stvořil je.

²⁸A Bůh jim požehnal. Bůh jim řekl: „Plodte a množte se, naplňte zem, podmaňte si ji a panujte nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem i nad každým živočichem lezoucím po zemi.“

²⁹Bůh také řekl: „Hle, dal jsem vám všechny byliny vydávající semeno na celém povrchu země i každý strom, na němž je ovoce vydávající semeno. To vám bude za pokrm.“³⁰Také veškeré polní zvíři, všem nebeským ptákům i všemu, co leze po zemi, zkrátka všemu, co má v sobě život, jsem dal za pokrm všechny zelené byliny“ – a stalo se.³¹Bůh viděl všechno, co učinil, a hle, bylo to velmi dobré! Byl večer a bylo ráno, den šestý.

2 Tak bylo dokončeno nebe a země s veškerou jejich rozmanitostí.
²Sedmého dne Bůh dokončil dílo, na němž pracoval; sedmého dne odpočinul od veškeré práce, kterou dělal.³Bůh sedmý den požehnal a posvětil jej, neboť v něm Bůh odpočinul od všeho díla, jež vykonal, když tvořil.

⁴To je příběh nebe a země, o jejich stvoření.

V Boží zahradě

Tenkrát, když Hospodin Bůh učinil zemi a nebe,⁵na zemi ještě nebylo žádné polní křoví a nerostly žádné polní byliny. Hospodin Bůh na zem ještě neselal déšť a nebyl ani člověk, který by obdělával půdu.⁶Ze země však vystupovala pára a zavlažovala celý zemský povrch.

⁷Hospodin Bůh pak z prachu zformoval člověka^a a do jeho chřípí vdechl dech života. Tak se člověk stal živou bytostí.

⁸Hospodin Bůh vysázel v Edenu^b na východě zahradu a do ní postavil člověka, jehož zformoval.⁹Hospodin Bůh nechal ze země vyrůst všelijaké stromy lákavé na pohled a dobré k jídlu, včetně stromu života uprostřed zahrady a stromu poznání dobra i zla.

¹⁰Z Edenu vycházela řeka, aby zavlažovala zahradu, a odtud se rozdělovala do čtyř hlavních toků.¹¹První se jmenuje Píson. Obtéká celou zemi Chavílu, kde je zlato,¹²a zlato té země je výborné. Je tam i vonná pryskyřice bdelium a kámen onyx.¹³Druhá řeka se jmenuje Gíchon; ta obtéká celou zemi Habeš.¹⁴Třetí řeka se jmenuje Tigris a teče na východ od Asýrie. A čtvrtá řeka je Eufrat.

¹⁵Hospodin Bůh tedy vzal člověka a usadil ho do zahrady Eden, aby ji obdělával a střežil.¹⁶Hospodin Bůh člověku přikázal: „Z každého stromu v zahradě můžeš svobodně jíst,¹⁷kromě stromu poznání dobra i zla. Z toho nejez, neboť v den, kdy bys z něj jedl, jistě zemřeš.“

¹⁸Hospodin Bůh také řekl: „Není dobré, aby člověk byl sám; opatřím mu rovnocennou oporu.“

^a7 hebr. *adam* zní jako *adama* (země); označuje člověka, lidstvo nebo je použito jako vlastní jméno (v. 19 aj.) ^b8 hebr. *Rozkoš*

¹⁹(Hospodin Bůh totiž zformoval ze země všechnu polní zvěř i všechno nebeské ptactvo a přivedl je k Adamovi, aby viděl, jak je pojmenuje. Jakkoli pak Adam nazval kterého živočicha, tak se jmenoval. ²⁰Adam tedy pojmenoval všechny dobytek, nebeské ptactvo i všechnu polní zvěř. Pro Adama se ale nenašla rovnocenná opora.)

²¹Hospodin Bůh tedy na Adama přivedl hluboký spánek. Když usnul, vzal jedno z jeho žeber a zaplnil to místo tělem. ²²Z onoho žebra, které vzal z Adama, pak Hospodin Bůh vytvořil ženu a přivedl ji k Adamovi.

²³Adam tenkrát řekl:

„To je konečně ona:
kost z mých kostí,
tělo z mého těla!
Bude se nazývat manželkou,
neboť je vzata z manžela!“

²⁴To proto muž opouští otce i matku – aby přilnul ke své manželce a stali se jedním tělem. ²⁵Oba dva, muž i jeho žena, byli nazí a nestyděli se.

První hřích

3 Nejchytřejší ze všech polních zvířat, která Hospodin Bůh učinil, byl had. Ten řekl ženě: „Opravdu vám Bůh zakázal jíst ze všech stromů v zahradě?“

²„Ovoce stromů v zahradě jíst smíme,“ odpověděla žena hadovi. ³„Ale o ovoci stromu uprostřed zahrady Bůh řekl: ‚Nejezte z něj, ani se ho nedotýkejte, jinak zemřete.‘“^a

⁴Na to had ženě řekl: „Určitě nezemřete! ⁵Bůh ale ví, že jakmile pojíte z toho stromu, otevrou se vám oči a budete jako Bůh: budete znát dobro i zlo.“

⁶Když tedy žena viděla, že onen strom je dobrý k jídlu a lákavý na pohled, strom žádoucí k nabytí rozumu, vzala z jeho ovoce a jedla. Dala i svému muži, který byl s ní, a také on jedl. ⁷Tehdy se jim oběma otevřely oči a poznali, že jsou nazí. Svázali tedy fíkové listí a udělali si zástěrky.

⁸Vtom ale uslyšeli hlas Hospodina Boha procházejícího se zahradou za denního vánku. Tehdy se Adam a jeho žena skryli před Hospodinem Bohem uprostřed stromů zahrady.

⁹„Kde jsi?“ volal Hospodin Bůh na Adama.

¹⁰Ten odpověděl: „Slyšel jsem v zahradě tvůj hlas a dostal jsem strach, protože jsem nahý. Proto jsem se skryl.“

¹¹„Kdo ti řekl, že jsi nahý?“ tázal se Bůh. „Nejedl jsi z toho stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst?“

¹²Adam odpověděl: „Žena, kterou jsi mi dal, aby byla se mnou, ta mi dala z toho stromu, a tak jsem jedl.“

¹³„Cos to udělala?“ řekl Hospodin Bůh ženě.

„Had mě podvedl, a tak jsem jedla,“ odpověděla.

¹⁴Hospodin Bůh tehdy řekl hadovi:

„Za to, cos udělal, budeš zlořečený
mezi vším dobytkem i divokými zvířaty.“

Po všechny dny svého života polezeš po břiše
a žrát budeš prach.
¹⁵ Rozpoutám také nepřátelství mezi tebou a ženou
i mezi tvým a jejím potomkem.
On ti rozdrtí hlavu
a ty mu rozdrtíš patu.“

¹⁶Ženě řekl:

„Rozmnožím útrapy tvého těhotenství,
své děti budeš rodit v bolestech.
Po muži budeš dychtivě toužit,
on ti však bude poroučet.“

¹⁷Adamovi řekl:

„Protožeš poslechl svou ženu
a jedl ze zakázaného stromu,
země bude kvůli tobě zlořečená!
Po všechny dny svého života
z ní budeš jíst v útrapách;
¹⁸ bude ti plodit trní a bodláčí
a ty budeš jíst polní byliny.
¹⁹ V potu tváře budeš jíst svůj chléb,
dokud se nevrátíš do země,
neboť z ní pochází:
Prach jsi a v prach se obrátíš!“

²⁰Adam pak dal své ženě jméno Eva (to jest *Živa*), neboť ona byla matkou všech živých.

²¹Hospodin Bůh udělal Adamovi a jeho ženě kožený oděv a oblékl je.
²²Hospodin Bůh si tehdy řekl: „Hle, člověk se stal jakoby jedním z nás, neboť zná dobro i zlo. Nyní se tedy postarám, aby nevztáhl ruku, nevzal také ze stromu života a nežil navěky.“ ²³Proto Hospodin Bůh člověka vyhnal ze zahrady Eden, aby obdělával zemi, z níž byl vzat. ²⁴Vyhostil člověka a na východní straně zahrady Eden umístil cheruby s míhajícím se plamenem mečem, aby střežili cestu ke stromu života.

Kain a Abel

4 Adam se miloval se svou ženou Evou a ta počala a porodila Kaina. Tehdy řekla: „Získala jsem od Hospodina muže!“^a ²Porodila také Ábelu, jeho bratra. Ábel se pak stal pastýřem ovcí, ale Kain obdělával půdu.

³Po nějaké době se stalo, že Kain přinesl Hospodinu oběť z plodů země, ⁴zatímco Ábel ji přinesl z prvorozených ovcí svého stáda a z jejich tuku. Hospodin našel zalíbení v Ábelovi a v jeho oběti, ⁵ale v Kainovi a jeho oběti zalíbení nenašel. Kaina to rozlítlo, až se mu zkřivila tvář.

⁶Hospodin tedy Kainovi řekl: „Proč se zlobíš? Proč máš zkřivenou tvář?
⁷Copak tě nepřijmu, když budeš jednat dobře? Když ale nebudeš jednat dobře,

^a1 jméno *Kain* v hebr. zní podobně jako *Zisk*

pak ve dveřích číhá hřích a dychtí po tobě. Ty ale máš nad ním panovat.“

⁸Kain svému bratru řekl: „Pojďme na pole!“^a A když byli na poli, Kain se na svého bratra Ábela vrhl a zabil ho.

⁹„Kde je tvůj bratr Ábel?“ zeptal se Kaina Hospodin.

¹⁰„Nevím,“ odpověděl. „Jsem snad strážcem svého bratra?“

¹¹„Cos to udělal?“ řekl mu Bůh. „Slyš, krev tvého bratra ke mně volá ze země! ¹²Teď budeš zlořečenější než země, která otevřela ústa, aby vpila krev tvého bratra, kterou jsi prolil! ¹³Když budeš obdělávat zem, už ti nedá svoji sílu. Budeš na zemi tulákem a štvancem.“

¹⁴„Můj trest je větší, než lze unést,“ odpověděl Kain Hospodinu. ¹⁵„Pohleď, dnes mě vyháníš ze vsí úrodné země a budu se před tebou muset skrývat. Budu na zemi tulákem a štvancem a kdokoli mě najde, ten mě zabije!“

¹⁶Hospodin mu řekl: „Kdokoli zabije Kaina, ponese sedminásobnou pomstu.“ Hospodin pak na Kaina vložil znamení, aby ho nikdo, kdo ho najde, nezabil. ¹⁷Kain tedy odešel od Hospodinovy tváře a usadil se v zemi Nód^b na východ od Edenu.

¹⁸Kain se miloval se svou ženou a ta počala a porodila Chanocha. Postavil město a pojmenoval ho po svém synovi Chanoch. ¹⁹Chanochovi se pak narodil Irad, Irad zplodil Mechujaele, Mechujael zplodil Metušaele a Metušael zplodil Lámecha.

²⁰Lámech si vzal dvě ženy: jedna se jmenovala Ada, druhá Cila. ²¹Ada porodila Jábala, jenž se stal otcem těch, kdo žijí ve stanech a pasou stáda.

²²Jeho bratr jménem Jubal se stal otcem všech, kdo hrají na citory a píšely.

²³Cila také porodila, a to Tubal-kaina, mistra všech kovářů bronzu a železa. A Tubal-kainova sestra byla Naama.

²⁴Lámech řekl svým ženám:

„Ado a Cilo, poslouchejte mě,
ženy Lámechovy, slyšte mou řeč:
Zabil jsem muže za ránu, kterou mi zasadil,
zabil jsem mladíka za zranění, jež mi způsobil.“

²⁵Bude-li Kain mstěn sedmkrát,
Lámech bude mstěn sedmasedmdesátkrát!“

²⁶Adam se znovu miloval se svou ženou a ta porodila syna a dala mu jméno Set (to jest *Náhrada*). Řekla si totiž: „Bůh mi dal jiného potomka náhradou za Ábela, kterého zabil Kain.“ ²⁷Také Setovi se pak narodil syn a dostal jméno Enóš, *Člověk*.

Tehdy začalo vzývání Hospodinova jména.

Adamovo potomstvo

5 Toto je kniha Adamova příběhu.

Tenkrát, když Bůh stvořil člověka, učinil jej podle své podoby.^c ²Stvořil je jako muže a ženu, požehnal jim a v den, kdy byli stvořeni, jim dal jméno Adam, *Člověk*.

³Když bylo Adamovi 130 let, zplodil syna podle své podoby, ke svému obrazu, a dal mu jméno Set. ⁴Po zplodění Seta žil Adam ještě 800 let a plodil syny a dcery. ⁵Adam žil celkem 930 let a potom zemřel.

^a8 podle Sam, LXX, Syr, Vul (slova „Pojďme na pole“ v MT chybí)
^bToulání (srov. v. 12 a 14)

^c16 hebr. *Bloudění*,

^d1 Gen 1:26–27

⁶Když bylo Setovi 105 let, zplodil Enóše. ⁷Po zplození Enóše žil Set ještě 807 let a plodil syny a dcery. ⁸Set žil celkem 912 let a potom zemřel.

⁹Když bylo Enóšovi 90 let, zplodil Kénana. ¹⁰Po zplození Kénana žil Enóš ještě 815 let a plodil syny a dcery. ¹¹Enóš žil celkem 905 let a potom zemřel.

¹²Když bylo Kénanovi 70 let, zplodil Mahalalela. ¹³Po zplození Mahalalela žil Kénan ještě 840 let a plodil syny a dcery. ¹⁴Kénan žil celkem 910 let a potom zemřel.

¹⁵Když bylo Mahalalelovi 65 let, zplodil Járeda. ¹⁶Po zplození Járeda žil Mahalalel ještě 830 let a plodil syny a dcery. ¹⁷Mahalalel žil celkem 895 let a potom zemřel.

¹⁸Když bylo Járedovi 162 let, zplodil Enocha. ¹⁹Po zplození Enocha žil Járed ještě 800 let a plodil syny a dcery. ²⁰Járed žil celkem 962 let a potom zemřel.

²¹Když bylo Enochovi 65 let, zplodil Metuzaléma. ²²Po zplození Metuzaléma žil Enoch s Bohem ještě 300 let a plodil syny a dcery. ²³Enoch žil celkem 365 let. ²⁴Enoch žil s Bohem, až jednou zmizel, neboť ho Bůh vzal.

²⁵Když bylo Metuzalémovi 187 let, zplodil Lámecha. ²⁶Po zplození Lámecha žil Metuzalém 782 let a plodil syny a dcery. ²⁷Metuzalém žil celkem 969 let a potom zemřel.

²⁸Když bylo Lámechovi 182 let, zplodil syna ²⁹a dal mu jméno Noe, *Úleva*, neboť řekl: „Ten nám přinese úlevu od těžké dřiny našich rukou, kterou máme se zemí, již Hospodin zlořečil.“ ³⁰Po zplození Noema žil Lámech 595 let a plodil syny a dcery. ³¹Lámech žil celkem 777 let a potom zemřel.

³²A když bylo Noemovi 500 let, zplodil Sema, Chama a Jáfeta.

Zkažená země

6 Když se lidstvo na zemi začalo množit a rodily se jim dcery, ²Boží synové viděli, jak jsou lidské dcery krásné, a brali si za ženy všechny, jichž se jim zachtělo. ³Tehdy si Hospodin řekl: „Můj Duch nezůstane v člověku navěky – je to koneckonců smrtelník! Ať jeho život trvá jen sto dvacet let.“

⁴(V oněch dnech, a také později, se na zemi vyskytovali zrůdní obři. Boží synové totiž přicházeli k lidským dcerám a ty jim je rodily. To jsou ti dávní hrdinové, ti muži slavné pověsti.)

⁵Hospodin viděl, jak se na zemi množí lidské zlo a že všechny myšlenky, jež sprádají v srdcích, jsou den co den jen zlé. ⁶Hospodin litoval, že vůbec učinil člověka, a trápil se v srdci. ⁷Tehdy si řekl: „Člověka, jehož jsem stvořil, smetu z povrchu země a s ním i dobytek, drobnou havěť a nebeské ptactvo! Je mi líto, že jsem je učinil.“

⁸Noe však u Hospodina našel milost.

Postav si archu

⁹Toto je Noemův příběh.

Noe byl mezi svými současníky spravedlivý a poctivý člověk. Noe žil s Bohem. ¹⁰Noe zplodil tři syny: Sema, Chama a Jáfeta.

¹¹Země však byla v Božích očích zkažená a plná násilí. ¹²Bůh pohlédl na zemi a hle, byla zkažená! Každý smrtelník na zemi žil zkaženě.

¹³Bůh Noemovi řekl: „Se všemi smrtelníky je konec. Země je plná jejich násilí, a tak je zničím i se zemí. ¹⁴Postav si archu z cypřišového dřeva.

Archu propleteš rákosím a zevnitř i zvenčí ji vymažeš smolou. ¹⁵Uděláš ji takto: archa bude 300 loktů dlouhá, 50 loktů široká a 30 loktů vysoká.^a ¹⁶V arše necháš průzor a o loket výše ji zastřešíš; do boku archy také vsadíš dveře. Uděláš v ní spodní, druhé a třetí patro. ¹⁷Hle, já sám způsobím na zemi záplavu vody, jež zničí všechny živé tvory pod nebem. Vše, co je na zemi, zahyne. ¹⁸S tebou však uzavřu smlouvu, a tak vejdeš do archy – ty a s tebou tví synové, tvá žena a ženy tvých synů. ¹⁹Ze všeho živého, z veškerého tvorstva, přivedeš do archy po páru od každého druhu, aby přežili s tebou. Bude to samec a samice ²⁰z různých druhů ptáků, z různých druhů dobytka i z všemožných druhů zemské havěti. Z toho všeho k tobě přijde po páru, abys je zachoval naživu. ²¹Proto si opatří veškerou potravu, která se jí, a připrav zásoby jídla pro sebe i pro ně.“

²²Noe tak učinil; učinil všechno přesně tak, jak mu Bůh přikázal.

7 Hospodin potom Noemovi řekl: „Vejdi s celou svou domácností do archy. Viděl jsem totiž, že jsi přede mnou v tomto pokolení jediný spravedlivý. ²Ze všech čistých zvířat vezmeš k sobě po sedmi párech, vždy samce a samici; ze všech nečistých zvířat však jen po páru, samce a samici. ³Také z nebeského ptactva vezmeš po sedmi párech, vždy samce a samici, pro zachování jejich semene na zemi. ⁴Už za sedm dní totiž na zem sešlu déšť, jenž potrvá čtyřicet dní a čtyřicet nocí. Vše, co jsem učinil, smetu z povrchu země.“

⁵A Noe učinil všechno tak, jak mu Hospodin přikázal.

Potopa

⁶Země byla zaplavena vodou, když bylo Noemovi šest set let. ⁷Kvůli té vodní záplavě vešel Noe do archy a s ním jeho synové, jeho žena a ženy jeho synů. ⁸Ze všech čistých i nečistých zvířat, ze všech ptáků i ze všeho, co leze po zemi, ⁹vešli k Noemovi do archy vždy dva a dva, samec a samice, jak to Noemovi přikázal Bůh.

¹⁰Po sedmi dnech pak byla země zaplavena vodou. ¹¹Stalo se to šestistého roku Noemova života, sedmnáctého dne druhého měsíce. Ten den vytryskly všechny prameny veliké propasti a nebeské průduchy se otevřely. ¹²Průtrž vod trvala na zemi čtyřicet dní a čtyřicet nocí.

¹³Noe, jeho synové Sem, Cham a Jáfet, Noemova žena a tři ženy jeho synů vešli onoho dne do archy. ¹⁴Oni i všemožné druhy zvířet, dobytka, havěti lezoucí po zemi i ptactva, všichni ptáci a okřídlení ¹⁵přišli k Noemovi do archy. Ze všeho, v čem je duch života, přišli po jednom páru. ¹⁶Z veškerého tvorstva přišel samec a samice, jak jim Bůh přikázal. A Hospodin za ním zavřel.

¹⁷Na zemi pak během čtyřiceti dní nastala potopa. Vody přibývalo, až nadnesla archu, takže se zvedla od země. ¹⁸Voda se na zemi mohutně vzdouvala, rychle jí přibývalo a archa plula po vodní hladině. ¹⁹Voda se na zemi vzdouvala stále mohutněji, až přikryla všechny vysoké hory pode vším nebem. ²⁰A když byly hory přikryty, vzdemula se voda ještě o patnáct loktů.^b

²¹Veškeré tvorstvo na zemi, vše, co se hýbe, zahynulo – ptactvo i dobytek, zvířet i veškerá havěť hemžící se po zemi, i všichni lidé. ²²Vše, co mělo v chřípí dech života, vše, co žilo na souši, pomřelo. ²³Bůh smetl všechny

^a15 asi 138 × 23 × 14 m (1 loket = asi 46 cm)   ^b20 asi 7 m

živé tvory z povrchu země. Vše od člověka až po dobytek, drobnou havěť i nebeské ptactvo bylo smeteno ze země. Zůstal jen Noe a ti, kdo s ním byli v arše.

²⁴Voda se na zemi vzdouvala sto padesát dní.

Nový začátek

8 Bůh však pamatoval na Noema i na všechnu zvěř a dobytek, který s ním byl v arše. Nechal nad zemí vát vítr a voda se utišila. ²Prameny propasti i nebeské průduchy se zavřely a průtrž z nebe přestala. ³Voda začala ze země zvolna ustupovat a po sto padesáti dnech konečně opadla.

⁴Sedmnáctého dne sedmého měsíce archa spočinula na pohoří Ararat.

⁵Voda zvolna opadala až do desátého měsíce. Prvního dne desátého měsíce se ukázaly vrcholky hor.

⁶Po čtyřiceti dnech Noe otevřel okno, jež v arše udělal, ⁷a vypustil havrana. Ten vylétal a zase se vracel, dokud voda na zemi nevyschla. ⁸Potom vypustil holubici, kterou měl s sebou, aby zjistil, zda voda ustoupila z povrchu země. ⁹Holubice však nenašla místo, kde by mohla nohama spočinout, a vrátila se k němu do archy, neboť voda ještě pokrývala celý povrch země. Noe tedy vystrčil ruku, chytil ji a vzal ji k sobě do archy. ¹⁰Počkal ještě sedm dní a znovu vypustil holubici z archy. ¹¹Večer se k němu holubice vrátila a hle, v zobáku měla čerstvý olivový lístek! Tak Noe poznal, že voda ustoupila ze země. ¹²Počkal tedy dalších sedm dní, vypustil holubici znovu a už se k němu nevrátila.

¹³Šestistého prvního roku Noemova života, prvního dne prvního měsíce, začala voda na zemi vysychat. Noe tedy odsunul příklop archy, podíval se ven a hle, zemský povrch osychal. ¹⁴Dvacátého sedmého dne druhého měsíce byla země suchá.

¹⁵Tehdy Bůh k Noemovi promluvil: ¹⁶„Vyjdi z archy – ty a s tebou tví synové, tvá žena a ženy tvých synů. ¹⁷Vyveď s sebou všechno živé, co máš u sebe – veškeré tvory z ptactva, dobytka i havěti lezoucí po zemi. Ať se hemží na zemi a ať se na zemi plodí a množí.“

¹⁸Noe tedy vyšel ven a s ním i jeho synové, jeho žena a ženy jeho synů.

¹⁹Všechna zvěř, všechna havěť, každý pták, všechno, co se hýbe po zemi, vyšlo z archy podle svých čeledí.

²⁰Noe tehdy postavil Hospodinu oltář a vzal ze všech čistých zvířat a ze všeho čistého ptactva a obětoval na oltáři zápalné oběti. ²¹Když Hospodin ucítil příjemnou vůni, řekl si v srdci: „Už nikdy kvůli člověku neprokleji zem, i když jsou myšlenky lidského srdce už od mládí zlé. Nikdy už nepobiji vše živé, jako jsem to učinil.“

²²Dokud bude trvat země,
nikdy nepřestane setba a žně,
chlad a horko, léto, zima
ani noc a den.“

Boží smlouva se stvořením

9 Bůh tehdy Noemovi i jeho synům požehnal a řekl jim: „Plodte a množte se, naplňte zem. ²Ať z vás má strach a hrůzu všechna plní zvěř,

všechno nebeské ptactvo, všechno, co se hýbe po zemi, i všechny mořské ryby: jsou vám vydáni do rukou. ³Všechno živé, co se hýbe, vám bude za pokrm; to všechno vám dávám tak jako dříve zelené byliny.

⁴Nesmíte však jíst maso, dokud je v něm život, totiž krev. ⁵Krev vašeho života budu rozhodně mstít. Každé zvíře i člověka za ni budu volat k odpovědnosti. Za lidský život budu volat k odpovědnosti každého jeho bratra.

⁶Kdo prolíje krev člověka,
toho krev bude člověkem prolita,
neboť k obrazu Božímu
učinil Bůh člověka.

⁷Plodte se tedy a množte se,
ať se vámi jen hemží zem,
takto se na ní rozmnožte!“

⁸Potom Bůh k Noemovi a jeho synům promluvil: ⁹„Hle, já uzavírám smlouvu s vámi, s vaším budoucím semenem ¹⁰i s každou živou bytostí, jež je s vámi – s ptactvem, dobyt看em i se vši polní zvěří – se vším živým, co vyšlo z archy. ¹¹Uzavírám s vámi tuto smlouvu: Veškeré tvorstvo už nikdy nebude vyhubeno záplavou vody. Už nikdy nenastane potopa, jež by zničila zemi.“

¹²Tehdy Bůh řekl: „Toto je znamení smlouvy, kterou uzavírám s vámi i s každou živou bytostí, jež je s vámi, pro všechna příští pokolení: ¹³Na oblak pokládám duhu, aby byla znamením smlouvy mezi mnou a zemí. ¹⁴Kdykoli zahalím zemi oblakem a na oblaku se ukáže duha, ¹⁵připomenu si svou smlouvu s vámi i s každou živou bytostí, a už nikdy nepřijde záplava vody, aby vyhubila veškeré tvorstvo. ¹⁶Když bude na oblaku duha, pohlédnu na ni, abych si připomněl věčnou smlouvu mezi Bohem a každou živou bytostí na zemi.“

¹⁷Bůh Noemovi řekl: „Toto je znamení smlouvy, kterou jsem učinil s veškerým tvorstvem na zemi.“

Sem, Cham a Jáfet

¹⁸Noemovi synové, kteří vyšli z archy, byli Sem, Cham a Jáfet (onen Cham byl otcem Kanaána). ¹⁹Tito tři byli Noemovi synové; z nich se zalidnila celá země.

²⁰Zemědělec Noe byl první, kdo vysadil vinici. ²¹Napil se vína, opil se a ležel obnažen ve svém stanu. ²²Cham, otec Kanaána, spatřil nahotu svého otce a pověděl o tom oběma svým bratrům venku. ²³Sem a Jáfet tedy vzali plášť a oba si ho dali na ramena. Pak šli pozpátku a přikryli nahotu svého otce. Byli obráceni čelem nazpátek, a tak nahotu svého otce nespátřili.

²⁴Když se Noe probral z opilosti a dozvěděl se, co mu jeho nejmladší syn provedl, ²⁵řekl:

„Zlořečený buď Kanaán;
ať je pro své bratry
otrokem všech otroků!“

²⁶Řekl také:

„Požehnán buď Hospodin, Bůh Semův,
jemuž bude Kanaán otročit!

²⁷Kéž Bůh rozšíří Jáfeta,
ať bydlí ve stanech Semových,
jemuž bude Kanaán otročit!“

²⁸Po potopě žil Noe ještě 350 let. ²⁹Noe žil celkem 950 let a potom zemřel.

Původ národů země

10 Toto jsou rody Noemových synů Sema, Chama a Jáfeta. Po potopě se jim narodili synové.

²Synové Jáfetovi jsou: Gomer, Magog, Madaj, Javan, Tubal, Mešek a Tiras.

³Synové Gomerovi: Aškenáz, Rifat a Togarma.

⁴Synové Javanovi: Eliša a Taršiš, Kitejští a Rodanští.^a ⁵Z nich se rozdělily přímořské národy podle svých zemí, jazyků, rodů a národností.

⁶Synové Chamovi jsou: Habeš,^b Egypt, Put a Kanaán.

⁷Synové Habeše: Seba, Chavíla, Sabta, Raema a Sabteka.

Synové Raemovi: Šeba a Dedan.

⁸Habeš také zplodil Nimroda, jenž se stal prvním bojovníkem na zemi.

⁹Byl to před Hospodinem udatný lovec, a proto se říká: „Jako Nimrod, udatný lovec před Hospodinem.“ ¹⁰Hlavními městy v jeho království byly Bábel, Uruk, Akkad a Kalne v zemi Šineár.^c ¹¹Z té země pak šel do Asýrie, kde vystavěl Ninive, Rechobot-ír, Kelach ¹²a Resen, jež leží mezi Ninive a Kelachem, oním velikým městem.

¹³Egypt zplodil Ludské, Anamské, Lehabské, Naftuchské, ¹⁴Patruské, Kasluchské (z nichž pocházejí Filištíni) a Kaftorské.

¹⁵Kanaán zplodil Sidona, svého prvorozeného, dále Cheta, ¹⁶Jebusejce, Emorejce, Girgašejce, ¹⁷Hivejce, Arkejce, Sinejce, ¹⁸Arvadejce, Semarejce a Chamatejce. Kanaánské rody se později rozšířily, ¹⁹takže hranice Kanaánu vedly od Sidonu směrem přes Gerar až ke Gaze a směrem přes Sodomu, Gomoru, Admu a Cebojim až k Leše.

²⁰To jsou synové Chamovi podle svých rodů, jazyků, zemí a národností.

²¹Semovi, otci všech Heberových synů, bratru staršího Jáfeta, se také rodili potomci.

²²Semovi synové jsou: Elam, Ašur, Arpakšad, Lud a Aram.

²³Synové Aramovi: Úc, Chul, Geter a Mešek.^d

²⁴Arpakšad zplodil Šelacha a Šelach zplodil Hebera.

²⁵Heberovi se narodili dva synové: jeden se jmenoval Peleg, *Rozdělení*, neboť za jeho dnů byla země rozdělena, a jeho bratr se jmenoval Joktan.

²⁶Joktan zplodil Almodada, Šelefa, Chasarmaveta, Jeracha, ²⁷Hadorama, Uzala, Diklu, ²⁸Obala, Abimaele, Šebu, ²⁹Ofira, Chavílu a Jobaba; všichni

^a4 podle Sam, LXX a někt. hebr. rukopisů (MT: *Dodanští*); srov. 1.Let 1:7 ^b6 hebr.

Kúš, označení Etiopie (Nubie) ^c10 starodávný název pro území pozdější Babylonie

^d23 podle LXX (MT: *Maš*); 1.Let 1:17

tito jsou synové Joktanovi. ³⁰Jejich bydliště se prostíralo od Mešy směrem k hoře Sefar na východě.

³¹To jsou synové Semovi podle svých rodů, jazyků, zemí a národností.

³²To jsou rody Noemových synů podle svých pokolení a národností; z nich se po potopě rozdělily národy země.

Bábel

11 Celá země mluvila jednou řečí, jedněmi slovy. ²Když lidé putovali na východ, našli planinu v zemi Šineár^a a usadili se na ní.

³Tehdy si spolu řekli: „Pojďme, udělejme cihly a vypalme je v ohni.“ A tak měli cihly místo kamene a asphalt místo malty. ⁴Řekli si totiž: „Pojďme, postavme si město a věž, jejíž vrchol dosáhne až k nebi. Tak si uděláme jméno, abychom nebyli rozptýleni po celé zemi!“

⁵Hospodin však sestoupil, aby spatřil to město a tu věž, kterou lidští synové stavěli. ⁶Hospodin si řekl: „Hle, lid je zajedno a všichni mají jednu řeč. A toto je jen začátek jejich díla. Nic jim už nezabrání vykonat, cokoli si předsevzali. ⁷Nuže, sestoupíme a zmateme tam jejich řeč, aby jeden nerozuměl řeči druhého.“

⁸Hospodin je odtud rozptýlil po celé zemi, a tak to město přestali stavět. ⁹Proto se to město jmenuje Bábel, *Zmatek*, neboť tam Hospodin zmátl řeč všech obyvatel země. Hospodin je odtud rozptýlil po celé zemi.

Semovo potomstvo

¹⁰Toto je Semův rod.

Dva roky po potopě zplodil Sem ve věku 100 let Arpakšada. ¹¹Sem žil po zplodění Arpakšada ještě 500 let a plodil syny a dcery.

¹²Arpakšad ve věku 35 let zplodil Šelacha. ¹³Po zplodění Šelacha žil Arpakšad ještě 403 let a plodil syny a dcery.

¹⁴Šelach ve věku 30 let zplodil Hebera. ¹⁵Po zplodění Hebera žil Šelach ještě 403 let a plodil syny a dcery.

¹⁶Heber ve věku 34 let zplodil Pelega. ¹⁷Po zplodění Pelega žil Heber ještě 430 let a plodil syny a dcery.

¹⁸Peleg ve věku 30 let zplodil Reúa. ¹⁹Po zplodění Reúa žil Peleg ještě 209 let a plodil syny a dcery.

²⁰Reú ve věku 32 let zplodil Seruga. ²¹Po zplodění Seruga žil Reú ještě 207 let a plodil syny a dcery.

²²Serug ve věku 30 let zplodil Náchora. ²³Po zplodění Náchora žil Serug ještě 200 let a plodil syny a dcery.

²⁴Náchor ve věku 29 let zplodil Teracha. ²⁵Po zplodění Teracha žil Náchor ještě 119 let a plodil syny a dcery.

²⁶Terach ve věku 70 let zplodil Abrama, Náchora a Hárana.

Terachovo potomstvo

²⁷Toto je Terachův rod.

Terach zplodil Abrama, Náchora a Hárana; Háran pak zplodil Lota. ²⁸Háran však zemřel ve své vlasti, v chaldejském Uru, dříve než jeho otec Terach. ²⁹Abram a Náchor se oženili. Abramova žena se jmenovala Saraj

^a2 viz pozn. u Gen 10:10

a Náchorova žena Milka, dcera Hárana, otce Milky a Jisky. ³⁰Saraj však byla neplodná, neměla děti.

³¹Terach vzal svého syna Abrama, Háranova syna Lota a svou snachu Saraj, ženu svého syna Abrama, a vydali se spolu na cestu z chaldejského Uru do kanaánské země. Když však přišli do Cháranu, usadili se tam.

³²Terach žil 205 let a zemřel v Cháranu.

PRAOTCOVÉ

Odejdi ze své země

12 Hospodin Bůh řekl Abramovi: „Odejdi ze své země, ze svého příbuzenstva a ze svého otcovského domu do země, kterou ti ukážu.

²Učiním z tebe veliký národ
a požehnám ti.

Zjednám ti veliké jméno
a budeš požehnáním.

³Požehnám těm, kdo ti žehnají,
a toho, kdo ti zlořečí, proklejí.

Všechny rodiny země
dojdou požehnání v tobě.“

⁴Abram tedy šel, jak mu řekl Hospodin, a šel s ním i Lot. Když odešel z Cháranu, bylo Abramovi sedmdesát pět let. ⁵Abram s sebou vzal svou ženu Saraj, svého synovce Lota a všechnu majetek, jehož nabyli, i čeledě, kterou získali v Cháranu. Vydali se na cestu do kanaánské země a přišli do ní.

⁶Abram procházel tou zemí až k místu zvanému Šechem, až k dubu More. (V zemi tenkrát žili Kananejci.) ⁷Tedy se Abramovi ukázal Hospodin a řekl: „Tuto zem dám tvému semeni.“ Abram tam proto postavil oltář Hospodinu, jenž se mu ukázal.

⁸Odtud se přesunul k horám na východ od Bet-elu. Vztyčil svůj stan mezi Bet-elem na západě a Ajem na východě, postavil tam oltář Hospodinu a vzýval Hospodinovo jméno.

⁹Potom Abram pokračoval v cestě a putoval na jih, k Negevu.

Abram v Egyptě

¹⁰V zemi pak nastal hlad, a tak se Abram vydal dolů do Egypta. Chtěl tam nějakou dobu pobýt, neboť v zemi panoval krutý hlad. ¹¹Cestou, když se blížil k Egyptu, řekl své ženě Saraj: „Pohleď, vím, jak překrásná jsi žena. ¹²Až tě Egypťané uvidí, řeknou: ‚To je jeho žena!‘ a zabijí mě, ale tebe nechají naživu. ¹³Říkej prosím, že jsi má sestra, aby se mi díky tobě vedlo dobře a abych díky tobě zůstal naživu.“

¹⁴Abram tedy přišel do Egypta a Egypťané viděli, jak je ta žena velmi krásná. ¹⁵A když ji uviděli faraonovi hodnostáři, vychválili ji před faraonem tak, že byla vzata do faraonova domu. ¹⁶Abramovi se díky ní vedlo velmi dobře – měl brav, skot i osly, otroky, otrokyně, oslice a velbloudy.

¹⁷Hospodin však kvůli Abramově manželce Saraj bil faraona a jeho dům velikými ranami. ¹⁸Farao si proto Abrama zavola. „Cos mi to udělal?“ řekl mu. „Proč jsi mi zatajil, že je to tvá manželka?“ ¹⁹Proč jsi říkal: „Je to má sestra“? Vždyť jsem si ji vzal za ženu! Zde máš svou manželku, vezmi si ji a jdi!“ ²⁰Farao pak o něm svým mužům přikázal, aby ho vyhostili i s manželkou a se vším, co měl.

Rozchod s Lotem

13 Abram tedy se svou manželkou a se vším, co měl, i s Lotem odešel z Egypta vzhůru do Negevu. ²(Abram byl velmi bohatý ve stádech, ve stříbře i ve zlatě.) ³A šel po svých starých cestách od Negevu až k Bet-elu, k místu, kde zpočátku stával jeho stan mezi Bet-elem a Ajem, ⁴k místu oltáře, který tam předtím postavil. Tam Abram vzýval Hospodinovo jméno.

⁵Také Lot, který šel s Abramem, měl brav, skot a stany. ⁶Země jim však nemohla stačit, aby bydleli spolu. Jejich jmění bylo totiž tak rozsáhlé, že nemohli bydlet pohromadě. ⁷Proto došlo mezi pastýři Abramova stáda a pastýři Lotova stáda k rozepři. (V zemi tenkrát bydleli Kananejci a Perizejci.)

⁸Abram tehdy Lotovi řekl: „Prosím, ať mezi mnou a tebou a mezi mými a tvými pastýři není rozepře – jsme přece bratři. ⁹Neleží snad před tebou celá země? Odděl se ode mě, prosím. Půjdeš-li vlevo, já půjdu vpravo; půjdeš-li vpravo, půjdu vlevo.“

¹⁰Lot pozvedl oči a viděl, že celá jordánská rovina je až k Coaru bohatě zavlažována jako Hospodinova zahrada, jako egyptská země (– bylo to předtím, než Hospodin zničil Sodomu a Gomoru). ¹¹Lot si tedy vybral celou jordánskou rovinu a vydal se na východ. Tak se jeden od druhého oddělili. ¹²Abram bydlel v kanaánské zemi, ale Lot bydlel ve městech jordánské roviny a postavil své stany až k Sodomě. ¹³Sodomští lidé však byli zlí a velmi hřešili proti Hospodinu.

¹⁴Poté, co se od něho Lot oddělil, řekl Hospodin Abramovi: „Pozvedni oči z místa, na němž jsi, a rozhlédni se na sever, na jih, na východ i na západ. ¹⁵Všechnu zemi, kterou vidíš, dám tobě a tvému semeni až navěky. ¹⁶Způsobím, že tvého semene bude jako prachu země: bude-li možné sečíst zemský prach, půjde sečíst i tvé símě. ¹⁷Vstaň, projdi tu zemi nadél i našíf, neboť tobě ji dám.“

¹⁸Abram tedy přesunul svůj stan a usadil se u háje Mamre, který je v Hebronu, a postavil tam oltář Hospodinu.

Lotovo vysvobození

14 V oněch dnech šineárský král Amrafel, elasarský král Arioch, elamský král Kedor-laomer a král národů Tidal ²válčili proti Berovi, králi Sodomy, Biršovi, králi Gomory, Šineábovi, králi Admy, Šemeberovi, králi Cebojim, a proti králi Bely (to jest Coaru). ³Ti se spojili v údolí Sidim (což je teď Mrtvé moře). ⁴Dvanáct let sloužili Kedor-laomerovi, ale třináctého roku se vzbouřili.

⁵Čtrnáctého roku tedy Kedor-laomer přitáhl s králi, kteří byli s ním, a pobili Refajce v Ašerot-karnajim, Zuzejce v Hamu, Emejce na pláni

Kiriatajim ⁶a Chorejce na jejich pohoří Seír až k El-paranu, který je nad pouští. ⁷Potom obchvatem přitáhli k En-mišpatu (což je Kádeš) a udeřili na celý kraj Amalekovců a také na Emorejce bydlící v Chasason-tamaru.

⁸Králové Sodomy, Gomory, Admy, Cebojim a Bely (to jest Coaru) tedy vytáhli a seřadili se v údolí Sidim k bitvě proti nim: ⁹proti elamskému králi Kedor-laomerovi, králi národů Tidalovi, šineárskému králi Amrafelovi a elasarskému králi Ariochovi – čtyři králové proti pěti.

¹⁰Údolí Sidim je ovšem plné ložisek asfaltu. Sodomský a gomorský král do nich při útěku zapadli; ostatní utekli do hor. ¹¹Vítězové pobrali všechn majetek Sodomy a Gomory i všechny jejich potraviny a odtáhli. ¹²Vzali také Abramova synovce Lota (neboť bydlel v Sodomě) i jeho majetek a odjeli.

¹³Jeden uprchlík přišel a vyprávěl to Hebreji Abramovi. Ten se mezitím usadil u háje Emorejce Mamreho, příbuzného Eškola a Anera, což byli Abramovi spojenci. ¹⁴Když Abram uslyšel, že jeho příbuzný byl zajat, vypravil 318 vycvičených služebníků, narozených v jeho domě, a sledoval ty krále až k Danu. ¹⁵Abram a jeho služebníci se rozdělili, v noci je přepadli a pronásledovali je až k Chobě (jež leží na sever od Damašku). ¹⁶A tak do- byl zpět všechn majetek. Přivedl i svého příbuzného Lota a jeho majetek a také ženy a lid.

Melchisedech

¹⁷Když se pak vracel od porážky Kedor-laomera a králů, kteří byli s ním, vyšel mu král Sodomy naproti do údolí Šave (což je Královské údolí).

¹⁸Melchisedech, král Sálemu, který byl knězem Nejvyššího Boha, přinesl chléb a víno ¹⁹a požehnal mu těmito slovy:

„Požehnan buď Abram od Nejvyššího Boha,
Stvořitele nebe i země!

²⁰Požehnan buď Nejvyšší Bůh,
jenž ti tvé nepřátele vydal do rukou!“

Abram mu tehdy ze všeho dal desátek.

²¹Král Sodomy mu řekl: „Dej mi lidi. Majetek si nech.“

²²Abram mu ale odpověděl: „Přísahám před Hospodinem, Nejvyšším Bohem, Stvořitelem nebe i země, ²³že ze všeho, co ti patří, si nevezmu nic – ani nitku, ani sandálový řemínek – abys neřekl: ‚Já jsem obohatil Abrama.‘

²⁴Nechám si jen to, co snědli služebníci, a podíl mužů, kteří šli se mnou. Aner, Eškol a Mamre si vezmou svůj podíl.“

Boží smlouva s Abramem

15 Po nějaké době měl Abram vidění, ve kterém dostal Hospodinovo slovo: „Neboj se, Abrame, já jsem tvůj štít, tvá nesmírná odměna.“

²Abram odpověděl: „Hospodine, Pane můj, co mi chceš dát? Chodím životem bezdětný a svůj dům zanechám Eliezerovi z Damašku. ³Pohleď, nedal jsi mi potomka,“ pokračoval Abram, „a tak mým dědicem bude můj čeledín!“

⁴Vtom dostal Hospodinovo slovo: „Ten tvým dědicem nebude; tvůj dědic vyjde z tvých vlastních beder!“ ⁵Vyvedl jej ven a řekl: „Pohlédni k nebi

a spočítej hvězdy, budeš-li je moci spočítat.“ Pak dodal: „Tolik bude tvého semene.“

⁶Abram tehdy uvěřil Hospodinu a ten mu to počítal za spravedlnost.

⁷Řekl mu také: „Já jsem Hospodin, jenž tě vyvedl z chaldejského Uru, abych ti dal za dědictví tuto zem.“

⁸Abram se zeptal: „Hospodine, Pane můj, podle čeho poznám, že ji zdědím?“

⁹On mu odpověděl: „Přines mi tříletou jalovici, tříletou kozu, tříletého berana, také hrdličku a holoubě.“

¹⁰Abram mu všechna ta zvířata přinesl, rozřal je napůl a položil jednu část proti druhé; ptáky však neroztínal. ¹¹K mrtvým tělům se snášeli dravci, ale Abram je odháněl. ¹²Když pak slunce začalo zapadat, přišel na Abrama hluboký spánek. Náhle jej sevřela hluboká, děsivá tma.

¹³Tehdy Hospodin Abramovi řekl: „Buď si jist, že tví potomci budou přistěhovalci v zemi, jež nebude jejich; tam budou zotročeni a utiskováni po čtyři sta let. ¹⁴Já však také budu soudit národ, jemuž budou otročit, a tak odtud potom vyjdou s velikým jméním. ¹⁵Ty sám se odebereš ke svým otcům v pokoji a budeš pohřben ve šťastném stáří. ¹⁶Sem se ale vrátí až čtvrté pokolení, neboť nepravost Emorejců ještě není dovršena.“

¹⁷Když slunce zapadlo a nastala tma, objevila se kouřící pec a mezi těmi díly zvířat prošla ohnivá pochodeň. ¹⁸V ten den Hospodin vstoupil s Abramem do smlouvy. Řekl: „Tuto zem dávám tvému semeni; od Egyptské řeky až po tu velikou řeku, řeku Eufrat: ¹⁹Kenizejce, Kenizejce a Kadmonce, ²⁰Chetejce, Perizejce, Refajce, ²¹Emorejce, Kananejce, Gírgašejce a Jebusejce.“

Izmael

16 Saraj, Abramova manželka, mu nerodila děti; měla však egyptskou otrokyni jménem Hagar. ²Proto Saraj Abramovi řekla: „Pohleď, Hospodin mi nedopřál, abych rodila. Spi tedy s mou otrokyní – snad získám syny skrze ni.“ A Abram ji poslechl.

³Deset let poté, co se Abram usadil v kanaánské zemi, vzala Abramova manželka Saraj svou otrokyni, Egyptanku Hagar, a dala ji svému muži Abramovi za ženu. ⁴Spal tedy s Hagar a ona počala. A když uviděla, že je těhotná, začala svou paní pohrdat.

⁵Saraj pak Abramovi řekla: „Za mé příkoří můžeš ty! Sama jsem ti dala svou otrokyni do náručí, ale když uviděla, že je těhotná, začala mnou pohrdat. Ať mě s tebou rozsoudí Hospodin!“

⁶Abram Saraj odpověděl: „Pohleď, je to tvá otrokyně, je ve tvé moci. Udělej s ní, co chceš.“ Saraj ji tedy pokořovala, až od ní Hagar utekla.

⁷U pramene vody v poušti, u onoho pramene při cestě do Šuru, ji našel Hospodinův anděl. ⁸Řekl: „Hagar, Sarajina otrokyně, odkud jsi přišla? Kam jdeš?“

Odpověděla: „Utíkám od své paní Saraj.“

⁹Hospodinův anděl jí řekl: „Vrať se ke své paní a pokoř se pod její ruku.“

¹⁰Hospodinův anděl jí řekl: „Nesmírně rozmnožím tvé símě. Bude ho tolik, že nepůjde sečíst.“

¹¹Hospodinův anděl jí řekl:

„Hle, jsi těhotná a porodíš syna.

Dáš mu jméno Izmael, *Bůh slyší*,
neboť Hospodin slyšel tvé trápení.

¹²Bude jak divoký hřebec:

on proti všem, všichni proti němu;
v neshodě se všemi bratry bude žít.“

¹³Hospodina, jenž k ní promluvil, pak nazvala „Ty jsi Bůh, který mne vidí!“ Řekla totiž: „Právě zde jsem pohlédla k Tomu, který mne vidí.“ ¹⁴A tak ta studna dostala jméno „Beer-lachai-roi, *Studnice Živého, který mne vidí*.“ Jak známo, leží mezi Kádešem a Beredem.

¹⁵Hagar pak Abramovi porodila syna. Abram dal svému synovi narozenému z Hagar jméno Izmael, *Bůh slyší*. ¹⁶Když mu Hagar porodila Izmaele, bylo Abramovi osmdesát šest let.

Potvrzení smlouvy

17 Když bylo Abramovi devadesát devět let, ukázal se mu Hospodin a řekl mu: „Já jsem Všemohoucí Bůh. Choď stále přede mnou a buď poctivý. ²Splním svou smlouvu s tebou a nesmírně tě rozmnožím.“

³Abram padl na tvář a Bůh k němu mluvil: ⁴„Hle, já sám s tebou činím smlouvu: budeš otcem mnohých národů. ⁵Nebudeš se už jmenovat Abram, *Vznešený otec*, ale Abraham, *Otec množství*, neboť jsem tě učinil otcem mnohých národů. ⁶Způsobím, aby ses nesmírně rozplodil, a učiním z tebe národy – i králové z tebe vzejdou. ⁷Potvrzuji svou smlouvu s tebou i s tvým budoucím semenem ve všech jejich pokoleních: je to věčná smlouva, že budu tvým Bohem i Bohem tvého budoucího semene. ⁸Tobě a tvému budoucímu semeni dám zem tvého putování, celou kanaánskou zem, do věčného vlastnictví a budu jejich Bohem.“

⁹Bůh Abrahamovi řekl: „Ty budeš zachovávat mou smlouvu – ty i tvé budoucí sítě ve všech jejich pokoleních. ¹⁰Toto je má smlouva s vámi a s tvým budoucím semenem, toto budete zachovávat: každý, kdo je u vás mužského pohlaví, bude obřezán. ¹¹Obřezete předkožku svého údu a to vám bude znamením smlouvy, kterou máte se mnou. ¹²Každý, kdo je u vás mužského pohlaví, jak narozený v domě, tak koupený za peníze od kteréhokoli cizince, jenž není ze tvého semene, bude ve vašich pokoleních obřezán, když mu bude osm dní. ¹³Musí být obřezán, ať je narozen ve tvém domě nebo koupen za tvé peníze. Tak bude má smlouva na tvém těle smlouvou věčnou. ¹⁴Neobřezanec mužského pohlaví, jenž by si nenechal předkožku obřezat, bude vyobcován ze svého lidu, neboť porušil mou smlouvu.“

¹⁵Bůh Abrahamovi řekl: „Své manželce Saraj už nebudeš říkat Saraj, *Bojovnice*, ale bude se jmenovat Sára, *Kněžna*. ¹⁶Požehnám ji a dám ti z ní syna. Požehnám ji a budou z ní národy, vzejdou z ní králové národů.“

¹⁷Abraham padl na tvář, zasmál se a pomyslel si: „Copak se stoletému narodí syn? Copak Sára v devadesáti letech porodí?“ ¹⁸Odpověděl tedy Bohu: „Kéž je před tebou živ aspoň Izmael!“

¹⁹Bůh však řekl: „Nikoli! Tvá manželka Sára ti vskutku porodí syna a dáš mu jméno Izák, *Smíšek*. Jemu potvrdím svou smlouvu, aby byla věčnou smlouvou pro jeho budoucí sítě. ²⁰Vyslyšel jsem tě i ohledně Izmaele. Hle,

požehnám mu a způsobím, aby se nesmírně rozplodil a rozmnožil; zplodí dvanáctero knížat a učiním z něj veliký národ. ²¹Svou smlouvu však potvrdím Izákovi, jehož ti Sára porodí příští rok touto dobou.“ ²²A když s ním domluvil, vznesl se Bůh od Abrahama.

²³Abraham potom vzal svého syna Izmaele a všechny narozené ve svém domě i všechny koupené za peníze, všechny, kdo byli v Abrahamově domácnosti mužského pohlaví, a ještě téhož dne jim obřezal předkožky, jak mu to řekl Bůh. ²⁴Abrahamovo neobřezané tělo bylo obřezáno, když mu bylo devadesát devět let. ²⁵Neobřezané tělo jeho syna Izmaele bylo obřezáno, když mu bylo třináct let. ²⁶Abraham a jeho syn Izmael byli obřezáni ještě téhož dne ²⁷a všichni jeho domácí, jak narození v domě, tak koupení od cizince za peníze, byli obřezáni s ním.

Tři hosté

18 Hospodin se pak Abrahamovi ukázal u háje Mamre, když seděl v poledním horku u vchodu do stanu. ²Abraham pozvedl oči a hle, stáli před ním tři muži. Jakmile je spatřil, vyběhl jim ze stanového vchodu naproti. Poklonil se až k zemi ³a řekl: „Pane můj, prokaž mi prosím laskavost a zastav se u svého služebníka! ⁴Když dovolíš, nechám přinést trochu vody. Umyjete si nohy a odpočinete si pod stromem. ⁵Přinesu kousek chleba a posilníte se, než půjdete dál. Přišli jste přece ke svému služebníkov.“

„Udělej, jak jsi řekl,“ odpověděl.

⁶Abraham odpěchal do stanu za Sárou a řekl: „Rychle vezmi tři míry^a jemné mouky, zadělej těsto a upeč chleba!“ ⁷Odběhl ke stádu, vzal pěkné útlé tele a dal je služebníkov, který je odpěchal připravit. ⁸Potom vzal máslo, mléko a dobytče, které připravil, a položil to před ně. Sám pak stál u nich pod stromem, zatímco jedli.

⁹„Kde je tvá manželka Sára?“ zeptali se ho.

„Zde ve stanu,“ odpověděl.

¹⁰Na to host řekl: „Za rok touto dobou se k tobě jistě vrátím a hle, tvá manželka Sára bude mít syna!“

Sára však poslouchala vzadu u vchodu do stanu. ¹¹(Abraham i Sára už byli velmi staří a Sára už nebyla v plodném věku.) ¹²Sára se v duchu zasmála: „Teď, když jsem sešlá stářím, mám zakusit rozkoš? Navíc, můj pán je stařec!“

¹³Hospodin se Abrahama zeptal: „Proč se Sára smála a říkala: ‚Copak ještě opravdu mohu rodit, když jsem tak stará?‘ ¹⁴Je snad pro Hospodina něco nemožné? V daný čas, za rok touto dobou, se k tobě vrátím a Sára bude mít syna.“

¹⁵Sára to ze strachu zapírala: „Nesmála jsem se.“

On ale řekl: „Ba ne, smála ses!“

Deset spravedlivých

¹⁶Potom ti muži vstali a zamířili odtud k Sodomě. Abraham šel s nimi, aby je vyprovodil.

¹⁷Tehdy si Hospodin řekl: „Zatajím snad před Abrahamem, co se chystám udělat? ¹⁸Vždyť z Abrahama jistě bude věhlasný a mocný národ a v něm

^a6 hebr. 3 *sey* = asi 16 kg

dojdou požeňání všech národů země. ¹⁹Vyvolil jsem jej, aby přikázal svým synům a své budoucí rodině, ať zachovávají Hospodinovu cestu konáním spravedlnosti a práva, aby Hospodin Abrahamovi splnil, co mu zaslíbil.“

²⁰Hospodin řekl: „Křik Sodomy a Gomory je velký a jejich hřích velmi těžký. ²¹Proto sestoupím a uvidím: pokud jednali tak, jak nasvědčuje křik, jenž se mi donesl, je s nimi konec; a pokud ne, poznám to.“

²²Ti muži odtud pokračovali k Sodomě, ale Abraham ještě zůstal před Hospodinem. ²³Přistoupil blíž a řekl: „Cožpak smeteš s ničemným také spravedlivého? ²⁴Možná, že je v tom městě padesát spravedlivých. Smeteš je také? Neušetříš to místo kvůli padesáti spravedlivým, kteří tam jsou? ²⁵Takovou věc bys nikdy neudělal – usmrtit s ničemným také spravedlivého! Tak by byl spravedlivý jako ničemný – to bys neudělal! Cožpak Soudce vši země nebude jednat podle práva?“

²⁶Na to Hospodin řekl: „Najdu-li v tom městě, v Sodomě, padesát spravedlivých, ušetřím kvůli nim celé to místo.“

²⁷Abraham odpověděl: „Pohled prosím – odvažuji se mluvit ke svému Pánu, ačkoli jsem prach a popel – ²⁸možná, že bude do těch padesáti spravedlivých pět chybět. Zničíš kvůli těm pěti celé město?“

„Nezničím, najdu-li jich tam čtyřicet pět,“ odpověděl.

²⁹Abraham k němu promluvil znovu: „Co když se jich tam najde jen čtyřicet?“

„Neudělám to kvůli těm čtyřiceti,“ odpověděl.

³⁰„Ať se můj Pán prosím nehněvá, když promluví,“ řekl Abraham. „Co když se jich tam najde jen třicet?“

„Neudělám to, najdu-li jich tam třicet,“ odpověděl.

³¹„Pohled prosím, dovolím si znovu promluvit ke svému Pánu,“ řekl Abraham. „Co když se jich tam najde jen dvacet?“

„Nezničím je kvůli těm dvaceti,“ odpověděl.

³²„Ať se prosím můj Pán nehněvá, když promluví ještě jednou,“ řekl Abraham. „Co když se jich tam najde jen deset?“

„Nezničím je kvůli těm deseti,“ odpověděl Hospodin.

³³Tak dokončil rozhovor s Abrahamem a odešel. Také Abraham se vrátil domů.

Zkáza Sodomy

19 Večer dorazili ti dva andělé do Sodomy. Lot seděl v sodomské bráně, a jakmile je spatřil, vstal a šel jim naproti. Poklonil se tváří k zemi ²a řekl: „Snažně prosím, páni moji, uchylte se do domu svého služebníka! Umyjete si nohy, přenocujete, a až ráno vstanete, vydáte se znovu na cestu.“

„To ne,“ odpověděli. „Přenocujeme na tomto prostranství.“

³Když však na ně velmi naléhal, uchýlili se k němu a vešli do jeho domu. Vystrojl jim tedy hostinu a napekl nekvašené chleby a oni jedli. ⁴Ale než ulehli, obklíčili dům obyvatelé města, sodomští muži od mladíků až po starce, všechen lid ze všech stran. ⁵„Kde jsou ti muži, co k tobě přišli na noc?“ volali na Lota. „Vyveď je k nám, ať si jich užijeme!“

⁶Lot k nim tedy vyšel do vchodu, zavřel za sebou dveře ⁷a řekl: „Bratři moji, nedělejte prosím nic zlého! ⁸Hle, mám dvě dcery, které ještě nepoznaly

muže; vyvedu je k vám. Udělejte s nimi, co se vám zlíbí, jen nic nedělejte těm mužům – vešli přece pod ochranu mé střechy.“

⁹Oni však zvolali: „Uhni stranou! Tenhle přistěhovalec nám tu bude dělat soudce? Naložíme s tebou hůř než s nimi!“ Tehdy se na Lota prudce vrhli a chystali se vyломit dveře.

¹⁰Ti dva však vystrčili ruce, vtáhli Lota k sobě do domu a dveře zase zavřeli. ¹¹A ty muže u vchodu do domu, od nejmenších po největší, ranili slepotou, takže marně hledali vchod.

¹²Potom ti dva Lotovi řekli: „Koho tu ještě máš – zetě, syny, dcery? Koho-koli máš ve městě, odveď je odsud, ¹³neboť toto místo zničíme. Jejich křik se před Hospodinem tak rozmohl, že nás Hospodin poslal, abychom je zničili.“

¹⁴Lot tedy šel promluvit se svými zeti, kteří si měli brát jeho dcery: „Vstaňte a pojďte odsud pryč, neboť Hospodin toto město zničí!“ Jeho zeto-veste si však mysleli, že žertuje.

¹⁵Když začalo svítat, andělé na Lota naléhali: „Vstaň, vezmi svou ženu a své dvě dcery, které tu jsou, aby tě nesmetl trest tohoto města.“

¹⁶Když však otálel, vzali ho ti muži za ruku a také jeho ženu i obě dcery, neboť se nad ním Hospodin smíloval. Odvedli ho ven a teprve za městem ho propustili. ¹⁷Když ho vedli ven, jeden z nich řekl: „Utíkej o život! Neohlížej se a nikde na této rovině se nezastavuj. Uteč do hor, abys nebyl smeten.“

¹⁸Lot jim ale řekl: „Prosím ne, Pane můj! ¹⁹Jsi ke svému služebníkovi ne-smírně laskav. Prokázal jsi mi veliké milosrdenství, když jsi mi zachránil život. Já však nebudu moci utéct do hor, a tak mne to neštěstí postihne a zemřu. ²⁰Pohled prosím, tamto město je dost blízko, abych tam utekl, a je maličké. Nech mě prosím utéct do něj – vždyť je tak malé – a zůstanu naživu.“

²¹On odvětil: „Hle, i v této věci jsem tě vyslyšel; město, o němž jsi mluvil, nevydám zkáze. ²²Pospěš si! Uteč tam, neboť nebudu moci nic udělat, do-kud tam nepříjdeš.“ (A proto se to město jmenuje Coar, *Maličké*.)

²³Když Lot vešel do Coaru, vycházelo nad zemí slunce. ²⁴A Hospodin dštil na Sodomu a Gomoru síru a oheň; bylo to od Hospodina z nebe.

²⁵Ona města s celou okolní rovinou, se všemi obyvateli i se vším, co roste ze země, propadla zkáze. ²⁶Lotova žena se však ohlédla zpět a proměnila se v solný sloup.

²⁷Druhého dne časně zrána Abraham odešel k místu, kde předtím stál před Hospodinem. ²⁸Když se podíval k Sodomě a Gomoře a na celou tu rovinu, viděl, jak ze země stoupá kouř jako z pece.

²⁹Tenkrát, když Bůh ničil města oné roviny, pamatoval na Abrahama a propustil Lota zprostřed zkázy, jež zachvátila města, v nichž Lot bydlel.

Lotovy dcery

³⁰Lot potom z Coaru odešel a bydlel se svými dvěma dcerami v horách, neboť se bál bydlet v Coaru. Bydlel tedy se svými dvěma dcerami v jeskyni.

³¹Prvorozená jednou řekla té mladší: „Náš otec je starý a v celém kraji není nikdo, s kým bychom mohly otěhotnět běžným způsobem. ³²Pojďme, opijme svého otce vínem a spěme s ním, abychom zachovaly sítě našeho

otce.“³³A tak té noci opily svého otce vínem. Prvorozená šla spát se svým otcem, který nic nevěděl, ani když ulehla, ani když vstala.

³⁴Druhého dne pak prvorozená řekla té mladší: „Hle, včera v noci jsem spala se svým otcem. Opijme ho vínem také dnešní noc. Potom jdi a spi s ním, abychom zachovaly sítě svého otce.“³⁵I té noci tedy opily svého otce vínem. Ta mladší s ním šla spát, on však nic nevěděl, ani když ulehla, ani když vstala.

³⁶Tak obě Lotovy dcery otěhotněly ze svého otce. ³⁷Prvorozená pak porodila syna a dala mu jméno Moáb, *Z otce vzešlý*. Ten je otcem Moábských až do dnešního dne. ³⁸I ta mladší porodila syna a dala mu jméno Ben-amí, *Syn mého příbuzného*. Ten je otcem Amonců až do dnešního dne.

Sára mezi Filištíny

20 Abraham se pak odtud vydal na cestu do negevského kraje, aby se usadil mezi Kádešem a Šurem. A když pobýval v Geraru, ²říkal Abraham o své manželce Sáře: „Je to má sestra.“ Gerarský král Abimelech tedy pro Sáru poslal a vzal si ji.

³V noci ale k Abimelechovi ve snu přišel Bůh a řekl mu: „Kvůli ženě, kterou sis vzal, teď zemřeš. Vždyť je vdaná za jiného muže!“

⁴Abimelech s ní ale ještě nic neměl, a tak řekl: „Pane, cožpak zabíjíš i spravedlivé lidi?“⁵Cožpak mi sám neřekl: „Je to má sestra?“ I ona sama přece říkala: „Je to můj bratr.“ Udělal jsem to s poctivým úmyslem. Mám čisté ruce!“

⁶Bůh mu ve snu odpověděl: „Jistě, vím, že jsi to udělal s poctivým úmyslem. Proto jsem tě také zadržel, abys proti mně nezhrěšil, a nedovolil jsem ti dotknout se jí. ⁷Nyní tu ženu vrať jejímu muži, neboť je to prorok. Bude se za tebe modlit a zůstaneš naživu. Jestliže ji však nevrátíš, věz, že jistě zemřeš – ty i všichni, kdo k tobě patří.“

⁸Abimelech tedy časně ráno vstal a svolal všechny své služebníky. Když jim celou věc vylíčil, dostali ti muži veliký strach. ⁹Abimelech si potom zavolal Abrahama a řekl mu: „Cos nám to udělal? Čím jsem se proti tobě provinil, že jsi na mě a na mé království přivedl tak veliký hřích? To, cos mi udělal, se nedělá!“¹⁰Abimelech se Abrahama zeptal: „Co tě to napadlo, udělat takovou věc?“

¹¹Abraham odpověděl: „Pomyslel jsem si: „Na tomto místě určitě chybí Boží bázeň; třeba mě kvůli mé ženě zabijí!“¹²Kromě toho, je to opravdu má sestra. Je dcerou mého otce, ale ne mé matky, a tak se stala mou ženou. ¹³A když mne Bůh poslal, abych putoval daleko od domu mého otce, řekl jsem jí: Prokaž mi tuto laskavost. Všude, kam přijdeme, o mně říkej „To je můj bratr.““

¹⁴Abimelech tedy vzal brav, skot, otroky a otrokyně, dal je Abrahamovi a vrátil mu jeho manželku Sáru. ¹⁵Řekl: „Hle, má země je před tebou; bydli, kde se ti zlíbí.“

¹⁶Sáře pak řekl: „Hle, dal jsem tvému bratru tisíc šekelů^a stříbra; to ti bude zadostiučněním přede všemi, kdo jsou s tebou. Tím vším budeš ospravedlněna.“

¹⁷Abraham se pak modlil k Bohu a Bůh uzdravil Abimelecha i jeho ženu a jeho děvečky, aby mohly rodit děti. ¹⁸Hospodin totiž kvůli Abrahamově manželce Sáře pevně zavřel každé lůno v Abimelechově domě.

^a16 asi 11,5 kg

Izák a Izmael

21 Hospodin navštívil Sáru, jak řekl, a Hospodin pro Sáru udělal, co slíbil. ²Sára i přes Abrahamovo stáří počala a v době, kterou mu Bůh předpověděl, porodila syna. ³Abraham dal svému synovi narozenému ze Sáry jméno Izák, *Smíšek*. ⁴Když bylo Izákovi osm dní, Abraham svého syna obřezal, jak mu Bůh přikázal. ⁵Když se mu narodil syn Izák, bylo Abrahamovi sto let.

⁶Sára řekla: „Bůh mi daroval smích! Všichni, kdo o tom uslyší, se budou smát se mnou.“ ⁷Řekla také: „Kdo by byl Abrahamovi řekl, že Sára bude kojit děti? Ale porodila jsem mu syna – i přes jeho stáří!“

⁸Když dítě povyroستlo, přestalo se kojit. V den, kdy se Izák přestal kojit, vystrojil Abraham velikou hostinu. ⁹Sára pak viděla, že syn, kterého Abrahamovi porodila Egyptanka Hagar, je posměvač. ¹⁰Řekla tedy Abrahamovi: „Vyžeň tu děvečku i jejího syna. Syn té děvečky přece nebude dědit spolu s mým synem, s Izákem!“

¹¹Abrahama ta slova velmi trápila. Šlo přece o jeho syna. ¹²Bůh ale Abrahamovi řekl: „Netrap se kvůli chlapci ani kvůli své děvečce. Poslechni Sáru ve všem, co ti řekla, protože tvé símě bude povoláno v Izákovi. ¹³I ze syna děvečky však učiním národ, neboť je tvým potomkem.“

¹⁴Abraham vstal časně ráno, vzal chléb a měch s vodou, naložil to Hagar na záda a poslal ji i s dítětem pryč. Odešla tedy a bloudila Beeršebskou pouští.

¹⁵Když jí voda v měchu došla, složila dítě pod jedním keřem ¹⁶a šla si sednout naproti, co by lukem dostřelil, neboť si řekla: „Nemohu se dívat, jak dítě umírá.“ Usedla naproti a dala se do pláče.

¹⁷Bůh uslyšel chlapcův hlas a Boží anděl zavolal na Hagar z nebe: „Co je ti, Hagar? Neboj se, neboť Bůh uslyšel chlapcův hlas tam, kde je. ¹⁸Vstaň, vezmi chlapce a postarej se o něj, protože z něj učiním veliký národ.“

¹⁹Tehdy jí Bůh otevřel oči a uviděla pramen vody. Šla tedy, naplnila měch vodou a dala chlapci napít.

²⁰Bůh pak byl s chlapcem a ten rostl. Bydlel na poušti a stal se z něj velký lučištník. ²¹Bydlel v Paranské poušti a jeho matka mu vybrala ženu z Egypta.

Studna přísahy

²²Někdy v té době Abimelech s velitelem svého vojska Píkolem řekl Abrahamovi: „Bůh je s tebou ve všem, co děláš. ²³Proto mi teď při Bohu odpřisáhni, že neoklameš mne ani mého nástupce a potomka a že se ke mně a k zemi, v níž jsi pobýval, budeš chovat tak přátelsky, jako jsem se zachoval já k tobě.“

²⁴Abraham řekl: „To odpřisáhnu.“

²⁵Abraham si tehdy Abimelechovi stěžoval kvůli studni s vodou, kterou mu Abimelechovi služebníci násilím vzali. ²⁶Abimelech však řekl: „Nevím, kdo by udělal něco takového. Sám jsi mi to neřekl a já jsem o tom až do dneška neslyšel.“

²⁷Abraham pak vzal ovce a voly, dal je Abimelechovi a vstoupili spolu do smlouvy. ²⁸Když Abraham postavil sedm jehňat ze stáda zvlášť, ²⁹zeptal se ho Abimelech: „Co znamená těch sedm jehňat, která jsi postavil zvlášť?“

³⁰„Těch sedm jehňat ode mě dostaneš na svědectví, že jsem tu studnu vykopal já,“ odpověděl mu Abraham.

³¹(A tak to místo dostalo jméno Beer-šeba, *Studna přísahy*, neboť si tam oba přísahali.)

³²Poté, co vstoupili v Beer-šebě do smlouvy, Abimelech vstal a vrátil se s velitelem svého vojska Píkolem do filištínské země. ³³Abraham zasadil v Beer-šebě tamaryšek a vyzýval tam jméno Hospodina, Věčného Boha.

³⁴Abraham potom ještě dlouho bydlel ve filištínské zemi.

Nejtěžší zkouška

22 Po nějaké době se Bůh rozhodl Abrahama vyzkoušet. Zavolal: „Abrahame!“

„Zde jsem,“ odpověděl.

²Bůh řekl: „Vezmi svého syna, svého jediného, svého milovaného Izáka, a jdi do země Moria. Tam ho obětuj jako zápalnou oběť na hoře, kterou ti určím.“

³Druhý den brzy ráno Abraham vstal, osedlal svého osla, vzal s sebou dva služebníky a svého syna Izáka. Nasekal dříví pro zápalnou oběť a vypravil se k místu, jež mu Bůh určil. ⁴Třetího dne Abraham pozvedl oči a spatřil to místo v dálce. ⁵Tehdy řekl svým služebníkům: „Zůstaňte tu s oslem. Já a chlapec půjdeme až tam, pokloníme se Bohu a vrátíme se k vám.“

⁶Abraham vzal dříví pro zápalnou oběť a naložil je na svého syna Izáka. Sám nesl v ruce oheň a nůž. A tak šli oba spolu.

⁷„Otče,“ oslovil Izák svého otce Abrahama.

„Ano, můj synu?“ odpověděl mu.

„Vidím oheň a dřevo,“ řekl Izák. „Kde je ale beránek k zápalné oběti?“

⁸„Bůh si opatří beránka k zápalné oběti, můj synu,“ odpověděl Abraham. A tak šli oba spolu.

⁹Když přišli na místo, jež mu Bůh určil, Abraham tam postavil oltář a narovnal dřevo. Pak svázal svého syna Izáka a položil ho na dřevo na oltáři. ¹⁰Abraham vztáhl ruku a vzal nůž, aby svého syna podřízl.

¹¹Vtom na něj z nebe zavolal Hospodinův anděl: „Abrahame! Abrahame!“

„Zde jsem,“ odpověděl.

¹²„Nevztahuj ruku na chlapce!“ řekl on. „Nic mu nedělej! Už jsem poznal, že jsi bohobojný – vždyť jsi kvůli mně neušetřil svého syna, svého jediného.“

¹³Abraham tedy vzhlédl a hle, uviděl za sebou berana uvízlého za rohy v křoví. Abraham tedy šel, vzal toho berana a obětoval ho jako zápalnou oběť místo svého syna. ¹⁴To místo pak Abraham nazval „Hospodin opatří,“ takže se dodnes říká: „Na Hospodinově hoře se opatří.“

¹⁵Hospodinův anděl pak na Abrahama zavolal z nebe podruhé: ¹⁶„Přísahám při sobě samém, praví Hospodin, protože jsi učinil tuto věc a neušetřil jsi svého syna, svého jediného: ¹⁷Nesmírně ti požehnám a nesmírně rozmnožím tvé símě – jako hvězdy na nebi a jako písek na břehu moře. Tvé símě ovládne brány svých nepřátel ¹⁸a ve tvém semeni dojdou požehnání všechny národy země, protože jsi uposlechl můj hlas.“

¹⁹Nato se Abraham vrátil ke svým služebníkům a odešli spolu do Beer-šeby. Abraham potom bydlel v Beer-šebě.

Náchorovo potomstvo

²⁰Po nějaké době bylo Abrahamovi oznámeno: „Hle, také Milka porodila syny tvému bratru Náchorovi: ²¹svého prvorozeného Úce, jeho bratra Búze a Kemuele (otce Aramova), ²²Keseda, Chazoa, Pildaše, Jidlafa a Betuela.“ ²³(A Betuel zplodil Rebeku.) Těchto osm synů porodila Abrahamovu bratru Náchorovi Milka. ²⁴Také jeho družka jménem Reuma rodila děti: Tebacha, Gachama, Tachaše a Maaku.

Pohřebiště v Hebronu

23 Sára žila 127 let; tak dlouhý byl Sárin život. ²Sára zemřela v Kiriath-arbě (což je Hebron) v kanaánské zemi a Abraham přišel, aby nad ní truchlil a oplakával ji.

³Když vstal od své mrtvé, promluvil k místním Chetejcům: ⁴„Jsem mezi vámi hostem a přistěhovalcem; dovolte mi u vás vlastnit pozemek pro hrob, abych tam pochoval svou mrtvou.“

⁵Chetejci Abrahamovi odpověděli: ⁶„Poslyš nás, pane: Jsi mezi námi Božím knížetem; pochovej svou mrtvou v nejlepší z našich hrobek. Nikdo z nás ti neodepře svou hrobku, abys mohl pochovat svou mrtvou.“

⁷Abraham tedy vstal, poklonil se lidu té země, totiž Chetejcům, ⁸a promluvil k nim takto: „Souhlasíte-li, abych tu pochoval svou mrtvou, poslyšte mne a přimluvte se za mne u Efrona, syna Cocharova, ⁹aby mi dal svou jeskyni Makpela, která je na konci jeho pole. Ať mi ji uprostřed vás poskytnou za plnou cenu ve stříbře jako pohřebiště.“

¹⁰Efron Chetejský ovšem seděl mezi ostatními Chetejci. Odpověděl Abrahamovi přede všemi Chetejci vcházejícími do brány jeho města: ¹¹„Nikoli, můj pane. Poslyš mne: To pole ti dávám, dávám ti i jeskyni, která je na něm. Dávám ti je v přítomnosti synů svého lidu; pochovej svou mrtvou.“

¹²Abraham se před lidem té země poklonil a v přítomnosti lidu té země ¹³promluvil k Efronovi: „Kéž bys mne, prosím, raději vyslyšel. Dám ti za to pole peníze. Přijmi je ode mne, ať tam pochovám svou mrtvou.“

¹⁴Efron Abrahamovi odpověděl: ¹⁵„Poslyš mne, můj pane. Ta země stojí 400 šekelů^a stříbra. Co je to pro tebe a pro mě? Pochovej svou mrtvou!“

¹⁶Abraham Efrona vyslechl a odvážil mu množství stříbra, které zmínil před ostatními Chetejci: 400 šekelů stříbra běžných mezi obchodníky.

¹⁷Efronovo pole v Makpele naproti Mamre – pole i s jeskyní stojící na něm, i se všemi stromy rostoucími po obvodu pole – to vše tenkrát přešlo ¹⁸do Abrahamova vlastnictví před očima Chetejců, přede všemi, kdo vcházejí do brány jeho města. ¹⁹Poté Abraham pochoval svou manželku Sáru v jeskyni pole Makpela naproti Mamre (což je Hebron) v kanaánské zemi.

²⁰Tak tedy to pole i s jeskyní, která je na něm, přešlo od Chetejců do Abrahamova vlastnictví jako pohřebiště.

Izákovu ženění

24 Abraham byl už stařec pokročilého věku a Hospodin mu ve všem požehnal. ²Abraham tehdy řekl nejstaršímu služebníkovvi ve svém domě, který spravoval všechny jeho majetek: „Vlož ruku do mého klína, ³abych tě zavázal přísahou při Hospodinu, Bohu nebe a Bohu země, že nevybereš mému synovi manželku z dcer Kananejců, mezi nimiž bydlím,

^a15 asi 4,6 kg

⁴ale půjdeš do mé země, k mým příbuzným, a tam vybereš manželku pro mého syna Izáka.“

⁵Služebník mu na to řekl: „Kdyby mě snad ta žena nechtěla následovat do této země, mám tvého syna odvést zpět do země, z níž jsi vyšel?“

⁶„Chraň se tam mého syna odvést!“ odpověděl mu Abraham. ⁷„Hospodin, Bůh nebes, který mě vzal z domu mého otce a z mé vlasti, který ke mně mluvil a který mi přísahal: ‚Tuto zem dám tvému semeni,‘^a ten před tebou pošle svého anděla, abys odtamtud mému synovi vybral manželku. ⁸Kdyby tě ta žena nechtěla následovat, budeš této přísahy zproštěn; jen tam mého syna neodváděj zpátky.“

⁹Služebník tedy vložil ruku do klína svého pána Abrahama a odpřisáhl to. ¹⁰Potom vzal ze stáda svého pána deset velbloudů (neboť ho jeho pán na cestu vypravil všelijakými cennostmi) a vyrazil do mezopotamského Aramu k Náchorovu městu.

¹¹Před městem zastavil velbloudy u studny s vodou (bylo to navečer, v době, kdy ženy chodívají pro vodu) ¹²a řekl: „Hospodine, Bože mého pána Abrahama, prosím, dopřej mi dnes to setkání a prokaž mému pánu Abrahamovi své milosrdenství. ¹³Hle, stojím u vodního pramene a dcery zdejších měšťanů vycházejí pro vodu. ¹⁴Když jedné z těch dívek řeknu: ‚Nahni prosím svůj džbán, abych se napil,‘ a ona odpoví: ‚Jen se napij; já zatím napojím tvé velbloudy,‘ pak ať je to ta, kterou jsi určil pro svého služebníka Izáka. Takto poznám, že jsi mému pánovi prokázal milosrdenství.“

¹⁵Vtom, ještě než to dořekl, vyšla z města Rebeka se džbánem na rameni. Ta dívka se narodila Betuelovi, synu Milky a Abrahamova bratra Náchora. ¹⁶Byla to překrásná mladá dívka, která ještě nepoznala muže. Sestoupila k prameni, naplnila si džbán a vydala se zpět.

¹⁷Služebník jí přispěchal naproti a řekl: „Dej mi prosím trochu napít ze svého džbánu.“

¹⁸„Jen se napij, pane,“ odpověděla, rychle spustila džbán na ruku a dala mu napít.

¹⁹Potom mu řekla: „Načerpám vodu také pro tvé velbloudy, ať se pořádně napijí.“ ²⁰Rychle vylila svůj džbán do žlabu, znovu odběhla ke studni pro vodu a čerpala pro všechny jeho velbloudy. ²¹Ten muž ji zatím mlčky pozoroval, aby poznal, zda Hospodin dává jeho cestě zdar, nebo ne.

²²Když velbloudi dopili, vzal ten muž zlatý nosní kroužek vážící půl šekelu^b a dva zlaté náramky pro její ruce, každý o váze deseti šekelů,^c ²³a řekl: „Pověz mi prosím, čím jsi dcera. Bylo by pro nás v domě tvého otce místo k přenocování?“

²⁴„Jsem dcera Betuele, syna Milky a Náchora,“ odpověděla mu. ²⁵Potom dodala: „Slámy a obroku máme dost, i místo k přenocování.“

²⁶Tehdy padl na kolena a klaněl se Hospodinu ²⁷se slovy: „Požehnán buď Hospodin, Bůh mého pána Abrahama, že od mého pána neodňal své milosrdenství a věrnost a že mě vedl po této cestě až k domu příbuzných mého pána!“

²⁸Dívka pak odběhla a vyprávěla to rodině své matky. ²⁹Rebeka měla bratra jménem Lában a ten se rozběhl ven k onomu muži u pramene. ³⁰Uviděl

^a7 Gen 12:7; 15:18

^b22 asi 6 g

^c22 asi 115 g

totiž ten nosí kroužek i náramky na rukou své sestry Rebeky a slyšel její slova, když říkala: „Takto se mnou ten muž mluvil.“ Přišel tedy k onomu muži a hle, ten dosud stál s velbloudy poblíž pramene.

³¹Lában mu řekl: „Pojď, Hospodinův požehnaný! Proč bys stál venku? Už jsem připravil dům i místo pro velbloudy.“

³²Ten muž tedy vešel do domu a odeslal velbloudy. Lában dal velbloudům slámu a obrok a přinesl vodu, aby si on i muži, kteří ho doprovázeli, umyli nohy. ³³Když mu ale nabídli jídlo, řekl: „Nebudu jíst, dokud nevypovím svou věc.“

„Mluv,“ vybídl ho Lában.

³⁴„Jsem Abrahamův služebník,“ řekl. ³⁵„Hospodin mému pánu velice požehnal, takže se rozmohl – dal mu brav a skot, stříbro a zlato, otroky a otrokyně i velbloudy a osly. ³⁶Sára, manželka mého pána, pak ve svém stáří porodila mému pánu syna, jemuž dal všechno, co má. ³⁷Můj pán mě pak zavázal přísahou: „Nevybereš mému synovi manželku z dcer Kananejců, v jejichž zemi bydlím, ³⁸ale půjdeš do domu mého otce, k mým příbuzným, a tam vybereš manželku pro mého syna.“

³⁹Když jsem svému pánu řekl: „Co kdyby mě ta žena nechtěla následovat?“ ⁴⁰odpověděl mi: „Hospodin, před jehož tváří chodím, pošle s tebou svého anděla, aby dal tvé cestě zdar, abys mému synovi vybral manželku z mého příbuzenstva, z domu mého otce. ⁴¹Budeš zproštěn mé přísahy, přijdeš-li k mým příbuzným a nedají ti ji; tehdy budeš mé přísahy zproštěn.“

⁴²Dnes jsem tedy přišel k prameni a řekl jsem: Hospodine, Bože mého pána Abrahama, kéž bys teď dal mé cestě zdar. ⁴³Hle, stojím u vodního pramene. Když řeknu dívce, která vyjde pro vodu: „Dej mi prosím trochu napít ze svého džbánu,“ ⁴⁴a ona mi odpoví: „Jen se napij, já zatím načerpám vodu pro tvé velbloudy,“ pak ať je to ta, kterou Hospodin určil pro syna mého pána.

⁴⁵A vtom, ještě než jsem to v duchu dořekl, vyšla z města Rebeka se džbánem na rameni, sestoupila k prameni a čerpala vodu. Když jsem jí pak řekl: „Dej mi prosím napít,“ ⁴⁶spustila rychle džbán z ramene a řekla: „Jen se napij; já zatím napojím tvé velbloudy.“ A tak jsem pil a ona napájela velbloudy. ⁴⁷Zeptal jsem se jí: „Čí jsi dcera?“ a ona řekla: „Jsem dcera Betuele, syna Milky a Náchora.“ Tehdy jsem jí navlékl na nos kroužek a na ruce náramky, ⁴⁸padl jsem na kolena a klaněl se Hospodinu. Dobrořečil jsem Hospodinu, Bohu svého pána Abrahama, který mě vedl pravou cestou, abych pro syna svého pána vybral dceru jeho příbuzného.

⁴⁹Nyní tedy, chcete-li se k mému pánu zachovat laskavě a věrně, sdělte mi to; a pokud ne, sdělte mi to také, ať se mohu rozhodnout, kam se vydat dál.“

⁵⁰Lában a Betuel mu odpověděli: „Tato věc vyšla od Hospodina; nemáme k tomu co dodat. ⁵¹Hle, zde máš Rebeku, vezmi si ji a jdi. Ať se stane manželkou syna tvého pána, jak řekl Hospodin.“

⁵²Když Abrahamův služebník uslyšel jejich slova, poklonil se Hospodinu až k zemi. ⁵³Potom ten služebník vytáhl stříbrné a zlaté šperky a šaty a dal je Rebece. Také jejímu bratrovi a její matce dal vzácné dary. ⁵⁴A tak jedli a pili, on i muži, kteří ho doprovázeli, a zůstali tam celou noc.

Když pak ráno vstali, řekl: „Propusťte mě k mému pánu.“

⁵⁵Její bratr a matka však odpověděli: „Ať s námi dívka zůstane ještě pár dní, třeba deset; potom může jít.“

⁵⁶On jim ale řekl: „Nezdržujte mě tu. Hospodin přece dal mé cestě zdar. Propusťte mě, ať mohu jít za svým pánem.“

⁵⁷Řekli mu tedy: „Zavoláme ji a zeptáme se, co na to ona.“

⁵⁸Zavolali tedy Rebeku. „Odejdeš s tím mužem?“ zeptali se jí.

„Odejdu,“ řekla.

⁵⁹A tak svou sestru Rebeku i její chůvu propustili s Abrahamovým služebníkem a s jeho muži ⁶⁰a takto Rebece požehnali:

„Sestro naše, staň se matkou
nesčíslných tisíců!
Také tvé símě ať vládne
branami svých nepřátel.“

⁶¹Rebeka a její děvečky pak vstaly, vsedly na velbloudy a následovaly onoho muže. Služebník vzal Rebeku a odjel.

⁶²Izák právě přicházel od Studnice Živého, který mne vidí“ (bydlel totiž v negevském kraji). ⁶³K večeru Izák vyšel na pole, aby přemýšlel. Pozvedl oči a hle, uviděl přicházet velbloudy. ⁶⁴Rebeka také pozvedla oči, a když uviděla Izáka, sesedla z velblouda. ⁶⁵Zeptala se totiž služebníka: „Kdo je ten muž, který nám jde po poli naproti?“

„To je můj pán,“ odpověděl jí služebník. Vzala si tedy závoj a zahalila se.

⁶⁶Služebník pak Izákovi popsal všechno, co vyřídil, ⁶⁷a Izák ji přivedl do stanu své matky Sáry. Vzal si Rebeku a ta se stala jeho ženou a on ji miloval. Tak Izák našel útěchu po smrti své matky.

Abraham umírá

25 Abraham si vzal ještě další ženu jménem Ketura. ²Ta mu porodila Zimrana, Jokšana, Medána, Midiána, Jišbaka a Šuacha. ³Jokšan pak zplodil Šebu a Dedana a Dedanovi synové byli Ašurejci, Letušejci a Leumejci. ⁴Midiánovi synové pak byli Efa, Efer, Chanoch, Abida a Eldaáh. Ti všichni byli synové Ketury.

⁵Abraham však dal všechno, co měl, Izákovi. ⁶Synům svých družek dal Abraham dary a poslal je ještě za svého života na východ, pryč od svého syna Izáka, do východní země.

⁷Abraham žil 175 let. ⁸V utěšeném věku, stár a spokojen pak Abraham vydechl naposled a byl připojen ke svému lidu.

⁹Izák a Izmael, jeho synové, ho pochovali v jeskyni Makpela, která leží naproti Mamre na poli Efrona Chetejského, syna Cocharova, ¹⁰na poli, jež Abraham koupil od Chetejců. Tam je pochován Abraham i jeho žena Sára.

¹¹Po Abrahamově smrti Bůh požehnal jeho synu Izákovi a Izák bydlel u Studnice Živého, který mne vidí.

Izmaelovo potomstvo

¹²Toto je rod Abrahamova syna Izmaele, kterého Abrahamovi porodila Sářina otrokyně, Egyptanka Hagar.

¹³Toto jsou jména Izmaelových synů podle pořadí jejich narození: Izmaelův prvorozený Nebajot, potom Kedar, Adbeel, Mibsam, ¹⁴Mišma, Duma, Massa, ¹⁵Chadađ, Tema, Jetur, Nafiš a Kedma. ¹⁶Toto jsou Izmaelovi synové a tato jsou jejich jména v jejich sídlištích a osadách – dvanáctero knížat jednotlivých kmenů.

¹⁷Izmael se dožil 137 let. Potom vydechl naposled a byl připojen ke svému lidu. ¹⁸Jeho synové se usadili od Chavíly až k Šuru (který leží před Egyptem směrem k Asýrii). A Izmael zemřel v neshodě se všemi příbuznými.

Jákob a Ezau

¹⁹Toto je příběh Abrahamova syna Izáka.

Abraham zplodil Izáka. ²⁰Když bylo Izákovi čtyřicet let, oženil se s Rebekou, dcerou Aramejce Betuela z Padan-aramu, sestrou Aramejce Lábana.

²¹Izák se za svou ženu modlil k Hospodinu, protože byla neplodná. Hospodin ho vyslyšel a Rebeka, jeho žena, počala. ²²Když se však děti v jejím lůně mačkaly, řekla: „Proč se mi tohle děje?“ A tak se šla ptát Hospodina ²³a Hospodin jí řekl:

„Ve tvém lůnu jsou dva národy;
dvojí lid se z tvých útrob rozdělí.
Jeden lid bude silnější než druhý
a starší mladšímu bude služebník.“

²⁴Když se naplnil čas a měla porodit, hle, v jejím lůnu byla dvojčata. ²⁵Ten, který vyšel první, byl celý zrzavý jako plášť z kožešiny, a tak mu dali jméno Ezau, *Chlupáč*. ²⁶Za ním pak vyšel jeho bratr a rukou držel Ezaua za patu. Dostal tedy jméno Jákob, to jest *Bude v patách*.^a Když je Rebeka porodila, bylo Izákovi šedesát let.

²⁷Chlapci vyrostli a Ezau se stal mužem znalým lovu, mužem divočiny, zatímco Jákob byl spořádaný muž a zdržoval se doma. ²⁸Izák si oblíbil Ezaua, neboť mu chutnala zvěřina, ale Rebeka si oblíbila Jákoba.

²⁹Jednou, když Jákob uvařil kaši, přišel Ezau z pole celý vyčerpaný. ³⁰Ezau tehdy Jákobovi řekl: „Dej mi přece hlt toho červeného, tady toho červeného jídla, vždyť jsem vyčerpaný!“ (A proto se mu říká Edom, *Červený*.)

³¹Jákob navrhl: „Prodej mi teď hned své prvorozenství.“

³²„Vidíš, že skoro umírám!“ odpověděl Ezau. „K čemu je mi prvorozenství?“

³³„Hned teď mi to tu odpřisáhní!“ řekl mu Jákob. Ezau mu to odpřisáhl a prodal své prvorozenství Jákobovi. ³⁴Jákob pak dal Ezauovi chléb a čočkovou kaši, ten se najedl a napil a pak vstal a odešel.

Tak Ezau pohrdl prvorozenstvím.

Rebeka mezi Filištiny

26 V zemi pak nastal hlad (podobný hlad jako ten dřívější, který byl za dnů Abrahamových), a tak se Izák vydal do Geraru k filišťánskému králi Abimelechovi. ²Ukázal se mu totiž Hospodin a řekl: „Nesestupuj do Egypta! Usad se v zemi, kterou ti určím. ³Pobývej v této zemi a já budu s tebou a požehnám ti, neboť tobě a tvému semeni dám všechny tyto

^a26 nebo: *Chytí za patu, Podrazí*

země. Tak splním přísahu, kterou jsem složil tvému otci Abrahamovi: ⁴„Tvě símě rozmnožím jako hvězdy na nebi. Tvému semeni dám všechny tyto země a ve tvém semeni dojdou požehnání všechny národy na zemi.“ ⁵To proto, že Abraham uposlechl můj hlas a zachoval, co jsem mu svěřil – má přikázání, má ustanovení a má poučení.“ ⁶A tak se Izák usadil v Geraru.

⁷Když se ho tamější muži vyptávali na jeho ženu, odpověděl: „Je to má sestra.“ Báł se totiž říci: „Je to má žena,“ neboť si pomyslel: „Aby mě snad zdejší muži kvůli Rebece nezabili.“ Byla totiž velmi krásná.

⁸Jednou, když už tam byli dlouho, vyhlížel filištínský král Abimelech z okna a uviděl, jak se Izák mazlí se svou ženou Rebekou. ⁹Abimelech si tedy Izáka zavolał a řekl: „Vida, přece je to tvá žena! Proč jsi tedy říkal: „Je to má sestra“?“

„Myslel jsem si, že bych kvůli ní mohl zemřít,“ odpověděl mu Izák.

¹⁰Abimelech zvolal: „Cos nám to udělal? Někdo z lidu mohl snadno s tvou ženou spát, a tak bys na nás uvedl vinu!“

¹¹Potom Abimelech přikázal všemu lidu: „Kdokoli se dotkne tohoto muže nebo jeho manželky, musí zemřít!“

Zápas o studny

¹²Izák pak v té zemi sel a téhož roku sklídl stonásobek, neboť mu Hospodin požehnal. ¹³A tak se ten muž vzmohl a rozmáhal se stále víc, až se stal velmi zámožným. ¹⁴Měl stáda bravu, stáda skotu a početné služebnictvo. Proto mu Filištiní začali závidět. ¹⁵Všechny studny, které služebníci jeho otce vykopali za dnů jeho otce Abrahama, Filištiní zasypali a naplnili hlínou.

¹⁶Abimelech tehdy Izákovi řekl: „Odejdi od nás! Jsi mnohem mocnější než my.“

¹⁷Izák proto odtud odešel, utábořil se v gerarském údolí a tam bydlel.

¹⁸Izák pak znovu kopal studnice vody vykopané za dnů jeho otce Abrahama, které po Abrahamově smrti Filištiní zasypali, a dal jim stejná jména, jako jim kdysi dal jeho otec.

¹⁹Izákovi služebníci v tom údolí kopali a našli studnici pramenité vody.

²⁰Gerarští pastýři se však začali s Izákovými pastýři o studnu hádat: „Ta voda je naše!“ A tak Izák tu studnu nazval Esek, *Rozepře*, protože se s ním přeli. ²¹Potom vykopali další studnu. I o tu se hádali, a tak ji nazval Sitna, *Nepřátelství*. ²²Přesunul se tedy odtud dál a vykopal další studnu. O tu se už nehádali, a tak ji nazval Rechobot, *Prostranství*. Řekl totiž: „Teď nám Hospodin daroval prostor, abychom se rozplodili na zemi.“

²³Když pak odtud vystoupil do Beer-šeby, ²⁴ukázal se mu téže noci Hospodin a řekl: „Já jsem Bůh tvého otce Abrahama. Neboj se, neboť jsem s tebou. Požehnám ti a rozmnožím tvě símě kvůli Abrahamovi, svému služebníku.“

²⁵Postavil tam tedy oltář a vzýval Hospodinovo jméno. Vztyčil tam svůj stan a Izákovi služebníci tam vykopali studnu.

²⁶Tehdy k němu přišel z Geraru Abimelech se svým pobočníkem Achuzatem a s velitelem svého vojska Píkoem. ²⁷Izák se jich zeptal: „Proč ke mně přicházíte? Vždyť mě nenávidíte a vyhnali jste mě od vás.“

²⁸Odpověděli: „Jasně jsme poznali, že Hospodin je s tebou, a tak jsme si řekli: Ať je teď mezi námi a tebou přísaha. Chceme s tebou vstoupit do smlouvy, ²⁹že nám neuděláš nic zlého, tak jako jsme se my nedotkli tebe a prokazovali ti pouze dobrodiní a propustili tě v pokoji. Jsi přece Hospodinův požehnáný!“

³⁰Vystrojil jim tedy hostinu a jedli a pili. ³¹Časné ráno pak vstali a vzájemně si přísahali. Potom je Izák propustil, a tak od něj odešli v pokoji.

³²A téhož dne se stalo, že přišli Izákovi služebníci a pověděli mu o studni, kterou kopali: „Našli jsme vodu!“ ³³Nazval ji tedy Šíbea, *Přísaha*, a proto se to město až dodnes jmenuje Beer-šeba, *Studna přísahy*.

Jákob uchvacuje požehnání

³⁴Když bylo Ezauovi čtyřicet let, vzal si za ženu Juditu, dceru Chetejce Beerího, a Basematu, dceru Chetejce Elona. ³⁵Ty působily Izákovi a Rebece hořké trápení.

27 Když potom Izák zestárl a oči mu zeslábly tak, že neviděl, zavolal si svého staršího syna Ezaua a řekl mu: „Synu můj?“

„Zde jsem,“ odpověděl Ezau.

²Tehdy mu řekl: „Pohled, jsem starý a nevím, kdy umřu. ³Vezmi prosím své zbraně, svůj toulec a luk, vyjdi do polí a ulov mi zvěřinu. ⁴Pak mi připrav mou oblíbenou pochoutku a přines mi ji, abych pojedl a s chutí ti požehnal, než umřu.“

⁵Rebeka ale poslouchala, když Izák mluvil se svým synem Ezauem. Jakmile Ezau odešel do polí lovit zvěř, aby ji přinesl Izákovi, ⁶Rebeka řekla svému synu Jákobovi: „Pohled, vyslechla jsem tvého otce, jak říká tvému bratru Ezauovi: ⁷Přines mi zvěřinu a připrav mi pochoutku, abych pojedl a požehnal ti před Hospodinem, než umřu.“ ⁸Poslechni mě tedy, synu můj, a udělej, co ti řeknu: ⁹Jdi ke stádu, vyber mi z něj dvě pěkná kůzlata a já z nich pro tvého otce připravím jeho oblíbenou pochoutku. ¹⁰Tu přineseš svému otci, aby pojedl, a aby ti proto požehnal, než umře.“

¹¹Jákob ale své matce Rebece řekl: „Pohled, můj bratr Ezau je chlupatý, kdežto já jsem holý. ¹²Co když na mě můj otec sáhne? Pak před ním budu vypadat jako podvodník a přivedu na sebe prokletí, a ne požehnání!“

¹³„Tvé prokletí беру na sebe, synu můj,“ odpověděla mu matka. „Jen mě poslechni a jdi mi přinést ta kůzlata.“

¹⁴A tak šel, vzal je a přinesl své matce, která z nich připravila otcovu oblíbenou pochoutku. ¹⁵Potom Rebeka vzala nejlepší šaty svého staršího syna Ezaua, které měla doma, oblékla je svému mladšímu synu Jákobovi ¹⁶a ovinula mu ruce i hladkou část krku kůzlečímí kůžkami. ¹⁷Onu pochoutku i chléb, který připravila, pak dala do rukou svému synu Jákobovi.

¹⁸Přišel ke svému otci a řekl: „Otče!“

A ten řekl: „Ano? Který jsi, můj synu?“

¹⁹„Já jsem Ezau, tvůj prvorozený,“ odpověděl Jákob svému otci. „Udělal jsem, co jsi mi přikázal. Vstaň, prosím, posaď se a jez z mého úlovku, abys mi proto s chutí požehnal.“

²⁰Izák ale svému synovi řekl: „Jak to, že jsi tak rychle našel zvěř, můj synu?“

Odpověděl: „Protože ji ke mně přivedl Hospodin, tvůj Bůh.“

²¹Izák ale Jákobovi řekl: „Pojď blíž, ať na tebe sáhnu, můj synu, zda jsi opravdu můj syn Ezau, nebo ne.“

²²Jákob tedy přistoupil ke svému otci Izákovi. Ten na něj sáhl a řekl: „Hlas je Jákobův, ale ruce Ezauovy.“ ²³Nepoznal ho, protože měl ruce chlupaté jako jeho bratr Ezau, a tak mu požehnal. ²⁴Potom se zeptal: „Jsi opravdu můj syn Ezau?“

„Ano,“ odpověděl Jákob.

²⁵Tedy mu řekl: „Podej mi, ať se najím z úlovku svého syna, abych ti s chutí požehnal.“ A tak mu podal pokrm a on jedl; přinesl mu také víno a on pil.

²⁶Potom ho jeho otec Izák vyzval: „Pojď blíž, synu můj, a polib mě.“ ²⁷Přistoupil tedy a políbil ho.

A když Izák ucítil vůni jeho šatů, takto mu požehnal:

„Hle, vůně mého syna –

jak vůně pole,

jemuž Hospodin žehná!

²⁸Ať Hospodin dá ti nebeskou rosu,

úrodnou zem,

obilí i víno v hojnosti.

²⁹Ať lidé slouží ti,

ať se ti klaní národy.

Pánem svých bratří buď,

ať se ti klaní synové matky tvé.

Ať jsou zlořečení, kdo ti zlořečí,

a požehnání, kdo ti žehnají!“^a

³⁰A vtom, jakmile Izák Jákobovi požehnal, právě když Jákob vyšel od svého otce Izáka, vrátil se jeho bratr Ezau z lovu. ³¹Také on připravil pochoutku a přinesl ji svému otci se slovy: „Vstaň, otče, a jez z úlovku svého syna, abys mi proto s chutí požehnal.“

³²Izák, jeho otec, mu však řekl: „Kdo jsi?“

„Já jsem tvůj syn,“ odpověděl. „Tvůj prvorozený, Ezau!“

³³Izák se zhrozil a v nesmírné hrůze zvolal: „A kdo je potom ten, který ulovil zvěřinu a přinesl mi ji? Ještě než jsi přišel, jsem z toho všeho jedl. Požehnal jsem mu, a tak bude požehnaní!“

³⁴Když Ezau uslyšel slova svého otce, dal se do hrozného křiku a s nesmírnou hořkostí žádal otce: „Požehnej mně! Mně také, otče můj!“

³⁵Ten však odpověděl: „Tvůj bratr přišel se lstí a vzal ti požehnání.“

³⁶Tu zvolal: „Tak proto dostal jméno Jákob, *Podrazák*!^b Vždyť mě už dvakrát podrazil: vzal mi prvorozenství a hle, teď mi vzal i požehnání!“ Potom se zeptal: „Copak ti nezbylo žádné požehnání pro mě?“

³⁷Izák Ezauovi odpověděl: „Hle, učinil jsem ho tvým pánem a všechny jeho bratry jsem mu dal za služebníky. Opatřil jsem ho obilím i vínem. Co bych mohl udělat pro tebe, můj synu?!“

³⁸Ezau svému otci řekl: „Copak máš jen jedno požehnání, otče? Požehnej mně! Mně také, otče!“ A Ezau se hlasitě rozplakal.

^a29 Gen 12:3

^b36 Gen 25:26

³⁹Jeho otec Izák mu odpověděl:

„Hle, tvůj příbytek –
daleko od úrodné země,
od nebeské rosy shůry.

⁴⁰Budeš se živit svým mečem
a svému bratru budeš sloužit.
Jen když se staneš tulákem,
tehdy se zbavíš jeho jha.“

⁴¹Kvůli tomu požehnání, jež mu jeho otec udělil, pak Ezau Jákoba začal nenávidět. Tehdy si Ezau v srdci řekl: „Blíží se dny truchlení nad mým otcem. Potom svého bratra Jákoba zabiji!“

⁴²A když byla Rebece oznámena slova jejího staršího syna Ezaua, nechala si zavolat svého mladšího syna Jákoba a řekla mu: „Pohled, tvůj bratr Ezau se těší, že tě zabije! ⁴³Nyní mě tedy, synu můj, poslechni: vstaň a uteč k mému bratru Lábanovi do Cháranu. ⁴⁴Pobuď nějakou chvíli u něj, než pomine zuřivost tvého bratra, ⁴⁵než se od tebe odvrátí jeho hněv a než zapomene, cos mu provedl. Potom pro tebe pošlu a vyzvednu tě odtamtud. Proč bych měla v jeden den ztratit vás oba?“

Ezauovo ženění

⁴⁶Rebeka tenkrát řekla Izákovi: „Kvůli těm Chetejkám se mi zprotivil život. Vezme-li si Jákob za ženu nějakou domorodou Chetejku, jako jsou tyto, proč bych měla žít?“

28 Izák si tedy zavolal Jákoba, požehnal mu a přikázal mu: „Neber si manželku z kanaánských dcer. ²Vstaň a jdi do Padan-aramu, do domu Betuela, otce tvé matky, a tam si vyber manželku z dcer svého strýce Lámana. ³Kéž ti Všemohoucí Bůh požehná, kéž tě rozplodí a rozmnoží, aby ses stal otcem svazku národů. ⁴Kéž ti dá požehnání Abrahamovo, tobě a s tebou tvému semeni, abys přijal za dědictví zem svého putování, kterou Bůh daroval Abrahamovi.“ ⁵Tak Izák odeslal Jákoba pryč a ten se vydal do Padan-aramu k Lábanovi, synu Aramejce Betuela, bratru Rebeky, matky Jákoba a Ezaua.

⁶Ezau uviděl, že Izák Jákobovi požehnal, když ho posílal do Padan-aramu, aby si odtud vzal manželku, a že když mu žehnal, přikázal mu: „Neber si manželku z kanaánských dcer,“ ⁷a že Jákob poslechl svého otce a matku a odešel do Padan-aramu. ⁸Ezau také viděl, že jeho otec nelibě snáší kanaánské dcery, ⁹a tak šel k Izmaelovi a kromě žen, které už měl, si vzal za manželku Machalat, dceru Abrahamova syna Izmaele, sestru Nebajotovu.

Žebřík do nebe

¹⁰Jákob odešel z Beer-šeby a vydal se k Cháranu. ¹¹Dorazil na jedno místo a zůstal tam přes noc, neboť slunce už zapadlo. Vzal na tom místě jeden z kamenů, položil si ho pod hlavu a ulehl tam ke spánku. ¹²Ve snu pak spatřil žebřík^a sahající od země až k nebi a hle, vystupovali a sestupovali po něm Boží andělé.

^a12 nebo: schodiště (stupně zikkuratu?)

¹³Vtom nad ním stanul Hospodin a řekl: „Já jsem Hospodin, Bůh tvého otce Abrahama a Bůh Izákův. Zemi, na níž ležíš, dám tobě a tvému semeni. ¹⁴Tvého semene bude jako prachu země a rozmůžeš se na západ i na východ, na sever i na jih. Nadto v tobě a ve tvém semeni dojdou požehnání všechny rodiny země. ¹⁵Hle, já jsem s tebou! Budu tě chránit, kamkoli půjdeš, a znovu tě přivedu do této země. Neopustím tě, dokud nevykonám, co jsem ti řekl.“

¹⁶Jákos se probudil a zvolal: „Na tomto místě je opravdu Hospodin – a já jsem to nevěděl!“ ¹⁷V posvátné hrůze pokračoval: „Jak hrozné je toto místo! Není to nic jiného než Boží dům a toto musí být nebeská brána!“

¹⁸Časně ráno pak Jákob vstal, vzal kámen, který měl pod hlavou, vztyčil jej jako památník a polil jeho vrchol olejem. ¹⁹To místo nazval Bet-el, *Boží dům*, ačkoli se tomu městu předtím říkalo Luz.

²⁰Jákob tehdy složil tento slib: „Bude-li Bůh se mnou, ochrání-li mne na mé cestě a dá mi chléb k jídlu a šaty k oblékání, ²¹takže se v pokoji vrátím do svého otcovského domu, bude Hospodin mým Bohem. ²²Tento kámen, který jsem vztyčil jako památník, se stane Božím domem a ze všeho, co mi dáš, ti věrně oddělím desátek.“

Jákovovo ženění

29 Jákob tedy směle vykročil na cestu a přišel do země východních národů. ²Když se rozhlédl, spatřil v poli studnu. Poblíž ležela tři stáda ovcí, neboť ta studna sloužila k napájení stád. V jejím ústí však ležel veliký kámen. ³Pastýři ten kámen z ústí studny odvalovali, teprve když se tam shromáždila všechna stáda, a tehdy napájeli dobytek. Potom kámen vraceli zpět na jeho místo v ústí studny.

⁴Jákob se jich zeptal: „Odkud jste, bratři?“

„Z Cháranu,“ odpověděli.

⁵„A znáte Lábana, syna Náchorova?“ zeptal se jich.

„Známe,“ odpověděli.

⁶Zeptal se jich: „Daří se mu dobře?“

„Ano,“ odpověděli. „Podívej, jeho dcera Ráchel právě přichází s ovce.“

⁷Na to jim řekl: „Do večera je ještě daleko; teď přece není čas shánět dobytek. Napojte ovce a jděte ještě pást.“

⁸„To nejde,“ odpověděli. „Budeme moci napojit ovce, teprve až se shromáždí všechna stáda a odvalí se kámen z ústí studny.“

⁹A zatímco s nimi mluvil, přišla Ráchel se stádem svého otce. Byla totiž pastýřka. ¹⁰Když Jákob spatřil Ráchel, dceru svého strýce Lábana, a jeho stádo, přistoupil, odvalil kámen z otvoru studny a dal stádu svého strýce Lábana napít. ¹¹Nato Ráchel políbil a hlasitě se rozplakal. ¹²A když jí řekl, že je příbuzný jejího otce, že je Rebečin syn, běžela to povědět svému otci.

¹³Jakmile Lában uslyšel zprávu o svém synovci Jákovovi, rozběhl se mu naproti. Objal ho, políbil a přivedl ho do svého domu. Když pak Jákob Lábanovi vyprávěl o všem, co se stalo, ¹⁴Lában mu řekl: „Opravdu jsi má krev a tělo!“

Když pak u něj Jákob zůstal už celý měsíc, ¹⁵Lában mu řekl: „I když jsi můj příbuzný, nebudeš přece u mě sloužit zadarmo. Řekni mi, co chceš za odměnu.“

¹⁶(Onen Lában měl dvě dcery: starší se jmenovala Léa a mladší Ráchel.
¹⁷Léa měla měkké oči, ale Ráchel byla nápadně krásná, překrásná dívka.)
¹⁸Jákob si zamiloval Ráchel, a tak řekl: „Budu ti sloužit sedm let za tvou mladší dceru Ráchel.“

¹⁹Lában odpověděl: „Dám ti ji raději než komukoli jinému. Zůstaň u mě.“
²⁰A tak Jákob sloužil za Ráchel sedm let a zdálo se mu to jako pouhá chvíle, protože ji miloval.

²¹Potom Jákob Lábanovi řekl: „Můj čas se naplnil. Dej mi mou ženu, chci být s ní.“

²²Lában tedy shromáždil všechny místní muže a vystrojil hostinu. ²³Večer pak vzal svou dceru Léu, přivedl ji k Jákobovi a ten s ní spal. ²⁴(A Lában tenkrát své dceři Léee daroval svou otrokyni Zilpu jako děvečku.)

²⁵Přišlo ráno a hle – byla to Léa! „Cos mi to udělal?“ ptal se Jákob Lábanu. „Copak jsem ti nesloužil za Ráchel? Proč jsi mě obelstil?“

²⁶„V našem kraji není zvykem vdávat mladší dříve než prvorozenou,“ odpověděl mu Lában. ²⁷„Až s ní strávíš svatební týden, dáme ti i tu druhou – za to, že mi budeš sloužit dalších sedm let.“

²⁸Jákob tedy souhlasil. Strávil svatební týden s Leou a Lában mu pak dal za ženu svoji dceru Ráchel. ²⁹(Také jí Lában daroval děvečku – svou otrokyni Bilhu.) ³⁰Jákob tedy spal i s Ráchel. Miloval ji ovšem více než Léu. Sloužil pak u Lábanu ještě dalších sedm let.

Jákovovy děti

³¹Když Hospodin viděl, že Léa je nemilovaná, otevřel její lůno. Ráchel však byla neplodná. ³²Léa počala a porodila syna. Dala mu jméno Ruben (*Hleďte, syn!*), neboť řekla: „Hospodin pohlédl na mé trápení.“ Teď už mě můj manžel bude milovat.“

³³Potom počala znovu, a když porodila syna, řekla: „Hospodin slyšel, že jsem nemilovaná, a tak mi dal i tohoto.“ Dala mu tedy jméno Šimeon, *Vyslyšení*.

³⁴Potom počala znovu, a když porodila syna, řekla: „Tentokrát se ke mně můj muž připojí – vždyť jsem mu porodila tři syny!“ A proto dostal jméno Levi, *Spojení*.

³⁵Potom počala znovu, a když porodila syna, řekla: „Teď budu chválit Hospodina!“ Proto mu dala jméno Juda, *Chvála*. Tehdy přestala rodit.

30 Když Ráchel viděla, že Jákobovi nerodí děti, záviděla své sestře a řekla Jákobovi: „Dej mi syny, nebo umřu!“

²Jákob se však na Ráchel rozhněval: „Máš mě snad za Boha, který ti nedopřál plod života?“

³„Zde je má děvečka Bilha,“ řekla mu. „Spi s ní, ať rodí na můj klín. Tak získám syny skrze ni.“

⁴A tak mu dala svou otrokyni Bilhu za ženu. Jákob s ní spal ⁵a Bilha počala a porodila mu syna. ⁶Tehdy Ráchel řekla: „Bůh mne rozsoudil – vyslyšel můj hlas a dal mi syna!“ Proto mu dala jméno Dan, *Soudce*.

⁷Ráchelina otrokyně Bilha pak počala znovu a porodila Jákobovi druhého syna. ⁸Tehdy Ráchel řekla: „Vedla jsem se sestrou Božího boje a zvítězila jsem!“ A tak mu dala jméno Neftalí, *Můj boj*.

³² Ruben zní v hebr. podobně jako *Pohlédl na mé trápení*.

⁹Když Léa viděla, že přestala rodit, vzala svou otrokyni Zilpu a dala ji Jákobovi za ženu. ¹⁰Její otrokyně Zilpa potom Jákobovi porodila syna. ¹¹Léa řekla: „Přišlo mé štěstí!“ a dala mu jméno Gád, *Štěstí*.“

¹²A když Léina otrokyně Zilpa porodila Jákobovi druhého syna, ¹³Léa řekla: „To je pro mě blaho! Ženy mi budou blahopřát!“ Dala mu tedy jméno Ašer, *Blazený*.

¹⁴Jednou, v době pšeničné sklizně, vyšel Ruben na pole, nalezl milostná jablíčka mandragory a přinesl je své matce Lée. Ráchel tehdy Lée řekla: „Dej mi prosím trochu těch milostných jablíček, co našel tvůj syn.“

¹⁵Ta jí však odpověděla: „Nestačí, žes mi vzala manžela? Teď mi chceš vzít ještě milostná jablíčka, která mám od syna?“

„Tak dobře,“ odvětila Ráchel. „Nechám ho dnes v noci spát s tebou výměnou za milostná jablíčka od tvého syna.“

¹⁶Když se pak Jákob večer vracel z pole, vyšla mu Léa naproti se slovy: „Musíš spát se mnou! Dostala jsem tě odměnou za mandragoru od svého syna.“ A tak té noci spal s ní.

¹⁷A Bůh Léu vyslyšel: počala a porodila Jákobovi pátého syna. ¹⁸Tehdy řekla: „Bůh mě odměnil za to, že jsem svému muži dala svou otrokyni!“ A tak mu dala jméno Isachar, *Odměna*.

¹⁹Potom Léa počala znovu a porodila Jákobovi šestého syna. ²⁰Tehdy řekla: „Bůh mne obdařil vzácným darem! Konečně mě můj manžel bude mít v úctě, vždyť jsem mu porodila šest synů!“ Dala mu tedy jméno Zabulon, *Úcta*.

²¹Potom porodila dceru a dala jí jméno Dína, *Spravedlnost*.

²²Bůh však pamatoval i na Ráchel; vyslyšel ji a otevřel její lůno. ²³Počala tedy, a když porodila syna, řekla: „Bůh mě zbavil mé hanby!“ ²⁴A tak mu dala jméno Josef, *Přídavek*, neboť řekla: „Kéž mi Hospodin přidá dalšího syna!“

Jákobovo zbohatnutí

²⁵Když Ráchel Jákobovi porodila Josefa, řekl Jákob Lábanovi: „Propušt mě, ať se vrátím domů do své země. ²⁶Dej mi mé ženy a mé děti, za něž jsem ti sloužil, a nech mě odejít. Víš přece, jakou službu jsem ti odvedl.“

²⁷Lában mu odpověděl: „Laskavě prosím, zůstaň se mnou. Zjistil jsem, že mi Hospodin kvůli tobě požehnal.“ ²⁸A dodal: „Dám ti odměnu, o jakou si řekneš.“

²⁹Jákob mu na to odpověděl: „Sám víš, jak jsem ti sloužil a jak se tvému dobytku se mnou dařilo. ³⁰To málo, co jsi měl, než jsem přišel, se nesmírně rozrostlo, protože ti po mém příchodu Hospodin požehnal. Kdy se už budu moci starat také o svůj vlastní dům?“

³¹Lában řekl: „Co ti mám dát?“

„Nedávej mi nic,“ odpověděl Jákob. „Budu znovu pást a střežit tvá stáda, uděláš-li pro mě toto: ³²Projdu dnes všechn tvůj dobytek a vyřadím z něj každé skvrnité a strakaté mládě, každé načernalé jehně a každé strakaté a skvrnité kůzle. To bude má odměna. ³³Má poctivost se v budoucnu prokáže takto: Až přijdeš přehlédnout mou odměnu, ať se mi každé kůzle, jež nebude skvrnité nebo strakaté, a každé jehně, jež nebude načernalé, počítá za krádež.“

^{a11} jméno *Gád* může také znamenat *Množství*, *Horda* (viz Gen 49:19)

³⁴Lában tedy řekl: „Dobrá, ať je po tvém.“ ³⁵Ještě téhož dne však vyřadil pruhované a strakaté kozly, všechny skvrnité a strakaté kozy, všechno, co mělo bílé skvrny, i všechna načernalá jehňata, svěřil je do rukou svých synů ³⁶a vzdálil se od Jáкова na tři dny cesty daleko. A tak Jákob pásal zbytek Lábanova dobytka.

³⁷Jákob si tenkrát vzal čerstvé topolové, mandloňové a platanové pruty, oloupal z nich proužky kůry, a tak odkryl bílé jádro prutů. ³⁸Potom ty oloupané pruty kladl před dobytek do žlabů, totiž do koryt na vodu, k nimž zvířata přicházela pít a kde se pářila. ³⁹Zvířata, jež se pářila před těmi pruty pak vrhala pruhovaná, skvrnitá a strakatá mláďata. ⁴⁰Jákob ta jehňata odděloval a v Lábanově stádě obracel dobytek směrem k pruhovaným i všem načernalým kusům. Tak si Jákob pořídil svá vlastní stáda a ta nestavěl k Lábanovým zvířatům. ⁴¹A kdykoli se pářily statné kusy, Jákob jim před oči do žlabů kladl ty pruty, aby se pářily před pruty. ⁴²Když však byla zvířata neduživá, pruty nekladl. A tak byl Lábanův dobytek neduživý, ale Jákobův statný. ⁴³Takto se ten muž nesmírně rozmohl, takže měl množství stád, otrokyň, otroků, velbloudů i oslů.

Útěk od Lábara

31 Jednou Jákob zaslechl, jak Lábanovi synové říkají: „Jákob obral našeho otce o všechno! Všechno to bohatství si pořídil na úkor našeho otce!“ ²A když se Jákob podíval na Lábara, viděl, že už mu není nakloněn jako dříve.

³Tehdy Hospodin Jákobovi řekl: „Vrať se do země svých otců a ke svému příbuzenstvu, a já budu s tebou.“

⁴Jákob si tedy nechal zavolat Ráchel a Léu na pole ke svému stádu ⁵a řekl jim: „Vidím na vašem otci, že už mi není nakloněn jako dříve. Bůh mého otce však je se mnou. ⁶Samy víte, že jsem vašemu otci sloužil ze všech sil, ⁷ale váš otec mě šidil. Desetkrát změnil mou odměnu, ale Bůh mu nedovolil, aby mi ublížil. ⁸Když řekl: ‚Dostaneš za odměnu, co bude skvrnité,‘ všechnen dobytek vrhal skvrnitá mláďata. Když řekl: ‚Dostaneš za odměnu, co bude pruhované,‘ vrhal všechnen dobytek pruhovaná mláďata. ⁹Tak Bůh odebral stádo vašemu otci a dal je mně.

¹⁰Jednou, v době páření dobytka, jsem ve snu pozvedl oči a uviděl berany připouštěné ke stádu. Byli pruhovaní, skvrnití a strakatí. ¹¹Tehdy mě v tom snu oslovil Boží anděl: ‚Jákobe!‘ A když jsem odpověděl: ‚Zde jsem,‘ ¹²řekl: ‚Pozvedni oči a pohled: Všichni beraní připouštění ke stádu jsou pruhovaní, skvrnití a strakatí, neboť jsem viděl vše, co ti Lában dělá. ¹³Já jsem Bůh Bet-elu, kde jsi pomazal památný kámen a kde jsi mi složil slib. Nyní vstaň, odejdi z této země a vrať se do své vlasti.‘“

¹⁴Ráchel a Léa mu odpověděly: „Copak máme v domě našeho otce ještě nějaký podíl nebo dědictví? ¹⁵Copak nás nemá za cizí? Vždyť nás prodal a všechny peníze shrábl! ¹⁶Všechno bohatství, které Bůh vytrhl z rukou našeho otce, je proto naše a našich dětí! Udělej, cokoli ti Bůh řekl.“

¹⁷A tak Jákob vstal, naložil své děti a ženy na velbloudy ¹⁸a shromáždil všechna svá stáda. Se vším majetkem, jehož nabyl, s dobyt看 vlastního chovu, který získal v Padan-aramu, se vydal ke svému otci Izákovi do kanaánské země.

¹⁹(Když předtím Lábán odešel stříhat své stádo, Ráchel svému otci ukradla jeho domácí būžky.) ²⁰Jákob opustil Aramejce Lábana pokradmu, vůbec mu neoznámil, že odchází. ²¹Utekl se vším, co měl; vstal, překročil řeku Eufrat a vydal se směrem ke gileádským horám.

Mohyla svědectví

²²Lábán se o Jákobově útěku dozvěděl až třetího dne. ²³Vzal tedy s sebou své druhy a hnál se za ním sedm dní, než ho dostihl v gileádských horách. ²⁴Té noci však Aramejce Lábana navštívil ve snu Bůh a řekl mu: „Neodvažuj se Jákobovi něco vytýkat!“

²⁵Lábán tedy Jákoba dostihl. (Jákob si v tom pohoří postavil stan a i Lábán se svými druhy se utábořili v gileádských horách.) ²⁶Lábán Jákobovi řekl: „Cos to udělal? Odkradl ses ode mě a odvedl mé dcery, jako bys je zajał mečem! ²⁷Proč jsi tajně utekl? Zmizels pokradmu a nic jsi mi neřekl! Vyprovodil bych tě s veselím a písněmi, s tamburínou a citerou. ²⁸Nenechal jsi mě ani políbit mé syny a dcery – zachoval ses jako hlupák! ²⁹Mohl jsem vám býval ublížit, ale Bůh vašeho otce ke mně minulé noci promluvil a řekl: „Neodvažuj se Jákobovi něco vytýkat!“ ³⁰Takže ty jsi musel odejít, protože ses roztoužil po otcovském domě. Proč jsi ale ukradl mé bohy?!“

³¹Jákob Lábanovi odpověděl: „Utekl jsem, protože jsem se bál; myslel jsem si, že bys mi chtěl své dcery vzít násilím. ³²Jestli ale u někoho najdeš své bohy, ať zemře! Prohledej mé věci před našimi druhy a vezmi si, co ti patří.“ (Jákob totiž nevěděl, že je Ráchel ukradla.)

³³Lábán tedy šel do Jákobova stanu, do stanu Léy i do stanů obou dčevček, ale nic nenašel. Vyšel tedy z Léina stanu a šel do stanu Ráchel. ³⁴Ráchel mezitím ty būžky strčila pod velbloudí sedlo a posadila se na ně. Lábán prohledal celý stan, ale nic nenašel.

³⁵Ráchel svému otci řekla: „Nehněvej se, můj pane, že před tebou nemohu vstát. Mám měsíčky.“ A tak hledal, ale būžky nenašel.

³⁶Tehdy se Jákob rozhněval a začal Lábana hubovat. Řekl mu: „Čím jsem se provinil? Co jsem spáchal, že mě tak zuřivě stíháš? ³⁷Prošťáral jsi všechny mé věci, a cos našel z celého svého domu? Polož to zde před mě i své druhy, ať nás dva rozsoudí!“

³⁸Byl jsem u tebe celých dvacet let. Tvé ovce ani kozy nikdy nepotratily. Berany z tvého stáda jsem nejedl. ³⁹Co roztrhaly šelmy, jsem ti nepřinášel, ale sám jsem nahrazoval škodu. Vymáhal jsi ode mne, co bylo ukradeno ve dne i co bylo ukradeno v noci. ⁴⁰Ve dne mě stravoval žár a v noci mráz, až mi i spánek zmizel z očí. ⁴¹Tak mi bylo ve tvém domě oněch dvacet let. Čtrnáct let jsem ti sloužil za tvé dvě dcery a šest let za tvůj dobytek, ale ty jsi mou odměnu desetkrát změnil. ⁴²Kdyby Bůh mého otce, Bůh Abrahama – mův a Strach Izákův, nebyl se mnou, určitě bys mě teď propustil s prázdnou! Bůh ale viděl mé trápení a dřinu mých rukou a minulou noc vyřkl svůj soud.“

⁴³Lábán na to Jákobovi odpověděl: „Tyto dcery jsou mé dcery, tyto děti jsou mé děti a tento dobytek je můj dobytek. Všechno, co vidíš, je moje. Co bych ale dnes neudělal pro své dcery a pro děti, jež se jim narodily? ⁴⁴Proto nyní pojď, vstupme do smlouvy – já a ty – ať je to pro mne a pro tebe svědectvím.“

⁴⁵Jákob tedy vzal kámen a vztyčil jej jako památník. ⁴⁶Potom řekl svým druhům: „Nasbírejte kamení!“ A tak nanosili kamení, vytvořili mohylu a na té mohyle pojedli. ⁴⁷Lában ji pojmenoval aramejsky Jegar-sahaduta, *Mohyla svědectví*, a Jákob jí dal stejné jméno hebrejsky, totiž Gal-ed.

⁴⁸Lában řekl: „Tato mohyla ať je ode dneška mým i tvým svědkem.“ A proto dostala jméno Gal-ed, *Mohyla svědectví*, ⁴⁹a také Micpa, *Stráž*, neboť řekl: „Až se rozejdeme, ať Hospodin nade mnou i tebou drží stráž. ⁵⁰Budeš-li mým dcerám ubližovat nebo vezmeš-li si kromě mých dcer další ženy – ačkoli s námi není žádný člověk, hle, Bůh je mým i tvým svědkem!“

⁵¹Lában Jákobovi ještě řekl: „Pohleď na tuto mohylu a pohleď na ten památný kámen, který jsem mezi sebou a tebou umístil. ⁵²Tato mohyla i ten památník jsou svědky, že se k tobě nepřiblížím za tuto mohylu a že ani ty se ke mně za tuto mohylu a za tento památník nepřiblížíš se zlým úmyslem. ⁵³Bůh Abrahámův a Bůh Náchorův, Bůh jejich otce nechť je naším soudcem!“

Jákob tedy přísahal při Strachu svého otce Izáka. ⁵⁴Potom na oné hoře obětoval dobytče a svolal své druhy, aby hodovali. A tak hodovali a zůstali na té hoře celou noc.

Dvojitý tábor

32 Časně ráno Lában vstal, políbil své vnuky i dcery a požehnal jim. Potom odešel a vrátil se domů.

²Také Jákob odešel svou cestou a vtom se s ním setkali Boží andělé. ³Jakmile je Jákob uviděl, zvolal: „To je Boží tábor!“ A tak to místo nazval Machanajim, *Dvojitý tábor*.

⁴Jákob pak před sebou vypravil posly do země Seír, na edomskou planinu, ke svému bratru Ezauovi ⁵a přikázal jim: „Povězte mému pánu Ezauovi: ‚Toto praví tvůj služebník Jákob: Pobýval jsem u Lábanu; tam jsem se až dosud zdržoval. ⁶Mám voly, osly, brav, otroky i otrokyně a vypravil jsem posly, abych se ohlásil svému pánu, doufaje ve tvou laskavost.‘“

⁷Poslové se pak vrátili k Jákobovi se slovy: „Šli jsme k tvému bratru Ezauovi, ale už ti jde naproti a je s ním čtyři sta mužů!“

⁸Na Jákoba padl veliký strach a úzkost. Rozdělil své lidi, brav, skot i velbloudy do dvou táborů, ⁹neboť si pomyslel: „Přijde-li Ezau k jednomu táboru a pobije ho, bude se ten druhý tábor moci zachránit.“

¹⁰Jákob zvolal: „Bože mého otce Abrahama, Bože mého otce Izáka, Hospodine, který jsi mi řekl: ‚Vrať se do své země a ke svému příbuzenstvu, a já způsobím, aby se ti vedlo dobře,‘“ ¹¹nejsem hoden všeho milosrdenství a věrnosti, kterou jsi svému služebníkovi prokázal – vždyť jsem tento Jordán překročil pouze s holí, a teď jsou ze mne dva tábory! ¹²Vytrhni mě prosím z ruky mého bratra, z ruky Ezaua, neboť se bojím, že přijde a pobije mě i matky s dětmi. ¹³Řekl jsi přece: ‚Jistě způsobím, aby se ti vedlo dobře, a učiním, že tvého semene bude jako mořského písku, nespočetného pro své množství.‘“^b

¹⁴A když na tom místě strávil noc, vybral z toho, co získal, dar pro svého bratra Ezaua: ¹⁵200 koz a 20 kozlů, 200 ovcí a 20 beranů, ¹⁶30 kojících velbloudic s mláďaty, 40 krav a 10 býků, 20 oslic a 10 oslů. ¹⁷Svěřil je svým

^a10 Gen 31:3,13

^b13 Gen 28:13–15

služebníkům, každé stádo zvlášť, a řekl jim: „Jděte přede mnou a mezi jednotlivými stády nechte odstup.“

¹⁸Tomu vepředu poručil: „Když se s tebou setká můj bratr Ezau a zeptá se tě: ‚Komu patříš a kam jdeš? A čí je to stádo před tebou?‘ ¹⁹odpovíš: ‚Tvého služebníka Jáкова. Posílá to jako dar mému pánu Ezauovi a hle, sám jde za námi.‘“

²⁰Také druhému, třetímu i všem ostatním, kteří hnali ta stáda, přikázal: „Takovým způsobem mluve k Ezauovi, až ho najdete: ²¹Hle, tvůj služebník Jákov jde za námi.“ (Pomyslel si totiž: „Usmírím ho darem, který mě předchází. Když se s ním potom setkám, snad mě přijme.“) ²²A tak šel dar před ním a on zůstal na noc v táboře.

Tvé jméno bude Izrael

²³V noci pak vstal a vzal své dvě ženy, své dvě otrokyně a svých jedenáct synů a přebrodil potok Jabok. ²⁴Vzal je a převedl je přes potok; převedl všechno, co měl. ²⁵Tehdy Jákov zůstal sám.

Někdo s ním ale zápasil, až dokud nezačalo svítat. ²⁶Když viděl, že ho nepřemůže, udeřil ho do kyčelního kloubu, takže se Jákovovi při tom zápasu vymkl kyčel. ²⁷Tehdy řekl: „Pusť mě, začíná svítat!“

„Nepustím tě, dokud mi nepožehnáš!“ odpověděl Jákov.

²⁸„Jak se jmenuješ?“ zeptal se ho.

„Jákov,“ odpověděl.^a

²⁹Na to mu řekl: „Tvé jméno už nebude znít Jákov, ale Izrael, *Boží bojovník*, neboť jsi zápasil s Bohem i s lidmi a zvítězil jsi!“

³⁰Jákov ho žádal: „Pověz mi prosím své jméno.“

On však odpověděl: „Proč se mě ptáš na jméno?“ A požehnal mu tam.

³¹Jákov pak to místo nazval Penuel, *Boží tvář*, neboť řekl: „Viděl jsem Boha tváří v tvář a byl jsem zachráněn!“

³²A když minul Penuel, zazářilo mu slunce; a kulhal kvůli té kyčli. ³³(Proto synové Izraele až do dnešního dne nejedí sedací šlachy u kyčelního kloubu, protože Jáкова udeřil do kyčelního kloubu u sedací šlachy.)

Setkání s Ezauem

33 Když potom Jákov pozvedl oči, hle, spatřil přicházet Ezaua a s ním čtyři sta mužů. Rozdělil tedy děti mezi Léu, Ráchel a ty dvě otrokyně ²a postavil otrokyně s jejich dětmi dopředu, Léu s jejími dětmi za ně a Ráchel s Josefem dozadu. ³Sám pak šel před nimi a sedmkrát se poklonil až k zemi, než došel ke svému bratru.

⁴Ezau mu vyběhl naproti, objal ho, padl mu kolem krku a líbal ho. Oba plakali. ⁵Když potom pozvedl oči, spatřil ženy s dětmi a řekl: „Kdo je to s tebou?“

Jákov odpověděl: „To jsou děti, kterými Bůh obdaroval tvého služebníka.“

⁶Mezitím se přiblížily otrokyně se svými dětmi a poklonily se. ⁷Potom se přiblížila také Léa se svými dětmi a poklonily se. Nakonec se přiblížili Josef a Ráchel a i oni se poklonili.

⁸Ezau se zeptal: „K čemu je celý ten průvod, který jsem potkal?“

On odpověděl: „Chtěl jsem si tě příznivě naklonit, můj pane.“

⁹Ezau řekl: „Mám dostatek, bratře, nech si, co ti patří.“

^a28 Gen 25:26; 27:36

¹⁰Jáko b však odpovéděl: „Prosím, nikoli! Přijmi laskavě ode mě tento dar. Když vidím tvou tvář, je přívětivá jako tvář Boží. ¹¹Přijmi prosím z mého požehnání, co jsem ti přinesl, neboť Bůh ke mně byl milostivý a mám všeho dostatek.“ A naléhal na něj, až Ezau přijal.

¹²Ten potom řekl: „Vydejme se na cestu, půjdu s tebou.“

¹³Jáko b mu však odpovéděl: „Můj pán ví, že tu jsou malé děti. Navíc mám s sebou březí ovce a krávy; budou-li hnány po celý den, všechen dobytek pomře. ¹⁴Nechť prosím můj pán jde před svým služebníkem napřed. Já pak budu pokračovat zvolna, jak bude moci stačit stádo, které mám před sebou, a jak budou moci stačit děti, dokud nedojdu ke svému pánu do Seíru.“

¹⁵Ezau řekl: „Nechám tedy s tebou některé ze svých lidí.“

Jáko b však odpovéděl: „K čemu to, můj pane? Kéž mi jen zachováš svou přízeň.“

¹⁶A tak se Ezau téhož dne vrátil svou cestou do Seíru, ¹⁷zatímco Jáko b se vydal k Sukotu. Tam si postavil dům a pro svůj dobytek zhotovil přístřešky. Proto se to místo jmenuje Sukot, *Přístřešky*.

Dína mezi Šechemskými

¹⁸Jáko b pak na cestě z Padan-aramu pokojně dorazil do města Šechem v kanaánské zemi a utábořil se před městem. ¹⁹Díl pole, na němž vztyčil svůj stan, koupil od synů Šechemova otce Chamora za sto mincí. ²⁰Postavil tam oltář a nazval ho „Bůh je Bohem Izraele.“

34 Dína, dcera, kterou Jáko bovi porodila Léa, si jednou vyšla navštívit domorodé dívky. ²Když ji uviděl kníže té země, Šechem, syn Hivejce Chamora, zmocnil se jí a spal s ní – znásilnil ji. ³Přilnul ale k Jáko bově dceři Díně celou duší, zamiloval si ji a mluvil s ní laskavě. ⁴Potom Šechem přemlouval svého otce Chamora: „Vezmi mi tu dívku za ženu!“

⁵Když Jáko b uslyšel, že Šechem poskrvnil jeho dceru Dínu, jeho synové byli právě se stádem na poli. Až do jejich příchodu tedy mlčel.

⁶Šechemův otec Chamor se mezitím vypravil k Jáko bovi, aby s ním promluvil. ⁷Vtom přišli Jáko bovi synové z pole, a když to uslyšeli, zasáhlo je to tak, že se velmi rozlítili. Spáchal přece v Izraeli hanebnost, když spal s Jáko bovou dcerou – to se přece nesmí!

⁸Chamor s nimi začal vyjednávat: „Můj syn Šechem prahne po vaší dceři celou duší; dejte mu ji, prosím, za ženu. ⁹Spřízněte se s námi – dávejte nám své dcery a berte si naše. ¹⁰Když budete bydlet u nás, bude celá země před vámi. Bydlete v ní, obchodujte a mějte ji za svou!“

¹¹Šechem pak jejímu otci a jejím bratrům řekl: „Moc vás prosím; dám vám, cokoli si řeknete! ¹²Uložte mi vysoké věno a mnoho darů a já dám, kolik mi řeknete, jen mi tu dívku dejte za ženu!“

¹³Jáko bovi synové odpovéděli Šechemovi a Chamorovi lživě, neboť poskrvnil jejich sestru Dínu. ¹⁴Řekli jim: „Nic takového nemůžeme udělat. Dát svou sestru neobřezanému muži – to by pro nás byla hanba! ¹⁵Vyhovíme vám, jen když budete jako my. Ať se každý z vás, kdo je mužského pohlaví, dá obřezat. ¹⁶Pak vám budeme dávat své dcery a brát si vaše, budeme bydlet s vámi a budeme jeden lid. ¹⁷Pokud nás však neposlechnete a neobřezete se, vezmeme si svou dceru a odejdeme.“

¹⁸Jejich slova se Chamorovi i jeho synu Šechemovi zalíbila ¹⁹a ten mládenec neváhal tu věc vykonat, neboť po Jákobově dceři velmi toužil. (Šechem byl z celé rodiny svého otce ten nejváženější.) ²⁰Chamor a jeho syn Šechem tedy přišli k bráně svého města a promluvili k tamním měšťanům: ²¹„Tito muži se k nám chovají pokojně. Ať tedy bydlí v této zemi a obchodují v ní. Hle, země je přece dost prostorná i pro ně; berme si tedy jejich dcery za ženy a své dcery dávejme jim. ²²Vyhoví nám ovšem a budou s námi bydlet jako jeden lid jen s touto podmínkou: každý z nás, kdo je mužského pohlaví, se musí dát obřezat, jako jsou obřezaní oni. ²³Nebudou snad potom jejich stáda, jejich majetek a všechna jejich zvířata naše? Vyhovme jim tedy, ať bydlí u nás!“

²⁴A tak všichni, kdo vycházeli z brány jeho města, poslechli Chamora i jeho syna Šechema a dali se obřezat: každý, kdo byl mužského pohlaví, každý, kdo vycházel z brány toho města.

²⁵Třetího dne, když měli největší bolesti, se dva Jákobovi synové, Dínini bratři Šimeon a Levi, chopili každý svého meče, v bezpečí vešli do města a pobili všechny, kdo byli mužského pohlaví. ²⁶Také Chamora a jeho syna Šechema zabili ostrým mečem. Vzali Dínu z Šechemova domu a odešli. ²⁷Jákobovi synové pak přišli k pobitým a vyplnili město, kde byla poskvrněna jejich sestra. ²⁸Vzali jejich brav, skot i osly, cokoli bylo ve městě i na poli – ²⁹všechno jejich bohatství. Všechny jejich děti a ženy zajali a vše, co bylo v domech, vyplnili.

³⁰Jákob pak Šimeonovi a Levimu vyčetl: „Přivedli jste mě do neštěstí! Zošklivili jste mě obyvatelům země, Kananejcům i Perizejcům. Mám jen hrstku mužů; spojí-li se proti mně, zabijí mě a budu vyhlazen – já i můj dům!“

³¹Oni však řekli: „To měl s naší sestrou zacházet jako s nevěstkou?“

Návrat domů

35 Potom Bůh Jákobovi řekl: „Vstaň a vydej se vzhůru do Bet-elu. Bydli tam a postav tam oltář Bohu, jenž se ti ukázal, když jsi utíkal před svým bratrem Ezauem.“

²Jákob tedy řekl své rodině a všem, kdo byli s ním: „Zbavte se cizích bohů, jež máte u sebe, očistěte se a převlečte si šaty! ³Potom vstaňme a pojďme vzhůru do Bet-elu. Tam postavím oltář Bohu, jenž mě vyslyšel v den mé úzkosti a byl se mnou na cestě, kterou jsem šel.“ ⁴Odevzdali tedy Jákobovi všechny cizí bohy, které měli při sobě, i náušnice, jež nosili v uších, a Jákob je zakopal pod tím dubem, který stál u Šechemu.

⁵Potom táhli dál. Boží hrůza padla na města kolem nich, a tak Jákobovi synové nebyli pronásledováni. ⁶Jákob tenkrát přišel do Luzu (to jest do Bet-elu) v kanaánské zemi – on i všichni, kdo byli s ním – ⁷a postavil tam oltář. Nazval to místo El-betel, *Bůh Bet-elu*, neboť tam se mu ukázal Bůh, když utíkal před svým bratrem.

⁸Tehdy zemřela Rebečina chůva Debora a byla pochována pod oním dubem u Bet-elu. Izák jej proto nazval Alon-bachut, *Dub nářků*.

⁹Jákobovi se na jeho cestě z Padan-aramu znovu ukázal Bůh a požehnal mu. ¹⁰Bůh mu řekl: „Jmenuješ se Jákob; tvé jméno však už nebude znít Jákob, ale budeš se jmenovat Izrael.“ ^aA tak se mu říká Izrael.

^a10 Gen 32:28–29

¹¹Bůh mu řekl: „Já jsem Všemohoucí Bůh. Plod se a množ se, a bude z tebe národ, dokonce svazek národů; i králové vyjdou z tvých beder. ¹²Zem, kterou jsem dal Abrahamovi a Izákovi, dám tobě; i tvému budoucímu semeni dám tuto zem.“ ¹³Na místě, kde k němu mluvil, se pak od něj Bůh vznesl.

¹⁴Jákob tedy na místě, kde k němu mluvil, postavil památník, totiž kamenný sloup, vykonal na něm úlitbu a polil jej olejem. ¹⁵Jákob to místo, kde k němu Bůh mluvil, nazval Bet-el, *Boží dům*.

¹⁶Potom z Bet-elu táhli dál. Když už byli nedaleko Efraty, začala Ráchel rodit a měla těžký porod. ¹⁷V nejtěžší chvíli jí porodní bába řekla: „Neboj se, i tentokrát budeš mít syna!“ ¹⁸A když ji opouštěl život (neboť umírala), dala dítěti jméno Ben-oní, *Syn mé bolesti*. Jeho otec ho však pojmenoval Benjamín, *Syn pravice*.

¹⁹Ráchel zemřela a byla pohřbena na cestě k Efratě (což je Betlém). ²⁰Jákob pak nad jejím hrobem postavil památný kámen (a ten sloup je na hrobě Ráchel až dodnes).

²¹Izrael táhl dál a vztyčil svůj stan za Migdal-ederem. ²²A když se Izrael zdržoval v tom kraji, stalo se, že Ruben šel a spal s Bilhou, družkou svého otce, a Izrael se o tom doslechl.

Jákob měl dvanáct synů.

²³Synové Léy:

Ruben, Jákobův prvorozený,
Šimeon, Levi, Juda, Isachar a Zabulon.

²⁴Synové Ráchel:

Josef a Benjamín.

²⁵Synové Bilhy, Rácheliny otrokyně:

Dan a Neftalí.

²⁶Synové Zilpy, Léiny otrokyně:

Gád a Ašer.

To jsou Jákobovi synové, kteří se mu narodili v Padan-aramu.

²⁷Tak přišel Jákob ke svému otci Izákovi do Mamre v Kiriath-arbě (což je Hebron), kde pobýval Abraham i Izák. ²⁸Izák se dožil 180 let. ²⁹Stár a spojojen se životem pak Izák vydechl naposled a byl připojen ke svému lidu. Pochovali ho jeho synové Ezau a Jákob.

Ezauovo potomstvo

36 Toto je Ezauův (totiž Edomův) rod.

²Ezau si vzal manželky z kanaánských dcer: Adu, dceru Chetejce Elona, Oholíbamu, dceru Anovu, vnučku Hivejce Cibeona, ³a Izmaelovu dceru Basematu, sestru Nebajotovu.

⁴Ada Ezauovi porodila Elifaze. Basemat porodila Reuele. ⁵Oholíbama porodila Jeuše, Jalama a Koracha. Toto jsou Ezauovi synové, kteří se mu narodili v kanaánské zemi.

⁶Ezau pak vzal své ženy, své syny a dcery a všechny, kdo žili v jeho domě, svůj dobytek a všechna svá zvířata – všechnen svůj majetek, jehož nabyl v kanaánské zemi, a odešel do země Seír, daleko od svého bratra Jákoba.

⁷Jejich majetek byl totiž větší, než aby mohli bydlet spolu, a zem jejich putování jim nemohla kvůli jejich stádům stačit. ⁸Ezau se tedy usadil v pohoří Seír (a ten Ezau je Edom).

⁹Toto je rod Ezaua, otce Edomců v pohoří Seír.

¹⁰Toto jsou jména Ezauových synů:

Elifaz, syn Ezauovy manželky Ady, a Reuel, syn Ezauovy manželky Basematy.

¹¹Synové Elifazovi:

Teman, Omar, Sefo, Gatam a Kenaz. ¹²(Ezauův syn Elifaz měl také družku Timnu, která Elifazovi porodila Amaleka.) To jsou potomci Ezauovy manželky Ady.

¹³Synové Reuelovi:

Nachat, Zerach, Šama a Miza. To jsou potomci Ezauovy manželky Basematy.

¹⁴Synové, jež Ezauovi porodila jeho manželka Oholíbama, dcera Anova, vnučka Cibeonova:

Jeuš, Jalam a Korach.

¹⁵Toto jsou kmeny Ezauových synů.

Synové Elifaze, Ezauova prvorozeného:

kmen Teman, kmen Omar, kmen Sefo, kmen Kenaz, 16 kmen Korach, kmen Gatam a kmen Amalek. To jsou kmeny vzešlé z Elifaze v edomské zemi. Jsou to potomci Ady.

¹⁷Synové Ezauova syna Reuele:

kmen Nachat, kmen Zerach, kmen Šama a kmen Miza. To jsou kmeny vzešlé z Reuele v edomské zemi. Jsou to potomci Ezauovy manželky Basematy.

¹⁸Synové Ezauovy manželky Oholíbamy:

kmen Jeuš, kmen Jalam a kmen Korach. To jsou kmeny vzešlé z Ezauovy manželky Oholíbamy, dcery Anovy.

¹⁹To jsou synové Ezaua (jenž je Edom) a jejich kmeny.

²⁰Toto jsou synové Chorejce Seíra, domorodců v té zemi:

Lotan, Šobal, Cibeon, Ana, ²¹Dišon, Ecer a Dišan. To jsou kmeny Chorejců, Seírovi synové v edomské zemi.

²²Synové Lotanovi:

Chori a Hemam. Lotanova sestra byla Timna.

²³Synové Šobalovi:

Alvan, Manachat, Ebal, Šefo a Onam.

²⁴Synové Cibeonovi:

Aja a Ana (to je ten Ana, který našel na poušti horké prameny, když pásł osly svého otce Cibeona).

²⁵Děti Anovy:

Dišon a Oholíbama, Anova dcera.

²⁶Synové Dišonovi:

Chemdan, Ešban, Jitran a Keran.

²⁷Synové Ecerovi:

Bilhan, Zavan a Akan.

²⁸Synové Dišanovi:

Úc a Aran.

²⁹Toto jsou kmeny Chorejců:

kmen Lotan, kmen Šobal, kmen Cibeon, kmen Ana, ³⁰kmen Dišon, kmen Ecer a kmen Dišan. To je výčet chorejských kmenů v zemi Seír.

³¹Toto jsou králové, kteří vládli v edomské zemi předtím, než synům Izraele vládl král:

³²Králem Edomu byl Bela, syn Beorův, a jeho město se jmenovalo Dinhaba.

³³Když zemřel Bela, kraloval na jeho místě Jobab, syn Zerachův z Bosry.

³⁴Když zemřel Jobab, kraloval na jeho místě Chušam z temanské země.

³⁵Když zemřel Chušam, kraloval na jeho místě Hadad, syn Bedadův, který pobídl Midiánce v moábském kraji. Jeho město se jmenovalo Avit.

³⁶Když zemřel Hadad, kraloval na jeho místě Samla z Masreký.

³⁷Když zemřel Samla, kraloval na jeho místě Šaul z Rechobot-naharu.

³⁸Když zemřel Šaul, kraloval na jeho místě Baal-chanan, syn Akborův.

³⁹Když zemřel Baal-chanan, syn Akborův, kraloval na jeho místě Hadad.^a Jeho město se jmenovalo Pau a jeho žena byla Mehetabel, dcera Matredova, vnučka Me-zahabova.

⁴⁰Toto jsou jména Ezauových kmenů podle jejich rodin a jejich míst, jmenovitě:

kmen Timna, kmen Alva, kmen Jetet, ⁴¹kmen Oholíbama, kmen Ela, kmen Pínon, ⁴²kmen Kenaz, kmen Teman, kmen Mibcar, ⁴³kmen Magdiel a kmen Iram.

To jsou edomské kmeny podle svých sídlišť v jejich vlastní zemi. Tak tomu bylo s Ezauem, otcem Edomců.

37 Jákob však bydlel v zemi putování svého otce, v zemi Kanaán.
²To je Jákobův příběh.

JOSEF A JEHO BRATŘI

Mistr snů

Josef byl sedmnáctiletý mladík. Pásal ovce se svými bratry, syny manželek svého otce, Bilhy a Zilpy. A Josef na ně svému otci chodil žalovat.

³Izrael miloval Josefa víc než všechny své ostatní syny, neboť ho zplodil ve svém stáří. Dokonce mu udělal zdobenou suknici. ⁴Když ale jeho bratři zjistili, že ho jejich otec miluje víc než je, začali ho nenávidět. Nebyli s ním schopni ani klidně promluvit.

⁵Josef měl sen, ale když ho vyprávěl svým bratrům, nenáviděli ho tím více. ⁶Řekl jim: „Poslechněte si prosím můj sen: ⁷Vázali jsme na poli snopy. Můj snop náhle vstal a zůstal stát a hle, vaše snopy obklopily ten můj a klaněly se mu!“

⁸Jeho bratři mu řekli: „Tak ty bys nad námi chtěl kralovat? Ty bys nám chtěl vládnout?“ A tak ho nenáviděli ještě víc, kvůli jeho snům a jeho slovům.

^a39 podle mnoha hebr. rukopisů, Sam a Syr (MT: *Hadar*); 1.Let 1:50

⁹Josef pak měl ještě další sen a vyprávěl ho svým bratrům: „Měl jsem další sen. Hle, klanělo se mi slunce, měsíc a jedenáct hvězd!“

¹⁰A když to vyprávěl otci a bratrům, otec ho okřikl: „Cos to měl za sen? To se ti já s tvojí matkou a bratry máme klanět k zemi?“ ¹¹Bratři pak na něj žártili, ale jeho otec o tom všem přemýšlel.

¹²Když pak jeho bratři odešli pást ovce svého otce do Šechemu, ¹³řekl Izrael Josefovi: „Nešli tvoji bratři pást do Šechemu? Pojď, pošlu tě za nimi.“

Odpověděl mu: „Jsem připraven.“

¹⁴Izrael mu řekl: „Jdi se prosím podívat, zda jsou tví bratři i ovce v pořádku, a přijď mi to povědět.“ A tak ho vyslal z hebronského údolí.

Když dorazil k Šechemu, ¹⁵potkal ho nějaký muž. Viděl, že bloudí krajinou, a zeptal se ho: „Co hledáš?“

¹⁶„Hledám své bratry,“ odpověděl Josef. „Řekni mi prosím, kde pasou.“

¹⁷Muž odpověděl: „Odešli odsud. Slyšel jsem je říkat: ‚Pojďme k Dotanu.‘“

Josef se tedy vydal za svými bratry a poblíž Dotanu je našel. ¹⁸Spatřili ho už zdálky, a ještě než k nim dorazil, domluvili se, že ho zabijí.

¹⁹Řekli si spolu: „Podívejme, přichází mistr snů! ²⁰Pojďme ho zabít. Hodíme ho do nějaké jámy a řekneme: Sežrala ho divoká zvěř! Uvidíme, co pak bude z jeho snů!“

²¹Když to však uslyšel Ruben, chtěl ho před nimi zachránit, a tak řekl: „Neberme mu život!“ ²²Ruben pokračoval: „Neprolévejme krev; hodme ho do téhle jámy zde v pustině, ale nevztahujme na něj ruku!“ (To řekl, aby ho před nimi zachránil a vrátil ho jeho otci.)

²³A tak se stalo, že když Josef přišel ke svým bratrům, strhli mu suknicí, tu zdobenou suknicí, co nosil, ²⁴popadli ho a hodili do jámy. A ta jáma byla prázdná, bez vody.

²⁵Potom se posadili k jídlu. Pozvedli oči a hle, spatřili od Gileádu přicházet karavanu Izmaelitů. Jejich velbloudi nesli vonnou pryskyřici, balzám a myrhu, aby to dopravili do Egypta.

²⁶Juda svým bratrům navrhl: „Co z toho budeme mít, když svého bratra zabijeme? Jak utajíme jeho vraždu? ²⁷Pojďme ho prodat Izmaelitům a nevztahujme na něj ruce – vždyť je to náš bratr, naše tělo!“ A bratři ho poslechli.

²⁸Když je ti midiánští obchodníci mýjeli, vytáhli Josefa z jámy a prodali ho Izmaelitům za dvacet šekelů^a stříbra. Ti tedy Josefa odvedli do Egypta.

²⁹Ruben se potom vrátil k jámě a hle, Josef nikde! Roztrhl tedy v zoufalství své šaty ³⁰a vrátil se k bratrům se slovy: „Hoch je pryč! Co teď, co si počnu?“

³¹A tak vzali Josefovu suknicí, zabili kozla a namočili ji do krve. ³²Potom tu zdobenou suknicí poslali svému otci. Nechali mu ji donést se slovy: „Tohle jsme našli. Poznáváš v tom suknicí svého syna?“

³³Poznal ji hned: „To je suknicí mého syna! Sežrala ho divá zvěř! Rozsápán, Josef je rozsápán!“

³⁴Jákob v zoufalství roztrhl svůj plášť, přepásal se pytlou a truchlil nad svým synem po mnoho dní. ³⁵Všichni jeho synové i dcery vstali a šli ho utěšit, ale on se nedal utěšit a říkal: „Nikoli! Půjdu za svým synem do hrobu v zármutku!“ A tak ho jeho otec oplakával.

³⁶Midiánci zatím Josefa v Egyptě prodali faraonovu dvořanu Putifarovi, veliteli stráže.

^a28 asi 230 g

Juda a Tamar

38 Někdy v té době se Juda oddělil od svých bratrů a uchýlil se k adulamskému muži jménem Chíra. ²Tam Juda uviděl dceru jistého Kananejce jménem Šua; vzal si ji tedy a spal s ní. ³Ona počala, porodila syna a dala mu jméno Er. ⁴Počala znovu, porodila syna a dala mu jméno Onan. ⁵Potom porodila ještě dalšího syna a dala mu jméno Šela. A když ho porodila, byl Juda v Kezíbu.

⁶Juda pak svému prvorozenému Erovi vybral manželku jménem Tamar. ⁷Er, Judův prvorozený, však byl Hospodinu odporný a Hospodin ho nechal zemřít.

⁸Juda tedy řekl Onanovi: „Spi s manželkou svého bratra. Splň švagrovskou povinnost a vzbud' svému bratru potomka.“ ⁹Onan však věděl, že by ten potomek nebyl jeho. Kdykoli proto spal s manželkou svého bratra, vypouštěl semeno na zem, aby svému bratrovi nedal potomka. ¹⁰To, co dělal, však bylo Hospodinu odporné, a tak nechal zemřít i jeho.

¹¹Tehdy Juda řekl své snaše Tamar: „Zůstaň jako vdova v domě svého otce, dokud nedospěje můj syn Šela.“ (Řekl si totiž: „Aby snad nezemřel jako jeho bratři.“) Tamar tedy odešla a zůstala v domě svého otce.

¹²Po dlouhé době Judova manželka, dcera Šuova, zemřela. Když se Juda po její smrti utěšil, odešel se svým adulamským přítelem Chírou na slavnost stříhání svých ovcí do Timny.

¹³Tamar bylo oznámeno: „Hle, tvůj tchán jde vzhůru do Timny stříhat své ovce.“ ¹⁴Odložila tedy své vdovské šaty, vzala si závoj a zahalila se. Potom si sedla u vstupu do Enajim, což je po cestě do Timny. (Viděla totiž, že Šela je dospělý a že za něj nebyla provdána.)

¹⁵A když ji Juda uviděl, považoval ji za nevěstku, neboť měla zahalenou tvář. ¹⁶Uchýlil se tedy cestou k ní a řekl: „Chci se s tebou vyspat.“ (Nevěděl totiž, že je to jeho snacha.)

Zeptala se: „Co mi za to dáš?“

¹⁷Odpověděl: „Pošli ti kůzle ze svého stáda.“

Ona na to: „Než je pošleš, musíš dát něco do zástavy.“

¹⁸Zeptal se: „Co ti mám dát do zástavy?“

Odpověděla: „Své pečetidlo, šňůru a hůl, co máš v ruce.“ Dal jí to, vyspal se s ní a ona otěhotněla. ¹⁹Potom vstala a odešla, odložila závoj a oblékla si své vdovské šaty.

²⁰Juda poslal to kůzle po svém adulamském příteli. Měl od té ženy vyzvednout zástavu, ale nemohl ji najít. ²¹Vypτάval se místních mužů: „Kde je ta prostitutka, co seděla v Enajim u cesty?“

Řekli mu ale: „Tady žádná prostitutka nikdy nebyla.“

²²A tak se vrátil k Judovi se slovy: „Nemohl jsem ji najít. Místní muži mi navíc řekli, že tam žádná prostitutka nikdy nebyla.“

²³Juda odpověděl: „Ať si to tedy nechá, abychom neměli ostudu. To kůzle jsem jí přece poslal, ale tys ji nemohl najít.“

²⁴Asi za tři měsíce bylo Judovi oznámeno: „Tvoje snacha Tamar se zachovala jako nevěstka! Dokonce už je z toho smilstva těhotná!“

Juda řekl: „Vyveďte ji ven, ať je upálena!“

²⁵Už ji vedli, když vtom poslala svému tchánovi vzkaz: „Jsem těhotná s mužem, jemuž patří tyto věci!“ Dodala: „Poznej prosím, čím je toto pečtidlo, šňůra a hůl.“

²⁶Když Juda ty věci poznal, zvolal: „Ona je spravedlivější než já – vždyť jsem ji nechtěl prodvat za svého syna Šelu!“ A víckrát s ní už nespál.

²⁷Když pak přišel čas jejího porodu, hle, v jejím lůnu byla dvojčata. ²⁸Během porodu jeden syn vystrčil ruku. Porodní bába ho za ni chytila a uvázala na ni červenou nit se slovy: „Tento vyšel první.“ ²⁹On ji však zase vtáhl zpět a hle, ven vyšel jeho bratr. Řekla tedy: „Jakou trhlinou ses prodral?“ A tak dostal jméno Peres, *Průlom*. ³⁰Když potom vyšel jeho bratr s onou červenou nití na ruce, dostal jméno Zerach, *Červánek*.

Josef v Egyptě

39 Josefa mezitím Izmaelitě odvedli dolů do Egypta. Tam ho od nich koupil jeden Egyptán, faraonův dvořan Putifar, velitel stráže.

²Hospodin však byl s Josefem, a tak se mu všechno dařilo a zůstal v domě svého egyptského pána. ³Když jeho pán viděl, že Hospodin je s ním a že Hospodin působí, aby se vše, k čemu přiloží ruku, dařilo, ⁴oblíbil si Josefa a ten se stal jeho pomocníkem. Nakonec ho Putifar ustanovil správcem svého domu a svěřil mu do rukou všechno, co měl. ⁵Od té chvíle Hospodin domu toho Egyptana požehnal. Díky Josefovi bylo Hospodinovo požehnaní na všem, co měl v domě i na poli, ⁶a tak nechal všechn svůj majetek v Josefově správě. Když měl doma jeho, nestaral se o nic než o své jídlo.

Josef byl nápadně krásný, překrásný muž. ⁷Pro nějaké době mohla manželka jeho pána na Josefovi oči nechat. Nakonec řekla: „Spi se mnou!“

⁸On však odmítl. Řekl manželce svého pána: „Když mě můj pán má doma, o nic se nestará. Vše, co mu patří, mi svěřil do rukou. ⁹Nikdo nemá v domě větší pravomoc než já; neodepřel mi nic kromě tebe, poněvadž jsi jeho žena! Jak bych mohl spáchat takovou hanebnost a zhřešit proti Bohu?“ ¹⁰A i když Josefa přemlouvala den za dnem, aby si k ní lehl a pobyl s ní, neposlechl ji.

¹¹Jednoho dne, když přišel dělat svou práci v domě, nebyl nikdo ze služebnictva doma. ¹²Tehdy ho chytila za šaty a řekla: „Spi se mnou!“ On však nechal šaty v její ruce, utekl a běžel ven.

¹³Když uviděla, že jí nechal své šaty v ruce a utekl ven, ¹⁴svolala služebnictvo a řekla jim: „Podívejte se! Přivedl k nám můj muž toho Hebreje, aby si s námi zahrával?! Přišel a chtěl se se mnou vyspat, ale já jsem začala hlasitě křičet. ¹⁵Když uslyšel, jak křičím, nechal své šaty u mě, utekl a běžel ven.“

¹⁶Ty jeho šaty nechala ležet vedle sebe, dokud nepřišel domů jeho pán. ¹⁷Tehdy mu vyprávěla: „Ten hebrejský otrok, jehož jsi k nám přivedl, ke mně přišel a chtěl si se mnou zahrávat! ¹⁸Když jsem se ale dala do křiku, nechal své šaty u mě a utekl ven.“

¹⁹Josefův pán naslouchal slovům své ženy, a když řekla: „Takto se ke mně zachoval tvůj otrok,“ vzplanul hněvem. ²⁰A tak ho jeho pán vzal a vsadil do žaláře, na místo, kde bývali drženi královští vězni.

Tak se Josef ocitl v žaláři. ²¹Hospodin však byl s ním. Zahrnul jej svým milosrdenstvím a zjednal mu přízeň u vrchního žalářníka. ²²Vrchní

žalářník nakonec svěřil všechny vězně v žaláři do Josefových rukou. Cokoli tam dělali, měl na starosti on. ²³Vrchní žalářník ani nemusel na nic, co mu svěřil, dohlížet. Hospodin byl totiž s ním a působil, aby se mu všechno dařilo.

Číšník a pekař

40 Po nějaké době se číšník a pekař egyptského krále prohřešili proti svému pánu, králi Egypta. ²Farao se rozhněval na oba své dvořany – na vrchního číšníka i na vrchního pekaře – ³a dal je do vězení v domě velitele stráže, na stejné místo v žaláři, kde byl vězněn Josef. ⁴Velitel stráže je svěřil do Josefovy péče.

Když už byli ve vězení dlouho, ⁵oba dva – číšník i pekař egyptského krále, kteří byli uvězněni v žaláři – měli sen. Každý měl téže noci svůj sen, každý s vlastním významem.

⁶Když k nim Josef ráno přišel, pohlédl na ně a hle, byli smutní. ⁷Zeptal se tedy faraonových dvořanů uvězněných spolu s ním v domě jeho pána: „Proč se dnes tváříte tak nešťastně?“

⁸Odpověděli mu: „Měli jsme sen a není tu, kdo by ho vyložil.“

Josef jim řekl: „Nepatří snad výklady Bohu? Prosim, vyprávějte mi je.“

⁹Vrchní číšník tedy Josefovi vyprávěl svůj sen: „Hle, ve snu jsem před sebou viděl vinný keř ¹⁰a na něm tři výhonky. Na keři vyrazily pupeny, potom květy a nakonec zralé hrozny. ¹¹Měl jsem v ruce faraonův pohár, a tak jsem ty hrozny trhal a vymáčkával je do faraonova poháru. Pak jsem ten pohár podal faraonovi.“

¹²Josef mu řekl: „Toto je výklad toho snu: Ty tři výhonky jsou tři dny. ¹³Už za tři dny tě farao předvolá a vrátí ti tvůj úřad. Budeš faraonovi podávat pohár, jako jsi to dělával, když jsi býval jeho číšníkem. ¹⁴Až se ti však povede dobře, pamatuj na mě. Prokaž mi prosím laskavost, aby ses o mně zmínil faraonovi a dostal mě odsud ven. ¹⁵Byl jsem sprostě unesen ze země Hebrejů a ani zde jsem neudělal nic, za co bych měl být vsazen do jámy!“

¹⁶Když vrchní pekař viděl, jak dobrý to byl výklad, řekl Josefovi: „I já jsem měl sen. Hle, měl jsem na hlavě tři proutěné košíky. ¹⁷V tom, který byl navrchu, bylo nejrůznější pečivo připravené pro faraona, ale ptáci mi je z košíku na hlavě klovali.“

¹⁸Josef odpověděl: „Toto je výklad toho snu: Ty tři koše jsou tři dny. ¹⁹Už za tři dny tě farao připraví o hlavu – pověsí tě na kůl a ptáci z tebe budou klovat maso!“

²⁰Třetího dne pak měl farao narozeniny a vystrojil všem svým služebníkům hostinu. Tehdy před očima svých služebníků předvolal vrchního číšníka i vrchního pekaře. ²¹Vrchnímu číšníkovi vrátil jeho úřad, takže znovu podával pohár faraonovi, ²²ale vrchního pekaře dal pověsit na kůl, jak jim to Josef vyložil.

²³Vrchní číšník ale na Josefa nepamatoval. Úplně na něj zapomněl.

Faraonovy sny

41 Po dvou dlouhých letech měl farao sen: Stál u Nilu ²a hle, z Nilu vystoupilo sedm nápadně krásných a tučných krav a pásly se v mokřině. ³Náhle za nimi z Nilu vystoupilo sedm jiných krav, nápadně

ošklivých a hubených; postavily se k těm prvním kravám na břehu Nilu⁴ a tyto ošklivé a hubené krávy sežraly těch sedm krásných a tučných. Vtom se Faraο probudil.

⁵Když znovu usnul, měl další sen: Na jednom stéble vyrostlo sedm bohatých a pěkných klasů. ⁶Náhle za nimi vyrazilo sedm klasů hubených a sežehlých východním větrem⁷ a ty hubené klasy pohltily těch sedm bohatých a pěkných. Vtom se faraο probudil a hle, byl to sen.

⁸Ráno pak byl faraο velmi rozrušen, a tak si dal zavolat všechny věštky a mudrce Egypta a vyprávěl jim své sny. Nikdo je však faraonovi neuměl vyložit.

⁹Tedy k faraonovi promluvil vrchní číšník: „Musím dnes připomenout své prohršky: ¹⁰Faraο se kdysi rozhněval na své služebníky a dal mě do vězení v domě velitele stráže – mě a vrchního pekaře. ¹¹Já i on jsme tam měli ve stejnou noc sen, každý jsme měli sen s vlastním významem. ¹²A byl tam s námi jeden hebrejský mladík, otrok velitele stráže. Vyprávěli jsme mu své sny a on nám je vyložil; každému dal výklad jeho snu. ¹³A jak nám vyložil, tak se stalo: mně byl vrácen můj úřad a pekař byl oběšen.“

¹⁴Faraο si tedy dal Josefa zavolat. Spěšně ho vytáhli z jámy, a když se oholil a převlékl si šaty, přišel k faraonovi.

¹⁵Ten Josefovi řekl: „Měl jsem sen a nikdo ho neumí vyložit. Slyšel jsem však o tobě, že jakmile uslyšíš sen, vyložíš ho.“

¹⁶Josef faraonovi odpověděl: „Ne já, ale Bůh dá faraonovi příznivou odpověď!“

¹⁷Faraο tedy Josefovi řekl: „Měl jsem sen: Stál jsem na břehu Nilu¹⁸ a hle, z Nilu vystoupilo sedm tučných a nápadně krásných krav a pásly se v mokřině. ¹⁹Náhle za nimi vystoupilo sedm jiných krav, churavých, nápadně ošklivých a tak vyhublých, že jsem takovou ošklivost v celé egyptské zemi ještě neviděl. ²⁰Ty vyhublé a ošklivé krávy pak sežraly těch sedm prvních, tučných krav. ²¹A ačkoli je sežraly, nebylo to na nich vůbec znát, neboť byly stejně ošklivé jako předtím. A vtom jsem se probudil.

²²V dalším snu jsem viděl, jak na jednom stéble vyrostlo sedm klasů, bohatých a pěkných. ²³Náhle za nimi vyrazilo sedm klasů planých, hubených a sežehlých východním větrem²⁴ a ty hubené klasy pohltily těch sedm pěkných. Vyprávěl jsem to věstcům, ale nikdo mi to neuměl vysvětlit.“

²⁵Josef tedy faraonovi řekl: „Faraonův sen je jeden a tentýž. Bůh faraonovi oznámil, co se chystá učinit: ²⁶Sedm pěkných krav je sedm let, sedm pěkných klasů je rovněž sedm let – je to jeden a tentýž sen. ²⁷Sedm vyhublých a ošklivých krav vystupujících za nimi je sedm let, stejně jako těch sedm prázdných klasů sežehlých východním větrem. Je to sedm let hladu.

²⁸Jak jsem už řekl, Bůh faraonovi ukázal, co se chystá učinit. ²⁹Hle, na celou egyptskou zemi přichází sedm let veliké hojnosti. ³⁰Po nich však nastane sedm let hladu, kdy se v egyptské zemi na všechnu tu hojnost zapomene. Hlad stráví celou zem. ³¹Tento hlad bude tak krutý, že předcházející hojnost nebude v zemi vůbec znát. ³²A že byl ten sen faraonovi dvakrát zopakován, znamená, že ta věc je u Boha jistá a Bůh ji brzy vykoná.

³³Nechť tedy faraο vybere rozvážného a moudrého muže a ustanoví ho nad egyptskou zemí. ³⁴Nechť faraο začne jednat. Ať ustaví nad zemí úředníky a během těch sedmi let hojnosti vybírá pětinu úrody egyptské země.

³⁵Úředníci ať během těch nadcházejících dobrých let shromažďují všechny potraviny, ať uskladní obilí pod faraonovu pravomoc, uloží potraviny do měst a hlídají je. ³⁶Tak vznikne pro celou zem zásoba jídla na těch sedm let hladu, který v Egyptě nastane, a země se nezhroutí hladem.“

³⁷Faraonovi i všem jeho služebníkům se ten návrh líbil. ³⁸Farao to probíral se svými služebníky: „Cožpak najdeme někoho, v kom by byl Boží Duch jako v něm?“

³⁹Farao tedy oslovil Josefa: „Jelikož ti Bůh dal poznat toto vše, nikdo nebude tak rozvážný a moudrý jako ty! ⁴⁰Ty budeš správcem mého domu a všechen můj lid se podrobí tvým rozkazům. Sám tě budu převyšovat jen trůnem.“

Josef správcem Egypta

⁴¹Potom farao Josefovi řekl: „Hle, ustanovuji tě správcem nad celou egyptskou zemí!“ ⁴²Farao sňal z ruky svůj pečetní prsten a navlékl ho na ruku Josefovi; oblékl mu kmentové roucho a na krk mu pověsil zlatý řetěz. ⁴³Potom ho nechal vozit ve voze jako svého zástupce a svolávat před ním: „Na kolena!“ Tak ho ustanovil správcem nad celou egyptskou zemí.

⁴⁴Farao Josefovi řekl: „Já jsem farao, ale bez tvého svolení nikdo v celém Egyptě nepohne rukou ani nohou!“ ⁴⁵Tehdy dal farao Josefovi jméno Cafnat-paneach a oženil ho s Asenat, dcerou Putifery, kněze z Heliopole. Tak se Josef dostal do čela egyptské země.

⁴⁶Když stanul před faraonem, králem Egypta, bylo Josefovi třicet let. Josef pak vyšel od faraona a procházel celou egyptskou zem. ⁴⁷V sedmi letech hojnosti země vydávala úrodu plnými hrstmi. ⁴⁸Josef tedy po sedm let v egyptské zemi shromažďoval všechny potraviny a ukládal je ve městech. V každém městě ukládal potraviny z okolních polí. ⁴⁹Tak Josef nashromáždil nesmírné množství obilí, jako je mořského písku. Nakonec ho přestal i počítat, neboť ho bylo bezpočtu.

⁵⁰Ještě než přišla léta hladu, se Josefovi narodili dva synové. Porodila mu je Asenat, dcera Putifery, kněze z Heliopole. ⁵¹Josef dal prvorozenému jméno Manases, *Zapomnění*, neboť řekl: „Bůh mi dal zapomenout na všechno mé strádání, na celý můj otcovský dům.“ ⁵²Druhému pak dal jméno Efraim, *Plodnost*, neboť řekl: „Bůh mě v zemi mého trápení učinil plodným.“

⁵³Když pak v Egyptě uplynulo sedm let hojnosti, ⁵⁴přišlo na řadu sedm let hladu, jak Josef předpověděl. Ve všech zemích byl hlad, ale v celém Egyptě byl chléb. ⁵⁵A když začala hladovět i celá egyptská zem a lid volal k faraonovi o chléb, farao řekl všem Egyptanům: „Jděte za Josefem! Udělejte, kolik vám řekne.“

⁵⁶Hlad zachvátil celý svět. Josef tehdy otevřel všechny obilnice a prodával Egyptanům zrní, neboť hlad se rozmáhal i v egyptské zemi. ⁵⁷Celý svět přicházel k Josefovi do Egypta nakupovat zrní, protože se po celém světě rozmohl hlad.

Jste špehové!

42 Když Jákob uviděl, že v Egyptě je zrní, řekl svým synům: „Co se na sebe jen tak díváte? ²Slyšel jsem, že v Egyptě je zrní. Jděte a nějaké tam pro nás nakupte, ať zůstaneme naživu a nezemřeme!“

³A tak šlo deset Josefových bratrů dolů do Egypta nakoupit obilí. ⁴Ale Benjamína, Josefova vlastního bratra, Jákob s bratry neposlal. Řekl si totiž: „Aby se mu snad nepříhodovalo něco zlého.“

⁵Izraelovi synové přišli nakoupit zrní spolu s jinými příchozími, neboť v kanaánské zemi byl hlad. ⁶Protože nejvyšším zemským správcem byl Josef a byl to on, kdo prodával zrní všemu lidu, Josefovi bratři přišli k němu a klaněli se tváří k zemi.

⁷Josef své bratry poznal na první pohled. Choval se k nim však jako cizí a mluvil s nimi tvrdě. „Odkud jste přišli?“ zeptal se jich.

„Z kanaánské země,“ odpověděli, „abychom nakoupili jídlo.“

⁸Josef své bratry poznal, ale oni ho nepoznali. ⁹Josef si pamatoval sny, které o nich měl, a tak jim řekl: „Jste špehové! Přišli jste prozkoumat slabiny země!“

¹⁰Odpověděli mu: „Nikoli, pane, tvoji služebníci přišli nakoupit jídlo!“

¹¹Všichni jsme synové jednoho muže, jsme slušní lidé. Tvoji služebníci nikdy nebyli špehové!“

¹²On však řekl: „Ne! Přišli jste si prohlédnout slabiny země!“

¹³Odpověděli: „Tvoji služebníci jsou bratři. Bývalo nás dvanáct synů jednoho muže v kanaánské zemi; nejmladší je právě doma s naším otcem a jeden – ten už není.“

¹⁴Josef pokračoval: „Jak jsem řekl: Jste špehové! ¹⁵Proto si vás prověřím. Jakože je farao živ, nevyjdete odsud, dokud sem nepřijde váš nejmladší bratr!“

¹⁶Poslete jednoho z vás, aby vašeho bratra vyzvedl. Vy zatím budete uvězněni, aby se ověřila vaše slova a ukázalo se, zda jste říkali pravdu. A pokud ne, jakože je farao živ, jste špehové!“ ¹⁷A tak je nechal na tři dny zavřít do vězení.

¹⁸Třetího dne jim Josef řekl: „Jsem bohobojný člověk. Když uděláte, co říkám, budete žít. ¹⁹Když jste tak slušní, zůstane v tomto vězení jen jeden z vás. Vy ostatní jděte a přineste svým rodinám zrní k zahnání hladu. ²⁰Přiveďte však ke mně svého nejmladšího bratra! Tak se vaše slova ověří a nezemřete.“ S tím souhlasili.

²¹Jeden druhému tehdy začali říkat: „Běda! Provinili jsme se na svém bratru! Viděli jsme ho ve smrtelné úzkosti, když nás prosil o milost, ale nechtěli jsme slyšet. To proto jsme teď v úzkých!“

²²Ruben se ozval: „Copak jsem vám neříkal: Neubližujte tomu dítěti! Jenže jste nechtěli slyšet, a tak teď pykáme za jeho krev!“ ²³Josef s nimi mluvil skrze tlumočníka, a tak nevěděli, že jim rozumí.

²⁴V tu chvíli se od nich odvrátil a rozplakal se. Potom se k nim vrátil, promluvil s nimi, vybral z nich Šimeona a před jejich očima ho spoutal.

²⁵Potom přikázal, ať jim naplní měchy obilím, každému z nich ať do pytle vrátí jeho stříbro a dají jim také jídlo na cestu. Tak se k nim zachoval.

²⁶Naložili tedy zrní na osly a odešli. ²⁷Když měli cestou nocovat, jeden z nich otevřel svůj pytel, aby dal svému oslu obrok, a vtom uviděl své stříbro: leželo navrchu v jeho vaku! ²⁸„Mé stříbro je zpátky!“ zvolal ke svým bratrům. „Je přímo v mém vaku!“

HRŮZOU se v nich zastavilo srdce. Jeden druhého se rozechvěle ptali: „Co nám to Bůh dělá?“

²⁹Když pak přišli ke svému otci Jákobovi do kanaánské země, vyprávěli mu všechno, co je potkalo: ³⁰„Ten muž, pán té země, s námi mluvil tvrdě.

Považoval nás za špehy, ³¹ale my jsme mu řekli: „Jste slušní lidé, nikdy jsme nebyli špehové!“ ³²Bývalo nás dvanáct bratrů, synů našeho otce. Jeden už není a nejmladší je právě s naším otcem doma v kanaánské zemi.“

³³Ten muž, pán té země, nám však řekl: „Uvidíme, zda jste slušní lidé! Nechte jednoho z vás u mne, vezměte svým rodinám jídlo k zahnání hladu a jděte. ³⁴Přiveďte však ke mně svého nejmladšího bratra! Tak se přesvědčím, že nejste špehové, ale slušní lidé. Tehdy vám vrátím vašeho bratra a budete sem moci chodit nakupovat.“

³⁵Začali vyprazdňovat své pytle a hle, každý ve svém pytli našel svůj váček s penězi! Když viděli ty váčky s penězi, dostali strach – oni i jejich otec.

³⁶Jejich otec Jákob zvolal: „Připravili jste mě o syny! Josef není, Šimeon není, a teď mi vezmete Benjamína?! To je pro mě příliš!“

³⁷Ruben svému otci odpověděl: „Jestliže ti ho nepřivedu, zabij mé dva syny! Svěř ho do mých rukou a přiveď ho zpět.“

³⁸On však řekl: „Můj syn s vámi nepůjde! Jeho bratr je mrtev a zůstal jen on sám. Kdyby se mu na vaší cestě přihodilo něco zlého, přivedete mé šediny zármutkem do hrobu!“

Budou jíst se mnou

43 V zemi panoval krutý hlad. ²Když spotřebovali zrní, které přivezli z Egypta, řekl jim jejich otec: „Jděte nám tam znovu koupit něco k jídlu.“

³Juda mu odpověděl: „Ten muž nás přísně varoval: „Nechodte mi na oči bez svého bratra!“ ⁴Pošleš-li s námi našeho bratra, půjdeme ti koupit jídlo. ⁵Nepošleš-li ho, nepůjdeme. Ten muž nám přece řekl: „Nechodte mi na oči bez svého bratra!““

⁶Izrael zvolal: „Proč jste mi tolik ublížili? Proč jste tomu muži řekli, že máte dalšího bratra?“

⁷Odpověděli: „Ten muž se podrobně vyptával na nás i na naši rodinu: „Žije ještě váš otec? Máte ještě dalšího bratra?“ Podle toho jsme mu odpovídali. Jak jsme mohli vědět, že řekne: „Přiveďte svého bratra sem?““

⁸Juda tehdy svému otci Izraelovi navrhl: „Pošli toho chlapce se mnou. Nech nás vstát a jít, ať zůstaneme naživu a nezemřeme my ani ty ani naše děti! ⁹Já se za něj zaručím, ode mě ho vyžaduji! Nepřivedu-li ho k tobě a nepostavím ho před tebou, ať za to před tebou nesu věčnou vinu. ¹⁰Kdybychom neotáleli, určitě bychom se už dvakrát vrátili!“

¹¹Jejich otec Izrael jim nakonec řekl: „Ať se stane, co se musí stát. Udělejte tohle: Naberte do svých měchů nejvybranější plody země a odnese je tomu muži jako dar: něco balzámu, něco medu, vonné pryskyřice a myrhy, také pistácie a mandle. ¹²Vezměte s sebou dvojnásob stříbra, i to vrácené navrh vašich vaků, a odnese to s sebou zpět – snad šlo o omyl. ¹³Vezměte si i svého bratra. Vstaňte a vraťte se k tomu muži. ¹⁴Kéž vám u něj Všemohoucí Bůh dopřeje slitování, aby s vámi propustil vašeho dalšího bratra i Benjamína. A já, mám-li přijít o syny, ať o ně přijdu!“

¹⁵Vzali tedy s sebou kromě daru také dvojnásob stříbra a Benjamína. Vstali, odešli do Egypta a stanuli před Josefem. ¹⁶Když s nimi Josef uviděl Benjamína, řekl správci svého domu: „Odveď ty muže do paláce, poraz dobytče a připrav je. Ti muži dnes budou obědovat se mnou.“

¹⁷Ten učinil, jak Josef řekl, a odvedl je do Josefova paláce. ¹⁸Když ale uviděli, kam je vedou, polekali se a říkali si: „Určitě nás sem dal odvést kvůli tomu stříbru, vrácenému prve do našich vaků. Teď se na nás vrhne, napadne nás a vezme nás do otroctví i s našimi osly!“

¹⁹Ještě na nádvoří tedy přistoupili ke správci Josefova domu a promluvili k němu: ²⁰„Odpusť, pane, opravdu jsme sem prve přišli nakoupit jídlo.

²¹Když jsme cestou zpět měli nocovat, otevřeli jsme své vaky a hle, stříbro každého z nás leželo navrchu v jeho vaku – naše stříbro v plné váze! Proto jsme je teď přinesli s sebou. ²²Přinesli jsme ještě další stříbro na nákup jídla. Nevíme, kdo nám to stříbro dal do vaků!“

²³On však řekl: „Buďte klidní, nebojte se. Ten poklad vám dal do vaků váš Bůh, Bůh vašeho otce. Vaše stříbro jsem dostal v pořádku.“ Načež k nim přivedl Šimeona.

²⁴Poté je uvedl do Josefova paláce, dal jim vodu na umytí nohou a jejich oslům dal obrok. ²⁵Slyšeli, že tam mají obědvat, a tak připravili svůj dar, než Josef v poledne přijde.

²⁶A když Josef přišel domů, předložili mu ten dar, který měli s sebou, a klaněli se mu až k zemi. ²⁷Zeptal se jich, jak se jim daří, a řekl: „Jak se daří vašemu starému otci, o němž jste vyprávěli? Žije ještě?“

²⁸Odpověděli: „Našemu otci, tvému služebníkovi, se daří dobře, ještě žije.“ Tehdy padli na kolena a klaněli se mu.

²⁹On pozvedl oči a spatřil svého bratra Benjamína, syna své matky. Zeptal se: „Je tohle váš nejmladší bratr, o němž jste mi vyprávěli?“ Potom řekl: „Kéž je ti Bůh milostiv, synu!“ ³⁰Nato Josef odspěchal, neboť byl náklonností ke svému bratrovi pohnut až k slzám. Šel do svého pokoje a tam plakal.

³¹Pak si umyl tvář, vyšel ven a s přemáháním řekl: „Podávejte jídlo!“

³²Podávali tedy zvlášť pro něj, zvlášť pro ně a zvlášť pro Egypťany, kteří jedli s ním. (Egypťané totiž nemohou jíst s Hebreji – je to pro ně ohavnost.)

³³Bratři před ním seděli v přesném pořadí, od prvorozeného až po nejmladšího, a s úžasem hleděli jeden na druhého. ³⁴Nechal jim podávat čestné porce ze svého stolu a Benjamínova porce byla pětkrát větší než porce všech ostatních. A tak hodovali a hojně se s ním napili.

Stříbrný pohár

44 Josef potom přikázal správci svého domu: „Naplň vaky těch mužů jídlem, kolik jen unesou, a vlož stříbro každého z nich navrch jejich vaků. ²A můj pohár, ten stříbrný pohár, vlož navrch vaku toho nejmladšího spolu se stříbrem zaplaceným za zrní.“ Učinil tedy, jak mu Josef řekl.

³Ráno za úsvitu byli muži i se svými osly propuštěni. ⁴Sotva vyšli kousek za město, Josef řekl správci svého domu: „Vstaň, pronásleduj ty muže, a až je dostihneš, řekni jim: ‚Proč oplácíte dobro zlem? ⁵Z toho poháru přece pije můj pán a používá ho k věštění! Co jste to provedli za špatnost?!‘“

⁶Dostihl je tedy a opakoval jim ta slova. ⁷Odpověděli: „O čem to můj pán mluví? Tvoji služebníci by takovou věc nikdy neudělali! ⁸Vždyť jsme ti z kanaánské země přišli vrátit stříbro, které jsme našli navrchu svých vaků. Proč bychom v domě tvého pána kradli stříbro nebo zlato? ⁹U koho z tvých služebníků se to najde, ať zemře a z nás ať jsou pánovi otroci!“

¹⁰On řekl: „Dobrá. Mým otrokem ale bude jen ten, u koho se to najde. Vy ostatní budete volní.“

¹¹Všichni tedy rychle složili své vaky na zem a rozvázali je. ¹²Začal je prohledávat, počínaje od nejstaršího a konče u nejmladšího. A ten pohár se našel v Benjamínově vaku! ¹³V zoufalství roztrhli své pláště, každý naložil svého osla a vrátili se do města.

¹⁴Josef byl dosud v paláci, když tam Juda se svými bratry dorazil. Padli před ním na zem ¹⁵a Josef jim řekl: „Co jste se to pokoušeli provést? Nevíte snad, že muž jako já dokáže věštit?“

¹⁶Juda řekl: „Co máme říci, pane můj? Není se jak omluvit ani ospravedlnit. Sám Bůh odhalil vinu tvých služebníků. Hle, jsme otroci svého pána – my i ten, u něhož se našel ten pohár!“

¹⁷On však řekl: „To bych nikdy nepřipustil. Mým otrokem bude muž, u kterého se našel ten pohár. Vy ostatní se v pokoji vraťte ke svému otci!“

¹⁸Nato k němu Juda přistoupil se slovy: „Odpusť, pane můj, dovol prosím svému služebníku promluvit slovo k pánovým uším. Nehněvej se prosím na svého služebníka – jsi přece jako sám faraó! ¹⁹Když se můj pán zeptal svých služebníků: ‚Máte otce nebo bratra?‘ ²⁰řekli jsme: ‚Pane, máme starého otce a malého bratra, dítě, jež zplodil ve svém stáří. Jeho bratr je mrtvý. Zůstal z dětí své matky sám a otec ho velmi miluje.‘

²¹Tehdy jsi svým služebníkům řekl: ‚Přiveďte ho ke mně, ať ho vidím na vlastní oči.‘ ²²Odpověděli jsme: ‚Pane, ten chlapec nemůže opustit svého otce. Když ho opustí, otec zemře!‘ ²³Ty jsi však svým služebníkům řekl: ‚Nepřijde-li s vámi váš nejmladší bratr, nechodte mi už nikdy na oči!‘

²⁴A tak jsme se vrátili ke tvému služebníku, našemu otci, a vyprávěli mu slova mého pána.

²⁵Když potom náš otec řekl: ‚Jděte nám znovu koupit něco k jídlu,‘ ²⁶odpověděli jsme: ‚Nemůžeme jít! Půjdemo, jen když s námi bude náš nejmladší bratr. Když s námi náš nejmladší bratr nebude, nesmíme tomu muži na oči.‘

²⁷Tvůj služebník, náš otec, nám na to řekl: ‚Sami víte, že mi má manželka porodila dva syny. ²⁸Jeden mi odešel. Rozsápán, ach, je rozsápán! naříkal jsem a víckrát jsem ho nespátřil. ²⁹Vezmete-li mi také tohoto a přihodí-li se mu něco zlého, přivedete mé šediny tím neštěstím do hrobu!‘

³⁰Což teď mohu přijít ke tvému služebníku, svému otci, bez chlapce, na němž on lpí celou duší? ³¹Až uvidí, že s námi chlapec není, zemře. Tak přivedeme šediny tvého služebníka, našeho otce, zármutkem do hrobu. ³²Pane můj, osobně jsem se za toho chlapce svému otci zaručil. Řekl jsem: ‚Nepřivedu-li ho k tobě, ať za to před tebou nesu věčnou vinu!‘

³³Prosím, pane můj, ať tu mohu zůstat jako tvůj otrok místo toho chlapce, a chlapec ať prosím odejde se svými bratry! ³⁴Jak bych se mohl ke svému otci vrátit bez chlapce? Což bych se mohl dívat na neštěstí, jež by mého otce postihlo?!“

Já jsem Josef!

45 Tu se už Josef nemohl déle přemáhat. „Všichni ven!“ křikl na svůj doprovod. (A tak s Josefem nikdo nezůstal, když se dával poznat svým bratrům. ²Plakal ale tak hlasitě, že to Egypťané uslyšeli, a doneslo se to až do faraonova paláce.)

³„Já jsem Josef!“ řekl Josef svým bratrům. „Žije ještě můj otec?“ Bratři oněměli hrůzou, jak se ho lekli.

⁴„Pojďte ke mně blíž,“ řekl Josef svým bratrům. A když přišli blíž, řekl: „Já jsem Josef, váš bratr, kterého jste prodali do Egypta. ⁵Netrapte se ale a nehněvejte se na sebe, že jste mě sem prodali. Sám Bůh mě sem poslal před vámi, aby vám zachránil život. ⁶Už dva roky je přece na zemi hlad a přichází ještě pět let, kdy se nebude orat ani sklízet. ⁷Bůh mě poslal před vámi, aby zajistil vaše přežití na zemi a zachránil vám život velikým vysvobozením.

⁸Nebyli jste to tedy vy, kdo mě sem poslal, ale Bůh! To on mě učinil faraonovým otcem,^a pánem celého jeho domu a vládcem nad celou egyptskou zemí. ⁹Pospěšte si tedy, vraťte se k mému otci a řekněte mu: ‚Toto praví tvůj syn Josef: Bůh mě učinil pánem celého Egypta. Neotálej a přijď ke mně! ¹⁰Budeš bydlet v kraji Gošen, kde mi budeš nablízku – ty, tví synové i synové tvých synů, tvůj bratr, tvůj skot a všechno, co máš. ¹¹Tam se o tebe postarám (neboť přijde ještě pět hladových let), abys netrpěl nouzí ty ani tvůj dům ani nic, co ti patří.‘

¹²Vidíte na vlastní oči – i můj bratr Benjamín to vidí – že s vámi mluvím já sám. ¹³Povězte mému otci o vši mé slávě v Egyptě a o všem, co jste viděli. Pospěšte si a přiveďte mého otce sem!“

¹⁴Tehdy padl svému bratru Benjamínovi kolem krku a plakal a Benjamín plakal v jeho objetí. ¹⁵Potom líbal všechny své bratry a plakal nad nimi. Teprve pak na něj jeho bratři byli schopni promluvit.

¹⁶Mezitím se do faraonova paláce donesla zpráva: „Přišli Josefovi bratři!“ Faraó i jeho služebníci byli rádi, ¹⁷a tak faraó Josefovi řekl: „Vzkaž svým bratrům: Učiňte toto – naložte svá zvířata a vydejte se na cestu. Až dorazíte do kanaánské země, ¹⁸vezměte svého otce i své rodiny a přijďte ke mně. Dám vám to nejlepší z Egypta, abyste sáli tuk země.

¹⁹Dostal jsi příkaz, splňte jej: Vezměte si z Egypta povozy pro své děti a ženy, přijďte a přivezte i svého otce. ²⁰A neohlížejte se s lítostí za svým majetkem – vždyť vám bude patřit to nejlepší z Egypta!“

²¹A Izraelovi synové souhlasili. Josef jim podle faraonova pokynu dal povozy a jídlo na cestu. ²²Všem jim dal také sváteční pláště, ale Benjamínovi dal tři sta šekelů^b stříbra a pět svátečních plášťů. ²³Svému otci pak poslal tyto věci: deset oslů nesoucích nejlepší věci Egypta a deset oslic nesoucích zrní, chléb a potraviny pro jeho otce na cestu. ²⁴A když se loučil s odcházejícími bratry, řekl jim: „Cestou se nehádejte!“

²⁵A tak odešli z Egypta a přišli ke svému otci Jákobovi do Kanaánu. ²⁶Oznámili mu: „Josef žije! Dokonce se stal vládcem celého Egypta!“ Jeho srdce zůstalo zprvu netečné, neboť jim nevěřil. ²⁷Když mu ale vyřídili všechna slova, která po nich Josef vzkázal, a když spatřil povozy, které Josef poslal, aby ho přivezli, tehdy duch jejich otce Jáкова okřál ²⁸a Izrael řekl: „To stačí! Můj syn Josef žije! Půjdu, abych ho spatřil, než umřu!“

Neboj se jít do Egypta

46 A tak se Izrael se vším, co měl, vydal na cestu. Když přišel do Beer-šeby, přinesl oběti Bohu svého otce Izáka.

²Tu noc Bůh Izraelovi dal vidění. Zavolal: „Jákobe! Jákobe!“

„Zde jsem,“ odpověděl.

^a8 tj. nejvyšším hodnostářem, *velkým vezírem*   ^b22 asi 3,5 kg

³„Já jsem Bůh, Bůh tvého otce,“ řekl on. „Neboj se odejít do Egypta, neboť tam z tebe učiním veliký národ. ⁴Já půjdu do Egypta s tebou a já tě odtud znovu přivedu; tvé oči zatlačí svou vlastní rukou Josef.“

⁵Tedy se Jákob odvážil opustit Beer-šebu. Izraelovi synové posadili svého otce Jáкова i své děti a ženy na povozy, které farao poslal, aby je přivezli, ⁶vzali svá stáda i svůj majetek, jehož nabyli v Kanaánu, a přišli do Egypta – Jákob a veškeré jeho potomstvo. ⁷Jeho synové i vnukové přišli s ním, také jeho dcery a vnučky. Přivedl s sebou do Egypta veškeré své potomstvo.

⁸Toto jsou jména Izraelových synů, kteří přišli do Egypta – Jákob a jeho synové:

Ruben, Jákobův prvorozený.

⁹Rubenovi synové:

Chanoch, Palu, Checron a Karmi.

¹⁰Šimeonovi synové:

Jemuel, Jamin, Ohad, Jachin, Cochar a Šaul, syn kanaánské ženy.

¹¹Synové Leviho:

Geršon, Kehat a Merari.

¹²Synové Judy:

Er, Onan, Šela, Peres a Zerach (Er a Onan však v kanaánské zemi zemřeli). Peres měl syny Checrona a Chamula.

¹³Synové Isacharovi:

Tola, Pua, Jašub^a a Šimron.

¹⁴Synové Zabulonovi:

Sered, Elon a Jachleel.

¹⁵To jsou potomci Léy, které Jákobovi porodila v Padan-aramu stejně jako dceru Dínu – celkem 33 synů a dcer.

¹⁶Synové Gádovi:

Cefon, Chagi, Šuni, Esbon, Eri, Arodi a Areli.

¹⁷Synové Ašerovi:

Jimna, Jišva, Jišvi, Beria. Měli také sestru Serach a Beria měl syny Chebera a Malkiela.

¹⁸To jsou potomci Zilpy, kterou Lában daroval své dceři Lée, a ty zplodila Jákobovi – celkem 16 osob.

¹⁹Synové Ráchel, Jákobovy manželky:

Josef a Benjamín. ²⁰Josefovi se v Egyptě narodili synové Manases a Efraim, které mu porodila Asenat, dcera Putifery, kněze z Heliopole.

²¹Synové Benjamínovi:

Bela, Beker, Ašbel, Gera, Naaman, Echi, Roš, Mupim, Chupim a Ard.

²²To jsou potomci, kteří se Jákobovi narodili z Ráchel – celkem 14 osob.

²³Syn Danův:

Chuším.

²⁴Synové Neftalímovi:

Jachceel, Guni, Jecer a Šilem.

^a13 podle Sam, někt. rukopisů LXX (MT: Job); 1.Let 7:1

²⁵To jsou potomci Bilhy, kterou Lában daroval své dceři Ráchel. Ty zplodila Jákobovi – celkem 7 osob.

²⁶Celkový počet těch, kdo vyšli z Jákobových beder a přišli s ním do Egypta (kromě manželék Jákobových synů) – 66 osob. ²⁷Dále pak synové Josefovi, kteří se mu narodili v Egyptě – 2 osoby. Celkem tedy přišlo z Jákobova domu do Egypta 70 osob.

V kraji Gošen

²⁸Juda byl vyslán napřed, aby od Josefa získal pokyny k cestě do Gošenu. A když tam dorazili, ²⁹Josef zapřáhl do svého vozu a vyrazil do Gošenu vstříc svému otci Izraelovi. Jakmile se před ním objevil, padl mu kolem krku a dlouho plakal v jeho objetí.

³⁰Izrael tehdy Josefovi řekl: „Teď mohu zemřít. Vždyť vidím tvou tvář – ty opravdu žiješ!“

³¹Josef pak řekl svým bratrům a celé rodině svého otce: „Půjdu dát faraonovi zprávu, že za mnou z Kanaánu přišli moji bratři a otec s rodinou. Řeknu mu: ³²‘Ti lidé jsou pastevci. Chovají dobytek, a tak s sebou vzali svůj brav, skot a vše, co mají.’ ³³Až si vás potom farao zavolá a zeptá se, jaké máte zaměstnání, ³⁴odpovíte: ‘Tvoji služebníci byli odjakživa chovateli dobytka – jak my, tak naši otcové.’ To proto, aby vás nechal bydlet v kraji Gošen.“ (Egyptané totiž chovají ke všem pastevcům odpor.)

47 Josef tedy přišel a oznámil faraonovi: „Můj otec a bratři přišli z Kanaánu se svým bravem, skotem a se vším, co mají. Hle, jsou v kraji Gošen.“ ²Vzal pět ze svých bratrů a představil je faraonovi.

³„Jaké máte zaměstnání?“ zeptal se jich farao.

„Tvoji služebníci jsou pastevci,“ odpověděli mu. „Jak my, tak naši otcové.“

⁴Načež faraonovi řekli: „Přišli jsme do této země jako přistěhovalci, neboť v Kanaánu panuje krutý hlad a pro stáda tvých služebníků tam není pastva. Prosíme, nech své služebníky bydlet v gošenském kraji.“

⁵Farao pak promluvil s Josefem: „Přišli k tobě tvůj otec a tví bratři.

⁶Nuže, egyptská země leží před tebou! Uсад svého otce a bratry na nejlepším kusu země; ať bydlí v kraji Gošen. A znáš-li mezi nimi zvlášť schopné muže, ustanov je správci mých vlastních stád.“

⁷Potom Josef přivedl svého otce Jákoba. Když ho postavil před faraona, Jákob faraonovi požehnal. ⁸Farao se ho zeptal: „Kolik je ti let?“

⁹„Mé putování trvá sto třicet let,“ odpověděl mu Jákob. „Byl to krátký a těžký život. Zdaleka se nevyrovnal putování mých otců.“ ¹⁰Nato Jákob faraonovi požehnal a odešel od něj.

¹¹Josef podle faraonova rozkazu usadil svého otce a bratry na pozemcích, které jim věnoval v nejlepší části egyptské země, v kraji Rameses.

¹²Tam Josef opatroval svého otce i bratry chlebem; staral se o celou otcovu rodinu až po ty nejmenší.

Egyptský hlad

¹³V celé zemi panoval tak krutý hlad, že nikde nebyl chléb. Egyptská i kanaánská země byla vyčerpána hladem. ¹⁴Josef tenkrát shromáždil všechny peníze, které se jen v Egyptě a Kanaánu našly, neboť za ně kupovali zrní.

Ty peníze Josef odváděl do faraonova domu. ¹⁵A když v Egyptě a Kanaánu došly peníze, přišli všichni Egypťané k Josefovi a řekli: „Dej nám chléb! To máme před tebou umírat, když došly peníze?“

¹⁶Josef odpověděl: „Dejte mi svůj dobytek, a dám vám za něj chléb, když peníze došly.“ ¹⁷Přiváděli tedy k Josefovi svůj dobytek a Josef jim dával chléb za koně, brav, skot i za osly. Za všechnen jejich dobytek je krmil chlebem po celý rok.

¹⁸A když ten rok uplynul, přišli k němu v dalším roce a řekli: „Nebudeme před svým pánem skrývat, že peníze došly. Také stáda dobytka už patří našemu pánu. Jak pán vidí, nezbylo nám nic než naše tělo a naše půda. ¹⁹To ti máme i s naší půdou umírat před očima? Kup nás i s naší půdou za chléb, a budeme faraonovými otroky! Dej nám osivo, ať zůstaneme naživu a nezemřeme a naše půda ať nepustne!“

²⁰Tak Josef pro faraona koupil všechnu půdu v Egyptě. Všichni Egypťané totiž prodávali svá pole, neboť na ně doléhal hlad. Všechnu zem tedy získal pro faraona ²¹a lid od jednoho konce Egypta ke druhému podrobil nevolnictví. ^a ²²Pouze kněžskou půdu neskoupil, neboť kněží od faraona pobírali stanovené dávky a z těch dávek od faraona žili. Proto své pozemky neprodávali.

²³Josef tenkrát lidu řekl: „K dnešnímu dni jsem vás i s vaší půdou koupil pro faraona. Zde máte osivo a osejte půdu! ²⁴Až bude úroda, odevzdáte pětinu faraonovi. Čtyři díly si necháte na osivo pro pole a na jídlo pro sebe, své rodiny a své děti.“

²⁵Tehdy zvolali: „Zachránil jsi nám život, pane! Prokazuješ nám laskavost, že smíme být faraonovými otroky!“

²⁶Josef tedy vydal o egyptské půdě ustanovení platné až dodnes: pětina patří faraonovi. Pouze kněžská půda faraonovi nepřipadla.

Nepohřbívej mě v Egyptě

²⁷Tak se tedy Izrael usadil v egyptské zemi, v kraji Gošen. Nabývali tam majetku a velice se rozplodili a rozmnožili.

²⁸Jákoab žil v egyptské zemi sedmáct let a dožil se věku 147 let. ²⁹Když se přiblížil čas Izraelovy smrti, přivolal svého syna Josefa a řekl mu: „Prokaž mi prosím laskavost a vlož ruku do mého klína na znamení lásky a věrnosti. Prosím, nepohřbívej mě v Egyptě! ³⁰Až ulehnu ke svým otcům, vynes mě z Egypta a pochovej mě v jejich hrobě.“

„Udělám, co říkáš,“ odpověděl Josef.

³¹On však řekl: „Přísáhej!“ A tak mu to odpřísáhl a Izrael se v hlavách svého lůžka ^b poklonil Bohu.

Manases a Efraim

48 Po nějaké době Josefovi bylo řečeno: „Hle, tvůj otec je nemocný!“ Vzal tedy s sebou své dva syny, Manasese a Efraima. ²A když bylo Jákobovi řečeno: „Hle, přichází k tobě tvůj syn Josef!“ Izrael se vzchopil a posadil se na lůžku.

³Jákoab pak Josefovi řekl: „Všemohoucí Bůh se mi ukázal v Luzu v kanaánské zemi, pozhnal mi ⁴a řekl mi: ‚Hle, způsobím, aby ses rozplodil a rozmnožil. Učiním z tebe svazek národů a tuto zem dám tvému budoucímu semeni do věčného vlastnictví.‘“

^a21 podle Sam, Syr, Vul (MT: a lid ... přestěhoval do měst) ^b31 nebo podle LXX: nad koncem své hole (Žid 11:21) ^c4 Gen 35:6–13

⁵Nyní tedy přijímám za své oba tvé syny, kteří se ti zde narodili před mým příchodem do Egypta: Efraim a Manases mi budou jako Ruben a Šimeon. ⁶Potomci, které zplodíš po nich, budou tví. Pokud jde o jejich dědictví, budou uvedeni pod jménem svých bratrů. ⁷Chci to tak proto, že mi Ráchel na cestě z Padanu zemřela. Byli jsme už v kanaánské zemi, zbýval jen kousek cesty do Efraty, a tam jsem ji pohřbil, na cestě k Efratě“ (což je Betlém).

⁸Tedy si Izrael všiml Josefových synů a zeptal se: „Kdo to je?“

⁹Josef svému otci odpověděl: „To jsou moji synové, které mi zde dal Bůh.“

Řekl tedy: „Přiveď je prosím ke mně, ať jim požehnám.“

¹⁰(Izraelovy oči už byly zesláblé stářím, takže sotva viděl.) Josef je k němu přivedl a on je líbal a objímal.

¹¹Tedy Izrael Josefovi řekl: „Ani jsem nedoufal, že ještě uvidím tvou tvář, a hle, Bůh dal, že vidím i tvé potomky!“

¹²Josef pak oba syny odvedl z jeho klína a poklonil se tváří k zemi. ¹³Pravou rukou postavil Efraima k Izraelově levici a levou postavil Manasese k Izraelově pravici. ¹⁴Izrael však zkřížil ruce a položil svou pravici na hlavu Efraima, který byl mladší, a svou levici na hlavu Manasese, ačkoli ten byl prvorozený.

¹⁵A takto Josefovi požehnal:

„Bůh, před jehož tváří chodili
mí otcové Abraham a Izák,
Bůh, jenž byl mým pastýřem
po celý můj život až po dnešní den,
¹⁶Anděl, jenž mě ze všeho zlého vykoupil,
nechť požehná těmto chlapcům.
Nechť mé jméno díky nim dál zní,
tak jako jméno mých otců Abrahama a Izáka,
a nechť se na zemi jak potěr rozmnoží!“

¹⁷Když ale Josef spatřil, že jeho otec položil pravici na Efraimovu hlavu, nelíbilo se mu to. Vzal tedy otcovu ruku, aby ji přenesl z Efraimovy hlavy na Manasesovu, ¹⁸a řekl svému otci: „Tak ne, otče. Tenhle je prvorozený – jemu polož na hlavu svou pravici!“

¹⁹Jeho otec to však odmítl: „Vím, synu, vím. I z něho vzejde lid, i on se rozroste. Jeho mladší bratr se však rozroste víc než on a z jeho semene vzejde celé množství národů.“ ²⁰Toho dne jim požehnal slovy:

„Tvým jménem bude žehnat Izrael:
,Dej Bůh, abys byl jako Efraim a Manases!‘“

A tak dal Izrael přednost Efraimovi před Manasesem.

²¹Potom řekl Josefovi: „Hle, já už umírám, ale Bůh bude s vámi a přivede vás zpět do země vašich otců. ²²Tobě pak odkazuji o jeden díl země víc než tvým bratrům – Šechem, který jsem získal z rukou Emorejců svým mečem a lukem.“

Jákovova závěť

49 Jákob tenkrát svolal své syny:

„Sejděte se, ať vám oznámím,
co vás potká ve dnech budoucích.

² Shromážděte se a slyšte, synové Jákobovi,
naslouchejte svému otci Izraelovi:

³ Rubene, tys můj prvorozený,
mé síly a mého mužství první plod:
přední co do vznešenosti,
přední co do moci.

⁴ Jak voda vzkypěl jsi –
ztratil jsi prvenství!
Do ložnice svého otce vstoupil jsi,
mé lože odvážil ses poskvřnit.

⁵ Šimeon a Levi, to jsou bratři;
jejich meče jsou kruté nářadí.

⁶ Do jejich rady nevstupuj, duše má,
k jejich spolku se nepřidávej, slávo má!
Vždyť pobili muže ve svém hněvu,
zmrzačili býky ve svém rozmaru.

⁷ Zlořečený jejich hněv, že je tak prudký,
a jejich prchlivost, že je tak krutá!
Rozdělím je v Jákobovi,
v Izraeli je rozptýlím.

⁸ Judo, tebe tví bratři budou chválit,^a
tvá ruka na šíji tvých nepřátel!
Synové tvého otce
ať před tebou se sklánějí.

⁹ Mladý lev je Juda;
svou kořistí jsi vzrostl, synu můj!
Schoulil se, jako lev ulehl,
jako lvice – kdo přiměje ho vstát?

¹⁰ Vůdcovská hůl nevzdálí se od Judy,
žezlo v jeho klíně zůstane,
než přijde Ten, jemuž náleží
a jehož budou poslouchat národy.

¹¹ K vinnému keři přiváže oslíka,
k ušlechtilé révě oslátka své.
Ve vinně své roucho vypere,
v krvi hroznů svůj šat.

¹² Jeho oči se nad víno třpytí,
zuby jeho nad mléko bílé jsou.

^a8 Juda znamená *Chvála* (Gen 29:35)

- ¹³ Zabulon u mořského břehu bydlí,
pro lodí bude přístavem,
až k dalekému Sidonu se přivine.
- ¹⁴ Isachar je osel houževnatý,
mezi ohradami ležící.
- ¹⁵ Až uvidí odpočinek, jak dobrý je,
a zemi, jak je líbezná,
hřbet sehne, aby břímě nosil,
stane se nevolníkem, otrokem!
- ¹⁶ Dan soudit bude^a lid svůj
jako jeden z kmenů Izraele.
- ¹⁷ Hadem na cestě bude Dan,
růžkatou zmijí na stezce,
jež koně uštkne do paty
a jezdec se skácí zpět.
- ¹⁸ Ó Hospodine, čekám na tvé spasení!
- ¹⁹ Gád^b – horda se na něj nahrne,
on se však v patách vrhne za ní.
- ²⁰ Ašer bude mít tučný pokrm,
královské lahůdky obstará.
- ²¹ Neftalí je laň vypuštěná,
jež vrhá krásné kolouchy.
- ²² Josef je ratolest plodná,
plodná ratolest nad pramenem,
jejíž výhonky se po zdi pnou.
- ²³ Zraňovali ho, stříleli,
lukostřelci jej stíhali.
- ²⁴ Pevný však zůstal jeho luk,
přijaly sílu paže rukou jeho
z rukou Mocného Jákobova.
Odtud je Pastýř, Kámen Izraelův –
²⁵od Boha tvého otce, jenž ti pomůže.
Všemohoucí kéž požehná tě
požehnáním nebes nahoře,
požehnáním propasti ležící dole,
požehnáním prsou jakož i lůna!
- ²⁶ Požehnání tvého otce překonala
požehnání mých rodičů
až k vrcholům věčných návrší.
Na hlavu Josefovu nechť přijdou,
na temeno vyvoleného z bratrů!

^a16 Dan znamená Soudce (Gen 30:6)
30:11)

^b19 Gád zní v hebr. podobně jako Horda (Gen

²⁷ Benjamín jako dravý vlk
ráno úlovek bude žrát
a večer svou kořist rozdělí.“

²⁸ Toto je všech dvanáct izraelských kmenů a takto k nim jejich otec promluvil, když jim žehnal. Každému z nich udělil požehnání, jaké mu patřilo.

Pochovejte mě k mým otcům

²⁹ Potom jim přikázal: „Až budu připojen ke svému lidu, pochovejte mě k mým otcům do jeskyně na poli Efrona Chetejského, ³⁰ do jeskyně na poli Makpela, která leží v kanaánské zemi naproti Mamre, na poli, jež Abraham koupil od Efrona Chetejského jako své vlastní pohřebiště. ³¹ Tam pochovali Abraham a i jeho ženu Sáru, tam pochovali Izáka i jeho ženu Rebeku a tam jsem pochoval Léu. ³² To pole i s jeskyní, která je na něm, je koupeno od Chetových synů!“

³³ A když Jákob dokončil tyto příkazy svým synům, stáhl nohy zpět na lůžko, vydechl naposled a byl připojen ke svému lidu.

50 Josef se vrhl na otcovu tvář, skrápěl ji slzami a líbal ho. ² Potom Josef přikázal lékařům, kteří mu sloužili, aby jeho otce nabalzamovali. Lékaři balzamovali Izraele ³ plných čtyřicet dní (tak dlouho totiž trvá balzamování) a Egypťané za něj drželi smutek po sedmdesát dní.

⁴ Když uplynula doba jeho oplakávání, promluvil Josef k faraonovu dvoru: „Prokažte mi prosím laskavost a předneste faraonovým uším mou prosbu. ⁵ Můj otec mě zavázal přísahou a řekl: ‚Hle, už umírám. Pochovej mě v mé hrobce, kterou jsem si vytesal v kanaánské zemi!‘“ Proto mi prosím dovol odejít. Jakmile svého otce pohřbím, vrátím se zpět.“

⁶ Farao odpověděl: „Jdi a pohřbi svého otce podle přísahy, jíž tě zavázal.“

⁷ Josef se tedy vydal pohřbít svého otce a doprovázelo jej celé faraonovo služebnictvo, jeho přední dvořané i všichni egyptští hodnostáři. ⁸ Šla také celá Josefova rodina, jeho bratři a rodina jeho otce – jen své děti, svůj brav a skot zanechali v gošenském kraji. ⁹ Jely s nimi i vozy s jezdcí; byl to velkolepý průvod.

¹⁰ Když pak dorazili ke Goren-atadu poblíž Jordánu, dali se do hlubokého a bolestného truchlení. Po sedm dní tam Josef pořádal smuteční slavnost za svého otce. ¹¹ Když kananejsí obyvatelé země viděli tu smuteční slavnost v Goren-atadu, řekli: „To mají Egypťané hluboký smutek!“ A tak to místo poblíž Jordánu dostalo jméno Abel-micrajim, *Smutek Egypta*.

¹² Jákobovi synové s otcem naložili, jak jim přikázal. ¹³ Přinesli ho do kanaánské země a pochovali ho v jeskyni na poli Makpela naproti Mamre, na poli, jež Abraham koupil od Efrona Chetejského jako své vlastní pohřebiště. ¹⁴ Po otcově pohřbu se Josef vrátil do Egypta a s ním i jeho bratři a všichni, kdo s ním šli pochovat jeho otce.

Odpusť nám

¹⁵ Když si pak Josefovi bratři uvědomili, že jejich otec je mrtev, řekli si: „Co když nás Josef stále nenávidí? Určitě se nám pomstí za všechno zlé, co jsme mu provedli!“ ¹⁶ Vzkázali tedy Josefovi: „Tvůj otec nám před smrtí

přikázal: ¹⁷„Toto řekněte Josefovi: Prosím tě, odpusť svým bratrům jejich provinění, jejich hřích a všechno zlé, co ti provedli.“ Prosíme tě tedy, odpusť nám, služebníkům Boha tvého otce, naše provinění.“ Josef se při těch slovech rozplakal.

¹⁸Tehdy jeho bratři šli a padli před ním se slovy: „Hle, jsme tvoji služebníci!“

¹⁹Josef jim však řekl: „Nebojte se, copak mne máte za Boha? ²⁰Zamýšleli jste proti mně zlé věci; Bůh to však zamýšlel k dobrému, aby se stalo, co dnes vidíte – aby byl zachráněn život mnoha lidí. ²¹Už se tedy nebojte, postarám se o vás i o vaše děti!“ Tak je utěšoval a mluvil s nimi laskavě.

Bůh vás odsud vyvede

²²Josef tedy bydlel v Egyptě spolu s rodinou svého otce a dožil se věku 110 let. ²³Viděl Efraimovy syny až do třetího pokolení a syny Manasesova syna Machíra přijal na svůj klín.

²⁴Nakonec Josef řekl svým bratrům: „Já umírám, ale Bůh k vám obrátí zřetel a vyvede vás odsud do země, kterou s přísahou zaslíbil Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi!“ ²⁵Tehdy Josef zavázal syny Izraele přísahou: „Až k vám Bůh obrátí zřetel, vyneste mé kosti odsud!“

²⁶Josef zemřel ve věku 110 let. Nabalzamovali ho a uložili v Egyptě do rakve.

EXODUS

VYSVOBOZENÍ

Soužení Izraele v Egyptě

TOTO JSOU JMÉNA Izraelitů, kteří s Jákobem přišli do Egypta, každý se svou rodinou: ²Ruben, Šimeon, Levi a Juda, ³Isachar, Zabulon a Benjamín, ⁴Dan a Neftalí, Gád a Ašer. ⁵Celkem vyšlo z Jákobových beder sedmdesát osob. Josef už byl v Egyptě.

⁶Josef pak zemřel a také všichni jeho bratři a celé to pokolení. ⁷Synové Izraele však byli plodní a nesmírně se rozrůstali, množili a rozmáhali, takže se jimi naplnila země.

⁸Později ale v Egyptě nastoupil nový král, který nezažil Josefa. ⁹Ten řekl svému lidu: „Izraelský lid je pro nás příliš veliký a mocný! ¹⁰Pojďme si rozmyslet, co s nimi, aby se nerozmnožili ještě více! Kdyby vypukla válka, mohli by se přidat k našim nepřátelům a odejít ze země!“

¹¹Ustanovili tedy nad nimi dozorce, aby je utiskovali robotou, a izraelský lid pro faraona vystavěl zásobovací města Pitom a Rameses. ¹²Čím více jej však utiskovali, tím více rostl a tím více se rozmáhal. Egypťany jímala z Izraelitů hrůza, ¹³a tak je začali nemilosrdně zotročovat. ¹⁴Ztrpčovali jim život těžkou dřinou s hliněnými cihlami i všemožnou dřinou na poli. Do vši té dřiny je nemilosrdně nutili.

¹⁵Egyptský král tehdy řekl hebrejským porodním bábám (z nichž jedna se jmenovala Šifra a druhá Pua): ¹⁶„Až budete Hebrejkám pomáhat při porodu, dávejte pozor, jakého jsou pohlaví: když to bude syn, zabijte ho, když to bude dcera, nechte ji žít.“ ¹⁷Ty porodní báby se ale bály Boha, a tak nejednaly, jak jim řekl egyptský král, a nechávaly chlapce naživu.

¹⁸Egyptský král si ty porodní báby dal předvolat. „Co to provádíte?“ láteřil. „Necháváte chlapce naživu!“

¹⁹Porodní báby faraonovi odpověděly: „Hebrejky nejsou jako egyptské ženy – kypí životem! Než k nim porodní bába dorazí, už mají po porodu.“

²⁰Bůh pak ty porodní báby odměnil a lid se množil a velmi se rozmáhal.

²¹A že se ty porodní báby bály Boha, dal jim rodiny.

²²Faraon nakonec přikázal všemu svému lidu: „Každého syna, který se Hebrejům narodí, hodte do Nilu; každou dceru můžete nechat žít!“

Mojžíšovo narození

2 Jeden muž z rodu Levi se oženil s jednou levitskou dcerou. ²Ta pak počala a porodila syna. Když viděla, jak je krásný, celé tři měsíce ho skrývala. ³A když už ho nemohla skrývat déle, pořídila pro něj třtinovou ošatku, vymazala ji dehtem a smolou a vložila dítě do ní. Ošatku pak vložila do rákosí u břehu Nilu ⁴a chlapcova sestra si stoupla opodál, aby zjistila, co se s ním bude dít.

⁵Vtom se k Nilu přišla koupat faraonova dcera; její služebné zatím kráčely podél řeky. Když mezi rákosím uviděla ošatku, poslala děvečku, ať ji vytáhne. ⁶Otevřela ji a hle, bylo tam děťátko – plačící chlapec! Pohnuta soucitem řekla: „To musí být jedno z hebrejských dětí.“

⁷Tehdy k faraonově dceři přistoupila jeho sestra s otázkou: „Mám ti z hebrejských žen přivést chůvu, aby ti to děťátko odkojila?“

⁸„Ano, přiveď!“ odpověděla jí faraonova dcera. Dívka tedy přivedla matku dítěte. ⁹Faraonova dcera jí řekla: „Vezmi si to děťátko, odkoj mi je, a já ti zaplatím.“ Žena tedy vzala dítě k sobě a kojila je.

¹⁰A když chlapec odrostl, odvedla ho k faraonově dceři a ta ho přijala za syna. Dala mu jméno Mojžíš, neboť řekla: „Vytáhla jsem ho z vody.“^a

Útěk do Midiánu

¹¹Čas plynul a Mojžíš vyrostl. Jednoho dne zašel ke svým bratrům a viděl jejich těžkou dřinu. Viděl také, jak jeden Egypťan bije jednoho Hebreje, jednoho z jeho bratrů. ¹²Rozhlédl se tedy na obě strany, a když viděl, že tam nikdo není, zabil toho Egypťana a zahrabal ho do písku.

¹³Když k nim pak přišel druhého dne, hle, dva Hebrejové se prali. Řekl tedy tomu, kdo začal: „Proč biješ svého druha?“

¹⁴Ten opáčil: „Kdo tě udělal naším vůdcem a soudcem? Chceš mě snad zabít, jako jsi zabil toho Egypťana?“ Mojžíš tedy dostal strach, neboť si pomyslel: „Určitě se o tom už ví!“

¹⁵Když se o tom doslechl farao, chtěl Mojžíše dát zabít, ale Mojžíš před ním utekl do midiánské země. Když tam dorazil, posadil se u studny. ¹⁶Midiánský kněz měl sedm dcer a ty chodily ke studni čerpat vodu. Když ale naplnily žlaby vodou, aby napojily stádo svého otce, ¹⁷přicházeli pastýři a odháněli je. Tentokrát se však za ně postavil Mojžíš. Pomohl jim a napojil jejich ovce.

¹⁸„Co že jste dnes přišly tak brzy?“ zeptal se dívek jejich otec Reuel, když se vrátily.

¹⁹„Jeden Egypťan nás ochránil před pastýři,“ odpověděly. „Také nám ochotně načerpal vodu a napojil ovce!“

²⁰„A kde je?“ ptal se Reuel svých dcer. „Proč jste ho tam nechaly? Pozvěte ho k jídlu!“

²¹Mojžíš svolil, že u něj zůstane. Ten muž mu pak dal svou dceru Siporu.

²²Když porodila syna, dal mu Mojžíš jméno Geršom, *Přistěhovalec*, neboť řekl: „Byl jsem přistěhovalcem v cizí zemi.“

²³Po mnoha letech pak egyptský král zemřel. Synové Izraele kvůli svému zotročení sténali a ůpěli a jejich křik o pomoc stoupal z jejich zotročení k Bohu. ²⁴A Bůh uslyšel jejich ůpění. Bůh si připomněl svou smlouvu s Abrahamem, Izákem a Jákobem. ²⁵Bůh pohlédl na syny Izraele. Bůh rozuměl.

Hořící keř

3 Mojžíš zatím pásł ovce svého tchána, midiánského kněze Jetra. Jednou, když vedl stádo hluboko do pouště, přišel až k Boží hoře Oréb.^c

²Vtom se mu v ohnivém plameni z prostředku keře ukázal Hospodinův

^a10 egyptské jméno znamená *Narozený*, v hebr. však zní podobně jako *Vytažený* (přesněji: *Vytahující*) ^b24 Gen 15:13–14, 18–21; 17:3–8, 19; 28:13–15 ^c1 hebr. *Choréb* (*Pustina*), jiné jméno hory Sínaj

anděl. Mojžíš se podíval a hle, keř planul ohněm, ale nebyl stravován.³ Řekl si tedy: „Musím tam přece jít, abych viděl tu velikou podívanou – jak to, že ten keř neshoří!“

⁴Když Hospodin viděl, že se Mojžíš přichází podívat, zavolal na něj Bůh z prostředku keře: „Mojžíši! Mojžíši!“

„Zde jsem,“ odpověděl Mojžíš.

⁵Na to mu řekl: „Nepřibližuj se! Zuj si obuv z nohou, neboť místo, na němž stojíš, je svatá půda.“ ⁶Potom řekl: „Já jsem Bůh tvého otce, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.“ Mojžíš si ihned zakryl tvář, neboť se bál pohlédnout na Boha.

⁷Hospodin pokračoval: „Zřetelně jsem viděl trápení svého lidu v Egyptě, slyšel jsem i jejich nářikání na jejich biřice. Ano, znám jejich bolesti. ⁸Proto jsem sestoupil, abych je vytrhl z ruky Egyptanů a abych je z té země vyvedl do země dobré a prostranné, do země oplývající mlékem a medem – do bydliště Kananejců, Chetejců, Emorejců, Perizejců, Hivejců a Jebusejců.“ ⁹Hle, nárek synů Izraele dolehl ke mně; viděl jsem také útisk, jakým je Egyptané utiskují. ¹⁰Nyní tedy pojď, pošlu tě k faraonovi a ty vyvedeš můj lid, syny Izraele, z Egypta!“

¹¹Mojžíš Bohu namítl: „Kdo jsem já, abych šel k faraonovi a vyvedl syny Izraele z Egypta?“

¹²„Já budu s tebou!“ odpověděl Bůh. „A toto ti bude znamením, že jsem tě poslal já: až vyvedeš lid z Egypta, budete sloužit Bohu na této hoře.“

¹³Mojžíš ale pokračoval: „Hle, přijdu k synům Izraele a řeknu jim: ‚Poslal mě k vám Bůh vašich otců.‘ Co jim odpovím, když se mě zeptají: ‚Jaké má jméno?‘“

¹⁴Tehdy Bůh Mojžíšovi řekl: „JSEM, KTERÝ JSEM.“ A dodal: „Takto promluvíš k synům Izraele: ‚Poslal mě k vám JSEM.‘“

¹⁵Bůh ještě Mojžíšovi řekl: „Takto promluvíš k synům Izraele: ‚Poslal mě k vám Hospodin,^b Bůh vašich otců – Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.‘ To je navěky mé jméno a tak budu připomínán po všechna pokolení.“

¹⁶Jdi, shromáždí izraelské stařešiny a řekni jim: ‚Ukázal se mi Hospodin, Bůh vašich otců – Bůh Abrahamův, Izákův a Jákobův – a řekl: Obrátil jsem zřetel k vám i k tomu, co se vám děje v Egyptě. ¹⁷Prohlašuji, že vás odvedu z egyptského trápení vzhůru do země Kananejců, Chetejců, Emorejců, Perizejců, Hivejců a Jebusejců – do země oplývající mlékem a medem.‘

¹⁸Uposlechnou tě a tehdy půjdeš s izraelskými stařešiny k egyptskému králi a řekneš mu: ‚Setkal se s námi Hospodin, Bůh Hebrejů. Prosím, dovol nám vydat se na tří denní cestu do pouště, abychom tam obětovali Hospodinu, našemu Bohu!‘ ¹⁹Já však vím, že vás egyptský král nenechá odejít jinak než donucen mocnou rukou. ²⁰Vztáhnu tedy svou ruku a udeřím na Egypt všemi divy, které uprostřed něj vykonám. Teprve pak vás propustí.

²¹Zároveň nakloním Egyptany k tomuto lidu tak příznivě, že až půjdete, rozhodně neodejdete s prázdnou. ²²Každá žena požádá svou sousedku i její návštěvu o stříbrné a zlaté šperky a šaty, které obléknete svým synům a dcerám. Dočista Egyptany oberete!“

^a8 Gen 15:18–20   ^b15 hebr. JHVH je odvozeno ze stejného kořene jako JSEM (*ehje*); znamená zřejmě *Jsoucí, Způsobující bytí*

Neuvěří mi!

4 Mojžíš znovu namítl: „Pohleď, neuvěří mi a neposlechnou mě. Určitě řeknou: ‚Žádný Hospodin se ti neukázal!‘“

²Hospodin se ho zeptal: „Co to máš v ruce?“

„Hůl,“ odpověděl.

³Řekl mu: „Hoď ji na zem.“ Hodil ji tedy na zem a proměnila se v hada! Mojžíš se před ním dal na útěk, ⁴ale Hospodin ho vyzval: „Natáhni ruku a chyt' ho za ocas.“ Mojžíš tedy natáhl ruku, chytil ho a had se mu v ruce proměnil v hůl! ⁵„To aby uvěřili, že se ti ukázal Hospodin, Bůh jejich otců – Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.“

⁶Poté Hospodin řekl: „Vlož si ruku do podpaždí.“ Vložil si tedy ruku do podpaždí, a když ji vytáhl, jeho ruka byla malomocná, bílá jako sníh. ⁷„Vlož si ruku znovu do podpaždí,“ řekl mu potom. Mojžíš si tedy znovu vložil ruku do podpaždí, a když ji odtud vytáhl, byla znovu zdravá jako zbytek jeho těla!

⁸„Když ti neuvěří a neposlechnou první znamení, uvěří druhému znamení. ⁹A pokud neuvěří ani těm dvěma znameními a neposlechnou tě, nabereš vodu z Nilu, vyliješ ji na suchou zem. Ta voda, kterou jsi nabral z Nilu, se pak na zemi promění v krev.“

¹⁰Mojžíš ale Hospodinu odporoval: „Promiň, Pane můj, ale nejsem výřečný člověk – ani dříve, ani teď, když jsi promluvil ke svému služebníku. Vždyť se mi plete jazyk v ústech!“

¹¹„Kdo dal člověku ústa?“ odpověděl mu Hospodin. „Kdo může někoho učinit němým nebo hluchým, vidoucím nebo slepým? Kdo jiný než já, Hospodin? ¹²Nuže, pojď. Já sám budu při tvých ústech a budu tě učit, co máš říkat.“

¹³Mojžíš ale řekl: „Promiň, Pane můj; pošli prosím někoho jiného.“

¹⁴Tehdy se na něj Hospodin rozhněval: „A co tvůj bratr, levita Áron? Mám za to, že je výřečný dost! Podívej se, už ti jde naproti. Až tě uvidí, bude mít velikou radost. ¹⁵Budeš k němu mluvit a vkládat mu slova do úst. Já pak budu při tvých i jeho ústech a naučím vás, co máte dělat. ¹⁶On bude mluvit k lidu za tebe, a tak se stane, že on ti bude za ústa a ty mu budeš za Boha. ¹⁷A tu hůl vezmi s sebou. Budeš s ní konat divy!“

Vrať se do Egypta

¹⁸Mojžíš se tedy vrátil ke svému tchánu Jetrovi a řekl mu: „Chtěl bych jít zpátky za svými bratry do Egypta podívat se, zda ještě žijí.“

„Jdi v pokoji,“ odpověděl mu Jetro.

¹⁹Hospodin totiž Mojžíšovi v Midiánu řekl: „Jdi, vrať se do Egypta, neboť všichni, kdo ti usilovali o život, zemřeli.“ ²⁰Mojžíš tedy vzal manželku a syny, posadil je na osla a vydal se zpátky do Egypta. Mojžíš s sebou vzal také Boží hůl.

²¹Hospodin totiž Mojžíšovi řekl: „Až se vrátíš do Egypta, buď připraven konat před faraonem všechny divy, ke kterým jsem tě zmocnil. Já však posílím jeho hrdost, a tak nenechá lid odejít. ²²Tehdy faraonovi řekneš: Takto praví Hospodin – Izrael je můj syn, můj prvorozený. ²³Řekl jsem ti: ‚Propusť mého syna, aby mi sloužil.‘ Ty jsi ho však odmítl propustit. Hle, nyní zabiji tvého syna, tvého prvorozeného!“

²⁴Na místě, kde cestou nocovali, se s ním střetl Hospodin a chystal se ho zabít. ²⁵Sipora však vzala kamenný nůž, odřízla předkožku svého syna, dotkla se s ní jeho údu a řekla: „Jsi mým pokrevním ženichem!“ ²⁶A tak ho nechal. („Pokrevním ženichem“ ho tenkrát nazvala kvůli obřízce.)^a

²⁷Hospodin zatím řekl Áronovi: „Jdi na poušť vstříc Mojžíšovi.“ Šel tedy, a když se s ním setkal u Boží hory, políbil ho. ²⁸Mojžíš pak Áronovi vyprávěl všechno, co mu Hospodin řekl, a jak ho poslal a jaká všechna znamení mu přikázal konat.

²⁹A tak šel Mojžíš do Egypta s Áronem. Shromáždili všechny izraelské stařešiny ³⁰a Áron jim vyprávěl všechno, co Hospodin řekl Mojžíšovi, a konal znamení před očima lidu. ³¹A lid uvěřil. Když slyšeli, že Hospodin obrátil zřetel k synům Izraele a že viděl jejich trápení, padli na kolena a klaněli se.

Kdo je to ten Hospodin?

5 Mojžíš s Áronem tedy šli k faraonovi a řekli mu: „Takto praví Hospodin, Bůh Izraele: Propuště můj lid, aby mi konali slavnost na poušti!“

²Faraó odpověděl: „Kdo je to ten Hospodin, že bych ho měl poslechnout a propustit Izrael? Žádného Hospodina neznám a Izrael nepropustím!“

³Řekli tedy: „Setkal se s námi Bůh Hebrejů. Prosím, dovol nám vydat se na třídní cestu do pouště, abychom tam obětovali Hospodinu, našemu Bohu, aby nás snad nepostihl morem nebo mečem.“

⁴Egyptský král ale vykřikl: „Mojžíši a Árone, proč odvádíte lid od práce? Zpátky k vašim robotám!“ ⁵Faraó pokračoval: „Jen se podívejte, jak se ta cháska v zemi rozmnožila – a vy je chcete zdržovat od roboty?“

⁶Ještě týž den faraó přikázal biřicům a dozorcům lidu: ⁷„Nedávejte už jim k výrobě cihel slámu jako dosud. Ať si ji jdou sbírat sami!“ ⁸Požadujte ale od nich stejné množství cihel, jako vyráběli dosud. Nic jim neslevujte, vždyť zahálají. To proto vykřikují: ‚Pojďme obětovat našemu Bohu!‘ ⁹Zavalte ty mužské dřinou, ať mají co dělat a přestanou poslouchat báčorky!“

¹⁰Biřici a dozorcé tedy vyšli a řekli lidu: „Tak praví faraó: Nebudu vám dávat slámu. ¹¹Jděte si ji sbírat, kde chcete, ale z práce, kterou musíte odvést, se nic nesleví!“ ¹²A tak se lid rozběhl po celé egyptské zemi, aby na strništích paběrkoval slámu. ¹³Biřici je poháněli: „Odvedte svou práci – stejný denní úkol, jako když byla sláma!“ ¹⁴Izraelští předáci, ustanovení faraonovými biřici, byli bití a vyslýcháni: „Proč jste včera ani dnes nevyrobili stanovené množství cihel jako dříve?“

¹⁵Izraelští předáci tedy přišli a úpěli k faraonovi: „Proč takto nakládáš se svými služebníky? ¹⁶Tvoji služebníci nedostávají slámu, a přitom se nám říká: ‚Dělejte cihly!‘ Pohled, tvoji služebníci jsou bití, ale na vině jsou tví lidé!“

¹⁷Faraó zvolal: „Zahálíte, nemáte co dělat, a tak říkáte: ‚Pojďme obětovat Hospodinu.‘ ¹⁸Hned se vraťte k práci! Sláma se vám dávat nebude, ale odvedete stejný počet cihel!“

¹⁹Izraelští předáci viděli, že je s nimi zle. Museli totiž říkat: „Ať z vašich denních odvodů nechybí ani cihla!“ ²⁰Cestou od faraona potkali Mojžíše a Árona, kteří jim tam přišli naproti. ²¹Předáci jim řekli: „Ať na vás Hospodin

^a26 Gen 17:9–14

pohlédne a soudí! Zošklivili jste nás faraonovi i jeho dvořanům; dali jste jim do rukou meč, kterým nás zahubí!“

Vyvedu vás z Egypta

²²Mojžíš se obrátil na Hospodina. „Pane můj,“ ptal se, „proč tento lid tak trápíš? Proč jsi mě sem vůbec poslal? ²³Od chvíle, kdy jsem přišel, abych tvým jménem mluvil k faraonovi, se lidu vede ještě hůř, a ty svůj lid vůbec nevysvobozuješ!“

6 Hospodin ale Mojžíšovi řekl: „Teprve teď uvidíš, co s faraonem provedu. Donutím ho, aby je propustil; sám je donutí, aby opustili jeho zem!“

²Bůh promluvil k Mojžíšovi: „Já jsem Hospodin. ³Ukázal jsem se Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi jako Bůh Všemohoucí,^a ačkoli jsem se jim nedal poznat svým jménem Hospodin.^b ⁴Sám jsem s nimi uzavřel smlouvu, že jim dám kanaánskou zemi, zemi, kterou procházeli jako poutníci. ⁵Slyšel jsem rovněž úpění synů Izraele v egyptském otroctví a připomněl jsem si svou smlouvu.^c

⁶Proto řekni synům Izraele: „Já jsem Hospodin. Vyvedu vás z egyptských robot, vysvobodím vás z jejich otroctví a vykoupím vás vztaženou paží a velikými soudy. ⁷Přijmu vás za svůj vlastní lid a budu vaším Bohem a poznáte, že já jsem Hospodin, váš Bůh, jenž vás vyvádí z egyptských robot. ⁸Přivedu vás do země, o níž jsem přísahal, že ji dám Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi, a dám vám ji za dědictví. Já jsem Hospodin.“

⁹Mojžíš to pověděl synům Izraele, ale ti ho kvůli své malomyslnosti a těžké dřině ani neslyšeli.

¹⁰Hospodin tehdy k Mojžíšovi promluvil znovu: ¹¹„Jdi, mluv k egyptskému králi faraonovi, ať propustí syny Izraele ze své země.“

¹²Mojžíš ale Hospodinu řekl: „Pohleď, synové Izraele mě neposlechli – jak by mě tedy poslechl farao? Vždyť mám neobratné rty!“

Mojžíšův a Áronův rodokmen

¹³Hospodin pak mluvil k Mojžíšovi a Áronovi a dal jim příkazy ohledně synů Izraele i ohledně egyptského krále faraona. Řekl jim, ať vyvedou Izraelity z Egypta.

¹⁴A toto jsou vůdcové jejich otcovských rodů:

Synové Rubena, Izraelova prvorozeného: Chanoch, Palu, Checron a Karmi – to jsou Rubenovy rodiny.

¹⁵Synové Šimeonovi: Jemuel, Jamin, Ohad, Jachin, Cochar a Šaul, syn kanaánské ženy – to jsou Šimeonovy rodiny.

¹⁶Toto jsou jména synů Leviho podle pořadí jejich narození: Geršon, Kehat a Merari. Levi se dožil věku 137 let.

¹⁷Synové Geršonovi: Libni a Šimei se svými rodinami.

¹⁸Synové Kehatovi: Amram, Jishar, Hebron a Uziel. Kehat se dožil věku 133 let.

¹⁹Synové Merariho: Machli a Muši.

To jsou levitské rodiny podle svého pořadí.

^a3 hebr. *El Šadaj* (Gen 17:1; 35:11)

^b3 hebr. *JHVH* (viz pozn. Exod 3:15)

^c5 Exod

²⁰Amram si vzal za ženu svou tetu Jochebed a ta mu porodila Árona a Mojžíše. Amram se dožil věku 137 let.

²¹Synové Jisharovi: Korach, Nefeg a Zichri.

²²Synové Uzielovi: Mišael, Elcafan a Sitri.

²³Áron si vzal za ženu Elišebu, dceru Aminadabovu a sestru Nachšonovu, a ta mu porodila Nádaba, Abihua, Eleazara a Itamara.

²⁴Synové Korachovi: Asir, Elkána a Abiasaf – to jsou korachovské rodiny.

²⁵Áronův syn Eleazar si pak vzal za ženu jednu z Putielových dcer a ta mu porodila Pinchase.

To jsou vůdcové levitských rodů po jednotlivých rodinách.

²⁶To je ten Áron a Mojžíš, kterým Hospodin řekl: „Vyvedte syny Izraele z egyptské země houf za houfem.“ ²⁷To oni řekli egyptskému králi faraonovi, že mají vyvést Izraelity z Egypta. To je ten Mojžíš a Áron.

Farao vás neposlechne

²⁸Hospodin tenkrát v Egyptě mluvil k Mojžíšovi. Hospodin Mojžíšovi řekl: ²⁹„Já jsem Hospodin. Řekni egyptskému králi faraonovi vše, co já říkám tobě.“

³⁰Mojžíš ale Hospodinu namítl: „Pohled, vždyť koktám! Copak mě farao bude poslouchat?“

7 Hospodin Mojžíšovi řekl: „Pohled, způsobil jsem, že budeš pro faraona jako Bůh a tvůj bratr Áron bude tvým prorokem. ²Budeš mluvit všechno, co ti přikážu, a tvůj bratr Áron bude mluvit k faraonovi, aby propustil syny Izraele ze své země. ³Já však posílím faraonovu hrdost a budu v egyptské zemi množit svá znamení a divy. ⁴Farao vás neposlechne, a tak na Egypt dolehne má ruka. Své houfy, svůj lid, syny Izraele, vyvedu z egyptské země uprostřed velikých soudů. ⁵Až na Egypt dolehne má ruka a vyvedu syny Izraele z jejich středu, tehdy Egyptané poznají, že já jsem Hospodin.“

⁶Mojžíš a Áron udělali přesně to, co jim Hospodin přikázal. ⁷Když mluvili k faraonovi, bylo Mojžíšovi osmdesát let a Áronovi osmdesát tři.

⁸Hospodin Mojžíšovi a Áronovi řekl: ⁹„Když vás farao vyzve: ‚Prokažte se nějakým divem,‘ řekneš Áronovi: ‚Vezmi svou hůl, hoď ji před faraona a promění se v hada.‘“

¹⁰A tak šel Mojžíš s Áronem k faraonovi a udělali, co jim Hospodin přikázal: Áron hodil svou hůl před faraona a jeho dvořany a proměnila se v hada. ¹¹Farao si ale zavolal mudrce a čaroděje a tito egyptští věštcí dokázali svými čáry totéž. ¹²Hodili své hole na zem a proměnily se v hady. Áronova hůl však jejich hole spolykala. ¹³Farao byl ale neoblomný. Jak Hospodin předpověděl, neposlechl je.^a

Krev

¹⁴Hospodin tedy Mojžíšovi řekl: „Farao je neoblomný, odmítá propustit lid. ¹⁵Ráno jdi za ním. Až půjde farao k vodě, půjdeš mu naproti a na břehu

^a13 Exod 4:21; 7:3

Nilu se mu postavíš do cesty. Vezmi s sebou tu hůl, která se proměnila v hada, ¹⁶a řekni mu: ‚Hospodin, Bůh Hebrejů, mě k tobě poslal se slovy: ‚Propusť můj lid, aby mi sloužili na poušti!‘ a hle, až dosud jsi nechtěl uposlechnout. ¹⁷Takto praví Hospodin: ‚Nyní poznáš, že já jsem Hospodin!‘ Pohleď, holí, kterou mám v ruce, udeřím do vody Nilu a ta se obrátí v krev. ¹⁸Ryby, které jsou v Nilu, pomřou a nilská voda bude páchnout tak, že se jí Egypťané budou štítit napít.“

¹⁹Hospodin dále Mojžíšovi řekl: „Řekni Áronovi, ať vezme svou hůl a napráhne ji k egyptským vodám – k jejich průplavům, říčním ramenům i mokřinám, ke všem jejich vodním nádržím – ať se promění v krev! Po celé egyptské zemi bude krev, dokonce i ve džberech a džbánech.“

²⁰Mojžíš s Áronem tedy učinili, jak Hospodin přikázal. Zvedl hůl, a když jí před očima faraona a jeho dvořanů udeřil na vodu v Nilu, obrátila se všechna nilská voda v krev. ²¹Ryby, které byly v Nilu, pomřely a nilská voda páchla tak, že Egypťané nebyli s to se jí napít. Po celé egyptské zemi byla krev.

²²Egyptští věštcí ale svými kouzly dokázali totéž, a tak farao zůstal neoblomný. Jak Hospodin předpověděl, neposlechl je. ²³Farao se otočil a šel domů. Vůbec si to nevzal k srdci. ²⁴Všichni Egypťané ale museli kopat kolem Nilu, aby našli pitnou vodu. Nilskou vodu totiž nebyli s to pít.

Žáby

²⁵Když uplynulo sedm dní poté, co Hospodin udeřil na Nil,

²⁶Hospodin Mojžíšovi řekl: „Jdi k faraonovi a řekni mu: ‚Takto praví Hospodin: Propusť můj lid, aby mi sloužili. ²⁷Pokud je však odmítáš propustit, dávej pozor: Chystám se udeřit na celý tvůj kraj žabami! ²⁸Nil bude plný žab; ty pak vylezou a vniknou do tvého domu, do tvé ložnice i do tvé postele, do domů tvých dvořanů i mezi tvůj lid, do tvých pecí a do tvých díží. ²⁹I po tobě, po tvém lidu a po tvých dvořanech polezou žáby!“

8 Hospodin dále Mojžíšovi řekl: „Řekni Áronovi: ‚Napráhni hůl, kterou máš v ruce, k průplavům, říčním ramenům i mokřinám a na celou egyptskou zem z nich vyveď žáby!“

²A když Áron napráhl ruku k egyptským vodám, vylezly z nich žáby a pokryly celou egyptskou zem. ³Věštcí však dokázali svými kouzly totéž – i oni vyvedli žáby na egyptskou zem.

⁴Farao si tehdy nechal Mojžíše a Árona zavolat. „Modlete se k Hospodinu, ať mě i můj lid zbaví těch žab,“ řekl jim. „Potom lid propustím, aby obětovali Hospodinu.“

⁵Mojžíš mu odvětil: „Sděl mi laskavě, kdy to má být. Budu se za tebe, za tvé dvořany i za tvůj lid modlit, a Hospodin ty žáby od tebe i od tvých domů odejme. Zůstanou jen v Nilu.“

⁶„Zítra,“ odpověděl farao.

Mojžíš tedy řekl: „Abys poznal, že není nikdo jako Hospodin, náš Bůh, stane se, jak říkáš! ⁷Žáby opustí tebe i tvé domy, dvořany i lid. Zůstanou jen v Nilu.“

⁸Mojžíš s Áronem odešel od faraona a volal k Hospodinu ohledně těch žab, kterými faraona potíhl. ⁹Hospodin splnil Mojžíšovu prosbu a žáby

v domech, dvorech i na polích pošly. ¹⁰Shrabali je na spoustu hromad a zemi naplnil hrozný puch. ¹¹Když ale farao pocítil úlevu, znovu se zatvrdil. Jak Hospodin předpověděl, neposlechl je.

Komáři

¹²Hospodin tedy Mojžíšovi řekl: „Napřáhni svou hůl a udeř do prachu, ať se po celé egyptské zemi promění v komáry!“ ¹³A tak to učinili: Áron napřáhl hůl, udeřil s ní do prachu, a lidi i dobytek obsypali komáři. Veškerý prach v celé egyptské zemi se proměnil v komáry! ¹⁴Také věštcí se pokoušeli svými kouzly vyvést z prachu komáry, ale nemohli.

Když byli lidé i dobytek pokryti komáry, ¹⁵řekli ti věštcí faraonovi: „To musí být boží prst!“ Farao však zůstal neoblomný. Jak Hospodin předpověděl, neposlechl je.

Mouchy

¹⁶Hospodin tedy Mojžíšovi řekl: „Časně ráno vstaň, a až farao půjde k vodě, postav se před něj se slovy: ‚Takto praví Hospodin – Propuť můj lid, aby mi sloužili.‘ ¹⁷Pokud však můj lid nepropuťš, dávej pozor: Na tebe, na tvé dvořany, na tvůj lid i do tvých domů vypustím mračna much. Domy Egyptanů i zemi pod jejich nohama zaplní mouchy!

¹⁸V ten den však odliším kraj Gošen, kde bydlí můj lid – tam žádné mouchy nebudou. Abys poznal, že já Hospodin jsem přítomen v této zemi, ¹⁹učiním rozdíl“ mezi svým a tvým lidem. To znamení se stane zítra.“

²⁰A Hospodin tak učinil: Ve faraonově paláci, v domě jeho dvořanů a v celé egyptské zemi se objevila hustá mračna much. Celá země byla zamořena mouchami.

²¹Tehdy si farao nechal Mojžíše a Árona zavolat. „Jděte, obětujte svému Bohu,“ řekl jim, „ale zůstaňte v této zemi!“

²²„To by nebylo vhodné,“ odpověděl Mojžíš. „Oběti Hospodinu, našemu Bohu, se Egyptanům hnusí. Copak by nás neukamenovali, kdybychom jim před očima obětovali, co mají za ohavnost? ²³Vydáme se na třídní cestu do pouště a tam budeme obětovat Hospodinu, našemu Bohu, jak nám přikázal.“

²⁴Farao tedy řekl: „Dobrá, propustím vás, abyste obětovali Hospodinu, vašemu Bohu, na poušti. Nechoďte ale příliš daleko. Modlete se za mě.“

²⁵Mojžíš odpověděl: „Budu se modlit k Hospodinu hned, jak od tebe odejdu. To mračno much opustí faraona, jeho dvořany i jeho lid už zítra. Ať se nás ale farao nepokouší znovu obelstít a nepropustit lid, aby obětoval Hospodinu.“

²⁶Nato Mojžíš odešel od faraona a modlil se k Hospodinu. ²⁷Hospodin splnil Mojžíšovu prosbu a zbavil faraona, jeho dvořany i jeho lid toho mračna much; nezůstala ani jediná. ²⁸I tentokrát se však farao zatvrdil a lid nepropustil.

Dobyččí mor

9 Hospodin tedy Mojžíšovi řekl: „Jdi k faraonovi a řekni mu: ‚Takto praví Hospodin, Bůh Hebrejů: Propuť můj lid, aby mi sloužili.‘ ²Pokud je však odmítáš propustit a chceš je nadále zadržovat, ³dávej pozor: Hospodinova

^a19 podle LXX, Vul (MT: vykoupení)

ruka dolehne na tvá stáda. Vše, co máš na pastvinách, koně, osly, velbloudy, skot i brav, zasáhne prudký mor! ⁴Hospodin ale odliší izraelská stáda od egyptských – synům Izraele nezajde jediný kus.“

⁵Hospodin určil i dobu, když řekl: „Hospodin to v zemi učiní už zítra.“ ⁶A nazítří to Hospodin učinil. Všechna egyptská stáda posla, ale z izraelských stád nepošel jediný kus. ⁷Farao si to dal zjistit – a vskutku, z izraelských stád nepošel ani kus! Farao však zůstal zatvrzelý a lid nepopustil.

Vředy

⁸Hospodin tedy Mojžíšovi a Áronovi řekl: „Naberte si plné hrsti popela z pece a Mojžíš ať jej vyhodí před faraonovými očima k nebi. ⁹Vznikne poprash, který pokryje celou egyptskou zem a na lidech i dobytku po celém Egyptě se promění v hnisavé vředy neštovic.“

¹⁰A tak vzali popel z pece, postavili se před faraona, a když jej Mojžíš vyhodil k nebi, vypukly na lidech i dobytku vředy hnisavých neštovic. ¹¹Věstci se kvůli těm vředům ani nemohli před Mojžíše postavit! Měli totiž na sobě vředy tak jako všichni Egypťané. ¹²Hospodin však posílil faraonovu hrdost. Jak Hospodin Mojžíšovi předpověděl, neposlechl je.

Krupobití

¹³Tedy Hospodin Mojžíšovi řekl: „Časně ráno vstaň, postav se před faraona a řekni mu: ‚Takto praví Hospodin, Bůh Hebrejů: Propuť můj lid, aby mi sloužili. ¹⁴Tentokrát tě totiž spolu s tvými dvořany a s celým tvým lidem zasáhnu naplno, a poznáš, že na celé zemi není nikdo jako já! ¹⁵Kdybych teď býval vztáhl ruku, mohl jsem tím morem zasáhnout tebe i tvůj lid tak, že bys zmizel ze země. ¹⁶Přesto jsem tě však zachoval, a to z jediného důvodu – abych ti ukázal svou moc a aby mé jméno bylo rozhlášeno po celé zemi. ¹⁷Stále se povyšuješ nad můj lid a odmítáš je propustit? ¹⁸Dávej tedy pozor: Zítra touto dobou způsobím hrozné krupobití, jaké v Egyptě nebylo ode dne jeho založení až doteď. ¹⁹Rychle nech odvést svá stáda a vše, co máš na poli, pod střechu. Kdokoli zůstane venku, ať člověk nebo zvíře, toho to krupobití utluče!‘“

²⁰Kdo z faraonových dvořanů tedy bral Hospodinova slova vážně, zahnal své otroky a dobytek pod střechu. ²¹Kdo si ale Hospodinovo slovo nevzal k srdci, nechal své otroky i dobytek na poli.

²²Potom Hospodin Mojžíšovi řekl: „Napřáhni ruku k nebi, ať se na celou egyptskou zem spustí krupobití – na lidi, dobytek i na každou polní rostlinu v Egyptě.“ ²³Mojžíš napřáhl svou hůl k nebi a vtom Hospodin spustil hromy a kroupy a k zemi začaly šlehat blesky. To Hospodin chrlil na egyptskou zem kroupy. ²⁴Nastalo hrozné krupobití a uprostřed toho krupobití se klikatily blesky. Nic takového se v celém Egyptě neudálo ode dne, kdy se stal národem. ²⁵Po celé egyptské zemi potlouklo to krupobití vše, co bylo na poli – jak lidi, tak dobytek. Také všechny polní rostliny to krupobití potlouklo a polámalo všechno polní stromoví. ²⁶Jen v gošenském kraji, kde bydleli synové Izraele, žádné krupobití nebylo.

²⁷Farao si tedy nechal zavolat Mojžíše a Árona. „Tentokrát přiznávám svou vinu!“ vykřikl. „Hospodin je v právu a já se svým lidem v nepravu!

²⁸Modlete se k Hospodinu. Božích hromů a krupobití už bylo dost! Propustím vás, už se tu nemusíte zdržovat.“

²⁹Mojžíš mu odpověděl: „Jakmile vyjdu z města a vzepnu ruce k Hospodinu, hromy přestanou a krupobití skončí. To abys poznal, že země je Hospodinova.“³⁰Vím ale, že ty ani tví dvořané dosud nemáte bázeň před Hospodinem, naším Bohem.“

³¹(Len a ječmen byl potlučen, neboť ječmen už měl klasy a len pučel.

³²Pšenice a špalda ale potlučeny nebyly, protože raší později.)

³³Mojžíš tedy odešel od faraona ven z města a vzepjal ruce k Hospodinu. Hromy i krupobití rázem skončily a na zem se přestal valit déšť. ³⁴A když farao uviděl, že déšť, krupobití i hromy přestaly, pokračoval zarytě ve svém hříchu, stejně jako jeho dvořané. ³⁵Farao zůstal neoblomný. Jak Hospodin skrze Mojžíše předpověděl, Izraelity nepropustil.

Kobylky

10 Tehdy Hospodin Mojžíšovi řekl: „Jdi k faraonovi. Zatvrdil jsem ho i jeho dvořany proto, abych uprostřed nich konal tato znamení. ²Svým synům a vnukům budeš vyprávět o tom, co jsem Egypťanům provedl, a o znameních, která jsem mezi nimi činil, abyste věděli, že já jsem Hospodin.“

³A tak šel Mojžíš s Áronem k faraonovi a řekli mu: „Takto praví Hospodin, Bůh Hebrejů: ‚Jak dlouho se budeš odmítat přede mnou pokořit? Propust můj lid, aby mi sloužili.‘ ⁴Pokud však můj lid odmítáš propustit, dávej pozor: Zítřka přivedu na tvůj kraj kobylky. ⁵Pokryjí každý kousek země tak, že země ani nebude vidět! Sežerou zbytek toho, co se zachránilo, vše, co vám zbylo po tom krupobití, ožerou i všechny stromy, které vám raší na poli. ⁶Naplní tvé paláce, domy všech tvých dvořanů i domy všech Egypťanů. Tví otcové ani otcové tvých otců neviděli nic takového ode dne, kdy se ocitli na zemi, až dodnes!“ Nato se Mojžíš odvrátil a odešel od faraona.

⁷Dvořané tehdy na faraona naléhali: „Jak dlouho ještě budeme v této pasti? Propust ty lidi, ať slouží Hospodinu, svému Bohu! Ještě pořád nechápeš, že s Egyptem je konec?“

⁸A tak Mojžíše s Áronem přivedli zpět k faraonovi. Ten jim řekl: „Jděte, služte Hospodinu, svému Bohu. Kdo přesně má jít?“

⁹Mojžíš řekl: „Půjdem se svými mladíky i starci, půjdem se svými syny i dcerami, se svým bravem i skotem, neboť máme Hospodinovu slavnost.“

¹⁰Farao jim odpověděl: „Hospodin by opravdu musel být s vámi, kdybych vás měl nechat odejít i s dětmi! Dejte si pozor, nebo špatně dopadnete! ¹¹To tedy ne! Když po tom tak toužíte, jděte sloužit Hospodinu, ale jen muži!“ A vyhnali je od faraona.

¹²Tehdy Hospodin Mojžíšovi řekl: „Napráhni ruku na egyptskou zem, ať na ni přijdou kobylky a sežerou všechny rostliny v zemi – vše, co zbylo po tom krupobití.“

¹³Mojžíš tedy napráhl svou hůl na egyptskou zem a Hospodin přihnál do země východní vítr, který vál celý ten den a celou noc. Ráno ten východní vítr přinesl kobylky. ¹⁴Kobylky přeletěly nad celým Egyptem a snesly se na celý egyptský kraj. Byla jich taková spousta, že tolik kobylek ještě nikdy nebylo a také už nikdy nebude. ¹⁵Pokryly každý kousek země, až se jimi

černala. Sežraly všechno, co zbylo po krupobití, byliny i ovoce na stro-
mech. V celém Egyptě nezůstalo nic zeleného, stromy ani polní byliny.

¹⁶Farao si spěšně zavolal Mojžíše a Árona. „Provinil jsem se proti Hospo-
dinu, vašemu Bohu, i proti vám,“ řekl. ¹⁷„Prosím, odpusť mi tentokrát můj
hřích. Modlete se za mě k Hospodinu, vašemu Bohu, ať jen ode mě odvrátí
tuto smrt!“

¹⁸A tak Mojžíš od faraona odešel a modlil se k Hospodinu. ¹⁹Vtom Hospo-
din obrátil k Egyptu velmi silný západní vítr, který ty kobyly odnesl
a vmetl je do Rudého moře. V celém egyptském kraji nezůstala ani kobylka!

²⁰Hospodin ale posílil faraonovu hrdost, a tak syny Izraele nepropustil.

Tma

²¹Tehdy Hospodin Mojžíšovi řekl: „Napřáhni ruku k nebi, ať na celý
Egypt padne tma – taková tma, že se dá nahmatat.“ ²²Mojžíš tedy napřáhl
ruku k nebi a na celou egyptskou zem padla děsivá tma. Po tři dny, co trva-
la, ²³lidé neviděli jeden druhého. Po tři dny se nikdo neodvážil pohnout
z místa. Synové Izraele, ať bydleli kdekoli, však měli světlo.

²⁴Farao si tedy zavolal Mojžíše. „Jděte a služte Hospodinu!“ řekl. „Zů-
stane tu jen váš brav a skot. Smíte vzít s sebou i své děti.“

²⁵Mojžíš odpověděl: „To nám chceš sám poskytnout zvířata k obětem
a zápalům? Musíme mít co obětovat Hospodinu, našemu Bohu! ²⁶Náš
dobytek půjde s námi – nezůstane tu ani kopyto. Budeme z nich brát, co
bude potřeba ke službě Hospodinu, našemu Bohu. Než tam ale dojdeme,
nevíme, co bude ke službě Hospodinu potřeba.“

²⁷Hospodin ale posílil faraonovu hrdost, a tak je nebyl ochoten propus-
tit. ²⁸Farao mu řekl: „Odejdi ode mne a chraň se mi znovu chodit na oči.
V den, kdy mi přijdeš na oči, zemřeš!“

²⁹Mojžíš odpověděl: „Máš pravdu – už se neuvidíme.“

Poslední rána

11 Potom Hospodin Mojžíšovi řekl: „Zasadím faraonovi a Egyptu ještě
jednu ránu a potom vás odsud propustí. Propustí vás nadobro,
přímo vás odsud vyžene. ²Řekni lidu, ať každý muž požádá svého souseda
a každá žena svou sousedku o stříbrné a zlaté šperky.“ ³A Hospodin naklo-
nil Egypťany přízní k jeho lidu. Samotný Mojžíš byl v egyptské zemi velmi
vážený – v očích faraonových dvořanů i v očích lidu.

⁴Mojžíš pak faraonovi řekl: „Takto praví Hospodin: ‚O půlnoci projdu
Egyptem. ⁵Všichni prvorození v egyptské zemi zemřou, od prvorozeného
syna faraonova, jenž měl sedět na jeho trůnu, až po prvorozeného syna
otrokyně, jež mele ručním mlýnkem. I všechen prvorozený dobytek zemře.

⁶Po celém Egyptě propukne hrozný nářek, nesrovnatelný s ničím, co kdy
bylo nebo bude. ⁷Na žádného z Izraelitů – na člověka ani na dobytek – však
ani pes nezavrčí. Tak poznáte, že Hospodin odlišuje Izrael od Egypta.‘
⁸Tehdy přijdou všichni tví dvořané za mnou a budou se mi klanět a prosit:
‚Odejdi ty i všechen lid, který tě následuje!‘ Teprve potom odejdu.“ A tak
odešel od faraona rozpálen hněvem.

⁹Hospodin Mojžíšovi řekl: „Farao vás neposlechne. Proto mých divů
v egyptské zemi ještě přibude.“ ¹⁰Mojžíš a Áron před faraonem vykonali

všechny tyto divy. Hospodin ale posílil faraonovu hrdost, a tak Izraelity ze své země neprotopustil.

Hod beránka

12 Hospodin Mojžíšovi a Áronovi v egyptské zemi řekl: ²„Tento měsíc pro vás bude počátkem měsíců, bude pro vás první mezi měsíci roku.

³Mluvte k celé izraelské obci: Desátého dne tohoto měsíce ať každý otec vezme beránka pro svou rodinu. Každá rodina ať má beránka. ⁴Kdyby byla rodina na beránka moc malá, přibere k sobě nejbližšího souseda. Počítejte s beránkem podle počtu osob a podle toho, kolik kdo sní. ⁵Budete mít beránka bez vady, ročního samce; vezmete jej z ovcí nebo koz. ⁶Budete ho mít u sebe až do čtrnáctého dne tohoto měsíce, kdy ho za soumraku celé shromáždění izraelské obce zabije. ⁷Pak vezmou trochu krve a potřou jí obě veřeje i nadpraží domů, v nichž ho budou jíst.

⁸Tu noc budou jíst maso pečené na ohni a nekvašené chleby; budou je jíst s trpkými bylinami. ⁹Nejezte z něj nic syrového nebo vařeného ve vodě – jen pečené na ohni, s hlavou, nohama i vnitřnostmi. ¹⁰Nic z něho nenecháte do rána. Pokud z něj do rána něco zbude, spálíte to v ohni. ¹¹A takto ho budete jíst: budete mít přepásaná bedra, na nohou obuv a v ruce hůl. Jezte ho chvatně, je totiž *Pesach* – Minutí Hospodinovo.

¹²V tuto noc projdu egyptskou zemí a pobiji všechny prvorozené v Egyptě – jak lidi, tak dobytek. Tehdy vykonám soud nad všemi egyptskými bohy: Já jsem Hospodin. ¹³Tu krev budete mít na svých domech jako znamení. Až udeřím na egyptskou zem, spatřím tu krev a ušetřím vás. Tak se vám ta zhoubná rána vyhne.

¹⁴Tento den pro vás bude památný. Budete jej slavit jako Hospodinovu slavnost, budete jej slavit ve všech svých pokoleních – to je věčné ustanovení. ¹⁵Po sedm dní budete jíst nekvašené chleby; hned první den odstraníte ze svých domů kvas. Kdokoli by mezi prvním a sedmým dnem jedl něco kvašeného, bude vyobcován z Izraele. ¹⁶Prvního a stejně tak sedmého dne budete mít svaté shromáždění. V těch dnech se nesmí dělat žádná práce; smíte pouze připravit, co každý potřebuje k jídlu.

¹⁷Budete zachovávat svátek nekvašených chlebů, neboť právě toho dne jsem vyvedl vaše zástupy z Egypta. Tento den budete zachovávat ve všech svých pokoleních – to je věčné ustanovení. ¹⁸Od večera čtrnáctého dne prvního měsíce až do večera jedenadvacátého dne téhož měsíce budete jíst nekvašené chleby. ¹⁹Po sedm dní se ve vašich domech nenajde kvas. Kdokoli by jedl něco kvašeného, bude vyloučen z izraelské obce, ať to bude host anebo domácí. ²⁰Nebudete jíst nic kvašeného; ve všech svých příbytích budete jíst nekvašené chleby.“

²¹Mojžíš tedy svolal všechny stařešiny Izraele a řekl jim: „Jděte, vezměte si ze stáda kus pro své rodiny a zabijte jej pro Hod beránka. ²²Pak vezměte svazek yzopu, namočte jej do misky s krví a tou krví potřete nadpraží i obě veřeje. Nikdo z vás nesmí až do rána vyjít ze dveří svého domu, ²³neboť Hospodin půjde bít Egypt. Když spatří nade dveřmi a na obou veřejích

krev, mine Hospodin ty dveře a nedovolí zhoupci vejít do vašich domů a ranit vás.

²⁴Toto slovo dodržujte, neboť je to věčné ustanovení pro tebe i pro tvé syny. ²⁵Až přijdete do země, kterou vám Hospodin dá, jak zaslíbil, zachovávejte tento obřad. ²⁶Až se vás vaši synové zeptají: „Co pro vás tento obřad znamená?“ ²⁷odpovíte: „*Pesach* je oběť beránka Hospodinu, který v Egyptě ušetřil domy Izraelitů. Udeřil na Egypt, ale naše rodiny zachránil.“

Tedy lid padl na kolena a klaněl se. ²⁸Synové Izraele šli a zachovali se přesně tak, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

Veliká noc

²⁹O půlnoci pak Hospodin v egyptské zemi pobil všechny prvorozené – od prvorozeného syna faraonova, jenž měl sedět na jeho trůnu, až po prvorozeného syna vězně v žaláři, dokonce i všechno prvorozené z dobytka. ³⁰Té noci byl farao vzhůru, tak jako všichni jeho dvořané a všichni Egyptané. V Egyptě propukl hrozný nárek, neboť nebylo domu, kde by nebyl mrtvý.

³¹Té noci si dal zavolat Mojžíše a Árona. „Seberte se a jděte pryč od mého lidu – vy i ti vaši Izraelité!“ řekl jim. „Jděte a služte Hospodinu, jak jste žádali! ³²Vezměte si svůj brav i skot, jak jste žádali, jen už jděte! A požeňte i mně.“

³³Egyptané pak lid pobízeli, aby urychlili jeho odchod ze země, neboť si říkali: „Všichni pomřeme!“ ³⁴Lid tedy vzal těsto, ještě než vykynulo, díže zabalil do šatů a nesl je na ramenou. ³⁵Synové Izraele se zachovali podle Mojžíšova slova a požádali Egyptany o stříbrné a zlaté šperky i o šaty. ³⁶Hospodin naklonil Egyptany k lidu tak příznivě, že jim vyhověli. Dočista Egypt obrátil!

³⁷Synové Izraele pak vytáhli z Ramesesu do Sukotu – jen pěších mužů bylo asi 600 000, kromě žen a dětí. ³⁸Vyšlo s nimi také množství přimíšeného lidu a obrovské stádo bravu i skotu. ³⁹Z těsta, které vynesli z Egypta, pak napekli nekvašené chlebové placky, protože ještě nevykynulo. Byli totiž z Egypta vyhnáni a nemohli se zdržovat, takže si ani nepřipravili jídlo na cestu.

⁴⁰Pobyt synů Izraele v Egyptě trval 430 let. ^a ⁴¹Právě toho dne, kdy uplynulo 430 let, vyšly všechny Hospodinovy zástupy z Egypta. ⁴²To je ta noc, kdy Hospodin držel stráž, aby je vyvedl z Egypta. To je ta noc, jež patří Hospodinu, noc, kdy všichni synové Izraele ve svých pokoleních budou držet stráž.

⁴³Hospodin Mojžíšovi a Áronovi řekl: „Toto jsou ustanovení o Hodu beránka:

Nesmí ho jíst žádný cizinec. ⁴⁴Každý otrok koupený za peníze ho smí jíst, bude-li obřezán. ⁴⁵Nesmí ho jíst přistěhovalec ani nádeník.

⁴⁶Musí být sněden v jednom domě – nic z jeho masa nevynesete z domu ven. Nezlámete v něm jedinou kost. ⁴⁷Tak to bude činit celá izraelská obec.

⁴⁸Kdyby chtěl Hospodinův Hod beránka slavit přistěhovalec žijící u tebe, ať je u něj obřezán každý mužského pohlaví. Potom může přistoupit, aby

^a40 Gen 15:13

jej slavil, a bude brán jako domácí. Žádný neobřezanec ho však jíst nesmí.

⁴⁹Pro domácího i hosta žijícího u vás bude platit stejný zákon.“

⁵⁰A všichni synové Izraele se zachovali přesně tak, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi a Áronovi. ⁵¹Právě toho dne vyvedl Hospodin syny Izraele z egyptské země houf za houfem.

Zasvěcení prvorozených

13 Hospodin k Mojžíšovi znovu promluvil: ²„Zasvěť mi všechny prvorozené. Všechno, co mezi Izraelci otvírá lůno, jak z lidí, tak z dobytka, je mé.“

³Mojžíš tedy lidu řekl: „Pamatuj na tento den, v němž jsi vyšel z Egypta, z domu otroctví, neboť Hospodin vás odtud vyvedl silou své ruky. Proto ať se nejí nic kvašeného. ⁴Dnes vycházíte, v měsíci avivu. ⁵Až tě Hospodin přivede do země Kananejců, Chetejců, Emorejců, Hivejců a Jebusejců, o níž přísahal tvým otcům, že ti ji dá,^a do země oplývající mlékem a medem, budete v tento měsíc konat tento obřad: ⁶Po sedm dní budeš jíst nekvašené chleby a sedmého dne bude Hospodinova slavnost. ⁷Po sedm dní se budou jíst nekvašené chleby. Nevyskytne se u tebe nic kvašeného, na celém tvém území se nevyskytne kvas.

⁸V ten den řekneš svým dětem: ‚To kvůli tomu, co pro mě udělal Hospodin, když jsem vycházel z Egypta.‘ ⁹A budeš to mít jako znamení na své ruce a jako připomínku mezi svýma očima, aby Hospodinův zákon zůstal ve tvých ústech, neboť Hospodin tě vyvedl z Egypta mocnou rukou.

¹⁰Proto zachovávej toto ustanovení v patřičný čas rok co rok.

¹¹Až tě Hospodin přivede do země Kananejců, kterou s přísahou zaslíbil tobě a tvým otcům, a až ti ji dá, ¹²tehdy oddělíš vše, co otvírá lůno, pro Hospodina. Samci z každého prvního vrhu tvého dobytka patří Hospodinu. ¹³Každého osla otvírajícího lůno však vyplatíš jehnětem; kdybys ho nemohl vyplatit, zlomíš mu vaz. Rovněž každého prvorozeného ze svých synů vyplatíš.

¹⁴Až se tě v budoucnu tvůj syn zeptá: ‚Co to znamená?‘ odpovíš mu: ‚Hospodin nás vyvedl z Egypta, z domu otroctví, silou své ruky. ¹⁵Když nás farao neústupně odmítal propustit, pobil Hospodin v egyptské zemi všechno prvorozené – od prvorozeného člověka až po prvorozené dobytce. Proto obětuji Hospodinu všechny samce otvírající lůno a každého prvorozeného ze svých synů vyplácím.‘ ¹⁶Bude to jako znamení na tvé ruce a jako pásek na tvém čele, že nás Hospodin vyvedl z Egypta silou své ruky.“

Cesta mořem

¹⁷Když farao konečně lid propustil, Bůh je nevedl cestou přes filištínskou zem, ačkoli byla kratší. Bůh si totiž řekl: „Kdyby lid viděl, že hrozí válka, mohl by litovat a vrátit se do Egypta.“ ¹⁸Bůh je tedy vedl oklikou, cestou přes poušť k Rudému moři.

Synové Izraele vyšli z egyptské země v bojovém šiku. ¹⁹Mojžíš vzal s sebou Josefovy kosti, neboť ten zavázal syny Izraele přísahou: „Až k vám Bůh obrátí zřetel, vyneste odsud mé kosti s sebou!“^b

^a5 Gen 12:7; 13:15; 15:18–20; 17:8; 26:3; 28:13; 35:12; 48:4

^b19 Gen 50:25

²⁰Vytáhli tedy ze Sukotu a utábořili se v Etamu na kraji pouště. ²¹Hospodin je ve dne předcházel v oblakovém sloupu, aby je vedl na cestě, a v noci v ohnivém sloupu, aby jim svítil. Tak mohli jít ve dne i v noci. ²²Oblakový sloup ve dne ani ohnivý sloup v noci se od lidu nikdy nevzdálil.

14 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Mluv k synům Izraele, ať se obrátí a utáboří před Pi-chirottem, mezi Migdolem a mořem. Utábořte se u moře naproti Baal-cefonu. ³Farao si o synech Izraele pomyslí: ‚Zabloudili v zemi, sevřela je poušť!‘ ⁴Tehdy posílím faraonovo odhodlání, takže je bude pronásledovat. Tehdy se na faraonovi a celém jeho vojsku oslavím a Egyptané poznají, že já jsem Hospodin.“

A tak se stalo. ⁵Když bylo egyptskému králi oznámeno, že lid uprchl, srdce faraona i jeho dvořanů se obrátilo proti lidu. „Co jsme to udělali? Proč jsme Izrael propustili z otroctví?“ zvolali. ⁶Farao dal zapráhnout do svého vozu a vzal s sebou svůj lid: ⁷vzal šest set vybraných vozů a všechny ostatní vozy Egypta a na každém tři jezdce. ⁸Hospodin posílil odhodlání egyptského krále faraona, aby pronásledoval Izraelity, kteří se opovážili odejít. ⁹Egyptané je pronásledovali – všechny faraonovy vozy, jeho jezdci i celé jeho vojsko – a dostihli je, když tábořili u moře u Pi-chirotu před Baal-cefonem.

¹⁰Když se farao přiblížil, synové Izraele pozvedli oči a hle, táhli na ně Egyptané! Izraelité samým strachem úpěli k Hospodinu. ¹¹Tehdy začali Mojžíšovi vyčítat: „Nebylo snad v Egyptě dost hrobů? Proč jsi nás odtud vyvedl? Abychom zemřeli na poušti? Cos nám to udělat? Proč jsi nás vyváděl z Egypta? ¹²Neříkali jsme ti to už v Egyptě? Říkali jsme: Nech nás být, ať otročíme Egyptu! Otročit Egyptu bylo určitě lepší než zemřít na poušti!“

¹³Mojžíš lidu odpověděl: „Nebojte se! Zůstaňte stát a dívejte se, jak vás dnes Hospodin zachrání. Jak dnes vidíte Egyptany, tak je už nikdy neuvidíte. ¹⁴Hospodin bude bojovat za vás a vy budete mlčet.“

¹⁵Hospodin tehdy Mojžíšovi řekl: „Proč ke mně úpíš? Řekni synům Izraele, ať jdou dál. ¹⁶Zvedni svou hůl, napráhni ruku k moři a rozděl je! Synové Izraele projdou skrz moře suchou nohou. ¹⁷Já sám zatím posílím odhodlání Egyptanů, takže vejdou do moře za vámi. Tehdy se oslavím na faraonovi a celém jeho vojsku, na jeho vozech i jeho jezdcích. ¹⁸Tehdy Egyptané poznají, že já jsem Hospodin – až se oslavím na faraonovi i na jeho vozech a jezdcích.“

¹⁹Vtom se Boží anděl, který krácel před izraelským táborem, pohnul a šel teď za nimi. Oblakový sloup, který byl před nimi, se totiž pohnul, postavil se za ně ²⁰a vstoupil mezi egyptský a izraelský tábor. Jedněm byl oblakem a tmou, ale druhým osvětloval noc, a tak se jedni k druhým po celou noc nepřiblížili.

²¹Mojžíš pak napráhl ruku nad moře a Hospodin se do moře opřel silným východním větrem. Ten vanul celou noc, až se z moře stala souš. Vody se roztoustily ²²a synové Izraele prošli skrz moře suchou nohou. Vody jim byly stěnou po pravici i levici!

²³Egyptané je pronásledovali – všichni faraonovi koně, jeho vozy i jezdci – a tak za nimi vešli doprostřed moře. ²⁴K ránu pak Hospodin shlédl z ohnivého a oblakového sloupu na tábor Egyptanů a uvrhl egyptský tábor do zmatku.

²⁵Zadrhl^a jejich vozům kola, aby je museli těžce táhnout. Tehdy Egypťané vykřikli: „Utečme před Izraelem! Hospodin za ně bojuje proti Egyptu!“

²⁶Hospodin Mojžíšovi řekl: „Napřáhni ruku nad moře, ať se vody vrátí zpět – na Egypťany, na jejich vozy i jejich jezdce.“ ²⁷Mojžíš tedy napřáhl ruku nad moře. Když nastalo ráno, moře se vrátilo na původní místo a Egypťané utíkali proti němu. Tak Hospodin vmetl Egypťany doprostřed moře. ²⁸Jak se vody vracely, pohřbily vozy i jezdce, celé faraonovo vojsko, jež vešlo za Izraelity do moře. Nezůstal z nich ani jeden.

²⁹Synové Izraele však prošli skrz moře suchou nohou a vody jim byly stěnou po pravici i levici. ³⁰Toho dne Hospodin zachránil Izrael z ruky Egypťanů; Izrael pak viděl egyptské mrtvé na břehu moře. ³¹Izrael viděl velikou moc, kterou Hospodin prokázal na Egypťanech, a tak se lid bál Hospodina a uvěřil Hospodinu i jeho služebníkovi Mojžíšovi.

Mojžíšova píseň

15 Tehdy zpíval Mojžíš se syny Izraele tuto píseň Hospodinu:

„Zazpívám Hospodinu,
slavně se vyvýšil:
Koně i s jezdcem
smetl do moře!

² Má síla, má píseň je Hospodin,
to on se stal mým spasením.
Toto je můj Bůh a já ho chci chválit,
Bůh mého otce, chci ho velebit.

³ Hospodin je udatný bojovník,
jeho jméno zní: Hospodin.

⁴ Faraonovy vozy i s jeho vojskem
do moře svrhl,
nejlepší z jeho jezdců
v Rudém moři ztonuli.

⁵ Propast je pohřbila,
jako kámen klesli do hlubin.

⁶ Tvá pravice, Hospodine,
je velkolepá v moci,
tvá pravice, Hospodine,
nepřítele drtí!

⁷ Svou mohutnou vznešeností
své protivníky ničíš.
Když vypouštíš svůj hněv,
jak strniště je sežehne!

⁸ Dechem tvého chřípí
se vody nakupily,
proudy vod stály jako hromady,
v nitru moře ztuhly propasti.

^a25 podle Sam, LXX, Syr (MT: *Odejmul*)

⁹ Nepřítel řekl: „Stíhat je budu, doženu je,
kořist uchvátím,
svou chtivost jimi nasytím,
vytasím meč, má ruka si je podrobí!“

¹⁰ Svým dechem zavalí jsi,
moře je přikrylo,
jak olovo klesli do mohutných vod.
¹¹ Kdo je jako ty mezi bohy, Hospodine?
Kdo je jako ty – mohutný ve svatosti,
úžasný ve chvalách, konající divy?

¹² Napřáhl pravici,
země je pohltila.

¹³ Lid, jež jsi vykoupil,
však láskou provázíš,
svou silou zvolna vedeš jej
až k příbytku své svatosti.

¹⁴ Národy roztřesou se, až to uslyší,
filištínský lid úzkost zachvátí.

¹⁵ Tehdy se zhrozí kmeny edomské,
moábských siláků se zmocní děs,
všichni obyvatelé Kanaánu už se potácí!

¹⁶ Hrůza a strach je přepadne,
pro velikost paže tvé
zmlknou jak kámen,
než přejde tvůj lid, Hospodine,
než přejde lid, jež sis vytvořil.

¹⁷ Přivedeš je a zasadíš
na hoře, jež je tvým dědictvím,
na místě, jež svým sídlem,
ó Hospodine, učiníš,
ve svatyni, kterou tvé ruce,
ó Pane, upevní!

¹⁸ Hospodin bude kralovat
na věky věků.“

¹⁹ Když faraonovi koně i s vozy a jezdci vešli do moře, Hospodin je zavalil spoustou vod, ale synové Izraele prošli prostředkem moře suchou nohou.

²⁰ Áronova sestra, prorokyně Miriam, tehdy vzala do ruky tamburínu a všechny ženy s tamburínami šly za ní a tančily. ²¹ Miriam jim předzpěvovala:

„Zpívejte Hospodinu,
slavně se vyvýšil:
Koně i s jezdcem
smetl do moře!“

Hořkost

²²Když Mojžíš odvedl Izrael od Rudého moře, vydali se k poušti Šur. Tři dny šli pouští, aniž našli vodu. ²³Když potom přišli do Mary, nemohli místní vodu pít, neboť byla hořká. (A proto se jmenuje Mara, *Hořkost*.) ²⁴Tehdy lid reptal proti Mojžíšovi. „Co máme pít?“ říkali.

²⁵Když tedy volal k Hospodinu a Hospodin mu ukázal kus dřeva. Když jej hodil do vody, voda zesládla.

Tam dal Hospodin lidu ustanovení a řád a tam jej vyzkoušel. ²⁶Řekl: „Budeš-li opravdu poslouchat Hospodina, svého Boha, činit, co on považuje za správné, řídit se jeho příkázáními a zachovávat všechna jeho ustanovení, pak na tebe nedopustím žádnou nemoc, kterou jsem dopustil na Egypt – neboť já jsem Hospodin, tvůj lékař.“

²⁷A tak přišli do Elimu, kde bylo dvanáct vodních pramenů a sedmdesát palem; tam se utábořili u vody.

Chléb z nebe

16 Potom vytáhl z Elimu. V patnáctý den druhého měsíce po jejich odchodu z Egypta přišla celá izraelská obec na poušť Sin ležící mezi Elimem a Sinajem. ²Na poušti pak celá izraelská obec reptala proti Mojžíšovi a Áronovi. ³Synové Izraele před nimi naříkali: „Proč jsme jen nezemřeli Hospodinovou rukou v Egyptě? Tam jsme sedávali nad hrnci masa a jídali chléb do sytosti! Vy jste nás ale odvedli sem na poušť, jen abyste celé toto shromáždění umožili hladem!“

⁴Tehdy Hospodin Mojžíšovi řekl: „Hle, nechám na vás pršet chléb z nebe! Lid bude každý den vycházet a sbírat, kolik potřebují na ten den. Vyzkouším, zda budou žít podle mých pokynů, či nikoli. ⁵Až budou šestého dne připravovat, co přinesli, ukáže se, že je toho dvakrát více, než kolik nasbírají každý den.“

⁶Mojžíš a Áron tedy mluvili ke všem synům Izraele: „Večer poznáte, že vás z Egypta vyvedl Hospodin, ⁷a ráno spatříte Hospodinovu slávu, neboť slyšel vaše reptání proti Hospodinu. Vždyť kdo jsme my, že reptáte proti nám?“ ⁸Mojžíš pokračoval: „Až vám Hospodin dá večer k jídlu maso a ráno chléb do sytosti, poznáte, že Hospodin slyšel vaše reptání proti němu. Kdo jsme my? Nereptáte proti nám, ale proti Hospodinu!“

⁹Potom Mojžíš řekl Áronovi: „Řekni celé izraelské obci: ‚Přistupte před Hospodina, neboť slyšel vaše reptání.‘“ ¹⁰A tak Áron mluvil k izraelské obci, a když se obrátili k poušti, hle, v oblaku se tam ukázala Hospodinova sláva.

¹¹Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹²„Slyšel jsem reptání synů Izraele. Řekni jim: ‚Za soumraku budete jíst maso a ráno se nasytíte chlebem, abyste poznali, že já jsem Hospodin, váš Bůh.‘“

¹³Když nastal večer, přiletěly křepelky a zasypaly tábor. Ráno pak okolo tábora padala rosa. ¹⁴A když rosa přestala padat, hle, na poušti leželo cosi jako drobné lupínky, cosi jako drobné jíní na zemi. ¹⁵Když to synové Izraele spatřili, říkali jeden druhému: *Man-hu* („Co je to?“). Opravdu nevěděli, co to je.

Mojžíš jim řekl: „To je ten chléb, který vám Hospodin dal za pokrm.“

¹⁶Hospodin přikázal toto: „Nasbírejte si, kolik kdo potřebuje k jídlu, omer“ na osobu. Vezměte pro každého, koho máte ve stanu.““

¹⁶ asi 2,2 l (tak i dále)

¹⁷Synové Izraele tak tedy učinili a nasbírali někdo více, někdo méně. ¹⁸Potom to měřili po omeru. Kdo nasbíral hodně, tomu nepřebylo, a kdo málo, neměl nedostatek. Každý nasbíral, kolik potřeboval k jídlu.

¹⁹Mojžíš jim řekl: „Ať si z toho nikdo nenechává na zítřek!“ ²⁰ale oni Mojžíše neposlechli. Někteří si něco nechali na zítřek, a to jim zčervivělo a zasmrádlo. Mojžíš se proto na ně hněval.

²¹A tak to sbírali každé ráno, kolik kdo potřeboval k jídlu (ve slunečním žáru se to totiž rozpouštělo). ²²Šestého dne se pak stalo, že toho pokrmu nasbírali dvakrát více – dva omery na osobu. Všichni vůdcové obce tedy přišli a oznámili to Mojžíšovi. ²³Ten jim řekl: „To je to, o čem Hospodin mluvil. Zítra bude den odpočinku, svatá sobota“ pro Hospodina. Napečte, co se má péci, a uvařte, co se má vařit. Všechno, co zbude, si nechte do zásoby na zítřek.“

²⁴A tak si to nechali na zítřek, jak Mojžíš přikázal, a nezasmrádlo to ani v tom nebyli červi. ²⁵Tehdy Mojžíš řekl: „Snězte to dnes, neboť dnes je Hospodinova sobota; dnes na poli nic nenajdete. ²⁶Šest dní budete sbírat, ale sedmého dne, v sobotu, nic nebude.“

²⁷Sedmého dne pak někteří z lidu vyšli sbírat, ale nic nenašli. ²⁸Tehdy Hospodin Mojžíšovi řekl: „Jak dlouho budete odmítat zachovávat má přikázání a mé pokyny? ²⁹Nechápete, že vám sobotu dal Hospodin? Proto vám on sám dává šestého dne chléb na dva dny. Každý zůstaňte, kde jste. V sedmý den ať nikdo nevychází.“ ³⁰A tak lid sedmého dne odpočíval.

³¹Dům Izraele pak ten pokrm nazval *mana*.^b Byl jako semeno koriandru, bílý, a chutnal jako medový koláč.

³²Mojžíš řekl: „Hospodin přikázal toto: Naber toho jeden omer, ať je to uchováno pro všechna vaše pokolení. Ať vidí pokrm, jímž jsem vás krmil na poušti, když jsem vás vyvedl z Egypta.“

³³Áronovi pak Mojžíš řekl: „Vezmi džbán, naplň jej omerem many a postav jej před Hospodina, ať je to uchováno pro všechna vaše pokolení.“ ³⁴A tak jej Áron postavil před Truhlou svědectví, aby to bylo uchováno, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

³⁵Synové Izraele jedli manu čtyřicet let, dokud nevešli do země, v níž měli bydlet; tu manu jedli, dokud nepřišli k hranicím kanaánské země.

³⁶(Omer je desetina efy.)

Voda ze skály

17 Celá izraelská obec potom podle Hospodinova rozkazu vytáhla z pouště Sin na další cestu. Když se však utábořili v Refidimu, nebyla tam voda, aby lid mohl pít. ²Začali tedy na Mojžíše dotírat: „Dejte nám vodu, ať máme co pít!“

Mojžíš jim řekl: „Proč na mě dotíráte? Proč pokoušíte Hospodina?“

³A tak tam lid žíznil po vodě a reptal proti Mojžíšovi. „Proč jsi nás vyvedl z Egypta?“ vyčítali mu. „Abys nás i s našimi syny a dobyt看 umořil žízní?!“

⁴Mojžíš tedy volal k Hospodinu: „Co mám s tímto lidem dělat? Za chvíli mě ukamenují!“

⁵Hospodin Mojžíšovi řekl: „Vyjdi před lid a vezmi s sebou některé z izraelských stařešinů. Vezmi s sebou i svou hůl, kterou jsi udeřil do Nilu, a jdi.

^a23 hebr. *šabat* (odpočinek)

^b31 viz v. 15

“Pohleď, já budu stát před tebou tam na té skále, na Orébu. Udeř do skály a vyjde z ní voda, aby lid měl co pít.“ A Mojžíš to před očima izraelských stařešinů učinil.

⁷To místo pak pojmenoval Massa a Meriba, *Pokušení a Svár*, kvůli do-
tírání synů Izraele a proto, že pokoušeli Hospodina slovy: „Je mezi námi
Hospodin, nebo ne?“

Boj s Amalekem

⁸Potom přitáhl Amalek a bojoval v Refidimu s Izraelem. ⁹Mojžíš tenkrát
řekl Jozuovi: „Vyber si muže a vytáhni s nimi do boje proti Amalekovi. Já se
zítra postavím na vrchol pahorku a budu mít v ruce Boží hůl.“

¹⁰Jozue udělal, jak mu Mojžíš řekl, a bojoval s Amalekem. Mojžíš, Áron
a Hur zatím vystoupili na vrchol pahorku. ¹¹A dokud Mojžíš držel ruku
zvednutou, vítězil Izrael, jakmile však ruku nechával klesnout, vítězil
Amalek. ¹²Když pak už Mojžíšovi ztěžkly ruce, vzali kámen, přistrčili ho
pod něj a on si na něj sedl. Áron a Hur mu pak podpírali ruce každý z jedné
strany, takže jeho ruce zůstaly na místě až do západu slunce. ¹³Tak Jozue
porazil Amaleka i jeho lid mečem.

¹⁴Hospodin potom Mojžíšovi řekl: „Zapiš to na památku do knihy a všet-
puj Jozuovi, že Amalekovu památku naprosto vyhladím zpod nebe.“

¹⁵Tehdy Mojžíš postavil oltář a nazval jej „Hospodin je má korouhev.“

¹⁶Řekl totiž: „Ruka nad Hospodinovým trůnem dosvědčuje Hospodinův
boj proti Amalekovi až do posledního pokolení.“

Jetrova rada

18 Mojžíšův tchán, midiánský kněz Jetro, se doslechl o všem, co Bůh
učinil pro Mojžíše a pro svůj lid Izrael, totiž že Hospodin vyvedl Iz-
rael z Egypta.

²Poté, co Mojžíš odeslal svou ženu Siporu, vzal ji jeho tchán Jetro k sobě
³spolu s jejími dvěma syny. První se jmenoval Geršom, *Přístěhovalec*, ne-
boť Mojžíš řekl: „Byl jsem přistěhovalcem v cizí zemi.“ ⁴Druhý se jmenoval
Eliezer, *Boží pomoc*, neboť řekl: „Bůh mého otce mi přispěl na pomoc; za-
chránil mě před faraonovým mečem.“

⁵Mojžíšův tchán Jetro tedy přišel s jeho syny a manželkou na poušť, kde
Mojžíš tábořil u Boží hory.^a ⁶Vzkázal Mojžíšovi: „Já, tvůj tchán Jetro, jdu
k tobě s tvojí manželkou a oběma jejími syny.“

⁷Mojžíš vyšel svému tchánovi vstříc, poklonil se a políbil ho. Když se
jeden druhého vptali, jak se jim daří, vešli do stanu. ⁸Tam Mojžíš vyprávěl
svému tchánovi o všem, co Hospodin kvůli Izraeli učinil faraonovi a Eryp-
ťanům, i o všech útrapách, které je potkaly na cestě, a jak je Hospodin
pokaždé vysvobodil.

⁹Jetro se radoval ze všeho dobrodiní, jež Hospodin Izraeli prokázal, když
je vysvobodil z ruky Egyptanů. ¹⁰Jetro tenkrát řekl: „Požehnán buď Hos-
podin, jenž vás vysvobodil z ruky Egyptanů, z ruky faraona! ¹¹Nyní jsem
poznal, že Hospodin je větší než všichni bohové – vždyť vysvobodil svůj lid
z moci Egyptanů,^b kteří je pyšně ponižovali.“ ¹²Mojžíšův tchán Jetro pak při-
nesl Bohu zápalnou obět a připravil obětní hody. Přišel také Áron a všichni
izraelští stařešinové a hodovali s Mojžíšovým tchánem před Bohem.

^a5 Exod 3:1; 17:6 ^b11 věta vždyť vysvobodil svůj lid z moci Egyptanů je v hebr. textu
na konci v. 10

¹³Druhého dne se Mojžíš posadil, aby soudil lid, a lid stál před ním od rána až do večera. ¹⁴Když Mojžíšův tchán viděl, co všechno Mojžíš dělá pro lid, řekl: „Co to s lidem děláš? Proč ty sám sedíš a všechnen lid stojí od rána do večera před tebou?“

¹⁵Mojžíš mu odpověděl: „Lid se ke mně přichází ptát Boha. ¹⁶Když mají nějakou nesnáz, přijdou ke mně a já soudím mezi stranami a oznamuji Boží ustanovení a pokyny.“

¹⁷Mojžíšův tchán mu řekl: „To, co děláš, není dobré. ¹⁸Úplně se vyčerpáš – ty i tento lid, který je s tebou. Ten úkol je nad tvé síly, sám jej nezvládneš. ¹⁹Proto mě teď poslechni, poradím ti a Bůh bude s tebou: Ty zastupuj lid před Bohem a přinášej k němu nesnadné věci. ²⁰Vysvětluj lidu ustanovení a pokyny a oznamuj jim, kudy mají jít a co mají dělat. ²¹Vyhleď si také ze všeho lidu schopné a bohabojné muže, věrné muže, kteří nenávidí úplatky. Ty nad nimi ustanov jako správce nad tisíci, nad sty, nad padesáti a deseti. ²²Oni ať běžně soudí lid. Každou větší věc ať přednesou tobě, ale každou menší věc ať soudí sami. Ulehčí si, oni ponesou břemeno s tebou! ²³Uděláš-li to, budeš moci obstát, až ti Bůh dá další příkazy. Také všechnen tento lid dojde na své místo v pokoji.“

²⁴Mojžíš tedy svého tchána poslechl a udělal všechno, co mu řekl. ²⁵Mojžíš vybral schopné muže z celého Izraele a ustanovil je za vůdce lidu, za správce nad tisíci, nad sty, nad padesáti a deseti. ²⁶Ti běžně soudili Izrael; těžší věci přednášeli Mojžíšovi, ale každou menší věc soudili sami.

²⁷Potom Mojžíš svého tchána propustil a ten odešel do své země.

SMLOUVA NA SINAJI

Budete mým lidem

19 Přesně tři měsíce po vyjití z Egypta přišli synové Izraele na poušť Sinaj. ²Když totiž vytáhli z Refidimu, přišli na poušť Sinaj a tam postavili tábor. Izrael se utábořil naproti hoře.

³Mojžíš pak vystoupil k Bohu a Hospodin na něj z té hory zavolal: „Toto promluvíš k domu Jákobovu a oznámíš synům Izraele: ⁴Sami jste viděli, co jsem učinil Egyptanům a jak jsem vás nesl na orlích křídlech, abych vás přivedl k sobě. ⁵Nyní tedy, budete-li opravdu poslouchat můj hlas a zachovávat mou smlouvu, budete mi zvláštním pokladem jako žádný jiný lid. Ano, celý svět patří mně, ⁶ale vy mi budete královstvím kněží a svatým národem.“ Toto jsou slova, která promluvíš k synům Izraele.“

⁷Mojžíš se vrátil, svolal stařešiny z lidu a předložil jim všechna tato slova, jež mu Hospodin přikázal. ⁸Všechnen lid mu společně odpověděl: „Budeme dělat vše, co Hospodin řekl!“ a Mojžíš vyřídil slova lidu Hospodinovi.

⁹Hospodin Mojžíšovi řekl: „Hle, já k tobě přijdu v hustém oblaku, aby lid slyšel, jak s tebou mluvím, a aby i tobě věřil navěky.“ Mojžíš pak Hospodinu opět vyřídil slova lidu.

¹⁰Hospodin Mojžíšovi řekl: „Jdi k lidu a dnes i zítra je posvěcuj. Ať si vyperou šaty ¹¹a připraví se na třetí den, neboť třetího dne Hospodin sestoupí před očima všeho lidu na horu Sinaj. ¹²Vymezíš lidu hranice ze všech stran

a řekneš: „Neopovažujte se vystoupit na horu nebo se jen dotknout jejího okraje. Každý, kdo se dotkne hory, musí zemřít, ¹³ovšem bez doteku lidské ruky. Bude ukamenován nebo zastřelen šípem. Ať už to bude zvíře nebo člověk, nesmí zůstat naživu.“ Na horu budou smět vystoupit, teprve až zazní dlouhé troubení rohu.“

¹⁴Mojžíš tedy sestoupil z hory k lidu, posvětil je a oni si vyprali šaty. ¹⁵Řekl lidu: „Připravte se na třetí den; vyvarujte se manželského styku.“

¹⁶Ráno třetího dne pak nastalo hřmění a blýskání. Nad horou se objevil těžký oblak a znělo mocné troubení rohu. Všechnen lid v táboře se třásl.

¹⁷Mojžíš vyvedl lid z tábora vstříc Bohu a lid se postavil při úpatí hory.

¹⁸Hora Sinaj byla celá zahalena kouřem, neboť na ni Hospodin sestoupil v ohni. Stoupal z ní dým jako z pece a celá hora se mohutně otřásala.

¹⁹Troubení rohu sílilo stále více, Mojžíš mluvil a Bůh mu odpovídal hromovým hlasem.

²⁰Hospodin sestoupil na vrchol hory Sinaj. Hospodin zavolał Mojžíše na vrchol hory a ten tam vystoupil. ²¹Hospodin Mojžíšovi řekl: „Jdi dolů a varuj lid, ať se nepokoušejí proniknout k Hospodinu, aby ho spatřili. Mnoho by jich padlo. ²²Také kněží, kteří přistupují k Hospodinu, ať se posvětí, aby se na ně Hospodin neobořil.“

²³„Lid nemůže vystupovat na horu Sinaj,“ odpověděl Mojžíš Hospodinu. „Sám jsi nás přece varoval slovy: ‚Ohranič horu a posvěť ji.‘“

²⁴„Jdi dolů!“ opakoval Hospodin. „Potom se vrátíš nahoru spolu s Áronem. Kněží ani lid ať se však nepokoušejí proniknout vzhůru k Hospodinu, aby se na ně neobořil.“

²⁵Mojžíš tedy sestoupil k lidu a řekl jim to.

Deset přikázání

20 Bůh promluvil všechna tato slova:

²„Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, který tě vyvedl z Egypta, z domu otroctví.

³Neměj žádné bohy kromě mne.

⁴Nevytvářej si modly v podobě čehokoli nahoře na nebi, dole na zemi nebo ve vodách pod zemí. ⁵Neklaň se jim a nesluž jim, neboť já Hospodin, tvůj Bůh, jsem Bůh žárlivě milující. Trestám nepravost otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení těch, kdo mě nenávidí, ⁶a prokazují milosrdenství tisícům pokolení těch, kdo mě milují a zachovávají má přikázání.

⁷Neužívej jméno Hospodina, svého Boha, nadarmo, neboť toho, kdo by užil jeho jména nadarmo, Hospodin neponechá bez trestu.

⁸Pamatuj na sobotní den, aby ti byl svatý. ⁹Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci, ¹⁰ale sedmý den je dnem odpočinku, zasvěceným Hospodinu, tvému Bohu. Nebudeš dělat žádnou práci – ty, tvůj syn ani tvá dcera, tvůj otrok ani tvá děvečka, tvé dobytče ani přistěhovalec ve tvých branách. ¹¹V šesti dnech totiž Hospodin učinil nebe i zemi, moře a všechno, co je v nich, ale sedmého dne odpočinul. Proto Hospodin požehnal sobotní den a posvětil jej.^a

^a11 Gen 2:1–3

¹²Cti svého otce i matku, ať jsi dlouho živ na zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh.

¹³Nezabíjej.

¹⁴Necizolož.

¹⁵Nekraď.

¹⁶Nelži o svém bližním.

¹⁷Nezávid' svému bližnímu jeho dům. Nezávid' svému bližnímu jeho manželku, jeho otroka, jeho děvečku, jeho býka ani osla – nezávid' svému bližnímu vůbec nic.“

¹⁸Když všechen lid viděl a slyšel to hřmění a blýskání, troubení rohu a dýmající horu, třásl se strachy. Přesunuli se opodál ¹⁹a řekli Mojžíšovi: „Mluv s námi ty a budeme poslouchat, ale ať s námi nemluví Bůh, ať nezemřeme!“

²⁰Mojžíš lidu odpověděl: „Nebojte se. Bůh přišel proto, aby vás vyzkoušel a abyste ho měli v úctě, abyste nehřešili.“

²¹Lid tedy zůstal stát opodál, zatímco Mojžíš přistoupil k mračnu, v němž byl Bůh.

Nic mi nepostavíte naroveň

²²Hospodin Mojžíšovi řekl: „Takto promluvíš k synům Izraele: Sami jste viděli, že jsem s vámi mluvil z nebe. ²³Nic mi nepostavíte naroveň: neuděláte si bohy ze stříbra ani bohy ze zlata.

²⁴Uděláš mi pouze hliněný oltář a na něm budeš obětovat své zápalné a pokojné oběti, svůj brav i skot. Na každém místě, kde nechám připomínat své jméno, k tobě přijdu a požehnám ti. ²⁵Jestliže mi uděláš kamenný oltář, nestav jej z tesaných kamenů; dotkneš-li se jej dlátem, znesvětiš jej.

²⁶Také nebudeš k mému oltáři vystupovat po stupních, aby se při tom neodkryla tvá nahota.

21 A toto jsou zákony, které jim předložíš:“

Otroctví a svoboda

²„Když koupíš hebrejského otroka, ať u tebe slouží šest let, ale sedmého roku ať zadarmo odejde na svobodu. ³Jestliže přijde sám, odejde sám; jestliže měl ženu, odejde s ním i jeho žena. ⁴Jestliže mu jeho pán dal ženu a ta mu porodila syny nebo dcery, zůstane žena s dětmi u svého pána a on odejde sám.

⁵Jestliže ale otrok prohlásí: ‚Miluji svého pána, svou ženu a své syny, nechci odejít na svobodu,‘ ⁶pak ho jeho pán přivede před Boha; přivede ho ke dveřím nebo k veřeji, probodne mu ucho šídlem a on zůstane navždy jeho otrokem.

⁷Když někdo prodá svou dceru jako děvečku, ta pak neodejde na svobodu, jako odcházejí otroci. ⁸Jestliže se znelíbí svému pánu, který si ji vybral, nechá ji vykoupit. Nesmí ji však podvést tím, že by ji prodal cizincům. ⁹Jestliže ji vybral pro svého syna, bude se k ní chovat jako k dceři.

¹⁰Jestliže si vezme další ženu, nesmí tu první zkrátit na stravě, oděvu ani na manželském styku. ¹¹Jestliže jí toto trojí nesplní, bude od něj moci odejít zadarmo, bez výkupného.“

Hrdelní zločiny

¹²„Kdo udeří člověka tak, že zemře, musí zemřít. ¹³Pokud mu však neukládá o život, ale Bůh ho vydal do jeho ruky, určím ti místo, kam bude moci utéct.

¹⁴Kdo se opovází úkladně zavraždit svého bližního, takového odtrhneš i od mého oltáře, aby zemřel.

¹⁵Kdo udeří svého otce nebo matku, musí zemřít.

¹⁶Kdo unese člověka, musí zemřít, ať už byl dotyčný prodán anebo nalezen v jeho držení.

¹⁷Kdo by zlořečil svému otci nebo matce, musí zemřít.“

Ublížení na těle

¹⁸„Když při potyčce jeden muž udeří druhého kamenem nebo pěstí a ten nezemře, ale klesne na lůžko ¹⁹a potom vstane a bude moci chodit venku o holi, bude ten, kdo ho udeřil, zproštěn trestu. Uhradí mu jen ušlý zisk a náklady na léčení.

²⁰Když někdo udeří svého otroka nebo děvečku holí tak, že mu zemře pod rukou, musí být dotyčný pomstěn. ²¹Jestliže však zůstane naživu den nebo dva, nebude pomstěn, neboť je jeho majetkem.

²²Když se budou muži prát a uhodí těhotnou ženu tak, že z ní vyjde plod, ale k dalšímu ublížení nedojde, musí pachatel zaplatit pokutu, jakou mu uloží manžel té ženy; zaplatí podle rozhodnutí soudců. ²³Jestliže však dojde k ublížení, musíš dát život za život, ²⁴oko za oko, zub za zub, ruku za ruku, nohu za nohu, ²⁵spáleninu za spáleninu, ránu za ránu, podlitinu za podlitinu.

²⁶Když někdo udeří svého otroka nebo děvečku do oka tak, že oko poškodí, propustí je za to oko na svobodu. ²⁷Jestliže vyrazí svému otroku nebo děvečce zub, propustí je na svobodu za ten zub.

²⁸Když býk potrká muže nebo ženu tak, že zemřou, musí být ten býk ukamenován a jeho maso se nebude jíst; majitel toho býka pak bude bez viny. ²⁹Jestliže ale byl ten býk trkavý už od dřívějšíka a jeho majitel byl varován, ale nehlídal ho a ten býk zabije muže nebo ženu, bude býk ukamenován a zemře i jeho majitel. ³⁰Jestliže mu bude uloženo výkupné, dá výplatou za svůj život vše, co mu bude uloženo. ³¹Ať už býk potrká něčího syna nebo dceru, bude s ním naloženo podle téhož zákona. ³²Jestliže býk potrká otroka nebo děvečku, dá majitel jejich pánu 30 šekelů^a stříbra a býk bude ukamenován.“

Škody a krádeže

³³„Když někdo odkryje jámu nebo ji vykope a nepřikryje a spadne do ní býk nebo osel, ³⁴vyrovná se majitel té jámy s jeho majitelem: dá mu peníze a mrtvé zvíře si nechá.

³⁵Když něčí býk potrká sousedova býka tak, že pojde, prodají živého býka a peníze za něj si rozdělí napůl; také o mrtvé zvíře se rozdělí napůl. ³⁶Pokud se však vědělo, že býk byl trkavý již od dřívějšíka, ale jeho majitel ho nehlídal, musí nahradit býka za býka a toho mrtvého si nechá.

³⁷Když někdo ukradne býka nebo beránka a zabije ho nebo prodá, nahradí býka pěti dobytčaty a beránka čtyřmi ovci.

^a32 asi 350 g

22 Jestliže bude zloděj přistižen při vloupání a bude udeřen tak, že zemře, nebude ten, kdo ho udeřil, vinen prolitou krví. ²Jestliže se to však stane za bílého dne, bude prolitou krví vinen.

Zloděj musí nahradit škodu. Jestliže nemá čím, bude za svou krádež prodán. ³Jestliže se u něj to, co ukradl, najde živé – ať býk, osel nebo beránek – nahradí to dvojnásobně.

⁴Když někdo spase pole nebo vinici tím, že nechá svůj dobytek, aby se pásal na cizím poli, nahradí to tím nejlepším ze svého pole a ze své vinice.

⁵Když vypukne oheň a zachvátí křoví, takže shoří stoh nebo stojící obilí nebo celé pole, musí ten, kdo požár způsobil, nahradit škodu.

⁶Když někdo svěří svému bližnímu do úschovy peníze nebo cenné předměty a bude to z domu toho muže ukradeno, jestliže bude zloděj nalezen, nahradí to dvojnásobně. ⁷Jestliže zloděj nalezen nebude, přivedou majitele domu před Boha, aby odpřisáhl, že nevztáhl ruku na majetek svého bližního. ⁸V každé majetkové při, půjde-li o býka, osla nebo beránka, o plášť nebo o jakoukoli ztracenou věc, kterou by někdo označil za svou, ať přijde spor obou stran před Boha. Koho Bůh označí za viníka, ten dá svému bližnímu dvojnásobnou náhradu.

⁹Když někdo svěří svému bližnímu do opatrování osla, býka, beránka nebo jakékoli zvíře a ono beze svědků pojde nebo zchromne nebo bude odehnáno, ¹⁰rozsoudí je přísaha při Hospodinu, že nevztáhl ruku na majetek svého bližního. Majitel přísahu přijme a k náhradě nedojde. ¹¹Jestliže to však bylo ukradeno, majitel dostane náhradu. ¹²Jestliže bylo rozsápáno, ať přinesou důkaz; rozsápané se nahrazovat nebude.

¹³Když si někdo od svého bližního vypůjčí zvíře a ono zchromne nebo pojde, když u toho nebude jeho majitel, musí je nahradit. ¹⁴Jestliže u toho majitel bude, k náhradě nedojde. Jestliže bylo najaté, je to zahrnuto v ceně.

Bud'te svatí

¹⁵„Když někdo svede nezasnoubenou pannu a vyspí se s ní, musí za ni zaplatit věno a vzít si ji za ženu. ¹⁶Jestliže mu ji dívčin otec odmítne dát, musí mu svědce odvážit stříbro ve výši panenského věna.

¹⁷Čarodějníci nenech naživu.

¹⁸Kdokoli by obcovoal se zvířetem, musí zemřít.

¹⁹Kdo by obětoval jakýmkoli bohům kromě samotného Hospodina, propadne klatbě.

²⁰Přistěhovaanci neubližuj ani ho neutiskuj – vždyť jste sami byli přistěhovaanci v Egyptě!

²¹Nikdy neubližuj vdově ani sirotku. ²²Budeš-li jim nelítostně ubližovat, věz, že ke mně budou volat a já jejich volání jistě vyslyším. ²³Vzplanu hněvem a pobiji vás mečem, takže z vašich žen budou vdovy a z vašich dětí sirotci.

²⁴Jestliže půjčíš peníze někomu z mého lidu, chudákovi, který je s tebou, nechovej se k němu jako lichvář, neukládej mu úrok. ²⁵Jestliže vezmeš do zástavy plášť svého bližního, vrať mu ho do západu slunce. ²⁶Vždyť je to jeho jediná příkrývka, tím pláštěm příkřívá svou nahotu! V čem by spal? Až ke mně bude volat, vyslyším jej, neboť jsem milostivý.

²⁷Nerouhej se Bohu a vůdci svého lidu nespílej.

²⁸Neváhej se podělit o úrodu, o víno a olej ze svého lisu.

Svého prvorozeného syna odevzdej mně. ²⁹Právě tak nalož se svým skotem a bravem: sedm dní zůstane u matky, osmého dne jej dáš mně.

³⁰Buďte pro mě svatí. Nejezte maso zvířete rozsápaného na poli. Hoďte je psu.“

Spravedlnost pro všechny

23 „Neroznášej pomlvy. Nepomáhej darebákovi křivým svědectvím.

²Nepřikláněj se k většině v žádné špatnosti. Nevypovídej u soudu pod vlivem většiny. ³Nestraň ani chudákovi v jeho při.

⁴Když narazíš na býka svého nepřítele nebo na jeho osla, který zabloudil, poctivě mu jej přiveď zpátky. ⁵Když uvidíš osla někoho, kdo tě nenávidí, jak leží pod svým břemenem, neopouštěj ho! Ochotně mu jej pomoz vyprostit.

⁶Nepřekrucuj právo v ubožákově při. ⁷Nezabývej se lživým obviněním. Nedopusť smrt nevinného, poctivého člověka a neospravedlňuj darebáka.

⁸Nepřijímej úplatek, neboť úplatek zaslepuje i vidoucí a převrací i slova poctivých.

⁹Neutiskuj přistěhovalce – vy sami jste přece poznali život přistěhovalců, když jste žili v Egyptě!“

Sobota

¹⁰„Šest let osívej svou zem a shromažďuj její úrodu. ¹¹Sedmého roku ji ale nech ležet ladem, aby se najedli ubožáci z tvého lidu. Co zbude po nich, spase polní zvíř. Právě tak nalož se svou vinicí a svým olivovým.

¹²Šest dní dělej svou práci, ale sedmého dne přestaň, aby si tvůj býk i osel odpočinul a tvůj otrok i námezdník nabrali dech.

¹³Dbejte na všechno, co jsem vám řekl. Jména cizích bohů nezmiňujte; ať se ze tvých úst ani neozvou.“

Výroční slavnosti

¹⁴„Třikrát ročně mi budeš slavit slavnost.

¹⁵Zachovávej Slavnost nekvašených chlebů.^a Po sedm dní jez nekvašené chleby, jak jsem ti přikázal, v určený čas měsíce avivu, neboť v něm jsi vyšel z Egypta.

Nikdo ať se přede mnou neukáže s prázdnou.

¹⁶Zachovávej Slavnost žní,^b kdy sklidiš prvotiny své práce, prvotiny toho, co jsi zasal na poli.

Zachovávej Slavnost dožínek^c na konci roku, když z pole sklidiš plody své práce.

¹⁷Třikrát za rok ať se každý, kdo je u tebe mužského pohlaví, ukáže před Hospodinem, svým Pánem.

¹⁸Neobětuj krev mé oběti s čímkoli kvašeným.

Z tuku mé slavnostní oběti ať do rána nic nezbude.

¹⁹Nejlepší prvotiny své země přines do domu Hospodina, svého Boha.

Nevař kůzle v mléce jeho matky.“

^a15 jiný název pro *Hod beránka – Pesach* (Exod 12:1–20), tj. *Velikonoce* (Luk 22:1)

^b16 jiný název pro *Slavnost týdnů – Šavuot* (Exod 34:22), tj. *Letnice* (Skut 2:1) ^c16 jiný název pro *Svátek stánků – Sukot* (Lev 23:33–36)

Posílám před tebou anděla

²⁰„Hle, posílám před tebou anděla, aby tě opatroval na cestě a přivedl tě na místo, které jsem připravil. ²¹Měj ho ve vážnosti a poslouchej ho, nepopouzej ho. Neodpustí totiž vaše provinění – vždyť v něm přebývá mé jméno! ²²Budeš-li jej však opravdu poslouchat a činit vše, co říkám, budu nepřitelem tvých nepřátel a protivníkem tvých protivníků.

²³Můj anděl půjde před tebou a přivede tě k Emorejčům, Chetejcům, Perizejcům, Kananejcům, Hivejcům a Jebusejcům. Až je vyhladím, ²⁴nebudeš se klanět jejich bohům, sloužit jim ani se chovat podle jejich zvyklostí, ale naprosto je zničíš a jejich posvátné sloupy roztříštíš na kusy. ²⁵Budete sloužit Hospodinu, svému Bohu, a on požehná tvému chlebu i tvé vodě. Z tvého středu odejmu nemoc. ²⁶Ve tvé zemi nebude ženy, která by potratila nebo byla neplodná. Obdařím tě dlouhým životem.

²⁷Pošlu před tebou svou hrůzu. Každý národ, k němuž přijdeš, rozvrátím. Všechny tvé nepřátele obrátím před tebou na útěk. ²⁸Pošlu před tebou také sršně, aby před tebou vyhnali Hivejce, Kananejce i Chetejce. ²⁹Nevyženu je před tebou v jednom roce, aby země nezpustla a nerozmnožila se proti tobě divoká zvěř. ³⁰Budu je před tebou vyhánět postupně, dokud se nerozplodíš a nebudeš moci převzít zem do dědictví.

³¹Vytyčím tvé hranice od Rudého moře až ke Středoziemnímu^a moři a od pouště až k řece Eufrat, neboť vydám obyvatele země do vašich rukou, takže je před sebou vyženeš. ³²Nevstupuj s nimi ani s jejich bohy do smlouvy. ³³Nebudou smět bydlet ve tvé zemi, aby tě nesvedli k hříchu proti mně. Kdybys sloužil jejich bohům, octl by ses v pasti.“

Uzavření smlouvy

24 Potom řekl Mojžíšovi: „Vystup k Hospodinu. Ty, Áron, Nádab, Abihu^b a sedmdesát izraelských stařešinů se budete zdálky klanět. ²K Hospodinu však přistoupí jen Mojžíš, oni ať se nepřibližují. Také lid ať nevystupuje spolu s ním.“

³Když pak Mojžíš přišel a přednesl lidu všechna Hospodinova slova a všechny zákony, všechen lid odpověděl jedním hlasem: „Budeme dělat vše, co Hospodin řekl!“

⁴Mojžíš pak všechna Hospodinova slova zapsal. Časně ráno vstal a postavil pod horou oltář a dvanáct památných sloupů podle dvanácti izraelských kmenů. ⁵Izraelské mládence pak poslal, aby přinášeli zápalné oběti a obětovali Hospodinu býčky jako pokojné oběti. ⁶Mojžíš vzal polovinu krve, nalil ji do misek a tou polovinou krve pokropil oltář. ⁷Vzal také Knihu smlouvy a předčítal ji lidu. Ten řekl: „Budeme dělat vše, co Hospodin řekl. Budeme poslušni.“

⁸Mojžíš tedy vzal zbytek krve a pokropil lid slovy: „Hle, krev smlouvy, kterou s vámi Hospodin uzavírá na základě všech těchto slov.“

⁹Mojžíš, Áron, Nádab, Abihu a sedmdesát izraelských stařešinů pak vystoupilo na horu ¹⁰a spatřili Boha Izraele. Pod jeho nohama bylo něco jako safírové dláždění, jasné jako samo nebe. ¹¹Nevztáhl však ruku na přední ze synů Izraele, ačkoli zahlédli Boha. Potom jedli a pili.

^a31 dosl. Filištínskému^b1 Exod 6:23

Vystup ke mně

¹²Hospodin Mojžíšovi řekl: „Vystup ke mně na horu a zůstaň tam. Dám ti kamenné desky – zákon a přikázání – které jsem napsal k jejich vyučování.“

¹³Mojžíš i jeho pomocník Jozue tedy vstali a Mojžíš vystoupil na Boží horu. ¹⁴Stařešinům řekl: „Zůstaňte tu, dokud se k vám nevrátíme. Hle, Áron a Hur budou s vámi. Kdo bude něco potřebovat, ať jde za nimi.“

¹⁵Mojžíš tedy vystoupil na horu a horu přikryl oblak. ¹⁶Hospodinova sláva přebývala na hoře Sinaj a oblak ji přikrýval šest dní. Sedmého dne pak na Mojžíše zprostřed oblaku zavolal. ¹⁷Z pohledu Izraelitů vypadala Hospodinova sláva na vrcholu hory jako stravující oheň. ¹⁸Mojžíš vešel doprostřed oblaku a vystoupil na horu. Mojžíš byl na hoře čtyřicet dní a čtyřicet nocí.“

Sbírka na svatyni

25 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Řekni synům Izraele, ať pro mne vyberou sbírku. Vyberte pro mne příspěvek od každého člověka, jehož srdce bude ochotné. ³Jako příspěvek od nich vyberte zlato, stříbro, bronz, ⁴modrou, purpurovou a šarlatovou látku, kment, kozí srst, ⁵červeně barvené beraní kůže, odolné usně, ⁶akáciové dřevo, ⁷olej na svícení, také balzámy na olej pomazání a na vonné kadidlo, ⁸onyxové kameny a kameny pro zasazení do efodu a náprsníku.

⁸Ať mi udělají svatyni, abych přebýval uprostřed nich. ⁹Příbytek a veškeré jeho vybavení uděláte přesně podle vzoru, který ti ukážu.“

Truhla

¹⁰„Ať mi vyrobí truhlu z akáciového dřeva: bude dva a půl lokte dlouhá, jeden a půl lokte široká a jeden a půl lokte vysoká. ¹¹Obložíš ji zevnitř i zvenčí čistým zlatem a po jejím obvodu uděláš zlatý věnec. ¹²Uliješ pro ni čtyři zlaté kruhy a připevníš je k jejím čtyřem nohám: dva kruhy po jednom jejím boku a dva kruhy po druhém. ¹³Z akáciového dřeva zhotovíš tyče a obložíš je zlatem; ¹⁴tyče provlékneš skrz kruhy po bocích truhly, aby se na nich truhla dala nosit. ¹⁵Tyče budou zůstat v kruzích truhly, nebudou z nich vytahovány. ¹⁶Do té truhly pak vložíš Svědectví, které ti dám.

¹⁷Vyrobíš k ní také příkrov z čistého zlata, totiž slitovnici: bude dva a půl lokte dlouhá a jeden a půl lokte široká. ¹⁸Vytvoříš také dva cheruby. ¹⁹Zhotovíš je z tepaného zlata na obou koncích slitovnice: ¹⁹jednoho cheruba na jednom konci a druhého na druhém konci. Uděláte cheruby tak, aby vystupovali ze slitovnice na obou jejích koncích. ²⁰Cherubové ať mají rozpjatá křídla, jimiž budou zastíňovat slitovnici. Ať jsou obráceni čelem k sobě a tvářemi se sklánějí nad slitovnici. ²¹Slitovnici pak položíš jako příkrov na truhlu, do níž vložíš Svědectví, které ti dám.

²²Tam se s tebou budu setkávat. Z místa mezi oběma cheruby nad slitovnicí, jež přikrývá Truhlu svědectví, s tebou budu mluvit o všem, co ti přikážu ohledně synů Izraele.“

⁵ význam slova je nejistý (snad *kůže delfína*, *sviňuchy* či *dugonga*); tak i dále

¹⁰ asi 115 × 70 × 70 cm ¹⁸ Gen 3:24

Stůl

²³„Vyrobiš také stůl z akáciového dřeva: bude dva lokte dlouhý, jeden loket široký a jeden a půl lokte vysoký.“ ²⁴Obložíš jej čistým zlatem a po jeho obvodu uděláš zlatý věnec. ²⁵Uděláš po jeho obvodu také na dlaň^b širokou obrubu a kolem ní další zlatý věnec. ²⁶Zhotovíš k němu také čtyři zlaté kruhy, které připevníš ke čtyřem rohům u jeho čtyř nohou. ²⁷Kruhy budou upevněny těsně pod obrubou jako úchyty pro tyče, aby se stůl dal nosit. ²⁸Tyče uděláš z akáciového dřeva a obložíš je zlatem; na nich se bude stůl nosit.

²⁹Vyrobiš k němu také mísy, pohárky, konvice a číše na úlitby; uděláš je z čistého zlata. ³⁰A na ten stůl budeš přede mne stále klást chleby předložení.“

Svícen

³¹„Dále vyrobíš svícen z čistého zlata. Svícen bude mít tepanou patu i dřívka budou z něj vystupovat pohárky, pupeny a květy. ³²Z jeho boků bude vycházet šest prutů: tři pruty z jedné strany svícnu a tři pruty z druhé. ³³Na jednom prutu budou tři mandlovité pohárky s pupenem a květem, na dalším prutu také tři a tak to bude na všech šesti prutech vycházejících ze svícnu. ³⁴Na dřívku pak budou čtyři mandlovité pohárky s pupeny a květy. ³⁵Pod jedním párem prutů, jež z něj vystupují, bude jeden pupen, pod druhým párem další pupen a pod třetím další – takto u všech šesti prutů vycházejících ze svícnu. ³⁶Tyto pupeny i pruty budou vystupovat ze svícnu a všechno to bude vytepáno z jednoho kusu čistého zlata.

³⁷Zhotovíš k němu také sedm kahanů. Kahany se nasadí tak, aby vrhaly světlo dopředu. ³⁸Ke svícnu zhotovíš z čistého zlata také kleště a pánvice na oharky. ³⁹Svícen bude spolu se vším tímto náčiním vyroben z talentu^c čistého zlata.

⁴⁰Hleď, abys vše udělal podle vzoru, jenž ti byl ukázán na hoře.“

Příbytek

26 „Samotný Příbytek pak zhotovíš z deseti pruhů soukaného kmentu a z modré, purpurové a šarlatové látky; necháš na ně umným způsobem vytkat cheruby. ²Jeden pruh bude dvacet osm loket dlouhý a čtyři lokte široký.“^d Všechny pruhy budou mít stejné rozměry. ³Pět pruhů ať je spojeno v jeden kus; rovněž tak druhých pět pruhů. ⁴Podél pruhu, jenž bude na konci spojeného kusu, udělej poutka z modré látky. Totéž udělej podél krajního pruhu ve druhém spojeném kusu. ⁵Na první koncový pruh připevni padesát poutek a stejně tak na koncový pruh druhého spojeného kusu; ta poutka ať leží naproti sobě. ⁶Vyrob také padesát zlatých spon, kterými ty pruhy spojíš k sobě. Tak bude Příbytek tvořit jeden celek.

⁷Pro stan nad Příbytkem připravíš houně z kozí srsti; připravíš jedenáct takových houní. ⁸Jedna houně bude třicet loket dlouhá a čtyři lokte široká.^e Všechny jedenáct houní budou mít stejné rozměry. ⁹Spoj zvlášť pět houní a šest houní. Tu šestou houni pak v polovině přehni přes průčelí stanu. ¹⁰Podél první koncové houně připevni padesát poutek; stejně tak podél krajní houně druhého spojeného kusu. ¹¹Vyrob také padesát bronzových spon. Ty spony provlékneš poutky, a tak spojíš stan v jeden celek. ¹²Zbývající

^a23 asi 90 × 45 × 70 cm   ^b25 asi 7,5 cm   ^c39 hebr. *kikar*, asi 34 kg   ^d2 asi 12,9 × 1,8 m   ^e8 asi 13,8 × 1,8 m

polovina houně bude splývat přes zadní stranu Příbytku. ¹³Onen loket,^a o který budou stanové houně z jedné i druhé strany delší, bude po obou stranách splývat přes bok Příbytku, a tak jej příkrývat.

¹⁴Navrch stanu ještě zhotovíš pokrývku z červeně barvených beraních kůží a vrchní pokrývku z odolných usnů.

¹⁵Dále pro Příbytek vyrobíš svislé rámy z akáciového dřeva. ¹⁶Každý rám bude deset loktů vysoký a jeden a půl lokte široký^b ¹⁷a každý bude mít dva spojovací čepy. Všechny rámy Příbytku vyrobíš stejně. ¹⁸Pro pravou, jižní stranu Příbytku vyrobíš dvacet ráků. ¹⁹Pod těch dvacet ráků vyrobíš čtyřicet stříbrných patek; dvě patky pod dva čepy jednoho rámu a stejně tak pod každý další rám. ²⁰Také pro druhý bok Příbytku, pro severní stranu, vyrobíš dvacet ráků ²¹a k nim čtyřicet stříbrných patek; dvě patky pod jeden rám a stejně tak pod každý další rám. ²²Pro zadní, západní stranu Příbytku pak vyrobíš šest ráků. ²³Vyrobíš také dva zvláštní rámy pro oba rohy u zadní stěny Příbytku. ²⁴Zespođu budou k sobě přiléhat a shora budou pevně spojeny jedním prstencem. Tak to bude s nimi oběma; budou stát v obou rozích. ²⁵Bude tam tedy osm ráků a jejich šestnáct stříbrných patek; dvě patky pod jedním rámem a stejně tak pod každým dalším rámem.

²⁶Dále zhotovíš svlaky z akáciového dřeva: pět svlaků pro rámy na jednom boku Příbytku, ²⁷pět pro rámy na druhém boku Příbytku a pět svlaků pro rámy na zadní, západní straně Příbytku. ²⁸Prostřední svlak pak bude procházet středem ráků od jednoho konce k druhému. ²⁹Ty rámy obložíš zlatem a připevníš k nim zlaté prstence jako úchyty pro svlaky. Také svlaky obložíš zlatem.

³⁰Pak vztyčíš Příbytek podle vzoru, který ti byl ukázán na hoře.

³¹Vyrobíš také oponu z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu; uděláš ji s umně vetkanými cheruby. ³²Zavěsíš ji na čtyřech sloupech z akáciového dřeva obložených zlatem. Budou mít na sobě zlaté háčky a budou stát na čtyřech stříbrných patkách.

³³Až zavěsíš oponu na spony, vneseš dovnitř za oponu Truhlu svědectví. Opona vám bude oddělovat svatyni od nejsvětější svatyně. ³⁴V nejsvětější svatyni pak na Truhlu svědectví umístíš slitovnici. ³⁵Venku před oponu postavíš stůl; naproti stolu, při jižním boku Příbytku, postavíš svícen a stůl dáš k severnímu boku.

³⁶Pro vchod do stanu zhotovíš vyšívaný závěs z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu. ³⁷K závěsu zhotovíš pět sloupů z akáciového dřeva a obložíš je zlatem. Budou na nich zlaté háčky a uliješ pro ně pět bronzových patek.“

Oltář pro zápalné oběti

27 „Vyrobíš také čtvercový oltář z akáciového dřeva. Ať má pět loket na délku, pět loket na šířku a tři lokte na výšku.^c ²V jeho čtyřech koutech vytvaruješ rohy, jež budou vystupovat z oltáře, a obložíš je bronzem. ³K oltáři vyrobíš nádoby na vynášení popela, lopaty, obětní misky, vidlice a pánvice na oharky. Veškeré jeho náčiní vyrobíš z bronzu. ⁴Zhotovíš k němu také mřížový rošt z bronzu a na jeho čtyři konce připevníš čtyři bronzové kruhy. ⁵Mříž připevníš pod obruď oltáře tak, aby byla v polovině

^a13 asi 46 cm

^b16 asi 4,6 × 0,7 m

^c1 asi 2,3 × 2,3 × 1,4 m

výšky oltáře. ⁶K oltáři zhotovíš také tyče z akáciového dřeva a obložíš je bronzem. ⁷Tyče se provléknou skrz kruhy a budou po obou bocích oltáře, aby se dal nosit. ⁸Uděláš jej dutý, z desek.

Ať udělají vše podle toho, jak ti bylo ukázáno na hoře.“

Nádvoří

⁹„Pro Příbytek postavíš nádvoří. Na pravé, jižní straně bude ohraničeno zástěny ze soukaného kmentu v délce 100 loket. ^a ¹⁰Dvacet sloupů s dvaceti patkami na této straně bude z bronzu, sloupové háčky a příčky budou stříbrné. ¹¹Totéž platí pro severní stranu: zástěny budou mít délku 100 loket, jejich dvacet sloupů s dvaceti patkami bude z bronzu, sloupové háčky a příčky budou stříbrné.

¹²Na západní straně bude nádvoří po šířce ohraničeno zástěny na 50 loket, ^b s deseti sloupy a deseti patkami. ¹³Stejně tak přední, východní strana bude široká 50 loket. ¹⁴Bude ji tvořit 15 loket ^c zástěn se třemi sloupy a třemi patkami z jedné strany ¹⁵a 15 loket zástěn se třemi sloupy a třemi patkami z druhé strany.

¹⁶Bránu nádvoří pak bude tvořit vyšívaný závěs z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu, široký 20 loket, ^d se čtyřmi sloupy a čtyřmi patkami.

¹⁷Všechny sloupy okolo nádvoří budou propojeny stříbrnými příčkami; jejich háčky budou stříbrné a jejich patky z bronzu. ¹⁸Nádvoří bude 100 loket dlouhé a po obou stranách 50 loket široké. ^e Bude mít zástěnu ze soukaného kmentu 5 loket vysokou, ^f s patkami z bronzu.

¹⁹Veškeré náčiní pro veškerou službu v Příbytku včetně všech jeho kolíků a všech kolíků nádvoří bude z bronzu.“

Olej

²⁰„Přikaz synům Izraele, ať k tobě nanosí čistý vytlačený olivový olej ke svícení, aby mohl stále zapalovat svícen. ²¹Ve Stanu setkávání, před opo-
nou zastírající Svědectví, ^g o něj bude Áron se svými syny pečovat před Hospodinem, aby hořel. To je věčné ustanovení pro všechna pokolení synů Izraele.“

Kněžská roucha

28 „Přived k sobě svého bratra Árona a jeho syny z řad Izraelitů, aby mi konali kněžskou službu – Áron a jeho synové Nádab a Abihu, Eleazar a Itamar.

²Zhotovíš svému bratru Áronovi svatá roucha ke slávě a ozdobě. ³Pro-
mluv se všemi nadanými řemeslníky, jimž jsem dal důmyslného ducha, ať Áronovi udělají roucha, v nichž bude posvěcen, aby mi konal kněžskou službu. ⁴Toto jsou roucha, která zhotoví: náprsník, efod, plášť, tkaná suk-
nice, turban a šerpa. Tato svatá roucha zhotoví pro tvého bratra Árona a pro jeho syny, aby mi konali kněžskou službu. ⁵Použijí na ně zlato, mod-
rou, purpurovou a šarlatovou látku a kment.

⁶Ať zhotoví umně tkaný efod ^h ze zlata, z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu. ⁷Na obou okrajích ať má připojené ramenní

^a9 asi 46 m   ^b12 asi 23 m   ^c14 asi 7 m   ^d16 asi 9 m   ^e18 asi 46 × 23 m

^f18 asi 2,3 m   ^g21 Exod 25:16, 21   ^h6 zvláštní kněžská vesta

díly, jimiž bude spojen. ⁸Stejně tak tkaný pás obepínající efod bude ze zlata, z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu.

⁹Vezmi dva onyxové kameny a vyryj na ně jména synů Izraele ¹⁰podle pořadí jejich narození: šest jmen na jeden kámen a šest zbývajících na druhý kámen. ¹¹Jako kamenorytec vyrývá pečeť, tak vyryješ na obou těch kamelech jména synů Izraele. Zasadíš je do zlatých obrouček ¹²a oba kameny připevníš k ramenním dílům efodu jako pamětné kameny synů Izraele. Tak bude Áron nosit jejich jména před Hospodinem na obou svých ramenou jako připomínku.

¹³Vyrobíš také zlaté obroučky ¹⁴a dva řetízky z čistého zlata; uděláš je točené na způsob šňůrek a ty stočené řetízky připevníš k těm obroučkám.

¹⁵Dále zhotovíš umně tkaný náprsník Božích rozhodnutí. Zhotovíš jej podobně jako efod: ze zlata, z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu. ¹⁶Bude čtvercový a dvojitý, na píd dlouhý a na píd široký.^a ¹⁷Celý jej posázíš čtyřmi řadami drahých kamenů:

- v první řadě rubín, topas a smaragd,
- ¹⁸ v druhé řadě tyrkys, safír a jaspis,
- ¹⁹ ve třetí řadě opál, achát a ametyst,
- ²⁰ ve čtvrté řadě chrysolit, onyx a beryl.

V tomto pořadí ať jsou zasazeny do zlatých obrouček. ²¹Kamenů bude dvanáct, tak jako jmen Izraelových synů. Každý bude mít na sobě jako na pečeti vyryto jméno jednoho ze dvanácti izraelských kmenů.

²²K náprsníku vyrobíš točené řetízky na způsob šňůrek z čistého zlata. ²³Dále k náprsníku vyrobíš dva zlaté kroužky, které připevníš na oba jeho horní okraje. ²⁴Ty dvě zlaté šňůry pak připevníš k oběma kroužkům na okrajích náprsníku. ²⁵Druhé konce obou šňůr připevníš k oněm dvěma obroučkám připevněným zepředu k ramenním dílům efodu. ²⁶Vyrobíš také dva zlaté kroužky, které připevníš ke dvěma dolním okrajům náprsníku, k jeho vnitřní obrubě. ²⁷Dále vyrobíš dva zlaté kroužky, které připevníš zepředu k dolní části obou ramenních dílů efodu, těsně u jeho švu nad tkaným pásem efodu. ²⁸Náprsník pak bude modrou šňůrou přivázán za své kroužky ke kroužkům efodu. Tak bude spočívat na tkaném pásu efodu a nebude od něj odstávat.

²⁹Kdykoli bude Áron vstupovat do svatyně, ponese na náprsníku Božích rozhodnutí na svém srdci jména Izraelových synů jako stálou připomínku před Hospodinem. ³⁰Do náprsníku Božích rozhodnutí vložíš urim a tumim.^b Kdykoli bude Áron vstupovat před Hospodina, bude je mít na srdci; tak bude Áron stále nosit osud synů Izraele na svém srdci před Hospodinem.

³¹K efodu zhotovíš plášť, celý z modré látky. ³²Uprostřed něj bude otvor pro hlavu, jenž bude mít dokola tkanou obrubu, jako má otvor pancíře; plášť se nebude trhat. ³³Podél celého jeho spodního lemu udělej granátová jablka z modré, purpurové a šarlatové látky. Ty prostřídej zlatými zvonky: ³⁴zlatý zvonek a granátové jablko, zlatý zvonek a granátové jablko, takto po celém spodním lemu pláště. ³⁵To bude mít Áron při konání služby na sobě.

^a16 asi 23 × 23 cm   ^b30 zřejmě losy k dotazování na Boží vůli (Num 27:21; 1.Sam 14:41–42; 28:6; 30:7–8)

Kdykoli bude vstupovat do svatyně před Hospodina a kdykoli bude vycházet, budou znít zvonky, a tak nezemře.

³⁶Vyrobíš také štítek z čistého zlata a jako na pečeť na něj vyryješ: SVATÝ HOSPODINU. ³⁷Modrou šňůrou jej zepředu připevníš na turban. ³⁸Áron jej bude mít na čele a bude snímat nepravosti synů Izraele při svatých obětech, které zasvěcují, při všech jejich svatých darech. Bude ho mít stále na čele, a tak dojdou zalíbení před Hospodinem.

³⁹Utkáš rovněž kmentovou suknicí, zhotovíš kmentový turban a vyšívánou šerpu. ⁴⁰Také Áronovým synům uděláš suknice, šerpy a pokrývky hlavy; zhotovíš jim je ke slávě a ozdobě. ⁴¹Až do nich oblékneš svého bratra Árona a jeho syny, pomazeš je, pověříš a posvětiš, aby mi konali kněžskou službu.

⁴²Uděláš jim také plátěné spodky, aby zakrývaly jejich nahotu: budou jim sahat od beder po stehna. ⁴³Áron a jeho synové je budou nosit, kdykoli budou vcházet do Stanu setkávání nebo přistupovat k oltáři, aby konali službu ve svatyni. Tak neponesou vinu a nezemrou.

To je věčné ustanovení pro Árona a jeho potomky.“

Pověřování kněží

29 „A toto s nimi uděláš, abys je posvětil pro kněžskou službu: Vezmi jednoho mladého býčka a dva berany bez vady, ²dále nekvašený chléb, nekvašené bocháňky zadělané olejem a nekvašené placky pomazané olejem; uděláš je z jemné pšeničné mouky. ³Vložíš je do jednoho koše a v tom koši je budeš obětovat spolu s tím býčkem a oběma berany.

⁴Potom přivedeš Árona a jeho syny ke vchodu do Stanu setkávání a omyješ je vodou. ⁵Vezmeš kněžská roucha a oblékneš Áronovi suknicí, plášť patřící k efodu, efod i náprsník a opášeš ho tkaným pásem efodu. ⁶Na hlavu mu nasadíš turban a na turban připevníš korunu svatosti. ⁷Nakonec vezmeš olej pomazání, vyliješ mu jej na hlavu a pomazeš ho.

⁸Přivedeš jeho syny a oblékneš jim suknice. ⁹Přepášeš je šerpami, Árona i jeho syny, a uvážeš jim pokrývky hlavy. Kněžství jim připadne věčným ustanovením. Takto pověříš Árona a jeho syny kněžstvím:

¹⁰Přivedeš před Stan setkávání býčka a Áron a jeho synové mu vloží ruce na hlavu. ¹¹Býčka pak před Hospodinem u vchodu do Stanu setkávání zabiješ. ¹²Vezmeš trochu býčkovy krve a prstem jí potřeš rohy oltáře. Všechnu zbývající krev vyliješ k patě oltáře. ¹³Vezmeš všechn tuk příkrývající vnitřnosti, jaterní lalok, obě ledviny i s tukem, který je na nich, a necháš to dýmat na oltáři. ¹⁴Maso z toho býčka, jeho kůže a výkaly však spálíš na ohni venku za táborem. Je to oběť za hřích.

¹⁵Potom vezmeš prvního berana a Áron a jeho synové mu vloží ruce na hlavu. ¹⁶Berana zabiješ, vezmeš jeho krev a pokropíš jí oltář ze všech stran. ¹⁷Potom berana rozsekáš na díly. Vnitřnosti a nohy omyješ a přiložíš k ostatním dílům a hlavě. ¹⁸Celého berana pak necháš dýmat na oltáři. Je to zápalná oběť Hospodinu, příjemná vůně, ohnivá oběť Hospodinu.

¹⁹Potom vezmeš druhého berana a Áron a jeho synové mu vloží ruce na hlavu. ²⁰Berana zabiješ, vezmeš trochu jeho krve a potřeš jí lalůček Áronova ucha, lalůček pravého ucha jeho synů, palec jejich pravé ruky a palec jejich

pravé nohy. Zbytkem krve pokropíš oltář ze všech stran. ²¹Poté vezmeš trochu krve, která bude na oltáři, a trochu oleje pomazání a postříkáš tím Árona a jeho roucha a s ním i jeho syny a jejich roucha. Tak bude posvěcen on i jeho roucha a s ním i jeho synové a jejich roucha.

²²Potom z berana vezmeš tučné části – ocas, tuk příkrývající vnitřnosti, jaterní lalok, obě ledviny i s tukem, který je na nich – a pravou kýtu, neboť je to beran pověření. ²³Z koše nekvašeného pečiva, který je před Hospodinem, vezmeš jeden pecen chleba, jeden chlebový bochánek zadělaný olejem a jednu placku. ²⁴To všechno vložíš Áronovi a jeho synům do dlaní, aby to zvedáním nabízeli Hospodinu. ²⁵Potom to přijmeš z jejich rukou a necháš to dýmat na oltáři spolu se zápalnou obětí, aby to bylo příjemnou vůní před Hospodinem. Je to ohnivá oběť Hospodinu.

²⁶Z berana Áronova pověření pak vezmeš hrudí a budeš je zvedáním nabízet Hospodinu. To bude tvůj podíl. ²⁷Hrudí pozvedání i kýtu odevzdání posvětiš. To, co se pozvedá a odevzdává z berana pověření, náleží Áronovi a jeho synům. ²⁸Áron a jeho synové to budou věčným ustanovením přijímat od synů Izraele, neboť je to obětní příspěvek. Ten bude mezi syny Izraele vybírán z jejich pokojných obětí jako jejich příspěvek Hospodinu.

²⁹Áronova svatá roucha připadnou po něm jeho synům, aby v nich bývali pomazání a pověření. ³⁰Syn, který se stane knězem po něm, je bude oblékat po sedm dní, kdy bude vcházet do Stanu setkávání, aby konal službu ve svatyni.

³¹Onoho berana pověření vezmeš a jeho maso uvaříš na svatém místě. ³²Áron a jeho synové budou u vchodu do Stanu setkávání jíst maso z toho berana s chlebem, který je v koši. ³³Budou to jíst jen ti, kdo byli těmito oběťmi očištěni, kdo byli pověřeni a posvěceni. Nepovolaný to jíst nebude, neboť je to svaté. ³⁴Jestliže z masa oběti pověření nebo z toho chleba něco zůstane až do rána, spálíš ty zbytky na ohni. Nebude se to jíst, neboť je to svaté.

³⁵Takto naložíš s Áronem a s jeho syny, přesně jak jsem ti přikázal. Budeš je pověřovat kněžstvím po sedm dní. ³⁶Každý den budeš pro smíření obětovat býčka za hřích. Vykonáš na oltáři obřad smíření, abys jej očistil od hříchů, a pomažeš jej, aby byl posvěcen. ³⁷Po sedm dní budeš očišťovat oltář, abys jej posvětil. Tak bude oltář svatosvatý. Cokoli se dotkne oltáře, bude svaté.

³⁸Toto pak budeš každodenně a stále obětovat na oltáři: dva roční beránky. ³⁹Jednoho beránka budeš obětovat ráno a druhého za soumraku. ⁴⁰S prvním beránkem obětuješ také desetinu efy jemné mouky zadělané čtvrtkou hinu vytlačeného oleje a jako úlitbu čtvrtku hinu vína.^a ⁴¹Druhého beránka budeš obětovat za soumraku spolu s moučnou obětí a úlitbou tak jako ráno. Bude to příjemná vůně, ohnivá oběť Hospodinu.

⁴²Toto ať je po všechna vaše pokolení stálá zápalná oběť před Hospodinem u vchodu do Stanu setkávání. Tam se s vámi budu setkávat, abych tam s tebou mluvil. ⁴³Tam se budu setkávat se syny Izraele, a tak bude to místo posvěceno mou slávou.

⁴⁴Posvětim Stan setkávání i oltář, také Árona a jeho syny posvětim, aby mi konali kněžskou službu. ⁴⁵Budu přebývat uprostřed synů Izraele a budu

^a40 tj. asi 1,6 kg mouky, 1 l oleje a 1 l vína

jejich Bohem. ⁴⁶A poznají, že já jsem Hospodin, jejich Bůh, který je vyvedl z Egypta, abych přebýval uprostřed nich. Já jsem Hospodin, jejich Bůh.“

Kadidlový oltář

30 „Z akáciového dřeva zhotovíš také oltář k pálení kadidla. ²Ať je čtvercový, loket na délku a loket na šířku; na výšku ať má dva lokte^a a ať z něj vystupují rohy. ³Obložíš jej čistým zlatem: jeho vršek, jeho stěny kolem dokola i jeho rohy. Po jeho obvodu uděláš zlatý věnec. ⁴Pod tím věncem k němu na obou bocích připevníš dva zlaté kruhy, a to po obou stranách. Budou to úchyty pro tyče, aby se na nich dal nosit. ⁵Tyče vyrobíš z akáciového dřeva a obložíš je zlatem.

⁶Tento oltář postavíš před oponu zastírající Truhlu svědectví, před slitovnici přikrývající Svědectví, kde se s tebou budu setkávat. ⁷Áron na něm bude pálit vonné kadidlo. Bude je pálit každé ráno, když vyčistí kahany, ⁸a bude je pálit za soumraku, když kahany zapálí. Kadidlo bude před Hospodinem stále, po všechna vaše pokolení. ⁹Nezapálíte na něm nepatřičné kadidlo ani zápalnou ani moučnou oběť, nevylijete na něj ani úlitbu.

¹⁰Jen jednou za rok vykoná Áron na jeho rozích obřad smíření. Po všechna vaše pokolení se na něm bude krví oběti za hřích konat obřad smíření, a to jednou za rok, v Den smíření. Kadidlový oltář bude svatý Hospodinu.“

Výkupné za život

¹¹Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹²„Když budeš sčítáním zjišťovat počet synů Izraele, dá při tom každý z nich Hospodinu výkupné za svůj život, aby mezi ně kvůli tomu sčítání nepřišla zhoubná rána. ¹³Každý, kdo bude zahrnut do sčítání, odevzdá půl šekelu stříbra^b (měřeno podle šekelu svatyně, což je 20 ger). Tento půlšekel je příspěvkem Hospodinu. ¹⁴Ten věnuje Hospodinu každý, kdo bude zahrnut do sčítání, od dvacetiletých výše. ¹⁵Když budete Hospodinu odevzdávat tento příspěvek k vykoupení vašich životů, nedá bohatý více a chudý nedá méně než půl šekelu. ¹⁶Toto výkupné stříbro, které vybereš od synů Izraele, vynaložíš na službu ve Stanu setkávání. Synům Izraele to bude před Hospodinem připomínkou vykoupení vašich životů.“

Umyvadlo

¹⁷Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁸„Zhotov bronzové umyvadlo s bronzovým podstavcem. Postav je mezi Stanem setkávání a oltářem a nalij do něj vodu. ¹⁹Tou si pak Áron a jeho synové budou omývat ruce a nohy. ²⁰Kdykoli budou vcházet do Stanu setkávání nebo přistupovat k oltáři, aby sloužili Hospodinu dýmáním ohnivé oběti, omýjí se vodou, aby nezemřeli. ²¹Budou si omývat ruce a nohy, aby nezemřeli. To pro ně bude věčné ustanovení – pro Árona i pro jeho símě po všechna jejich pokolení.“

Olej pomazání

²²Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²³„Vezmi nejlepší balzámy: 500 šekelů tekuté myrhy a poloviční množství, totiž 250 šekelů, vonné skořice, dále 250 šekelů vonného puškvorce, ²⁴500 šekelů kasie (vše měřeno podle

^a2 asi 45 × 45 × 90 cm   ^b13 asi 6 g

šekelu svatyně) a jeden hin olivového oleje.^a ²⁵Voňavkářským způsobem pak z toho připravíš olej svatého pomazání jako vonnou mast. To je olej svatého pomazání.

²⁶Pomažeš jím Stan setkávání i Truhlu svědectví, ²⁷stůl s veškerým jeho náčiním, svícen s jeho náčiním, kadidlový oltář, ²⁸oltář pro zápalné oběti s veškerým jeho náčiním a také umyvadlo s podstavcem. ²⁹Tak je posvětiš a budou svatosvaté. Cokoli se jich dotkne, bude svaté. ³⁰Pomažeš také Árona s jeho syny a posvětiš je, aby mi konali kněžskou službu.

³¹Synům Izraele řekneš: „Toto bude po všechna vaše pokolení můj olej svatého pomazání. ³²Nebude se lít na tělo kteréhokoli člověka a neuděláte žádný olej podobného složení. Je svatý a svatý pro vás zůstane. ³³Každý, kdo namíchá takovou mast nebo ji vylije na nepovolaného, bude vyobcován ze svého lidu.“

Kadidlo

³⁴Hospodin promluvil k Mojžíšovi: „Vezmi vonné látky: tekutou pryskyřici, onychu a galbanum. Tyto vonné látky a smíchej stejným dílem s čistým kadidlem ³⁵a voňavkářským způsobem z toho připrav kadidlovou směs: osolenou, čistou a svatou. ³⁶Část z ní rozdrtíš na prášek a položíš před Svědectví ve Stanu setkávání, kde se s tebou budu setkávat.

Kadidlo pro vás bude svatosvaté. ³⁷Neuděláte si kadidlo stejného složení jako toto. Bude ti svaté; patří Hospodinu. ³⁸Každý, kdo takové udělá, aby jím voněl, bude vyobcován ze svého lidu.“

Povolání řemeslníků

31 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Pohleď, povolal jsem osobně Becaleela, syna Uriho, syna Hurova z pokolení Juda. ³Naplnil jsem ho Božím Duchem – zručností, důvtipem a znalostí každého řemesla, ⁴aby vymýšlel plány a prováděl je ve zlatě, stříbře a bronzu, ⁵aby opracovával a osazoval drahokamy, opracovával dřevo a ovládal každé řemeslo. ⁶Hle, přidal jsem mu také Oholiaba, syna Achisamachova z pokolení Dan. A každého nadaného řemeslníka jsem obdařil důmyslem, aby zhotovili vše, co jsem ti přikázal:

- ⁷ Stan setkávání,
Truhlu svědectví i slitovnici ležící na ní,
veškeré náčiní stanu,
- ⁸ stůl a jeho náčiní,
svícen z čistého zlata a všechno jeho náčiní,
kadidlový oltář,
- ⁹ oltář pro zápalné oběti a všechno jeho náčiní,
umyvadlo i jeho podstavec,
- ¹⁰ svatá bohoslužebná roucha kněze Árona,
roucha jeho synů ke konání kněžské služby,
- ¹¹ olej pomazání
a vonné kadidlo pro svatyni.

Ať vše udělají přesně tak, jak jsem ti přikázal.“

^a24 tj. asi 6 kg myrhy, 3 kg skořice, 3 kg puškvorce, 6 kg kasie a 3,5 l oleje

Zachovávejte sobotu

¹²Hospodin Mojžíšovi řekl: ¹³„Promluv k synům Izraele: Zachovávejte mé soboty, neboť to je znamení mezi mnou a vámi po všechna vaše pokolení, abyste věděli, že já jsem Hospodin, váš Posvětitel.

¹⁴Zachovávejte sobotu; ať je vám svatá. Kdo ji znesvětí, musí zemřít. Každý, kdo by v ten den pracoval, bude vyobcován ze svého lidu. ¹⁵Šest dní se bude pracovat, ale sedmého dne je sobota, Hospodinův svatý den odpočinku. Každý, kdo by v sobotní den dělal nějakou práci, musí zemřít.

¹⁶Ať synové Izraele zachovávají sobotu; ať sobotu dodržují jako věčnou smlouvu po všechna svá pokolení. ¹⁷Je to věčné znamení mezi mnou a syny Izraele. V šesti dnech totiž Hospodin učinil nebe i zemi, ale sedmého dne odpočinul a nabral dech.“

¹⁸Když Hospodin k Mojžíšovi na hoře Sinaj domluvil, dal mu dvě Desky svědectví – kamenné desky psané Božím prstem.

VZPOURA A POSLUŠNOST

Zlaté tele

32 Když lid viděl, že se Mojžíš z hory dlouho nevrací, shromáždili se kolem Árona. „Honem, udělej nám boha, který by nás vedl!“ pobízel ho. „Kdo ví, co je s tím Mojžíšem, který nás vyvedl z Egypta.“

²Áron jim řekl: „Strhejte svým ženám, synům i dcerám zlaté náušnice a přineste je ke mně.“ ³Všechnen lid si tedy strhal zlaté náušnice a přinesli je k Áronovi. ⁴Ten od nich to zlato přijal, vytvaroval formu a odlil z toho sochu telete. Tehdy zvolali: „Toto je tvůj bůh, Izraeli, ten tě vyvedl z Egypta!“

⁵Když to Áron uviděl, postavil před sochou oltář. Potom oznámil: „Zítra bude Hospodinova slavnost!“ ⁶Nazítří pak vstali časně zrána, obětovali zápalné oběti a pořádali obětní hody. Lid se posadil, aby jedl a pil, a pak vstali, aby se povyrazili.

⁷Hospodin promluvil k Mojžíšovi: „Hned sestup dolů! Tvůj lid, který jsi vyvedl z Egypta, spáchal zvrácenost. ⁸Brzy sešli z cesty, kterou jsem jim přikázal. Odlili sochu telete, klaněli se mu, obětovali mu a říkali: ‚Toto je tvůj bůh, Izraeli, ten tě vyvedl z Egypta!‘“

⁹Hospodin Mojžíšovi řekl: „Pozoruji tento lid – ó, jak je tvrdošíjný! ¹⁰Nech mě, ať je zachvátí plamen mého hněvu; vyhladím je, ale z tebe učiním veliký národ!“

¹¹Mojžíš se snažil Hospodina, svého Boha, upokojit: „Hospodine, proč hoříš hněvem proti svému lidu? Vždyť jsi jej vyvedl z Egypta velikou silou a mocnou rukou. ¹²Proč mají Egypťané říkat: ‚Vyvedl je zlomyslně, aby je pobil na horách, aby je vyhladil z povrchu země?‘ Zastav plamen svého hněvu! Upusť od neštěstí, jež proti svému lidu zamýšlíš! ¹³Vzpomeň na Abrahama, Izáka a Izraele, své služebníky. Vzpomeň, jak jsi jim sám při sobě přísahal: ‚Rozmnožím vaše semeno jako hvězdy na nebi. Celou tuto zem dám vašemu semeni, jak jsem řekl, aby ji zdědili navěky!‘“ ¹⁴A Hospodin upustil od neštěstí, které proti svému lidu zamýšlel.

^a13 Gen 12:7; 15:18–21; 22:15–18; 24:7; 26:3; 48:4

¹⁵Mojžíš se otočil a sestoupil z hory. Měl v ruce dvě Desky svědectví, desky popsané z obou stran, popsané zepředu i zezadu. ¹⁶Ty desky byly Boží dílo a to písmo bylo Boží písmo vyryté na deskách.

¹⁷Když Jozue uslyšel hluk křičícího lidu, řekl Mojžíšovi: „Z tábora zní hluk boje!“

¹⁸Ten však odpověděl:

„To není jásos vítězství,
to není poražených křik –
já slyším prozpěvování!“

¹⁹Jakmile se přiblížil k táboru, spatřil to tele a tance. Mojžíš vzplanul hněvem. Desky, které měl v ruce, zahodil a roztříštil je pod onou horou. ²⁰Pak vzal to tele, které si udělali, roztavil je v ohni, rozdrtil na prach, rozptýlil na hladinu vody a dal pít synům Izraele.

²¹Pak Mojžíš řekl Áronovi: „Co ti tento lid udělal, že jsi je přivedl do takového hříchu?“

²²Áron odpověděl: „Nehněvej se, pane můj. Sám víš, jaké má tento lid sklony ke zlému. ²³Řekli mi: ‚Udělej nám boha, který by nás vedl! Kdo ví, co je s tím Mojžíšem, který nás vyvedl z Egypta.‘ ²⁴Odpověděl jsem jim: ‚Kdo má zlato, strhněte si je!‘ Oni mi je dali, a když jsem to hodil do ohně, vzniklo tohle tele!“

²⁵Mojžíš viděl, jak je lid zdivočelý. (Áron je totiž k posměchu jejich protivníků nechal zdivočet.) ²⁶Postavil se tedy k bráně tábora a zvolal: „Kdo je Hospodinův, ke mně!“ Shromáždili se kolem něj všichni synové Leviho.

²⁷Mojžíš jim řekl: „Takto praví Hospodin, Bůh Izraele: Každý si připásejte k boku meč. Procházejte táborem od brány k bráně a každý pobíjejte i své bratry, přátele a příbuzné!“ ²⁸Leviho synové se zachovali podle Mojžíšova slova, a toho dne padlo z lidu na tři tisíce mužů. ²⁹Mojžíš totiž řekl: „Vstupte dnes do služby Hospodinu, i kdyby měl každý jít proti svému synu nebo bratru. Tak na sebe dnes přivedete pozhébnání.“

³⁰Druhého dne Mojžíš lidu řekl: „Spáchali jste veliký hřích. Nyní však vystoupím k Hospodinu – snad ho ohledně vašeho hříchu usmírím.“

³¹A tak se Mojžíš vrátil k Hospodinu. „Běda!“ zvolal. „Tento lid spáchal veliký hřích; udělali si boha ze zlata! ³²Kéž bys jim ten hřích nyní odpustil... A pokud ne, vymaž mne prosím z knihy, kterou píšeš.“

³³Hospodin Mojžíšovi odpověděl: „Ze své knihy vymažu toho, kdo proti mně zhřešil. ³⁴Nyní však jdi a ved' lid, kam jsem ti řekl. Hle, můj anděl půjde před tebou. Až však přijde den zúčtování, potrestám je za jejich hřích.“

³⁵Hospodin pak udeřil na lid za to, že si udělali to tele, to, které udělal Áron.

Ukaž mi svou slávu

33 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: „Jdi, pokračuj odsud dál. Spolu s lidem, který jsi vyvedl z Egypta, jdi do země, kterou jsem zaslíbil Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi s přísahou: ‚Dám ji tvému semeni.‘“ ^a ²Pošlu před tebou svého anděla a vyženu Kananejce, Emorejce, Chetejce, Perizejce,

^a 1 Exod 32:13

Hivejce i Jebusejce. ³Půjdeš do země oplývající mlékem a medem, avšak já s tebou nepůjdu, abych tě cestou nevyhladil, neboť jste tvrdošíjný lid.“

⁴A když lid uslyšel tu zlou zprávu, truchlili a nikdo na sebe nevzal žádnou ozdobu. ⁵Hospodin totiž Mojžíšovi řekl: „Vyříd synům Izraele: Jste tvrdošíjný lid. Kdybych s vámi šel jednou chvíli, musel bych vás vyhladit. Nyní se zbavte ozdob, potom se rozhodnu, co s vámi učiním.“ ⁶Od hory Oréb^a šli tedy synové Izraele bez ozdob.

⁷Mojžíš bral stan a vztyčoval si jej venku za táborem, daleko od tábora. Nazval jej Stan setkávání. Když chtěl kdokoli hledat Hospodina, musel vycházet ke Stanu setkávání, který byl venku za táborem. ⁸Když Mojžíš vycházel ke Stanu, všechen lid vstával. Zůstali stát každý u vchodu do svého stanu a dívali se za Mojžíšem, dokud nevešel do Stanu. ⁹Kdykoli Mojžíš vcházel do Stanu, sestupoval oblakový sloup a stavěl se ke vchodu do Stanu, kde Bůh mluvil s Mojžíšem. ¹⁰Všechen lid tehdy viděl oblakový sloup stojící u vchodu do Stanu a všechen lid vstával a klaněli se, každý u vchodu do svého stanu. ¹¹Hospodin mluvil s Mojžíšem tváří v tvář, jako mluví člověk se svým přítelem. Mojžíš se potom vracel do tábora, ale jeho pomocník, mladý Jozue, Nunův syn, od Stanu neodcházel.

¹²Mojžíš Hospodinu namítl: „Pohled, říkáš mi: ‚Veď tento lid dál,‘ ale neukázal jsi mi, koho se mnou pošleš. Řekl jsi: ‚Znám tě osobně a našel jsem v tobě zalíbení.‘ ¹³Máš-li ve mně zalíbení, dej mi prosím poznat své cesty, abych tě znal a nacházel u tebe milost. Pohled, vždyť tento národ je tvůj lid!“

¹⁴Ten odpověděl: „Má přítomnost půjde s tebou a dám ti odpočinout.“

¹⁵Mojžíš mu řekl: „Nemá-li s námi jít tvá přítomnost, nikam nás odsud nevod! ¹⁶Jak by se jinak poznalo, že máš ve mně a v mém lidu zalíbení, než když půjdeš s námi? Právě to mě i tvůj lid odliší od každého lidu na povrchu země.“

¹⁷Hospodin Mojžíšovi odpověděl: „Splním i tuto tvou prosbu, neboť jsem v tobě našel zalíbení a znám tě osobně.“

¹⁸Mojžíš řekl: „Ukaž mi prosím svou slávu!“

¹⁹Odpověděl: „Nechám před tebou projít všechnu svou dobrotu a vyslovím před tebou jméno Hospodin. Smiluji se, nad kým se smiluji, a slituji se, nad kým se slituji.“ ²⁰Potom dodal: „Nebudeš moci spatřit mou tvář. Žádný člověk mě nemůže spatřit a zůstat naživu.“

²¹Hospodin ještě řekl: „Hle, u mne je místo, kde staneš na skále. ²²Až tudy půjde má sláva, postavím tě do skalní rozsledliny a přikryji tě svou dlaní, dokud nepřejdu. ²³Až potom dlaň odtáhnu, spatříš má záda; mou tvář však nikdo nespatří.“

Obnovení smlouvy

34 Hospodin Mojžíšovi řekl: „Vytesej si dvě kamenné desky podobné těm prvním a já na ně napíšu slova, jež byla na těch prvních deskách, které jsi roztříštil. ²Připrav se na ráno. Ráno vystoupíš na horu Sinaj a tam, na vrcholu hory, staneš u mne. ³Nikdo ať ale nevystupuje s tebou. Na celé hoře se nikdo nesmí ani ukázat. Ani brav a skot ať se před touto horou nepase.“

^a6 jiné jméno hory Sinaj (Exod 3:1)

⁴Mojžíš tedy vytesal dvě kamenné desky podobné těm prvním. Brzy ráno pak vstal, vystoupil na horu Sinaj, jak mu Hospodin přikázal, a v ruce nesl dvě kamenné desky.

⁵Hospodin sestoupil v oblaku a postavil se k němu. Tehdy vyslovil jméno Hospodin. ⁶Hospodin prošel kolem něj a volal:

„Hospodin, Hospodin!
 Bůh soucitný a milostivý,
 nesmírně trpělivý,
 velmi laskavý a věrný,
⁷pamatující na milosrdenství tisícům pokolení,
 odpouštějící nepravost, provinění i hříchy.
 Nezapomíná však trestat,
 ale za nepravost otců volá k odpovědnosti
 syny i vnuky do třetího i čtvrtého pokolení.“

⁸Mojžíš rychle padl k zemi a klaněl se. ⁹Potom řekl: „Pane můj, máš-li ve mně zalíbení, ať prosím jde můj Pán uprostřed nás, ačkoli je to tvrdošíjný lid. Odpušť naši nepravost i hříchy a přijmi nás jako své vlastní!“

¹⁰Hospodin odpověděl: „Hle, vstupuji do této smlouvy: Před celým tvým lidem budu konat divy, jaké se neděly v žádném národě na celé zemi. Všechen lid, uprostřed něhož jsi, uvidí Hospodinovo dílo, neboť to, co s tebou učiním, bude ohromující. ¹¹Zachovávej, co ti dnes prikazuji. Hle, chystám se před tebou vyhnat Emorejce, Kananejce, Chetejce, Perizejce, Hivejce i Jebusejce.

¹²Měj se však na pozoru, abys nevstoupil do smlouvy s obyvateli země, do které jdeš. Jinak se ti stanou pastí přímo ve tvém středu. ¹³Proto zbořte jejich oltáře, jejich posvátné sloupy roztrháte a jejich posvátné kůly skácejte.

¹⁴Nesmíte se klanět jinému bohu, protože Hospodin, jehož jméno je Žárlivý, je žárlivě milující Bůh.“^a

¹⁵Měj se na pozoru, abys nevstoupil do smlouvy s obyvateli té země! Když půjdou smilnit za svými bohy a přinášet svým bohům oběti, pozvou tě, abys jedl z jejich obětí. ¹⁶Když pak z jejich dcer vybereš manželky svým synům, půjdou jejich dcery smilnit za svými bohy a svedou tvé syny, aby šli smilnit za jejich bohy.

¹⁷Neodlévej si sochy bohů.

¹⁸Zachovávej Slavnost nekvašených chlebů.^b Po sedm dní jez nekvašené chleby, jak jsem ti přikázal, v určený čas měsíce avivu, neboť v měsíci avivu jsi vyšel z Egypta.

¹⁹Vše, co otvírá lůno, je mé, včetně všech prvorozených samců ze tvého stáda, ať už to bude býk či beran. ²⁰Osla otvírajícího lůno však vyplatíš jehnětem; kdybys ho nemohl vyplatit, zlomíš mu vaz. Každého prvorozeného ze svých synů vyplatíš.

Nikdo ať se přede mnou neukáže s prázdnou.

²¹Šest dní pracuj, ale sedmého dne odpočívej; odpočívej i v době orání či žně.

²²Konej Slavnost týdnů na začátku pšeničné žně a Slavnost dožínek na konci roku.^c ²³Tříkrát za rok ať se každý, kdo je u tebe mužského pohlaví,

^a14 Exod 20:5   ^b18 Exod 23:15   ^c22 Exod 23:16

ukáže před svým Pánem Hospodinem, Bohem Izraele. ²⁴Až před tebou vypudím národy a rozšířím tvé hranice, nikdo nezatouží po tvé zemi, když budeš přicházet, aby ses třikrát za rok ukázal před Hospodinem, svým Bohem.

²⁵Neobětuj krev mé oběti s ničím kvašeným.

Z beránka pesachové oběti ať do rána nic nezbude.

²⁶Nejlepší prvotiny své země přines do domu Hospodina, svého Boha.

Nevař kůzle v mléce jeho matky.“

²⁷Potom Hospodin Mojžíšovi řekl: „Tato slova zapiš. Podle těchto slov vstupuji do smlouvy s tebou a s Izraelem.“

²⁸Mojžíš byl s Hospodinem čtyřicet dní a čtyřicet nocí. Byl tam bez chleba a bez vody. Slova smlouvy, totiž Desatero, zapsal na desky.

Zářící tvář

²⁹Cestou z hory Sinaj nesl Mojžíš v rukou dvě Desky svědectví. Mojžíš ale nevěděl, že mu od rozhovoru s Hospodinem září tvář. ³⁰Když pak Áron a všichni Izraelité Mojžíše spatřili, hle, tvář mu zářila tak, že se k němu báli přiblížit. ³¹Mojžíš je však zavolal, a tak se k němu Áron i všichni předáci obce vrátili a Mojžíš s nimi mluvil. ³²Potom přistoupili všichni synové Izraele a on jim vyřídil všechno, o čem s ním Hospodin mluvil na hoře Sinaj.

³³Když k nim Mojžíš domluvil, přikryl si obličej rouškou. ³⁴Kdykoli ale vstupoval před Hospodina, aby s ním mluvil, Mojžíš tu roušku odkládal, dokud odtud nevyšel. Pak vycházel a říkal synům Izraele, co mu bylo přikázáno. ³⁵Tehdy synové Izraele vídali Mojžíšovu zářící tvář. Potom si Mojžíš znovu zakrýval tvář rouškou, dokud nešel mluvit s Hospodinem.

Den odpočinku

35 Když Mojžíš shromáždil celou izraelskou obec, řekl jim: „Tyto věci vám Hospodin přikázal. ²Šest dní se bude pracovat, ale sedmého dne budete mít svatou sobotu, den odpočinku pro Hospodina. Každý, kdo by v ten den dělal nějakou práci, zemře. ³V sobotní den nerozděláte oheň v žádném ze svých příbytků.“

Sbírka na svatyni

⁴Mojžíš celé izraelské obci řekl: „Hospodin přikázal toto: ⁵Vyberte mezi sebou pro Hospodina sbírku; každý, kdo má ochotné srdce, ať přinese Hospodinu příspěvek – zlato, stříbro, bronz, ⁶modrou, purpurovou a šarlátovou látku, kment, koží srst, ⁷červeně barvené beraní kůže, odolné usně, akáciové dřevo, ⁸olej na svícení, také balzámy na olej pomazání a na vonné kadidlo, ⁹onyxové kameny a kameny pro zasazení do efodu a náprsníku.

¹⁰Přijďte, všichni nadaní řemeslníci, a vyrobte vše, co Hospodin přikázal:

¹¹ Příbytek, jeho stan a pokrývku,
jeho spony, rámy, svlaky, sloupy a patky,

¹² Truhlu, její tyče a slitovnici,
zastírající oponu,

¹³ stůl, jeho tyče a všechno náčiní,

- chleby předložení,
¹⁴svícen, jeho náčiní a kahany,
 olej ke svícení,
¹⁵kadidlový oltář a jeho tyče,
 olej pomazání a vonné kadidlo,
 vchodový závěs ke vchodu do Příbytku,
¹⁶oltář pro zápalné oběti,
 jeho bronzový rošt, tyče a všechno jeho náčiní,
 umyvadlo a jeho podstavec,
¹⁷zástěny nádvoří, jejich sloupy a patky,
 závěs pro bránu nádvoří,
¹⁸kolíky Příbytku, kolíky nádvoří a jejich lana,
¹⁹bohoslužebná roucha pro službu ve svatyni,
 svatá roucha kněze Árona
 i roucha jeho synů ke konání kněžské služby.“

²⁰Nato se celá izraelská obec od Mojžíše rozešla. ²¹Potom přicházeli – každý, kdo cítil nutkání, každý, kdo měl ochotného ducha – a přinášeli Hospodinu příspěvek na přípravu Stanu setkávání, na veškerou službu v něm i na svatá roucha. ²²Přicházeli muži i ženy, každý s ochotným srdcem, a přinášeli spínadla, náušnice, prsteny, náramky a všelijaké zlaté předměty. Každý, kdo chtěl Hospodinu poskytnout jako dar zlato, ²³i každý, kdo u sebe měl modrou, purpurovou nebo šarlatovou látku, kment, kozí srst, červeně barvené beraní kůže či odolné usně, přinášel je. ²⁴Každý, kdo chtěl přispět stříbrem nebo bronzem, přinášel tento příspěvek Hospodinu. Přinášel také každý, kdo měl u sebe akáciové dřevo k jakémukoli dílu služby.

²⁵Všechny ženy zručné v tkaní přinášely, co utkaly: modrou, purpurovou a šarlatovou látku a kment. ²⁶Všechny ženy, které cítily nutkání, také zručně spřádaly kozí srst. ²⁷Předáci obce přinášeli onyxové kameny a další drahokamy k posázení efodu a náprsníku, ²⁸také balzám a olej na svícení i na přípravu oleje pomazání a vonného kadidla. ²⁹A tak všichni Izraelité, muži i ženy, kteří měli ochotné srdce, přinášeli Hospodinu dobrovolné dary na veškeré dílo, které Hospodin skrze Mojžíše přikázal udělat.

Povolání řemeslníků

³⁰Mojžíš pak synům Izraele řekl: „Pohledte, Hospodin povolal osobně Becaleela, syna Uriho, syna Hurova z pokolení Juda. ³¹Naplnil ho Božím Duchem – zručností, důvtipem a znalostí každého řemesla, ³²aby vymýšlel vzory a prováděl je ve zlatě, stříbře a bronzu, ³³aby opracovával a osazoval drahokamy, opracovával dřevo a ovládal každé řemeslo. ³⁴Dal mu také schopnost vyučovat, jemu i Oholiabovi, synu Achisamachovu z pokolení Dan. ³⁵Obdařil je nadáním pro každé řemeslo, od rytectví přes vytkávání a vyšívání modrých, purpurových a šarlatových látek i kmentu až po tkaní. Ovládají každé řemeslo a umí vymýšlet plány.

36 Ať tedy Becaleel a Oholiab spolu s každým nadaným řemeslníkem, jehož Hospodin obdařil zručností a důvtipem k vykonání veškeré potřebné práce na svatyni, udělají vše tak, jak přikázal Hospodin.“

²A tak Mojžíš povolal Becaleela a Oholiaba spolu s každým nadaným řemeslníkem, jehož Hospodin obdařil zručností. Ti všichni cítili nutkání přistoupit k té práci a dát se do ní. ³Převzali tedy od Mojžíše vše, čím synové Izraele přispěli na práci při stavbě svatyně.

Lidé mu ale každé ráno přinášeli stále další dobrovolné dary. ⁴Všichni řemeslníci zapojení do prací na stavbě svatyně tedy jeden po druhém odcházeli od svého díla ⁵a říkali Mojžíšovi: „Lid přináší mnohem více, než je potřeba k dílu, jež nám Hospodin přikázal vykonat.“

⁶Mojžíš tedy nechal v táboře vyhlásit: „Muži, ženy, přestaňte už přispívat na stavbu svatyně!“ Tak bylo lidu zabráněno přinášet více. ⁷Materiálu na veškeré potřebné dílo již bylo dost – dokonce víc než dost!

Příbytek

⁸Nejnadanější z řemeslníků, kteří se účastnili stavby, pak pro Příbytek připravili deset pruhů ze soukaného kmentu a z modré, purpurové a šarlatové látky s umně vetkanými cheruby. ⁹Jeden pruh byl dvacet osm loket dlouhý a čtyři lokte široký.^a Všechny pruhy měly stejné rozměry. ¹⁰Pět pruhů spojili k sobě; rovněž tak druhých pět pruhů. ¹¹Podél pruhu, jenž byl na konci spojeného kusu, udělali poutka z modré látky. Totéž udělali podél krajního pruhu ve druhém spojeném kusu. ¹²Na první koncový pruh připevnili padesát poutek a stejně tak na koncový pruh druhého spojeného kusu; poutka byla přesně proti sobě. ¹³Vyrobili také padesát zlatých spon, kterými ty pruhy spojili k sobě. Tak Příbytek tvořil jeden celek.

¹⁴Pro stan nad Příbytkem pak připravili houně z kozí srsti; připravili jedenáct takových houní. ¹⁵Jedna houně byla třicet loket dlouhá a čtyři lokte široká.^b Všechny jedenáct houní mělo stejné rozměry. ¹⁶Spojili zvlášť pět houní a šest houní. ¹⁷Potom připevnili padesát poutek podél koncové houně spojeného kusu a stejně tolik podél krajní houně druhého spojeného kusu. ¹⁸Vyrobili také padesát bronzových spon ke spojení stanu, aby tvořil jeden celek. ¹⁹Navrch stanu zhotovili pokrývku z červeně barvených beraních kůží a vrchní pokrývku z odolných usní.

²⁰Dále pro Příbytek vyrobili svislé rámy z akáciového dřeva. ²¹Každý rám byl deset loktů vysoký a jeden a půl lokte široký^c ²²a každý měl dva spojovací čepy. Tak vyrobili všechny rámy Příbytku. ²³Pro pravou, jižní stranu Příbytku vyrobili dvacet ráků. ²⁴Pod těch dvacet ráků vyrobili čtyřicet stříbrných patek; dvě patky pod dva čepy jednoho rámu a stejně tak pod každý další rám. ²⁵Také pro druhý bok Příbytku, pro severní stranu, vyrobili dvacet ráků ²⁶a k nim čtyřicet stříbrných patek; dvě patky pod jeden rám a stejně tak pod každý další rám. ²⁷Pro zadní, západní stranu Příbytku pak vyrobili šest ráků. ²⁸Vyrobili také dva zvláštní rámy pro oba rohy u zadní stěny Příbytku. ²⁹Zesponu k sobě přiléhaly a shora byly pevně spojeny jedním prstencem. Tak to udělali s oběma rámy v obou rozích. ³⁰Bylo tam tedy osm ráků a jejich šestnáct stříbrných patek; dvě patky pod každým rámem.

³¹Dále vyrobili svlaky z akáciového dřeva: pět svlaků pro rámy na jednom boku Příbytku, ³²pět pro rámy na druhém boku Příbytku a pět svlaků pro rámy na zadní, západní straně Příbytku. ³³Vyrobili i prostřední svlak, který procházel středem ráků od jednoho konce k druhému. ³⁴Ty rámy

^a9 asi 12,9 × 1,8 m

^b15 asi 13,8 × 1,8 m

^c21 asi 4,6 × 0,7 m

obložili zlatem a připevnil k nim zlaté prstence jako úchyty pro svlaky. Také svlaky obložili zlatem.

³⁵Udělal také oponu z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu; udělali ji s umně vetkanými cheruby. ³⁶K ní udělali čtyři sloupy z akáciového dřeva, obložili je zlatem, udělali k nim zlaté háčky a ulili k nim čtyři stříbrné patky.

³⁷Pro vchod do stanu pak udělali vyšíváný závěs z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu ³⁸a k němu pět sloupů s háčky. Jejich hlavice a příčky obložili zlatem, jejich pět patek však bylo z bronzu.

Truhla

37 Potom Becaleel vyrobil truhlu z akáciového dřeva: byla dva a půl lokte dlouhá, jeden a půl lokte široká a jeden a půl lokte vysoká.^a ²Obložil ji zevnitř i zvenčí čistým zlatem a po jejím obvodu udělal zlatý věnec. ³Ulil pro ni čtyři zlaté kruhy a připevnil je k jejím čtyřem nohám: dva kruhy po jednom jejím boku a dva kruhy po druhém. ⁴Z akáciového dřeva zhotovil rovněž tyče a obložil je zlatem. ⁵Tyče pak provlékl skrz kruhy po bocích truhly, aby se truhla dala nosit.

⁶Vyrobil také příkrov z čistého zlata, totiž slitovnice: byla dva a půl lokte dlouhá a jeden a půl lokte široká. ⁷Vytvořil také dva cheruby. Zhotovil je z tepaného zlata na obou koncích slitovnice: ⁸jednoho cheruba na jednom konci a druhého cheruba na druhém konci. Udělal cheruby tak, aby vystupovali ze slitovnice na obou jejích koncích. ⁹Cherubové měli rozpjatá křídla, jimiž zastíňovali slitovnici. Byli obráceni čelem k sobě a tvářemi se skláněli nad slitovnici.

Stůl

¹⁰Vyrobil také stůl z akáciového dřeva: byl dva lokte dlouhý, jeden loket široký a jeden a půl lokte vysoký.^b ¹¹Obložil jej čistým zlatem a po jeho obvodu udělal zlatý věnec. ¹²Udělal po jeho obvodu také na dlaň širokou obrubu a kolem ní další zlatý věnec. ¹³Ulil k němu také čtyři zlaté kruhy, které připevnil ke čtyřem rohům u jeho čtyř nohou. ¹⁴Kruhy byly upevněny těsně pod obrubou jako úchyty pro tyče, aby se stůl dal nosit. ¹⁵Tyče udělal z akáciového dřeva, aby se stůl dal nosit, a obložil je zlatem. ¹⁶Vyrobil rovněž nádoby patřící na stůl, misky, pohárky, číše a konvice na úlitby, a to z čistého zlata.

Svícen

¹⁷Vyrobil také svícen z čistého zlata. Svícen měl tepanou patu i dřík a vystupovaly z něj pohárky, pupeny a květy. ¹⁸Z jeho boků vycházelo šest prutů: tři pruty svícnu z jedné strany svícnu a tři pruty z druhé. ¹⁹Na jednom prutu byly tři mandlovité pohárky s pupenem a květem, na dalším prutu také tři a tak to bylo na všech šesti prutech vycházejících ze svícnu. ²⁰Na dříku pak byly čtyři mandlovité pohárky s pupeny a květy. ²¹Pod jedním párem prutů, jež z něj vystupují, byl jeden pupen, pod druhým párem další pupen a pod třetím další – takto u všech šesti prutů vycházejících ze svícnu. ²²Tyto pupeny i pruty vystupovaly ze svícnu a všechno to bylo vytepano z jednoho kusu čistého zlata.

^a1 asi 115 × 70 × 70 cm   ^b10 asi 90 × 45 × 70 cm   ^c12 asi 7,5 cm

²³Ke svícnu zhotovil z čistého zlata také sedm kahanů, kleště a pánvice na oharky. ²⁴Svícen spolu se vším tímto náčiním vyrobil z talentu^a čistého zlata.

Kadidlový oltář

²⁵Zhotovil také kadidlový oltář z akáciového dřeva. Byl čtvercový, loket na délku a loket na šířku;^b na výšku měl dva lokte a vystupovaly z něj rohy. ²⁶Obložil jej čistým zlatem: jeho vršek, jeho stěny kolem dokola i jeho rohy. Po jeho obvodu udělal zlatý věnec. ²⁷Pod tím věncem k němu na obou bocích připevnil dva zlaté kruhy, a to po obou stranách. Sloužily jako úchyty pro tyče, aby se na nich dal nosit. ²⁸Tyče vyrobil z akáciového dřeva a obložil je zlatem.

²⁹Voňavkářským způsobem pak připravil olej svatého pomazání a čisté kadidlo z vonných látek.

Oltář pro zápalné oběti

38 Z akáciového dřeva zhotovil také čtvercový oltář pro zápalné oběti. Měl pět loket na délku, pět loket na šířku a tři lokte na výšku.^c ²V jeho čtyřech koutech vytvaroval rohy vystupující z oltáře a obložil je bronzem. ³Vyrobil veškeré náčiní k oltáři, hrnce, lopaty, obětní misky, vidlice a pánvice na uhlí; veškeré jeho náčiní vyrobil z bronzu. ⁴K oltáři zhotovil také mřížový rošt z bronzu a připevnil jej zespodu pod obrubu oltáře, do poloviny jeho výšky. ⁵Na čtyřech koncích bronzového roštu ulil čtyři kruhy jako úchyty pro tyče. ⁶Tyče vyrobil z akáciového dřeva a obložil je bronzem. ⁷Pak je provlékl skrz kruhy po bocích oltáře, aby se na nich dal nosit. Udělal jej dutý, z desek.

Umyvadlo

⁸Bronzové umyvadlo a jeho bronzový podstavec vyrobil ze zrcadel žen shromážděných ke konání služby u vchodu do Stanu setkávání.

Nádvoří

⁹Postavil také nádvoří. Na pravé, jižní straně nádvoří byly zástěny ze soukaného kmentu v délce 100 loket.^d ¹⁰Dvacet sloupů s dvaceti patkami na této straně bylo z bronzu, sloupové háčky a příčky byly stříbrné. ¹¹Rovněž na severní straně byly zástěny v délce 100 loket; jejich dvacet sloupů s dvaceti patkami bylo z bronzu, sloupové háčky a příčky byly stříbrné.

¹²Na západní straně byly zástěny v délce 50 loket,^e s deseti sloupy a deseti patkami, sloupové háčky a příčky byly stříbrné. ¹³Rovněž přední, východní strana měřila 50 loket. ¹⁴Tvořilo ji 15 loket^f zástěn se třemi sloupy a třemi patkami z jedné strany ¹⁵a 15 loket zástěn se třemi sloupy a třemi patkami z druhé strany. Uprostřed pak byla brána nádvoří. ¹⁶Všechny zástěny kolem nádvoří byly ze soukaného kmentu. ¹⁷Patky sloupů byly z bronzu, sloupové háčky a příčky byly stříbrné, obložení jejich hlavic bylo stříbrné. Všechny sloupy nádvoří byly propojeny stříbrnými příčkami.

¹⁸Vyšívaný závěs pro bránu nádvoří byl z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu. Byl dlouhý 20 loket^g a v celé šířce vysoký 5 loket,^h tak jako zástěny nádvoří. ¹⁹K němu patřily čtyři sloupy se čtyřmi

^a24 hebr. *kikar*, asi 34 kg
46 m

^b25 asi 45 × 45 × 90 cm
^f14 asi 7 m

^c1 asi 2,3 × 2,3 × 1,4 m
^g18 asi 9 m

^d9 asi
^h18 asi 2,3 m

bronzovými patkami a stříbrnými háčky; obložení jejich hlavic i jejich příčky byly stříbrné. ²⁰Všechny kolíky okolo Příbytku a nádvoří byly z bronzu.

Soupis materiálu

²¹Toto je soupis Příbytku, totiž Příbytku svědectví, sečtený podle Mojžíšova rozkazu. Je to práce levitů pod vedením Itamara, syna kněze Árona.

²²Becaleel, syn Uriho, syna Hurova z pokolení Juda, udělal všechno, co Hospodin přikázal Mojžíšovi. ²³S ním byl Oholiab, syn Achisamachův z pokolení Dan, zručný v rytectví, vytkávání a vyšívání na modré, purpurové a šarlatové látky i kmentu.

²⁴Zlata použitého na veškeré dílo svatyně (šlo o zlato poskytnuté jako dar) bylo celkem 29 talentů a 730 šekelů, měřeno šekelem svatyně.^a

²⁵Stříbra od členů obce zahrnutých do sčítání bylo 100 talentů a 1 775 šekelů, podle šekelu svatyně.^b ²⁶Jeden beka z hlavy (to jest půl šekelu svatyně)^c – tolik bylo vybráno od každého, kdo byl zahrnut do sčítání, od dvacetiletých výše, tedy od 603 550 mužů. ²⁷Oněch 100 talentů stříbra připadlo na odlévání patek pro svatyni a pro oponu: 100 patek ze 100 talentů; talent na patku. ²⁸Zbývajících 1 775 šekelů připadlo na výrobu sloupových háčků, obložení jejich hlavic a na spojovací příčky.

²⁹Bronzu poskytnutého jako dar bylo 70 talentů a 2 400 šekelů.^d ³⁰Z něj byly vyrobeny patky ke vchodu do Stanu setkávání, bronzový oltář s jeho bronzovým roštem, veškeré náčiní k oltáři, ³¹patky sloupů kolem nádvoří, patky pro bránu nádvoří a všechny kolíky kolem Příbytku a kolem nádvoří.

Kněžská roucha

39 Z modré, purpurové a šarlatové látky zhotovili bohoslužebná roucha pro službu ve svatyni. Připravili také svatá roucha pro Árona, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

²Efod byl zhotoven ze zlata, z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu. ³Vytepali zlaté plíšky a z nich nastříhali nitě, aby je umně vetkali do modré, purpurové a šarlatové látky a do kmentu. ⁴K oběma okrajům efodu připojili ramenní díly, aby byl spojen. ⁵Tkaný pás, který jej obepínal, byl stejně jako efod ze zlata, z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi. ⁶Do zlatých obrouček zasadili onyxové kameny, a jako kamenorytec vyrývá pečť, tak na nich vyryli jména synů Izraele. ⁷Potom je připevnili k ramenním dílům efodu jako pamětné kameny synů Izraele, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

⁸Podobným způsobem jako efod byl zhotoven umně tkaný náprsník: ze zlata, z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu. ⁹Náprsník byl čtvercový; udělali jej dvojitý, po přehnutí byl na píd dlouhý a na píd široký.^e ¹⁰Posázeli jej čtyřmi řadami drahých kamenů:

v první řadě rubín, topas a smaragd,

¹¹ v druhé řadě tyrkys, safír a jaspis,

¹² ve třetí řadě opál, achát a ametyst,

¹³ ve čtvrté řadě chrysolit, onyx a beryl.

^a24 asi 1 t zlata
23 x 23 cm

^b25 asi 3,4 t stříbra

^c26 asi 6 g

^d29 asi 2,4 t bronzu

^e9 asi

V tomto pořadí byly kameny zasazeny do zlatých obrouček. ¹⁴Kamenů bylo dvanáct, tak jako jmen Izraelových synů. Každý měl na sobě jako na pečeti vyryto jméno jednoho ze dvanácti izraelských kmenů.

¹⁵K náprsníku vyrobili točené řetízky na způsob šňůrek, z čistého zlata. ¹⁶Vyrobili také dvě zlaté obroučky a dva zlaté kroužky. Ty dva kroužky připevnili na oba horní okraje náprsníku. ¹⁷Ty dvě zlaté šňůry pak připevnili k oběma kroužkům na okrajích náprsníku. ¹⁸Druhé konce obou šňůr připevnili k oněm dvěma obroučkám připevněným zepředu k ramenním dílům efodu. ¹⁹Vyrobili také dva zlaté kroužky, které připevnili ke dvěma dolním okrajům náprsníku, k jeho vnitřní obrubě. ²⁰Dále vyrobili dva zlaté kroužky, které připevnili zepředu k dolní části obou ramenních dílů efodu, těsně u jeho švu nad tkaným pásem efodu. ²¹Náprsník pak modrou šňůrou přivázali za jeho kroužky ke kroužkům efodu. Takto spočíval na tkaném pásu efodu a neodstával od efodu, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

²²K efodu byl zhotoven také plášť celý utkaný z modré látky. ²³Uprostřed něj byl otvor, jako bývá v pancíři, s tkanou obrubou, aby se netrhal. ²⁴Podél spodního lemu pláště udělali granátová jablka z modré, purpurové a šarlatové látky a ze soukaného kmentu. ²⁵Prostřídali je zvonky z čistého zlata, jež připevnili mezi granátová jablka po celém spodním lemu pláště: ²⁶zvonek a granátové jablko, zvonek a granátové jablko, po celém spodním lemu pláště, v němž se koná služba, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

²⁷Pro Árona a jeho syny utkali kmentové suknice, ²⁸kmentový turban, ozdobné kmentové pokrývky hlavy, plátěné spodky ze soukaného kmentu ²⁹a vyšívanou šerpu ze soukaného kmentu a z modré, purpurové a šarlatové látky, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

³⁰Vyrobili také štítek z čistého zlata, totiž korunu svatosti, a jako na pečeť na něj vyryli: SVATÝ HOSPODINU. ³¹Připevnili k němu modrou šňůru, aby mohl být přivázán na vrchol turbanu, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

Dokončení díla

³²Tak bylo dokončeno veškeré dílo Příbytku, totiž Stanu setkávání. Synové Izraele udělali všechno přesně tak, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.^a

³³Tehdy přinesli Příbytek k Mojžíšovi:

Stan a všechno jeho náčiní,
jeho spony, rámy, svlaky, sloupy a patky,
³⁴přikrývku z červeně barvených beraních kůží,
přikrývku z odolných usnů,
zastírající oponu,
³⁵Truhlu svědectví, její tyče a slitovnici,
³⁶stůl a všechno jeho náčiní,
chleby předložení,
³⁷svícen z čistého zlata,
jeho uspořádané kahany a všechno náčiní,
olej ke svícení,
³⁸zlatý oltář,
olej pomazání,

^a32 Exod 31:11

vonné kadidlo,
 závěs pro vchod do Stanu,
³⁹bronzový oltář, jeho bronzový rošt, tyče a všechno náčiní,
 umyvadlo a jeho podstavec,
⁴⁰zástěny nádvoří, jejich sloupy a patky,
 závěs do brány nádvoří, jeho lana a kolíky,
 všechno náčiní ke službě v Příbytku, ve Stanu setkávání,
⁴¹bohoslužebná roucha pro službu ve svatyni,
 svatá roucha kněze Árona
 i roucha jeho synů ke konání kněžské služby.

⁴²Synové Izraele udělali všechnu práci přesně tak, jak Hospodin Mojžíšovi přikázal. ⁴³Mojžíš viděl všechno to dílo a hle, udělali je přesně tak, jak Hospodin přikázal. A Mojžíš jim poželal.

Vztyčení Příbytku

40 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Prvního dne prvního měsíce vztyčíš Příbytek, Stan setkávání.

³Postavíš tam Truhlu svědectví a zastřeš ji oponou. ⁴Přineseš stůl a uspořádáš vše na něm, přineseš i svícen a zapálíš jeho kahany. ⁵Před Truhlu svědectví postavíš zlatý oltář k pálení kadidla a ve vchodu do Příbytku pověsis závěs. ⁶Před vchodem do Příbytku, do Stanu setkávání, postavíš oltář pro zápalné oběti. ⁷Mezi Stanem setkávání a oltářem postavíš umyvadlo a naliješ do něj vodu. ⁸Kolem dokola vztyčíš zástěny nádvoří a v jeho bráně pověsis závěs.

⁹Potom vezmeš olej pomazání a pomazeš Příbytek i všechno, co je v něm. Tak jej i s veškerým vybavením posvětiš, a bude svatý. ¹⁰Pomazeš také oltář pro zápalné oběti a veškeré jeho náčiní. Tak oltář posvětiš, a bude svato-svatý. ¹¹Pomazeš i umyvadlo a jeho podstavec, a tak je posvětiš.

¹²Potom přivedeš Árona a jeho syny ke vchodu do Stanu setkávání a omyješ je vodou. ¹³Oblékněš Áronovi svatá roucha a pomazeš ho. Tak jej posvětiš, aby mi konal kněžskou službu. ¹⁴Přivedeš také jeho syny, oblékněš jim suknice ¹⁵a pomazeš je, jako jsi pomazal jejich otce, aby mi konali kněžskou službu. Toto pomazání je i všechna jejich pokolení uvede do věčného kněžství.“

¹⁶A Mojžíš udělal všechno přesně tak, jak mu Hospodin přikázal.

¹⁷Prvního dne prvního měsíce druhého roku byl Příbytek vztyčen. ¹⁸Mojžíš vztyčil Příbytek: položil jeho patky, postavil jeho rámy, provlékl jeho svlaky a vztyčil jeho sloupy. ¹⁹Nad Příbytkem roztáhl stan a seshora na něj položil jeho příkryvku, jak Hospodin Mojžíšovi přikázal.

²⁰Potom vzal Svědectví a vložil je do truhly. K truhle připevnil sochory a seshora ji přikryl slitovnicí. ²¹Když vnesl truhlu do Příbytku, pověsil v něm zastírající oponu. Tak zastřel Truhlu svědectví, jak mu Hospodin přikázal.

²²Před oponou, na severní straně Příbytku, pak ve Stanu setkávání postavil stůl ²³a před Hospodinem na něm uspořádal chleby, jak mu Hospodin přikázal.

²⁴Naproti stolu, na jižní straně Příbytku, postavil do Stanu setkávání svícen ²⁵a zapálil před Hospodinem kahany, jak mu Hospodin přikázal.

²⁶Před oponu ve Stanu setkávání postavil také zlatý oltář ²⁷a zapálil na něm vonné kadidlo, jak mu Hospodin přikázal.

²⁸Ve vchodu do Příbytku pověsil závěs. ²⁹Před vchodem do Příbytku, do Stanu setkávání, postavil oltář pro zápalné oběti a obětoval na něm zápalné i moučné oběti, jak mu Hospodin přikázal.

³⁰Mezi Stanem setkávání a oltářem postavil umyvadlo a nalil do něj vodu k omývání, ³¹aby si v něm Mojžíš i Áron a jeho synové omývali ruce a nohy. ³²Kdykoli vcházel do Stanu setkávání nebo přistupovali k oltáři, omývali se, jak mu Hospodin přikázal.

³³Okolo Příbytku a oltáře pak vztyčil zástěny nádvoří a do jeho brány pověsil závěs. Tak Mojžíš to dílo dokončil.

³⁴Tehdy Stan setkávání přikryl oblak a Příbytek naplnila Hospodinova sláva. ³⁵A Mojžíš nemohl vejít do Stanu setkávání, neboť na něm spočíval oblak a Příbytek naplňovala Hospodinova sláva.

³⁶Kdykoli se potom oblak nad Příbytkem vznesl, synové Izraele se vždy vydávali na cesty. ³⁷Pokud se však oblak nevznesl, nevycházeli až do dne, kdy se vznesl. ³⁸Ve dne byl nad Příbytkem Hospodinův oblak a v noci v něm byl oheň, před očima celého domu Izraele, na všech jejich cestách.

LEVITICUS

ZÁKON OBĚTI

Zápalné oběti

HOSPODIN ZAVOLAL Mojžíše a promluvil k němu ze Stanu setkávání: ²„Promluv k synům Izraele takto: Když někdo z vás bude Hospodinu přinášet obětní dar, ať je to dar z dobytka – ze skotu nebo z bravu.

³Přináší-li darem zápalnou oběť^a ze skotu, ať přivede samce bez vady. Přivede jej ke vchodu do Stanu setkávání, aby došel zalíbení před Hospodinem. ⁴Vloží ruku na hlavu zápalné oběti a ta bude přijata jako jeho smírčí výkupné. ⁵Potom to dobytče zabije před Hospodinem. Kněží, synové Áronovi, přinesou jeho krev jako oběť a tou krví pokropí ze všech stran oltář, který je u vchodu do Stanu setkávání. ⁶Potom ať zápalnou oběť stáhne z kůže a rozseká ji na díly. ⁷Kněží, synové Áronovi, zapálí na oltáři oheň a narovnájí na něj dříví. ⁸Na ně pak rozloží ty díly i s hlavou a tukem. ⁹Vnitřnosti a nohy se však musí omýt vodou. Kněz to vše nechá dýmat na oltáři jako zápalnou oběť, jako ohnivou oběť příjemně vonící Hospodinu.

¹⁰Přináší-li darem zápalnou oběť z bravu – z ovcí nebo koz – ať přivede samce bez vady ¹¹a zabije ho před Hospodinem u severní strany oltáře. Kněží, synové Áronovi, pak tou krví pokropí oltář ze všech stran. ¹²Potom ať rozseká oběť na díly i s hlavou a tukem. Kněz je narovná na dříví, které je na ohni na oltáři. ¹³Vnitřnosti a nohy se však musí omýt vodou. Kněz to všechno přinese jako oběť a nechá to dýmat na oltáři. To je zápalná oběť, ohnivá oběť příjemně vonící Hospodinu.

¹⁴Přináší-li Hospodinu darem zápalnou oběť z ptactva, ať přinese svůj dar z hrdlíček nebo z holoubat. ¹⁵Kněz přinese ptáče k oltáři, nehtem mu poodštípne hlavu a nechá je dýmat na oltáři; jeho krev bude vymáčkuta na stěnu oltáře. ¹⁶Odejme mu také vole i s obsahem a odhodí je poblíž oltáře východním směrem na místo pro popel. ¹⁷Natrhne ptáka u křídel, ale neroztrhne jej. Potom jej kněz nechá dýmat na oltáři, na dříví, které je na ohni. To je zápalná oběť, ohnivá oběť příjemně vonící Hospodinu.“

Moučné oběti

2 „Přináší-li někdo Hospodinu moučnou oběť,^b ať ji daruje z jemné mouky. Tu polije olejem, položí na ni kadidlo ^{2a}a přinese ji k Áronovým synům, kněžím. Kněz pak z toho vezme hrst jemné mouky s olejem a všechno kadidlo. Tento památeční díl nechá dýmat na oltáři jako ohnivou oběť příjemně vonící Hospodinu. ³Zbytek moučné oběti připadne Áronovi a jeho synům jako svatosvatý díl z ohnivých obětí Hospodinu.

⁴Přináší-li darem moučnou oběť pečenou v peci, udělej z jemné mouky nekvašené bochánky zadělané olejem nebo nekvašené placky pomazané

^a3 nebo celooběť (hebr. ola, tj. vzhůru vystupující oběť)
(hebr. mincha, tj. dar)

^b1 nebo přídavnou oběť

olejem. ⁵Je-li tvým darem moučná oběť smažená na pánvi, ať je z jemné mouky zadělané olejem, nekvašená. ⁶Rozdrob ji na kousky a polij olejem; je to moučná oběť. ⁷Je-li tvým darem moučná oběť připravená v kotlíku, ať je připravena z jemné mouky s olejem. ⁸Když takto připravenou moučnou oběť přineseš Hospodinu, bude předána knězi. Ten ji donese k oltáři, ⁹odejme z ní památeční díl a nechá jej dýmat na oltáři jako ohnivou oběť příjemně vonící Hospodinu. ¹⁰Zbytek moučné oběti připadne Áronovi a jeho synům jako svatosvatý díl z ohnivých obětí Hospodinu.

¹¹Žádná moučná oběť, kterou přinesete Hospodinu, nesmí být kvašená. Nikdy nedáte dýmat jako ohnivou oběť Hospodinu žádný kvas ani med. ¹²Můžete je Hospodinu přinášet jako dar z prvotín, ale nesmíte je obětovat na oltáři jako příjemnou vůni. ¹³Každý dar moučné oběti ochuť solí; nedopuť, aby při tvé moučné oběti chyběla sůl smlouvy tvého Boha. S každým svým darem přines sůl.

¹⁴Přinášíš-li Hospodinu darem moučnou oběť z prvotín, přines k této oběti drcené zrní z čerstvých klasů pražených na ohni. ¹⁵Přidej k ní olej a polož na ni kadidlo; je to moučná oběť. ¹⁶Kněz pak část drceného zrní a oleje a všechno kadidlo nechá dýmat jako památeční díl; je to ohnivá oběť Hospodinu.“

Pokojné oběti

3 „Přináší-li někdo darem pokojnou oběť“ ze skotu, ať přivede před Hospodina samce či samici bez vady. ²Vloží ruku na hlavu své oběti a zabije ji u vchodu do Stanu setkávání; kněží, synové Áronovi, pak pokropí oltář krví ze všech stran. ³Potom ať z této pokojné oběti přinese ohnivou oběť Hospodinu: tuk přikrývací vnitřnosti i všechn tuk kolem vnitřností, ⁴obě ledviny s tukem, který je na nich i na slabinách, a jaterní lalok, který odejme spolu s ledvinami. ⁵Áronovi synové to pak nechají dýmat na oltáři spolu se zápalnou obětí ležící na dříví, jež bude na ohni, jako ohnivou oběť příjemně vonící Hospodinu.

⁶Přináší-li Hospodinu darem pokojnou oběť z bravu, ať přivede samce nebo samici bez vady. ⁷Přináší-li darem jehně, přivede je před Hospodina, ⁸vloží ruku na hlavu své oběti a zabije ji před Stanem setkávání; Áronovi synové pak její krví pokropí oltář ze všech stran. ⁹Potom z pokojné oběti přinese ohnivou oběť Hospodinu: její tuk, totiž celý tučný ocas, který odejme těsně u kostrče, tuk přikrývací vnitřnosti a všechn tuk kolem vnitřností, ¹⁰obě ledviny s tukem, který je na nich i na slabinách, a jaterní lalok, který odejme spolu s ledvinami. ¹¹Kněz to pak nechá dýmat na oltáři jako pokrm ohnivé oběti Hospodinu.

¹²Přináší-li darem kůzle, přivede je před Hospodina, ¹³vloží ruku na jeho hlavu a zabije je před Stanem setkávání; Áronovi synové pak jeho krví pokropí oltář ze všech stran. ¹⁴Potom z něj přinese ohnivou oběť Hospodinu: tuk přikrývací vnitřnosti a všechn tuk kolem vnitřností, ¹⁵obě ledviny s tukem, který je na nich i na slabinách, a jaterní lalok, který odejme spolu s ledvinami. ¹⁶Kněz to pak nechá dýmat na oltáři jako pokrm ohnivé oběti, jako příjemnou vůni. Všechn tuk patří Hospodinu.

¹⁷Toto je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení, ve všech vašich příbytcích: Nesmíte jíst žádný tuk a žádnou krev.“

^a1 nebo obětní hod pokoje (hebr. *šlamim*)

Oběti za hřích

4 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Mluv k synům Izraele: Když se někdo neúmyslně prohřeší proti některému z Hospodinových přikázání a dopustí se něčeho, co se nesmí, učinite toto:

³Prohřeší-li se pomazaný kněz, poskvrní vinou všechen lid. Ať tedy za hřích, jehož se dopustil, obětuje Hospodinu mladého býčka bez vady jako oběť za hřích.“ ⁴Býčka přivede před Hospodina ke vchodu do Stanu setkávání, vloží mu ruku na hlavu a zabije ho před Hospodinem. ⁵Pomazaný kněz pak vezme trochu krve z toho býčka a přinese ji do Stanu setkávání. ⁶Namočí prst v krvi a sedmkrát jí stříkne před Hospodinem, před oponou svatyně. ⁷Trochou krve potře rohy oltáře k pálení vonného kadidla, který stojí před Hospodinem ve Stanu setkávání. Všechnu zbývající krev z býčka pak vylije k patě oltáře pro zápalné oběti, který stojí u vchodu do Stanu setkávání. ⁸Potom z býčka obětovaného za hřích odejme všechen tuk: tuk příkrývající vnitřnosti i všechen tuk kolem vnitřností, ⁹obě ledviny s tukem, který je na nich i na slabinách, a jaterní lalok, který odejme spolu s ledvinami ¹⁰(tak jako se odjímá tuk z dobytčete při pokojné oběti). ^bKněz to pak nechá dýmat na oltáři pro zápalné oběti. ¹¹Celý zbytek býčka – jeho kůže, veškeré maso i s hlavou, nohama, vnitřnostmi a výkaly – ¹²vynese ven za tábor na čisté místo, kam se sype popel, a spálí jej na ohni z dříví. Ať je spálen na místě, kam se sype popel.

¹³Prohřeší-li se neúmyslně celá izraelská obec (neboť si to shromáždění neuvědomí) a překročí některé Hospodinovo přikázání, když se proviní něčím, co se nesmí, učinite toto: ¹⁴Jakmile si uvědomí hřích, jehož se dopustili, přivede shromáždění mladého býčka před Stan setkávání jako oběť za hřích. ¹⁵Stařeštinové obce vloží před Hospodinem ruce na jeho hlavu a býček bude zabít před Hospodinem. ¹⁶Pomazaný kněz přinese trochu jeho krve do Stanu setkávání, ¹⁷namočí prst v krvi a sedmkrát jí stříkne před Hospodinem, před oponou. ¹⁸Trochou krve také potře rohy oltáře, který stojí před Hospodinem ve Stanu setkávání. Všechnu zbývající krev vylije k patě oltáře pro zápalné oběti, který stojí u vchodu do Stanu setkávání. ¹⁹Potom z něj odejme všechen tuk a nechá jej dýmat na oltáři. ²⁰Naloží s tím býčkem přesně tak, jak se nakládá s býčkem oběti za hřích.^c Tak za něj kněz vykoná obřad smíření a bude jim odpuštěno. ²¹Vynese býčka ven za tábor a spálí jej, jako spálil toho prvního býčka. To je oběť za hřích shromáždění.

²²Prohřeší-li se vůdce lidu, když neúmyslně překročí některé přikázání Hospodina, svého Boha, a tak se proviní něčím, co se nesmí, učinite toto: ²³Jakmile si uvědomí hřích, jehož se dopustil, přinese darem kozla, samce bez vady. ²⁴Vloží ruku na jeho hlavu a zabije ho před Hospodinem na místě, kde se zabíjí zápalná oběť; je to oběť za hřích. ²⁵Kněz pak prstem nabere trochu krve z oběti za hřích a potře rohy oltáře pro zápalné oběti; zbytek krve vylije k patě oltáře. ²⁶Všechen tuk nechá dýmat na oltáři tak jako tuk pokojné oběti. Tak za něj kněz kvůli jeho hříchu vykoná obřad smíření a bude mu odpuštěno.

²⁷Prohřeší-li se neúmyslně někdo z prostého lidu, když se proviní překročením jednoho z Hospodinových přikázání něčím, co se nesmí, učinite toto: ²⁸Jakmile si uvědomí hřích, jehož se dopustil, přinese jako oběť za svůj

^a3 nebo oběť očištění od hříchu (hebr. *chatat*)

^b10 Lev 3:3–4

^c20 viz v. 4–12

hřích kozu, samici bez vady. ²⁹Vloží ruku na hlavu této oběti za hřích a zabije ji na místě pro zápalné oběti. ³⁰Kněz pak prstem nabere trochu krve a potře rohy oltáře pro zápalné oběti; všechnu zbývající krev pak vylije k patě oltáře. ³¹Všechn tuk odejme, jako se odnímá tuk pokojné oběti, a kněz jej nechá dýmat na oltáři jako příjemnou vůni Hospodinu. Tak za něj kněz vykoná obřad smíření a bude mu odpuštěno.

³²Chce-li jako oběť za svůj hřích přinést jehně, ať přivede samičku bez vady. ³³Vloží ruku na hlavu této oběti za hřích a zabije ji jako oběť za hřích na místě, kde se zabíjí zápalná oběť. ³⁴Kněz pak prstem nabere trochu krve z oběti za hřích a potře rohy oltáře pro zápalné oběti; všechnu zbývající krev vylije k patě oltáře. ³⁵Všechn tuk odejme (tak jako se z jehněte odnímá tuk při pokojné oběti)^a a kněz jej nechá dýmat na oltáři jako ohnivou oběť Hospodinu. Tak za něj kněz vykoná obřad smíření kvůli hříchu, jehož se dopustil, a bude mu odpuštěno.

5 Člověk se prohřeší v těchto případech: Když něco viděl nebo se to dozvěděl, a ačkoli slyšel přísednou výzvu ke svědectví, neoznámil to. Takový ponese vinu. ²Také když se někdo dotkne něčeho nečistého, jako je zdechlinu nečisté zvíře, nečistého dobytka nebo nečisté drobné havěti, neúmyslně se znečistil, a tak se provinil. ³Také když se dotkne lidské nečistoty – jakékoli nečistoty poskvrňující člověka – a teprve pak si to uvědomí, provinil se. ⁴Také když nerozvázně pronese přísahu, zlou či dobrou – ať už nerozvázně přísahal o čemkoli, aniž si toho byl vědom – a teprve pak si to uvědomí, provinil se. ⁵Když se tedy jednou z těchto věcí proviní, ať vyzná, v čem se prohřešil. ⁶Jako odškodnění za hřích, jehož se dopustil, ať Hospodinu přinese samici z bravu, ovci nebo kozu, jako oběť za hřích. Kněz pak za něj kvůli jeho hříchu vykoná obřad smíření.

⁷Nemůže-li si dovolit jehně, přinese Hospodinu jako odškodnění za svůj prohřešek dvě hrdličky nebo dvě holoubata, jedno k oběti za hřích a druhé k zápalné oběti. ⁸Přinese je ke knězi a ten bude obětovat nejprve to, které je určeno k oběti za hřích. Nehtem mu zespodu poodstřípne hlavu, ale neodtrhne ji. ⁹Trochou krve oběti za hřích stříkne na stěnu oltáře a zbytek krve bude vymáčkut k patě oltáře; je to oběť za hřích. ¹⁰Z druhého pak připraví zápalnou oběť podle pravidel. ^bTak za něj kněz vykoná obřad smíření kvůli hříchu, jehož se dopustil, a bude mu odpuštěno.

¹¹Jsou-li však i dvě hrdličky nebo dvě holoubata nad jeho možnosti, přinese ten, kdo se prohřešil, jako svou oběť za hřích desetinu efy^c jemné mouky. Nepolije ji olejem a nepoloží na ni kadidlo, neboť je to oběť za hřích. ¹²Přinese ji ke knězi a ten z ní vezme hrst jako památeční díl a nechá ji dýmat na oltáři jako ohnivou oběť Hospodinu; to bude oběť za hřích. ¹³Tak za něj kněz vykoná obřad smíření kvůli hříchu, jehož se v kterémkoli z těchto případů dopustil, a bude mu odpuštěno. Zbytek mouky pak připadne knězi tak jako při moučné oběti.^d

Oběti odškodnění

¹⁴Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁵„Zklame-li někdo a neúmyslně zanedbá, co je svaté Hospodinu, pak ať přivede Hospodinu jako oběť odškodnění^e berana bez vady o patřičné ceně v šekelech stříbra (měřeno podle šekelu

^a35 Lev 3:9–10

^b10 Lev 1

^c11 asi 1,6 kg

^d13 Lev 2:3, 10

^e15 nebo oběť za provi-

nění (hebr. *ašam*)

svatyně).^a To je oběť odškodnění. ¹⁶To, co ze svatých věcí zanedbal, nahradí, přidá k tomu ještě pětinu ceny a dá to knězi. Kněz pak za něj obětováním berana odškodnění vykoná obřad smíření a bude mu odpuštěno.

¹⁷Prohřeší-li se někdo tím, že nevědomě překročí některé Hospodinovo přikázání a udělá něco, co se nesmí, provinil se a ponese vinu. ¹⁸Přivede tedy ke knězi berana bez vady o patřičné ceně jako oběť odškodnění. Kněz za něj vykoná obřad smíření kvůli neúmyslnému hříchu, jehož se dopustil, aniž to věděl, a bude mu odpuštěno. ¹⁹Je to oběť odškodnění, neboť se vskutku provinil proti Hospodinu.“

²⁰Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²¹„Člověk se prohřeší a zklame Hospodina v těchto případech: Když svého bližního podvede ohledně věci svěřené do úschovy či do zástavy nebo když bude svého bližního okrádat či vydírat ²²anebo když najde ztracenou věc a křivopřísežně ji zapře. Čehokoli takového se člověk dopustí, zhřeší. ²³Protože se tedy prohřešil a provinil, musí vše vrátit – ať už to ukradl nebo si to vynutil vydíráním nebo mu to bylo svěřeno do úschovy nebo to byla ztracená věc, kterou našel, ²⁴anebo cokoli, o čem křivě přísahal. Nahradí to v plné výši a přidá k tomu ještě pětinu ceny. V den své oběti odškodnění to odevzdá právoplatnému majiteli. ²⁵Jako odškodnění přivede Hospodinu berana bez vady o patřičné ceně; přivede jej ke knězi jako oběť odškodnění. ²⁶Kněz za něj před Hospodinem vykoná obřad smíření a bude mu odpuštěno, čehokoli se dopustil a čím se provinil.“

Zákon o zápalné oběti

6 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Dej Áronovi a jeho synům následující pokyny. Toto je zákon o zápalné oběti: Zápalná oběť ať zůstane celou noc až do rána v ohništi na oltáři, kde bude planout oheň. ³Kněz ať si oblékne plátěné roucho a pod něj plátěné spodky.^b Vybere popel ze zápalné oběti strávené ohněm na oltáři a vysype jej poblíž oltáře. ⁴Potom se převlékne a vynesie popel na čisté místo ven za tábor.

⁵Ať na oltáři plane oheň, ať nikdy nezhasne! Na něm kněz každé ráno zapálí dříví, na něm narovná zápalnou oběť a na něm nechá dýmat tuk pokojných obětí. ⁶Ať na oltáři stále plane oheň, ať nikdy nezhasne!“

Zákon o moučné oběti

⁷„Toto je zákon o moučné oběti: Áronovi synové ji přinesou před Hospodina k přední straně oltáře. ⁸Kněz z té oběti vezme hrst jemné mouky s olejem i všechno kadidlo, které je na moučné oběti, a nechá tento památečný díl dýmat na oltáři jako příjemnou vůni Hospodinu. ⁹Áron a jeho synové budou jíst, co z ní zůstane. Budou to jíst nekvašené, a sice na svatém místě, na nádvoří Stanu setkávání. ¹⁰Nebudou to péci s kvasem, neboť jsem jim to dal jako podíl ze svých ohnivých obětí. Je to svatosvaté, tak jako oběť za hřích a oběť odškodnění. ¹¹Každý Áronův mužský potomek smí jíst z ohnivých obětí Hospodinu. To je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení. Cokoli se jich dotkne, bude svaté.“

¹²Hospodin dále promluvil k Mojžíšovi: ¹³„Áron i jeho synové budou v den svého pomazání přinášet Hospodinu tento obětní dar: desetinu efy^c jemné mouky jako stálou moučnou oběť, polovinu ráno a polovinu večer.

^a15 1 šekel = asi 11,5 g

^b3 Exod 28:42–43

^c13 asi 1,6 kg

¹⁴Bude se smažit na plotně. Nasáklou olejem a rozdrobenou na kousky ji pak přineseš, abys ji obětoval jako příjemnou vůni Hospodinu. ¹⁵Áronův syn, který přijme kněžské pomazání po něm, udělá totéž. Věčným ustanovením náleží Hospodinu; nechť se celá obrátí v dým. ¹⁶Každá moučná oběť přinášená knězem ať celá shořít; nebude se jíst.“

Zákon o oběti za hřích

¹⁷Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁸„Promluv k Áronovi a jeho synům. Toto je zákon o oběti za hřích: Na místě, kde se zabíjí zápalná oběť, se bude před Hospodinem zabíjet i oběť za hřích. Bude svatosvatá. ¹⁹Kněz, který ji obětuje, ji bude jíst; ať je snědena na svatém místě, na nádvoří Stanu setkávání. ²⁰Cokoli se dotkne jejího masa, bude svaté. Kdyby trochu její krve stříklo na roucho, vyper potřísněnou látku na svatém místě. ²¹Hliněná nádoba, v níž se vařilo její maso, ať je rozbita. Pokud se vařilo v mosazné nádobě, ať je vydrhnuta a vypláchnuta vodou. ²²Každý mužského pohlaví v kněžských rodinách ji smí jíst; bude svatosvatá. ²³Nesmí se však jíst žádná oběť za hřích, jejíž krev se vnáší do Stanu setkávání k vykonání obřadu smíření ve svatyni. Ta musí být spálena.“

Zákon o oběti odškodnění

7 „Toto je zákon o oběti odškodnění: Bude svatosvatá. ²Oběť odškodnění bude zabita na místě, kde se zabíjí zápalná oběť. Její krví ať se pokropí oltář ze všech stran. ³Potom bude obětován všechen její tuk: tučný ocas, tuk příkrývající vnitřnosti, ⁴obě ledviny s tukem, který je na nich i na slabinách, a jaterní lalok, který bude odňat spolu s ledvinami. ⁵Kněz to pak nechá dýmat na oltáři jako ohnivou oběť Hospodinu; je to oběť odškodnění. ⁶Každý mužského pohlaví v kněžských rodinách ji smí jíst. Bude se jíst na svatém místě a bude svatosvatá.

⁷Pro oběť za hřích a oběť odškodnění platí tentýž zákon: Případne knězi, který s ní vykonal obřad smíření. ⁸Knězi, který přinese něčí zápalnou oběť, případně kůže ze zápalné oběti, kterou vykonal. ⁹Rovněž každá moučná oběť upečená v peci, připravená na pánvi nebo na plotně případně knězi, který ji vykonal. ¹⁰Každá moučná oběť zadělaná olejem nebo suchá pak případně všem Áronovým synům rovným dílem.“

Zákon o pokojné oběti

¹¹„Toto je zákon o pokojné oběti přinášené Hospodinu:

¹²Přináší-li ji někdo z vděčnosti, ať spolu s ní přinese jako oběť díkůvzdání nekvašené bochánky zadělané olejem, nekvašené placky pomazané olejem a smažené bochánky z jemné mouky zadělané olejem. ¹³Se svou pokojnou obětí díkůvzdání ať přinese darem kromě bochánek také kvašený chléb. ¹⁴Z každého z těchto darů pak poskytne jeden kus jako obětní příspěvek pro Hospodina. Ten případně knězi, který kropil oltář krví pokojné oběti. ¹⁵Maso pokojné oběti díkůvzdání se bude jíst v den jejího obětování; ať z něj nic nezůstane do rána.

¹⁶Přináší-li se tato oběť na základě slibu nebo jako dobrovolný dar, bude se jíst v den jejího obětování. Co z masa oběti zbude, se však smí jíst i nazítří. ¹⁷Co zbude až do třetího dne, bude spáleno. ¹⁸Kdyby se maso

pokojné oběti jedlo i třetího dne, nedojde ten, kdo ji obětoval, zalíbení. Nebude mu počítána, bude ohavností a člověk, který by z ní jedl, ponese vinu.

¹⁹Maso se rovněž nesmí jíst, dotkne-li se čehokoli nečistého; musí být spáleno. Ostatní maso smí jíst každý, kdo je čistý. ²⁰Kdyby však někdo jedl maso Hospodinovy pokojné oběti ve stavu vlastní nečistoty, bude vyobcován ze svého lidu. ²¹Rovněž kdyby se někdo dotkl čehokoli nečistého – ať už lidské nečistoty, nečistého zvířete nebo jakékoli nečisté ohavnosti – a potom jedl něco z masa Hospodinovy pokojné oběti, bude vyobcován ze svého lidu.“

Zákaz tuku a krve

²²Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²³„Mluv k synům Izraele: Nesmíte jíst žádný tuk – ať už z hovězího dobytka nebo z ovce či kozy. ²⁴Tuk zdechlého nebo rozsápaného zvířete se smí užívat k různým účelům, ale jíst jej rozhodně nesmíte. ²⁵Každý, kdo by jedl tuk dobytčete, z něhož přinesl ohnivou oběť Hospodinu, bude vyobcován ze svého lidu.

²⁶V žádném ze svých příbytků nesmíte jíst žádnou krev – ať už z ptactva nebo z dobytka. ²⁷Kdokoli by jedl jakoukoli krev, bude vyobcován ze svého lidu.“

Kněžský podíl

²⁸Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²⁹„Mluv k synům Izraele: Ten, kdo obětuje pokojnou oběť Hospodinu, ať ze své pokojné oběti přinese Hospodinu dar. ³⁰Vlastníma rukama ať přinese ohnivé oběti Hospodinu: přinese tuk s hrudím, aby je zvedáním nabídl Hospodinu. ³¹Kněz nechá tuk dýmat na oltáři, ale hruď připadne Áronovi a jeho synům. ³²Pravou kýtu ze svých pokojných obětí odevzdáte jako obětní příspěvek knězi. ³³Podíl pravé kýty připadne tomu z Áronových synů, který bude obětovat krev a tuk z pokojné oběti. ³⁴Hruď pozvedání i kýtu odevzdání jsem totiž synům Izraele odebral z jejich pokojných obětí a dal jsem je knězi Áronovi a jeho synům. Ti je budou věčným ustanovením přijímat od synů Izraele.“

³⁵Toto je podíl z Hospodinových ohnivých obětí, patřící Áronovi a jeho synům ode dne, kdy budou uvedeni do kněžské služby Hospodinu. ³⁶Hospodin přikázal, aby jej dostávali od synů Izraele ode dne svého pomazání. Je to věčné ustanovení pro všechna jejich pokolení.

³⁷Toto je zákon o zápalné oběti, moučné oběti, oběti za hřích, oběti odškodnění, oběti pověření a pokojné oběti. ³⁸Hospodin jej vydal Mojžíšovi na hoře Sinaj v den, kdy přikázal synům Izraele, aby obětovali své dary Hospodinu na Sinajské poušti.

Obřad pověření kněží

8 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ^{a 2}„Vezmi Árona s jeho syny a jejich roucha, olej pomazání, býčka k oběti za hřích, dva berany a koš nekvašeného pečiva ^{3a} a shromáždí celou obec ke vchodu do Stanu setkávání.“ ⁴Mojžíš tedy učinil, jak mu Hospodin přikázal.

⁵Když se obec shromáždila u vchodu do Stanu setkávání, Mojžíš jim řekl: „Toto nám přikázal vykonat Hospodin.“ ⁶Tehdy Mojžíš nechal přistoupit Árona s jeho syny a omyl je vodou. ⁷Navlékl mu suknici, přepásal ho šerpou, oblékl mu plášť, na něj umístil efod, přepásal ho tkaným pásem efodu, a tak mu jej připevnil. ⁸Na něj umístil náprsník a do náprsníku vložil urim a tumim.“ ⁹Na hlavu mu nasadil turban a na turban zepředu připevnil zlatý štítek, totiž korunu svatosti, jak Mojžíšovi přikázal Hospodin.

¹⁰Potom vzal Mojžíš olej pomazání a pomazal Příbytek i všechno, co bylo v něm, aby to posvětil. ¹¹Sedmkrát jím stříkl na oltář a pomazal oltář s veškerým jeho náčiním i umyvadlo s podstavcem, aby je posvětil. ¹²Část oleje pomazání také vylil na Áronovu hlavu a pomazal ho, aby ho posvětil. ¹³Potom Mojžíš nechal přistoupit Áronovy syny, oblékl jim suknice, přepásal je šerpou a uvázal jim pokrývky hlavy, jak Mojžíšovi přikázal Hospodin.

¹⁴Přivedl býčka k oběti za hřích, a když Áron se svými syny vložil ruce na hlavu býčka obětovaného za hřích, ¹⁵Mojžíš jej zabil. Pak vzal jeho krev a prstem potřel rohy oltáře ze všech stran, aby oltář očistil od hříchu. Zbytek krve vylil k patě oltáře. Tak jej posvětil ke konání obřadů smíření. ¹⁶Mojžíš vzal také všechny tuk, který byl kolem vnitřností, jaterní lalok, obě ledviny i jejich tuk a nechal to dýmat na oltáři. ¹⁷Samotného býčka, jeho kůže, maso a výkaly pak spalil na ohni venku za táborem, jak Mojžíšovi přikázal Hospodin.

¹⁸Pak přivedl berana k zápalné oběti, a když Áron se svými syny vložili ruce na hlavu berana, ¹⁹Mojžíš jej zabil. Potom pokropil oltář ze všech stran krví. ²⁰Berana rozsekal na díly a nechal ty díly i s hlavou a tukem dýmat na oltáři. ²¹Jeho vnitřnosti a nohy Mojžíš omyl vodou a celého berana nechal dýmat na oltáři. Byla to příjemně vonící zápalná oběť, byla to ohnivá oběť Hospodinu, jak Mojžíšovi přikázal Hospodin.

²²Pak přivedl druhého berana, berana pověření, a když Áron se svými syny vložili ruce na hlavu berana, ²³zabil jej. Mojžíš pak vzal trochu jeho krve a potřel jí lalůček Áronova pravého ucha, palec jeho pravé ruky a palec jeho pravé nohy. ²⁴Potom nechal přistoupit Áronovy syny a krví jim potřel lalůček pravého ucha, palec pravé ruky a palec pravé nohy. Zbytkem krve pak ze všech stran pokropil oltář. ²⁵Potom vzal tuk (tučný ocas a všechny tuky kolem vnitřností, jaterní lalok i obě ledviny s jejich tukem) a pravou kýtu. ²⁶Z koše nekvašeného pečiva, který je před Hospodinem, vzal jeden nekvašený bochánek, jeden chlebový bochánek zadělaný olejem a jednu placku a položil je na onen tuk a pravou kýtu. ²⁷To vše vložil do Áronových dlaní a do dlaní jeho synů, aby to zvedáním nabízeli Hospodinu. ²⁸Potom to Mojžíš vzal z jejich dlaní a nechal vše dýmat na oltáři spolu se zápalnou obětí. Byla to příjemně vonící oběť pověření, byla to ohnivá oběť Hospodinu. ²⁹Mojžíš vzal také hrudí a zvedáním je nabídl Hospodinu. To byl Mojžíšův podíl z berana pověření, jak Mojžíšovi přikázal Hospodin.

³⁰Potom vzal Mojžíš trochu oleje pomazání a trochu krve, která byla na oltáři, a postříkal tím Árona a jeho roucha a s ním i jeho syny a jejich roucha. Tak posvětil Árona i jeho roucha a s ním i jeho syny a jejich roucha.

³¹Tehdy Mojžíš Áronovi a jeho synům řekl: „Uvařte maso u vchodu do Stanu setkávání a tam ho snězte s chlebem, který je v koši pověření, jak

jsem přikázal: „Áron a jeho synové je budou jíst.“³²Co z masa a chleba zbude, spálíte.³³Po sedm dní neodejdete od vchodu do Stanu setkávání, dokud se nevyplní doba vašeho pověřování. Vaše pověřování potrvá sedm dní.³⁴Hospodin přikázal, aby za vás byl konán obřad smíření tak, jak byl vykonán dnešního dne.³⁵Zůstanete u vchodu do Stanu setkávání dnem i nocí po sedm dní a budete držet Hospodinovu stráž, abyste nezemřeli, neboť tak mi to bylo přikázáno.“³⁶Áron pak se svými syny vykonal vše, co Hospodin skrze Mojžíše přikázal.

Zahájení kněžské služby

9 Osmého dne pak Mojžíš zavolal Árona a jeho syny i stařešiny Izraele^{2a} a řekl Áronovi: „Vezmi si mladé tele k oběti za hřích a berana k zápalné oběti, oba bez vady, a obětuj je před Hospodinem.“³Synům Izraele pak řekl: „Vezměte kozla k oběti za hřích, tele a beránka k zápalné oběti (oba roční, bez vady),⁴také býka a berana k pokojné oběti, aby byli obětováni před Hospodinem spolu s moučnou obětí zadělanou olejem. Dnes se vám totiž ukáže Hospodin.“

⁵Vzali tedy to, co Mojžíš přikázal, před Stan setkávání a celá obec přistoupila a postavila se před Hospodina.⁶Tehdy Mojžíš řekl: „Toto nám přikázal Hospodin. Když to vykonáte, ukáže se vám Hospodinova sláva.“

⁷Potom Mojžíš řekl Áronovi: „Přístup k oltáři, obětuj svou oběť za hřích a svou zápalnou oběť, a vykonej tak za sebe i za lid obřad smíření. Obětuj také dar lidu a vykonej za ně obřad smíření, jak přikázal Hospodin.“

⁸Áron tedy přistoupil k oltáři a zabil své tele jako oběť za hřích.⁹Když mu pak jeho synové podali krev, namočil si v ní prst a potřel rohy oltáře. Zbytek krve vylil k patě oltáře.¹⁰Tuk, ledviny a jaterní lalok z oběti za hřích nechal dýmat na oltáři, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.¹¹Maso a kůži však spálil na ohni venku za táborem.

¹²Poté zabil zápalnou oběť. Jeho synové mu podali krev a on jí pokropil oltář ze všech stran.¹³Podali mu zápalnou oběť rozsekanou na díly a hlavu a on to dal dýmat na oltář.¹⁴Když omyl vnitřnosti a nohy, dal je dýmat na oltáři spolu se zápalnou obětí.

¹⁵Potom obětoval dar lidu. Vzal kozla oběti za hřích lidu, zabil jej a obětoval jej za hřích tak jako předešlou oběť.

¹⁶Nechal přinést také zápalnou oběť a obětoval ji podle pravidel.¹⁷Pak nechal přinést moučnou oběť, vzal z ní hrst a dal ji dýmat na oltáři vedle ranní zápalné oběti.

¹⁸Potom zabil býka a berana pokojné oběti za lid. Jeho synové mu podali krev, již pokropil oltář ze všech stran,¹⁹a tučné kusy z býka i z berana – tučný ocas, tuk pokrývající vnitřnosti, ledviny a jaterní lalok.²⁰Tyto tučné kusy položili na hruď a on je nechal dýmat na oltáři.²¹Hruď a pravou kýtu pak Áron zvedáním nabídl Hospodinu, jak Mojžíš přikázal.

²²Potom Áron vztáhl ruce k lidu a žehnal jim. Tak dokončil oběť za hřích, zápalnou i pokojnou oběť a sestoupil z oltáře.

²³Mojžíš s Áronem pak vešli do Stanu setkávání, a když vyšli ven, žehnali lidu. Vtom se všemu lidu ukázala Hospodinova sláva.^a²⁴Od Hospodina totiž vyšlehl oheň a pohltil zápalnou oběť i tučné kusy na oltáři. A když to všechen lid spatřil, vykřikl a padli na tvář.

^a23 Exod 40:34–35

Nepatříčný oheň

10 Áronovi synové Nádab a Abihu pak vzali každý svou kadidelnici, dali do nich oheň, položili na něj kadidlo a obětovali před Hospodinem nepatříčný oheň, jaký jim nepřikázal.^a ²Tehdy vyšlehl od Hospodina oheň a pohltil je, a tak zemřeli před Hospodinem. ³Mojžíš řekl Áronovi: „To měl Hospodin na mysli, když řekl:

Na těch, kdo ke mně přistupují,
projevím svou svatost;
před tváří všeho lidu
projevím svou slávu.“

A Áron mlčel.

⁴Mojžíš tedy zavolal Mišaele a Elsafana, syny Uziele, Áronova strýce, a řekl jim: „Přistupte a vynesete své bratrance od svatyně ven za tábor!“
⁵Přistoupili tedy a odnesli je v jejich suknicích ven za tábor, jak jim Mojžíš řekl.

⁶Mojžíš řekl Áronovi a jeho zbylým synům Eleazarovi a Itamarovi: „Nerozpouštějte si vlasy na znamení smutku a netrhejte svá roucha, abyste nezemřeli a aby se Bůh nerozhněval na celou obec! Vaši bratři, celý dům Izraele, budou oplakávat ty, jež Hospodin sežehl. ⁷Vy však neodcházejte od vchodu do Stanu setkávání, abyste nezemřeli, neboť je na vás olej Hospodinova pomazání.“ Zachovali se tedy podle Mojžíšova slova.

⁸Hospodin promluvil k Áronovi: ⁹„Když budete vcházet do Stanu setkávání, nebudeš ty ani tví synové pít víno ani jiný kvašený nápoj, abyste nezemřeli. To je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení: ¹⁰Rozlišujte mezi svatým a nesvatým a mezi čistým a nečistým ¹¹a učte syny Izraele všem ustanovením, která jim Hospodin vydal skrze Mojžíše.“

¹²Mojžíš pak Áronovi a jeho zbylým synům Eleazarovi a Itamarovi řekl: „Vezměte moučnou oběť, která zbyla z Hospodinových ohnivých obětí, a jezte ji nekvašenou poblíž oltáře, neboť je svatosvatá. ¹³Sníte ji na svatém místě, neboť je to stanovený příděl z Hospodinových ohnivých obětí pro tebe i pro tvé syny. Tak mi to bylo přikázáno. ¹⁴Také hruď pozvedání i kýtu odevzdání budete jíst na čistém místě – ty a s tebou tvoji synové i tvé dcery – neboť jsou tobě i tvým potomkům dány jako stanovený příděl z pokojných obětí synů Izraele. ¹⁵Kýtu odevzdání a hruď pozvedání přinesou spolu s ohnivými oběťmi tuku, aby to zvedáním nabídli Hospodinu. Věčným ustanovením to připadne tobě a tvým synům, jak Hospodin přikázal.“

¹⁶Mojžíš pak zjišťoval, co se stalo s kozlem oběti za hřích, a ukázalo se, že byl spálen. Rozhněval se tedy na Eleazara a Itamara, Áronovy zbývající syny, a řekl: ¹⁷„Proč jste oběť za hřích nesnědli na svatém místě? Vždyť je svatosvatá a byla vám dána, abyste sňali vinu obce, abyste za ně před Hospodinem vykonali obřad smíření! ¹⁸Pohleďte, krev oběti nebyla vnášena dovnitř svatyně. Proto jste ji měli sníst na svatém místě, jak jsem přikázal!“^b

^a1 Exod 30:9

^b18 Lev 6:18–19, 23

¹⁹Áron však Mojžíšovi odpověděl: „Pohleď, dnes obětovali před Hospodinem svou oběť za hřích a svou zápalnou oběť, a mě postihly takové věci! Kdybych dnes jedl oběť za hřích, copak by s tím Hospodín souhlasil?“

²⁰A když to Mojžíš uslyšel, souhlasil.

ZÁKON ČISTOTY

Čisté a nečisté pokrmý

11 Hospodín promluvil k Mojžíšovi a Áronovi: ²„Mluvte k synům Izraele: Ze všech živočichů na zemi smíte jíst tyto: ³Smíte jíst každého přežvýkavého sudokopytníka.

⁴Nesmíte však jíst ty, kteří jsou jen přežvýkavci nebo jen sudokopytníci. Velbloud sice přežvykuje, ale nemá rozdělené kopyto – je tedy pro vás nečistý. ⁵Daman sice přežvykuje, ale nemá rozdělené kopyto – je tedy pro vás nečistý. ⁶Zajíc sice přežvykuje, ale nemá rozdělené kopyto – je tedy pro vás nečistý. ⁷Prase sice má rozdělené kopyto, ale nepřežvykuje – je tedy pro vás nečisté. ⁸Jejich maso nesmíte jíst, jejich zdechliny se nedotknete. Budou pro vás nečistí.

⁹Ze všech vodních živočichů smíte jíst tyto: Smíte jíst všechny sladkovodní i mořské tvory, kteří mají ploutve a šupiny. ¹⁰Všichni mořští i sladkovodní tvorové bez ploutví a šupin (ať už drobná vodní havěť nebo velcí vodní tvorové) však pro vás budou ohavností ¹¹a ohavností pro vás zůstanou. Jejich maso nesmíte jíst, jejich zdechliny se budete štítit. ¹²Cokoli ve vodách nemá ploutve a šupiny, bude pro vás ohavností.

¹³Toto jsou ptáci, jichž se budete štítit. Nesmějí se jíst, jsou ohavní: ^aorel, orlosup, mořský orl, ¹⁴luňák, různé druhy jestřábů, ¹⁵všechny druhy havranů, ¹⁶dále pštros, sova, racek, různé druhy sokolů, ¹⁷sýček, kormorán, výr, ¹⁸ibis, pelikán, sup, ¹⁹čáp, různé druhy volavek a také dudek a netopýr.

²⁰Všechn křídlatý hmyz lezoucí po čtyřech pro vás bude ohavností. ²¹Smíte z něj ale jíst to, co má další členěné nožky ke skákání po zemi, ²²jako jsou různé druhy kobylek, sarančat, cvrčků a konfků. ²³Všechn ostatní křídlatý čtvernohý hmyz pro vás bude ohavností.

²⁴Těmito živočichy byste se poskvřnili. Kdokoli se dotkne jejich zdechliny, bude nečistý až do večera. ²⁵Kdokoli by nesl něco z jejich zdechliny, vypere svůj oděv a bude nečistý až do večera.

²⁶Každý kopytník, který nemá rozdělené kopyto a který nepřežvykuje, pro vás bude nečistý. Kdokoli se ho dotkne, bude nečistý. ²⁷Každý čtyřnohý živočich, který chodí po tlapách, pro vás bude nečistý. Kdokoli se dotkne jejich zdechliny, bude nečistý až do večera. ²⁸Kdokoli by nesl jejich zdechlinu, vypere svůj oděv a bude nečistý až do večera. Jsou pro vás nečistí.

²⁹Z drobné havěti hemžící se po zemi pro vás bude nečisté toto: lasice, krysa, různé druhy ještěřů, ³⁰gekon, varan, ještěrka, mlok a chameleon. ³¹To je pro vás ze vši havěti nečisté. Kdokoli se dotkne jejich mršiny, bude nečistý až do večera. ³²Cokoli, nač jejich mršina upadne, bude nečisté. Ať je to předmět ze dřeva nebo oděv, kůže, pytlovina či jakékoli náradí, položí se to do vody a bude nečisté až do večera; potom to bude čisté. ³³Kdyby

^a13 některé živočišné druhy v následujících výčtech nelze určit s jistotou

taková mršina spadla do nějaké hliněné nádoby, všechno v ní bude nečisté a nádobu musíte rozbít. ³⁴Každý pokrm, který přijel do styku s vodou z té nádoby, bude nečistý. Také každý nápoj v jakékoli takové nádobě bude nečistý. ³⁵Cokoli, nač upadne taková zdechlina, bude nečisté. Pec i krb budou zbořeny – jsou nečisté a nečisté pro vás zůstanou. ³⁶Pramen nebo jímka na vodu ovšem zůstanou čisté. Cokoli se však dotkne takových zdechlin, bude nečisté. ³⁷Když taková zdechlina upadne na jakékoli osivo, zůstane osivo čisté. ³⁸Bylo-li však předtím, než na něj taková zdechlina upadla, namočeno vodou, bude pro vás nečisté.

³⁹Když pojde nějaké zvíře, které smíte jíst, bude ten, kdo se dotkl jeho zdechliny, nečistý až do večera. ⁴⁰Kdo by z té zdechliny něco snědl, vypere svůj oděv a bude nečistý až do večera. Také ten, kdo by tu zdechlinu nesl, vypere svůj oděv a bude nečistý až do večera.

⁴¹Veškerá havěť hemžící se po vás bude ohavností, nejezte ji. ⁴²Nesmíte jíst žádnou havěť hemžící se po zemi, ať už se plazí po břiše nebo leze po čtyřech či více nohách. Je to ohavnost. ⁴³Neposkvřňujte se jakoukoli hemžící se havětí. Neposkvřňujte se jimi, abyste se nestali nečistými. ⁴⁴Vždyť já jsem Hospodin, váš Bůh! Posvěťte se a buďte svatí, neboť já jsem svatý, a neposkvřňujte se žádnou havětí plazící se po zemi. ⁴⁵Vždyť já jsem Hospodin, který vás vyvedl z Egypta, abych byl vaším Bohem. Buďte svatí, neboť já jsem svatý.“

⁴⁶Toto je zákon ohledně zvířete, ptactva, všech vodních živočichů i všeho, co se hemží po zemi. ⁴⁷Podle něj se rozlišuje mezi čistým a nečistým a mezi povolenými a zakázanými pokrmy.

Čistota po porodu

12 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Mluv k synům Izraele: Když žena počne a porodí chlapce, bude po sedm dní nečistá, stejně jako v době svého pravidelného krvácení. ³Osmého dne bude chlapec obřezán,“ ⁴a ale matčino očišťování od krve potrvá ještě třicet tři dny. Dokud se nevyplní doba jejího očišťování, nedotkne se ničeho svatého a nepřijde ke svatyni. ⁵Porodí-li dívku, bude po dva týdny nečistá jako při svém krvácení a její očišťování od krve potrvá ještě šedesát šest dní.

⁶Když uplyne doba jejího očišťování po narození syna nebo dcery, přivede knězi ke vchodu do Stanu setkávání ročního beránka k zápalné oběti a holoubě nebo hrdličku k oběti za hřích. ⁷Kněz je bude obětovat před Hospodinem a vykoná za ni obřad smíření, a tak bude očištěna od svého krvácení.

Toto je zákon o ženě, která porodila chlapce nebo dívku. ⁸Nemůže-li si dovolit jehně, vezme dvě hrdličky nebo dvě holoubata, jedno k zápalné oběti a druhé k oběti za hřích. Kněz za ni vykoná obřad smíření, a tak bude očištěna.“

Čistota pokožky

13 Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi: ²„Když někdo bude mít na kůži otok, vyrážku nebo světlou skvrnu jevící se jako rána malomocenství,“ ³ať je přiveden ke knězi Áronovi nebo k jednomu z jeho synů, kněží. ³Kněz pak ránu na kůži prohlédne: Pokud ochlupení na ráně zbělelo

^{a3} Gen 17:9–14

^{b2} hebr. termín pro řadu kožních chorob (nikoli nezbytně pro *lepru*) – tak i dále

a rána je napohled hlubší než okolní kůže, je to rána malomocenství. Po prohlídce jej kněz prohlásí za nečistého. ⁴Je-li to však jen bílá skvrna, jež napohled není hlubší než okolní kůže a jejíž ochlupení nezbělelo, kněz postiženého odloučí na sedm dní. ⁵Sedmého dne jej prohlédne: Shledá-li, že se rána zastavila a nešíří se po kůži, odloučí ho na dalších sedm dní. ⁶Sedmého dne jej kněz prohlédne znovu: Je-li rána matná a nešíří se po kůži, prohlásí jej za čistého – je to jen vyrážka. Vypere svůj oděv a bude čistý. ⁷Rozšíří-li se vyrážka poté, co se ukázal knězi a byl prohlášen za čistého, musí se knězi ukázat znovu. ⁸Kněz ho prohlédne: Šíří-li se vyrážka po kůži, kněz jej prohlásí za nečistého – je to malomocenství.

⁹Když se na člověku objeví rána malomocenství, ať je přiveden ke knězi. ¹⁰Kněz ho prohlédne: Je-li na kůži bílý otok, od něhož zbělelo ochlupení, a na otoku je jizva živého masa, ¹¹je to pokročilé malomocenství kůže – kněz jej prohlásí za nečistého. Neodloučí ho, neboť je zjevně nečistý.

¹²Jestliže však malomocenství na kůži propukne tak, že pokryje celou kůži postiženého od hlavy až k patě, kamkoli padne kněžův zrak, ¹³kněz ho prohlédne: Pokrylo-li malomocenství celé jeho tělo, prohlásí postiženého za čistého – jestliže všechno zbělelo, je čistý. ¹⁴Kdykoli by se však na něm ukázalo živé maso, bude nečistý. ¹⁵Jakmile kněz spatří živé maso, prohlásí jej za nečistého. Živé maso je nečisté – je to malomocenství. ¹⁶Jakmile živé maso zmizí a místo zbělá, přijde postižený ke knězi. ¹⁷Kněz ho prohlédne: Pokud postižené místo zbělelo, prohlásí jej za čistého – je čistý.

¹⁸Když bude na kůži vřed, který se zhojil, ¹⁹a na místě toho vředu vznikne bílý otok nebo bělavě narudlá skvrna, musí být ukázán knězi. ²⁰Kněz místo prohlédne: Je-li napohled hlubší než okolní kůže a ochlupení na něm zbělelo, kněz jej prohlásí za nečistého – je to rána malomocenství, vypukla na vředu. ²¹Jestliže však kněz místo prohlédne a uvidí, že ochlupení na něm není bílé, že není hlubší než okolní kůže a je matné, odloučí ho kněz na sedm dní. ²²Pokud se po kůži rozšíří, prohlásí jej kněz za nečistého – je to rána malomocenství. ²³Pokud skvrna zůstane na místě a nerozšíří se, je to jizva po vředu – kněz jej prohlásí za čistého.

²⁴Když bude na kůži spálenina od ohně a na jizvě po ní vznikne bělavě narudlá nebo bílá skvrna, ²⁵kněz ji prohlédne: Pokud ochlupení na skvrně zbělelo a je napohled hlubší než okolní kůže, je to malomocenství, vypuklo na spálenině. Kněz jej prohlásí za nečistého – je to rána malomocenství. ²⁶Jestliže však kněz skvrnu prohlédne a uvidí, že její ochlupení není bílé, není hlubší než okolní kůže a je matné, odloučí ho kněz na sedm dní. ²⁷Sedmého dne jej kněz prohlédne: Pokud se skvrna po kůži rozšíří, prohlásí jej kněz za nečistého – je to rána malomocenství. ²⁸Pokud ale skvrna zůstane na místě, nerozšíří se po kůži a bude matná, je to otok po spálenině – kněz jej prohlásí za čistého, neboť je to jizva po spálenině.

²⁹Když bude nějaký muž nebo žena postižen na hlavě nebo na bradě, ³⁰kněz ránu prohlédne: Bude-li napohled hlubší než okolní kůže a bude-li její ochlupení nažloutlé a tenké, prohlásí jej kněz za nečistého – je to prašivina, druh malomocenství na hlavě nebo na bradě. ³¹Když ale kněz ránu prašiviny prohlédne a ta nebude napohled hlubší než okolní kůže a nebude na ní žádné černé ochlupení, odloučí kněz postiženého prašivinou na sedm dní. ³²Sedmého dne kněz ránu prohlédne znovu: Pokud se

prašivina nešíří, její ochlupení není zažloutlé a není napohled hlubší než okolní kůže, ³³pak ať se postižený oholí; ať však neholí místo zasažené prašivinou. Kněz potom člověka s prašivinou odloučí na dalších sedm dní. ³⁴Sedmého dne kněz prašivinu prohlédne znovu: Pokud se prašivina po kůži nešíří a není napohled hlubší než okolní kůže, prohlásí jej kněz za čistého. Vypere svůj oděv a bude čistý. ³⁵Rozšíří-li se prašivina poté, co byl prohlášen za čistého, ³⁶musí ho prohlédnout kněz: Šíří-li se prašivina po kůži, ať kněz již nehledá zažloutlé ochlupení – postižený je nečistý. ³⁷Shledá-li však, že se prašivina zastavila a že na ní vyrostlo černé ochlupení, prašivina se zhojila – je čistý a kněz jej prohlásí za čistého.

³⁸Když bude mít muž nebo žena na kůži bílé skvrny, ³⁹kněz je prohlédne: Jsou-li skvrny na kůži matně bělavé, je to lišej, který vypukl na kůži – je čistý.

⁴⁰Když někomu vypadají vlasy na temeni, takže má pleš, je čistý. ⁴¹Vypadají-li mu vlasy na skráních, takže má holé čelo, je čistý. ⁴²Když ale na holém čele nebo na pleši vznikne bělavě narudlá rána, je to malomocenství bující na holém čele nebo na pleši. ⁴³Kněz ho prohlédne: Je-li na jeho holém čele nebo na pleši rána s bělavě narudlým otokem, podobná kožnímu malomocenství, ⁴⁴je ten člověk malomocný. Je nečistý – kněz jej musí prohlásit za nečistého, neboť je postižen na hlavě.

⁴⁵Člověk postižený malomocenstvím bude mít roztržený oděv, rozpuštěné vlasy a s rouškou na ústech bude volat: „Nečistý! Nečistý!“ ⁴⁶Po celou dobu svého postižení zůstane nečistý. Jako nečistý musí bydlet o samotě, ve zvláštním příbytku venku za táborem.“

Čistota oděvu

⁴⁷„Když rána malomocenství“ napadne vlněný nebo lněný oděv, ⁴⁸vlněnou nebo lněnou tkaninu, kůži nebo cokoliv koženého ⁴⁹a ta rána bude nazelenalá nebo narudlá, je to rána malomocenství na oděvu, na kůži, na tkanině či na koženém předmětu – musí být ukázána knězi. ⁵⁰Když kněz ránu prohlédne, nechá napadenou věc odloučit na sedm dní. ⁵¹Sedmého dne pak ránu prohlédne znovu. Jestliže se po oděvu, tkanině nebo koženém předmětu šíří, je to rána zhoubného malomocenství – je to nečisté. ⁵²Ať je tedy oděv, vlněná či lněná tkanina i jakýkoli kožený předmět napadený touto ranou spálen, neboť jde o zhoubné malomocenství – musí to být spáleno.

⁵³Pokud kněz ránu prohlédne a uvidí, že se po oděvu, tkanině nebo jakémkoli koženém předmětu nešíří, ⁵⁴přikáže, aby napadenou věc vyprali, a odloučí ji na dalších sedm dní. ⁵⁵Po vyprání kněz ránu prohlédne: Shledá-li, že rána nezměnila barvu (i když se nerozšířila), je to nečisté – spálíš to, ať už je hníloba na líci či na rubu. ⁵⁶Pokud však kněz ránu prohlédne a uvidí, že je po vyprání matná, pak ji od oděvu, kůže či tkaniny odtrhne. ⁵⁷Ukáže-li se rána na oděvu, tkanině či koženém předmětu znovu, je to bující malomocenství – napadenou věc spálíš. ⁵⁸Oděv, tkanina či kožený předmět, z něhož rána po vyprání zmizí, bude vyprán znovu a bude čistý.“

⁵⁹Toto je zákon o ráně malomocenství na vlněném či lněném oděvu, na tkanině i jakémkoli koženém předmětu. Podle něj to bude prohlášeno za čisté, nebo nečisté.

^a47 viz pozn. u v. 2, zde míněna *plíseň*

Očišťování malomocného

14 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Pro malomocného bude v čas jeho očišťování platit tento zákon: Musí být přiveden ke knězi. ³Kněz vyjde ven za tábor a prohlédne ho: Uvidí-li, že se rána malomocenství na postiženém zhojila, ⁴nechá pro toho, kdo chce být očištěn, přinést dva živé čisté ptáky, kus cedrového dřeva, šarlatovou látku a yzop. ⁵Kněz nechá jednoho ptáka zabít nad hliněnou nádobou s pramenitou vodou. ⁶Pak vezme živého ptáka, cedrové dřevo, šarlatovou látku a yzop a namočí to i s tím živým ptákem v krvi ptáka zabitého nad pramenitou vodou. ⁷Sedmkrát tou krví stříkne na člověka očišťovaného od malomocenství a prohlásí jej za čistého. Živého ptáka pak vypustí do kraje.

⁸Ten, kdo se očišťuje, si vypere oděv, oholí si veškeré ochlupení, omyje se vodou a bude čistý. Potom vejde do tábora, ale po sedm dní ještě zůstane mimo svůj stan. ⁹Sedmého dne si znovu oholí veškeré ochlupení: vlasy, vousy, obočí i všechno ostatní ochlupení. Vypere si oděv, omyje si tělo vodou a bude čistý.

¹⁰Osmého dne pak vezme dva beránky bez vady, jednu roční ovečku bez vady, tři desetiny efy^a jemné mouky zadělané olejem jako moučnou oběť a jednu mírku^b oleje. ¹¹Očišťující kněz postaví očišťovaného člověka s tím vším před Hospodina ke vchodu do Stanu setkávání.

¹²Potom kněz vezme jednoho beránka a bude ho obětovat s mírkou oleje jako oběť odškodnění; zvedáním to nabídne Hospodinu. ¹³Beránka zabije na místě, kde se zabíjí oběť za hřích a zápalná oběť, na svatém místě. Jak oběť za hřích, tak oběť odškodnění náleží knězi – je svatosvatá. ¹⁴Kněz pak nabere trochu krve z oběti odškodnění a potře očišťovanému lalůček pravého ucha, palec pravé ruky a palec pravé nohy. ¹⁵Vezme také trochu oleje z té mírky, odlije si do levé dlaně, ¹⁶namočí si v tom oleji pravý prst a sedmkrát jím stříkne před Hospodinem. ¹⁷Ze zbytku oleje, který má v dlani, kněz potře očišťovanému lalůček pravého ucha, palec pravé ruky a palec pravé nohy na místech, kde má krev oběti odškodnění. ¹⁸Zbývajícím olejem v dlani kněz potře hlavu toho, kdo se očišťuje, a tak za něj před Hospodinem vykoná obřad smíření.

¹⁹Potom kněz vykoná oběť za hřích, a tak očistí toho, kdo chce být očištěn, od jeho nečistoty. Nakonec kněz zabije zápalnou oběť ²⁰a obětuje ji spolu s moučnou obětí na oltáři. Tak za něj vykoná obřad smíření a bude čistý.

²¹Je-li však ten člověk chudý a je to nad jeho možnosti, poskytne pro obřad smíření jednoho beránka jako oběť odškodnění, desetinu efy^c jemné mouky zadělané olejem jako moučnou oběť, jednu mírku oleje ²²a podle svých možností také dvě hrdličky nebo dvě holoubata: jedno k oběti za hřích a druhé k zápalné oběti.

²³Osmého dne svého očišťování je přinese knězi před Hospodina ke vchodu do Stanu setkávání. ²⁴Kněz vezme beránka oběti odškodnění a mírku oleje a zvedáním to nabídne Hospodinu. ²⁵Potom beránka zabije jako oběť odškodnění, nabere trochu jeho krve a potře očišťovanému lalůček pravého ucha, palec pravé ruky a palec pravé nohy. ²⁶Z oleje si kněz trochu odlije do levé dlaně ²⁷a pravým prstem jím sedmkrát stříkne před Hospodinem. ²⁸Trochou oleje, který má v dlani, pak potře očišťovanému

^a10 asi 5 kg^b10 hebr. log = asi 0,3 l (tak i dále)^c21 asi 1,6 kg

lalůček pravého ucha, palec pravé ruky a palec pravé nohy na místech, kde má krev oběti odškodnění. ²⁹Zbývajícím olejem v dlani kněz potře hlavu očišťovaného, a tak za něj před Hospodinem vykoná obřad smíření. ³⁰Potom podle svých možností připraví jednu hrdličku nebo holoubě. ³¹Podle svých možností přinese jedno jako oběť za hřích a druhé jako zápalnou oběť spolu s moučnou obětí. Takto kněz vykoná před Hospodinem obřad smíření za toho, kdo se očišťuje.“

³²Toto je zákon o člověku, který je postižen malomocenstvím a jehož očišťování je nad jeho možnosti.

Čistota staveb

³³Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi: ³⁴„Až vejdete do kanaánské země, kterou vám dávám do vlastnictví, a já na některý dům v té zemi dopustím ránu malomocenství,“ ³⁵přijde majitel domu a oznámí knězi: „Zdá se, že můj dům je napaden ranou.“ ³⁶Předtím, než kněz přijde ránu prohlédnout, přikáže, aby byl dům vyprázdněn, aby nic z toho domu nebylo nečisté. Teprve potom kněz přijde prohlédnout dům. ³⁷Prohlédne ránu: Je-li na stěnách domu rána, totiž nazelenalé nebo narudlé důlky napohled hlubší než okolní stěna, ³⁸vyjde kněz před vchod domu a na sedm dní dům uzavře. ³⁹Sedmého dne se kněz vrátí a ránu znovu prohlédne: Šíří-li se rána po stěnách domu, ⁴⁰přikáže, aby napadené kameny byly vyňaty a vyhozeny na nečisté místo venku za městem. ⁴¹Vnitřek domu pak nechá na všech stranách oškrábat. Hlínu, kterou seškrabali, vysypou na nečisté místo venku za městem. ⁴²Vyňaté kameny nahradí jinými; vezme se také jiná hlína a dům se znovu vymaže.

⁴³Vrátí-li se však rána a vypukne na domě i po vyjmutí kamenů, vyškrabání a novém vymazání domu, ⁴⁴přijde kněz a ránu prohlédne: Šíří-li se rána po domě, je na domě zhoubné malomocenství; je nečistý. ⁴⁵Dům se musí zbořit. Kamení, dříví i všechna hlína toho domu se odnesou na nečisté místo venku za městem.

⁴⁶Kdo by do toho domu vešel v době, kdy bude uzavřen, bude nečistý až do večera. ⁴⁷Kdo by v tom domě spal, vypere svůj oděv; také ten, kdo by v tom domě jedl, vypere svůj oděv.

⁴⁸Pokud kněz přijde, ránu prohlédne a uvidí, že se v domě po jeho vymazání nešíří, prohlásí dům za čistý. Rána se zhojila. ⁴⁹Aby dům očistil od hříchu, vezme dva ptáky, kus cedrového dřeva, šarlatovou látku a yzop. ⁵⁰Jednoho ptáka zabije nad hliněnou nádobou s pramenitou vodou. ⁵¹Pak vezme cedrové dřevo, yzop, šarlatovou látku a živého ptáka, namočí to v krvi zabitého ptáka s pramenitou vodou a sedmkrát stříkne na dům. ⁵²Poté, co krví zabitého ptáka, pramenitou vodou, živým ptákem, cedrovým dřevem, yzopem a šarlatovou látkou očistí dům od hříchu, ⁵³vypustí živého ptáka za městem do kraje. Tak za dům vykoná obřad smíření a ten bude čistý.“

⁵⁴Toto je zákon o jakékoli ráně malomocenství – ať jde o prašivinu, ⁵⁵o malomocenství na oděvu či na domě, ⁵⁶otok, vyrážku či světlou skvrnu. ⁵⁷Podle něj se určí, kdy je co nečisté a kdy čisté.

Toto je zákon o malomocenství.

^a34 míněna plíseň (viz pozn. Lev 13:2, 47)

Intimní čistota

15 Hospodin promluvil k Mojžíšovi a Áronovi: ²„Mluvte k synům Izraele: Kterýkoli muž by trpěl výtokem ze svého údu, bude pro ten výtok nečistý. ³Pro nečistotu jeho výtoku platí toto: Ať už výtok z jeho těla uniká nebo se v jeho těle zadržuje, bude pro tento výtok nečistý.

⁴Každé lůžko, na němž by ležel trpící výtokem, bude nečisté; cokoli, na čem by seděl, bude nečisté. ⁵Kdokoli se dotkne jeho lůžka, vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera. ⁶Kdo by si sedl na něco, na čem seděl trpící výtokem, vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera.

⁷Kdo by se dotkl člověka trpícího výtokem, vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera.

⁸Kdyby trpící výtokem plivl na čistého, vypere dotyčný svůj oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera.

⁹Každé sedlo, na němž by jezdil trpící výtokem, bude nečisté. ¹⁰Kdokoli by se dotkl něčeho, co měl trpící výtokem pod sebou, bude nečistý až do večera. Kdo by ty věci nesl, vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera.

¹¹Každý, koho by se trpící výtokem dotkl, aniž by si umyl ruce vodou, si vypere oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera.

¹²Hliněná nádoba, jíž by se trpící výtokem dotkl, musí být rozbita; každý předmět musí být omyt vodou.

¹³Když bude ten muž od svého výtoku uzdraven, napočítá po svém uzdravení ještě sedm dní. Vypere si oděv, omyje si tělo pramenitou vodou a bude čistý. ¹⁴Osmého dne si vezme dvě hrdličky nebo dvě holoubata, půjde před Hospodina ke vchodu do Stanu setkávání a dá je knězi. ¹⁵Ten bude obětovat jedno jako oběť za hřích a druhé jako zápalnou oběť; tak za něj před Hospodinem vykoná obřad smíření kvůli jeho výtoku.

¹⁶Muž, který by měl výron semene, si omyje celé tělo vodou a bude nečistý až do večera. ¹⁷Každý oděv i všechno kožené, na čem se výron semene ocitne, budou vyprány vodou a budou nečisté až do večera. ¹⁸Když bude muž spát se ženou a vyjde z něj semeno, oba se omyjí vodou a budou nečistí až do večera.

¹⁹Trpí-li žena výtokem krve z těla, bude kvůli svému krvácení oddělena po sedm dní. Každý, kdo se jí dotkne, bude nečistý až do večera.

²⁰Všechno, na čem by během svého krvácení ležela, bude nečisté; rovněž všechno, na čem by seděla, bude nečisté. ²¹Kdokoli by se dotkl jejího lůžka, vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera. ²²Kdokoli by se dotkl něčeho, na čem seděla, vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera. ²³Rovněž dotkne-li se něčeho, co bylo na lůžku nebo na tom, na čem seděla, bude nečistý až do večera.

²⁴Jestliže s ní ovšem někdo spal a její krvácení se ocitlo na něm, bude nečistý po sedm dní. Také každé lůžko, na němž by ležel, bude nečisté.

²⁵Trpí-li žena dlouhodobým výtokem krve mimo své pravidelné krvácení nebo když výtok trvá déle než její běžné krvácení, bude po všechny dny svého nečistého výtoku nečistá tak jako v době svého běžného krvácení.

²⁶Každé lůžko, na němž by ležela kterýkoli den svého výtoku, bude jako lůžko jejího běžného krvácení; cokoli, na čem by seděla, bude nečisté

jako při jejím běžném krvácení. ²⁷Kdokoli by se toho dotkl, bude nečistý; vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera.

²⁸Když bude od svého výtoku uzdravena, napočítá ještě sedm dní a potom bude čistá. ²⁹Osmého dne si vezme dvě hrdličky nebo dvě holoubata a přinese je knězi ke vchodu do Stanu setkávání. ³⁰Kněz bude obětovat jedno jako oběť za hřích a druhé jako zápalnou oběť; tak za ni před Hospodinem vykoná obřad smíření kvůli nečistotě jejího výtoku.

³¹Tak budete Izraelity oddělovat od jejich nečistot, aby kvůli svým nečistotám nezemřeli, když by poskvrnili můj Příbytek, který je uprostřed nich.“

³²Toto je zákon o tom, kdo trpí výtokem, o muži majícím výron semene, který jej znečišťuje, ^{33a} o ženě při jejím krvácení. Platí pro každého, kdo trpí nějakým výtokem, ať je to muž nebo žena, a pro muže, který by spal s nečistou.

Den smíření

16 Hospodin k Mojžíšovi promluvil po smrti dvou Áronových synů, kteří zemřeli, když přistoupili před Hospodina. ^{a2}Hospodin Mojžíšovi řekl: „Řekni svému bratru Áronovi, ať nepřichází kdykoli do nejsvětější svatyně (totiž za oponu, před slitovnicí ležící na Truhle), aby nezemřel, neboť se budu ukazovat v oblaku nad slitovnicí.^b

³Takto smí Áron vcházet do svatyně: s mladým býčkem k oběti za hřích a s beranem k zápalné oběti. ⁴Oblékne si svatou plátěnou sukni a pod ní plátěné spodky, přepáše se plátěnou šerpou a hlavu si ovine plátěným turbanem. Jsou to svatá roucha; než je oblékne, omyje si tělo vodou. ⁵Od izraelské obce Áron přijme dva kozly k oběti za hřích a jednoho berana k zápalné oběti.

⁶Přivede také svého býka k oběti za hřích, aby jím vykonal obřad smíření za sebe a za svůj dům. ⁷Potom Áron vezme oba kozly a postaví je před Hospodina ke vchodu do Stanu setkávání. ⁸Na ty dva kozly vloží losy: jeden los „pro Hospodina“ a druhý „pro Azazela“. ^{c9}Kozla, na něhož vyšel los „pro Hospodina“, Áron přivede a obětuje ho jako oběť za hřích. ¹⁰Kozla, na něhož vyšel los „pro Azazela“, však postaví živého před Hospodina, aby jím vykonal obřad smíření a aby jej zahnal k Azazelovi na poušť.

¹¹Áron tedy přivede svého býka k oběti za hřích, aby vykonal obřad smíření za sebe a za svůj dům, zabije ho jako oběť za hřích. ¹²Nabere plnou kadidelnici žhavého uhlí, jež bylo na oltáři před Hospodinem, do obou hrstí nabere jemně drcené kadidlo z vonných látek a vnese to dovnitř za oponu. ¹³Před Hospodinem položí kadidlo na oheň, a slitovnici ležící na Truhle svědeckví zakryje oblak z kadidla, aby nezemřel. ¹⁴Vezme také trochu krve z toho býka a stříkne prstem na východní stranu slitovnice; rovněž před slitovnicí sedmkrát stříkne prstem trochu krve.

¹⁵Potom zabije kozla oběti za hřích lidu a jeho krev vnese dovnitř za oponu. Naloží s jeho krví tak, jako naložil s krví býka: stříkne ji na slitovnici a před slitovnicí. ¹⁶Tak očistí nejsvětější svatyni od nečistot synů Izraele, od jejich provinění a všech hříchů. Totéž učiní se Stanem setkávání, který s nimi zůstává uprostřed jejich nečistot. ¹⁷Když vejde do nejsvětější svatyně, aby ji očistil, ať není ve Stanu setkávání žádný člověk, až dokud nevyjde. Tam

^{a1} Lev 10:1–2

^{b2} Exod 25:22

^{c8} slovo nejasného významu, snad *divoký* (nebo *zahnáný*) kozel, patrně vlastní jméno (pouštního démona?)

vykoná obřad smíření za sebe a za svůj dům i za celé izraelské shromáždění.

¹⁸Potom vyjde k oltáři, který je před Hospodinem, a očistí jej: vezme trochu krve z onoho býka a kozla, potře rohy oltáře ze všech stran ¹⁹a trochu krve na něj sedmkrát stříkne prstem. Tak jej očistí a posvěti od nečistot synů Izraele.

²⁰Když tedy dokončí očišťování nejsvětější svatyně, Stanu setkávání a oltáře, přivede toho živého kozla. ²¹Áron vloží obě ruce na hlavu živého kozla a bude nad ním vyznávat všechny viny synů Izraele, všechna jejich provinění a hříchy; tak je vloží na kozlovu hlavu. Potom ho nechá člověkem k tomu připraveným vyhnat na poušť ²²a kozel na sobě odnese všechny jejich viny do odlehlé země. Na poušti pak kozla propustí.

²³Tehdy Áron vejde do Stanu setkávání, svlékne si plátěná roucha, jež si vzal, když měl vejít do nejsvětější svatyně, a nechá je tam. ²⁴Když si na svatém místě omyje tělo vodou, oblékne si svá původní roucha a vyjde, aby vykonal svou zápalnou oběť i zápalnou oběť za lid, a tak aby vykonal obřad smíření za sebe i za lid. ²⁵Tuk oběti za hřích pak nechá dýmat na oltáři.

²⁶Ten, kdo zahnal kozla k Azazelovi, si vypere oděv a omyje si tělo vodou; teprve pak smí vejít do tábora. ²⁷Býka oběti za hřích a kozla oběti za hřích, jejichž krev byla vnesena do nejsvětější svatyně k vykonání obřadu smíření, nechá vynést ven za tábor. Jejich kůže, maso a výkaly tam budou spáleny na ohni. ²⁸Také ten, kdo je spálil, si vypere oděv a omyje si tělo vodou; teprve pak smí vejít do tábora.

²⁹Stane se vám to věčným ustanovením: Desátého dne sedmého měsíce se budete pokorně postit. Nebudete dělat žádnou práci – domácí ani přistěhovalec, který žije u vás. ³⁰V tento den za vás bude vykonáno smíření a budete očištěni; před Hospodinem budete čistí ode všech svých hříchů.

³¹Bude to pro vás sobota všech sobot,^a kdy se budete pokorně postit – to je věčné ustanovení. ³²Smíření vykoná kněz, který bude pomazán a pověřen ke kněžské službě místo svého otce:

oblékne si svatá plátěná roucha,

³³očistí nejsvětější svatyni i Stan setkávání,

očistí oltář i kněží,

očistí také všechen shromážděný lid.

³⁴Toto se vám stane věčným ustanovením. Jednou za rok budou synové Izraele očišťováni ode všech svých hříchů.“

A stalo se, jak Hospodin přikázal Mojžíšovi.

ZÁKON SVATOSTI

Posvátnost krve

17 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Mluv k Áronovi, k jeho synům a ke všem Izraelitům: Toto přikázal Hospodin: ³Kdokoli z domu Izraele by zabil kus hovězího dobytka, ovci nebo kozu v táboře nebo venku za táborem, ⁴aniž to zvíře přivedl před Hospodinův příbytek ke vchodu

^a31 viz pozn. Exod 16:23

do Stanu setkávání, aby z něj Hospodinu přinesl oběť, takovému člověku se bude počítat vina za prolitou krev: Prolil krev, proto bude vyobcován ze svého lidu. ⁵To proto, aby synové Izraele přinášeli své oběti, jež dosud zabíjeli na poli, aby je nyní přinášeli Hospodinu ke vchodu do Stanu setkávání, ke knězi. Ať je obětují Hospodinu jako pokojné oběti. ⁶Kněz pokropí krví oběti Hospodinův oltář u vchodu do Stanu setkávání a tuk nechá dýmat na oltáři jako příjemnou vůni Hospodinu. ⁷Nebudou již tedy zabíjet své oběti běsům, za nimiž chodili smilnit. Toto bude věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení.

⁸Dále jim řekneš: Kdokoli z domu Izraele nebo z přistěhovalců, kteří žijí u vás, by obětoval zápal nebo jinou oběť, ⁹aniž to zvíře přivedl ke vchodu do Stanu setkávání, aby je obětoval Hospodinu, takový člověk bude vyobcován ze svého lidu.

¹⁰Kdokoli z domu Izraele nebo z přistěhovalců, kteří žijí u vás, by jedl jakoukoli krev, proti takovému člověku se postavím. Toho, kdo jí krev, vyvrhnu z jeho lidu. ¹¹Vždyť život těla je v krvi! Proto jsem vám ji určil na oltář, k vykoupení vašich životů. Vždyť krev, ta vykupuje život! ¹²Proto jsem synům Izraele řekl: Nikdo z vás nebude jíst krev. Ani přistěhovalec, který žije u vás, nebude jíst krev.

¹³Kdokoli ze synů Izraele nebo z přistěhovalců, kteří žijí u vás, by ulovil zvíře nebo ptáka, který se smí jíst, musí vycedit jeho krev a přikrýt ji prachem. ¹⁴Vždyť životem každého tvora je krev, právě ta je jeho životem! Proto jsem synům Izraele řekl: Nesmíte jíst krev žádného tvora, neboť životem každého tvora je jeho krev. Každý, kdo by ji jedl, bude vyobcován.

¹⁵Kdokoli, ať už domácí nebo host, by jedl něco zdechlého nebo rozsápaného, vypere si oděv, omyje se vodou a bude nečistý až do večera. Teprve pak bude čistý. ¹⁶Pokud si však oděv nevypere a tělo neomyje, ponese vinu.“

Posvátnost intimních vztahů

18 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Mluv k synům Izraele: Já jsem Hospodin, váš Bůh. ³Nechovejte se podle způsobů egyptské země, v níž jste bydleli, nechovejte se ani podle způsobů kanaánské země, do níž vás uvádím; nenásledujte jejich zvyklosti. ⁴Chovejte se podle mých zákonů, zachovávejte má pravidla a řiďte se jimi. Já jsem Hospodin, váš Bůh. ⁵Zachovávejte má pravidla a mé zákony. Ten, kdo je plní, díky nim bude žít. Já jsem Hospodin.

⁶Nikdo nesmí pohlavně obcovat s žádnou svou pokrevní příbuznou. Já jsem Hospodin.

⁷Nezostuzuj svého otce tím, že bys obcoval se svou matkou. Je to tvá matka, nesmíš s ní obcovat!

⁸Neobcuj ani s jinou manželkou svého otce. Zostudil bys tím svého otce!

⁹Neobcuj se svou sestrou. Ať je to dcera tvého otce nebo tvé matky, ať je zplozená ve tvé rodině nebo mimo ni, nesmíš s ní obcovat!

¹⁰Neobcuj se svou vnučkou. Je to dcera tvého syna nebo tvé dcery, nesmíš s ní obcovat. Zostudil bys sám sebe!

¹¹Neobcuj s dcerou manželky svého otce. Je jako zplozená tvým otcem, je tvou sestrou, nesmíš s ní obcovat!

¹²Neobcuj se sestrou svého otce. Je pokrevní příbuznou tvého otce!

¹³Neobcuj se sestrou své matky. Je přece pokrevní příbuznou tvé matky!

¹⁴Nezostuzuj bratra svého otce tím, že bys obcoval s jeho manželkou. Je to tvá teta!

¹⁵Neobcuj se svou snachou. Je to manželka tvého syna, nesmíš s ní obcovat!

¹⁶Neobcuj s manželkou svého bratra. Zostudil bys svého bratra!

¹⁷Neobcuj se ženou a její dcerou. Neber si ani její vnučku, abys s ní obcoval, ať už je to dcera jejího syna nebo její dcery. Jsou si pokrevně příbuzné, je to zvrhlost!

¹⁸Neber si ženu i s její sestrou. Trápil bys jednu, když bys za jejího života obcoval s tou druhou.

¹⁹Nesmíš pohlavně obcovat se ženou během nečistoty jejího krvácení.

²⁰Nesmíš obcovat s manželkou svého bližního, a tak se s ní poskvříváš.

²¹Nedovol, aby někdo z tvých potomků byl obětován Molochovi^a – znesvětil bys tak jméno svého Boha. Já jsem Hospodin.

²²Nesmíš obcovat s mužem jako se ženou, je to ohavnost!

²³Nesmíš obcovat se žádným zvířetem, a tak se jím poskvříváš. Ani žena se nepoddá zvířeti, aby se s ní pářilo. Je to zvrácenost!

²⁴Neposkvřňujte se žádnou z těchto věcí. Tím vším se přece poskvřňují národy, které před vámi vyháním! ²⁵Sama země se jimi poskvřnila; proto ji potrestám za její hříchy a země vyvrhne své obyvatele. ²⁶Vy však zachovávejte má pravidla a zákony a nedopouštějte se žádné z těchto ohavností – domácí ani host, který žije u vás. ²⁷Všechny tyto ohavnosti páchali lidé, kteří byli v té zemi před vámi, a tak se země poskvřnila. ²⁸Pokud tu zem poskvřníte, vyvrhne i vás, tak jako vyvrhla národ, který tam byl před vámi.

²⁹Kdokoli se dopustí kterékoli z těchto ohavností, bude vyobcován ze svého lidu. ³⁰Proto zachovávejte, co jsem vám svědčil, a nechovejte se podle ohavných zvyklostí, jež se dodržovaly před vámi. Neposkvřňujte se jimi. Já jsem Hospodin, váš Bůh.“

Svatost v životě

19 Hospodin dále promluvil k Mojžíšovi: ²„Mluv k celé Izraelské obci: Buďte svatí, neboť já Hospodin, váš Bůh, jsem svatý!

³Každý mějte v úctě svou matku a svého otce a zachovávejte mé soboty. Já jsem Hospodin, váš Bůh.

⁴Neobracejte se k bůžkům a neodlévejte si sochy bohů. Já jsem Hospodin, váš Bůh.

⁵Když budete obětovat pokojnou oběť Hospodinu, oběťujte ji tak, abyste došli zalíbení. ⁶Ať je snědena v den, kdy ji budete obětovat, a v den následující. Co zbude až do třetího dne, ať je spáleno. ⁷Kdyby se jedla i třetího dne, bude to ohavnost, nedojde zalíbení. ⁸Kdo by ji jedl, ponese vinu, neboť znesvětil, co je svaté Hospodinu. Takový člověk bude vyobcován ze svého lidu.

⁹Když budete sklízet obilí své země, nesklízej své pole až do kraje a nepaběrkuj, co po sklizni zůstalo. ¹⁰Ani svou vinici úplně neobírejte a nepaběrkuj,

^a21 dosl. *Molech (Král)*, božstvo Amonců a dalších Semitů, jemuž se páčily lidské oběti (2. Král 23:10; Jer 7:31)

co na vinici upadlo. Nech to chudákovi a přistěhovalci. Já jsem Hospodin, váš Bůh.

¹¹Nesmíte krást ani lhát ani podvádět svého bližního.

¹²Nesmíte v mém jménu křivě přísahat – tak bys znesvětil jméno svého Boha! Já jsem Hospodin.

¹³Nesmíš svého bližního utiskovat ani vykořisťovat. Mzda najatého dělníka se u tebe nesmí zdržet do rána.

¹⁴Nesmíš nadávat hluchému ani podrážet nohy slepému – boj se svého Boha! Já jsem Hospodin.

¹⁵Nesmíte nikomu křivdit u soudu. Neber ohled na chudého a nestraň bohatému; musíš svého bližního soudit po právu.

¹⁶Neobcházej svůj lid jako pomlouvač.

Neohrožuj život svého bližního. Já jsem Hospodin.

¹⁷Nenos v srdci nenávist ke svému bratru. Svého bližního otevřeně napomeň – jinak jsi jeho spoluvínkem!

¹⁸Nemsti se ani nechovej zášť proti synům svého lidu. Miluj svého bližního jako sám sebe. Já jsem Hospodin.

¹⁹Zachovávejte má pravidla.

Nedávej spolu pářit dvojí druh dobytka.

Neosívej své pole dvojím druhem semene.

Nenos roucho z dvojího druhu tkaniny.

²⁰Kdyby někdo spal s otrokyní určenou pro jiného muže, která však dosud nebyla vyplacena ani propuštěna, bude pokutován. Nezemřou, neboť nebyla svobodná. ²¹Dotyčný přinese Hospodinu ke vchodu do Stanu setkávání svou oběť odškodnění – berana odškodnění. ²²Tím beranem pak za něj kněz vykoná před Hospodinem obřad smíření kvůli jeho hříchu, aby mu byl hřích, jehož se dopustil, odpuštěn.

²³Až přijdete do své země a zasadíte jakýkoli ovocný strom, nechte na něm jeho ovoce jako neobřízku. Po tři roky pro vás bude nepřijatelné tak jako neobřízka – nesmí se jíst. ²⁴Čtvrtého roku ať je všechno jeho ovoce posvěceno k oslavě Hospodina, ²⁵aby vám rozmnožil jeho úrodu. Teprve pátý rok jezte jeho ovoce. Já jsem Hospodin, váš Bůh.

²⁶Nejezte maso s krví.

Nezabývejte se věštěním ani jasnovidectvím.

²⁷Nezastříhujte si vlasy na skráních a nezkracuj si vousy na bradě.

²⁸Nedělejte si na těle smuteční jizvy ani žádné tetování. Já jsem Hospodin.

²⁹Nesmíš znesvětit svou dceru tím, že bys ji nechal smilnit – země by jinak propadla smilstvu a naplnila se zvrhlostí!

³⁰Zachovávejte mé soboty a mou svatyni mějte v úctě. Já jsem Hospodin.

³¹Nebracejte se k vyvolávačům duchů a věštkyním. Nevyhledávejte je a neposkvrňujte se jimi. Já jsem Hospodin, váš Bůh.

³²Před šedinami povstaň, starci prokaž čest a měj v úctě svého Boha. Já jsem Hospodin.

³³Až s tebou ve tvé zemi bude žít přistěhovalec, nesmíte mu ubližovat.

³⁴K přistěhovalci žijícímu mezi vámi se budete chovat jako k vlastnímu. Miluj ho jako sám sebe – vždyť jste sami byli přistěhovalci v Egyptě! Já jsem Hospodin, váš Bůh.

³⁵Nedopouštějte se křivdy při soudu ani při měření, vážení či odměřování. ³⁶Mějte poctivé váhy, poctivá závaží, poctivou efu a poctivý hin.^a Já jsem Hospodin, váš Bůh, který vás vyvedl z Egypta.

³⁷Zachovávejte všechna má pravidla a všechny mé zákony plňte. Já jsem Hospodin.“

20 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Řekni synům Izraele: Kdokoli, ať už Izraelita nebo přistěhovalec žijící v Izraeli, by daroval své dítě Molochovi,^b musí zemřít. Prostý lid jej ukamenuje. ³Já sám se postavím proti takovému člověku a vyvrhnu jej z jeho lidu. Když daroval své dítě Molochovi, poskrvrnil mou svatyni a znesvětil mé svaté jméno! ⁴Zavře-li prostý lid oči nad člověkem, který daroval své dítě Molochovi, a neusmrtí ho, ⁵já sám se postavím proti takovému člověku i proti jeho rodině. Jeho i všechny, kdo jej v tom smilstvu následovali a smilnili s Molochem, vyvrhnu z jejich lidu.

⁶Kdo by se obrátil k vyvolávačům duchů a věštkyním, aby je následoval v jejich smilstvu, postavím se proti němu a vyvrhnu jej z jeho lidu.

⁷Proto se posvěťte a buďte svatí – vždyť já jsem Hospodin, váš Bůh!

⁸Zachovávejte má pravidla a plňte je. Já jsem Hospodin, váš Posvětitel.

⁹Kdokoli by zlořečil svému otci nebo matce, musí zemřít. Zlořečil svému otci a matce – jeho krev ať padne na něj!

¹⁰Kdokoli by cizoložil s manželkou svého bližního, musí zemřít – jak cizoložník, tak cizoložnice.

¹¹Kdokoli by spal s manželkou svého otce, zostudil svého otce. Oba musejí zemřít – jejich krev ať padne na něj!

¹²Kdokoli by spal se svou snachou, oba musí zemřít. Spáchali zvrácnost – jejich krev ať padne na něj!

¹³Kdokoli by obcoval s mužem jako se ženou, oba spáchali ohavnost. Musejí zemřít – jejich krev ať padne na něj!

¹⁴Kdokoli by si vzal ženu i její matku, je to zvrhlost. Ať ho spolu s nimi upálí – zvrhlost ve svém středu netrpte!

¹⁵Kdokoli by obcoval se zvířetem, musí zemřít. Rovněž to zvíře zabijte.

¹⁶Kdyby žena přistoupila ke zvířeti, aby se s ní pářilo, pak tu ženu i zvíře zabij. Musejí zemřít – jejich krev ať padne na něj!

¹⁷Kdokoli by vzal svou sestru, ať už dceru svého otce nebo své matky, a obcoval s ní a ona s ním, je to hanebnost. Musí být zavrženi před očima synů svého lidu. Obcoval se svou sestrou – ponese za to vinu.

¹⁸Kdokoli by spal se ženou při jejím krvácení a obcoval by s ní, takový obnažil její krvácení a ona to dovolila. Oba ať jsou vyvrženi ze svého lidu.

¹⁹Neobcuj se sestrou své matky nebo otce. Takový zostudil svou pokrevní příbuznou – oba ponesou svou vinu.

²⁰Kdokoli by spal se svou tetou, zostudil svého strýce. Oba ponesou svůj hřích – zemřou bezdětní.

²¹Kdokoli by si vzal manželku svého bratra, je to nepřístojnost. Zostudil svého bratra – budou bezdětní.

²²Zachovávejte všechna má pravidla a zákony. Plňte je, aby vás nevyvrhla země, do níž vás uvádím, abyste v ní bydleli. ²³Neřídte se pravidly národa, který před vámi vyháním, neboť páchali všechny tyto věci, až se

^a36 *efa* = asi 22 l (míra pro sypké materiály), *hin* = asi 3,6 l (míra pro tekutiny)

^b2 Lev 18:21

mi zhnusili. ²⁴Vám jsem však řekl: Jejich zem převezmete vy, já sám vám ji dám, abyste ji obsadili – zem oplývající mlékem a medem.“ Já jsem Hospodin, váš Bůh, který vás oddělil od národů.

²⁵Proto rozlišujte mezi čistými a nečistými zvířaty a mezi čistým a nečistým ptactvem. Neposkvrňujte se zvířaty, ptáky nebo jakýmkoli zemským plazem, které jsem oddělil, aby pro vás byli nečistí. ²⁶Budte mi svatí, neboť já Hospodin jsem svatý a oddělil jsem vás od národů, abyste byli moji.

²⁷Kdyby nějaký muž nebo žena byl vyvolávačem duchů nebo věštkyní, musí zemřít. Budou ukamenováni – jejich krev ať padne na ně!“

Svatost kněžství

21 Hospodin řekl Mojžíšovi: „Mluv ke kněžím, Áronovým synům: Nikdo z kněží se nesmí poskrvnit kvůli mrtvému ve svém lidu, ²jedině kvůli svému nejbližšímu příbuznému. Smí se poskrvnit jen kvůli matce, otci, synu, dceři a bratru, ³také kvůli své vlastní sestře, panně, která neměla muže. ⁴Nesmí se však poskrvnit kvůli příbuzným své manželky; tím by se znesvětil.

⁵Kněží si nesmí vyholovat lysinu na hlavě, nesmí si zastřihávat vousy na bradě ani si dělat jizvy na těle. ⁶Ať jsou svatí svému Bohu a neznesvěcují jméno svého Boha. Přinášejí Hospodinovy ohnivé oběti, pokrm svého Boha; proto ať jsou svatí.

⁷Nesmí se oženit s nevěstkou ani se zneuctěnou nebo zapuzenou ženou, neboť kněz je svatý svému Bohu. ⁸Měj ho tedy za svatého, neboť přináší pokrm svého Boha. Bude pro tebe svatý, neboť já Hospodin, váš Posvětitel, jsem svatý.

⁹Když se dcera některého kněze znesvětila smilstvem, znesvětil tak svého otce; ať je upálena.

¹⁰Kněz, který je mezi svými bratry nejvyšší, ten, na jehož hlavu byl vylit olej pomazání a který byl pověřen nosit svatá roucha, si na znamení smutku nesmí rozpustit vlasy ani roztrhnout své roucho. ¹¹Nepřijde k žádnému mrtvému, nesmí se poskrvnit ani kvůli otci nebo matce. ¹²Nesmí vyjít ze svatyně, a znesvětil tak svatyni svého Boha – vždyť je na něm znak zasvěcení, olej pomazání jeho Boha! Já jsem Hospodin.

¹³Ožení se jen s pannou. ¹⁴Nesmí se oženit s žádnou ovdovělou, zapuzenou či zneuctěnou ženou nebo s nevěstkou. Ožení se jen s pannou ze svého lidu, ¹⁵aby neznesvětil své símě ve svém lidu. Vždyť já jsem Hospodin, jeho Posvětitel!“

¹⁶Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁷„Mluv k Áronovi: Žádný tvůj potomek v budoucích pokoleních, který by měl tělesnou vadu, nesmí přistoupit, aby přinesl pokrm svého Boha. ¹⁸Nepřistoupí nikdo s tělesnou vadou: nikdo slepý či chromý, zohyzdřený či znetvořený, ¹⁹se zmrzačenou nohou či rukou, ²⁰hrbatý či zakrnělý, s oční vadou, se svrabem či lišejem, ani křečtенец. ²¹Nikdo ze semene kněze Árona, kdo by měl tělesnou vadu, se nepřiblíží, aby přinesl ohnivé oběti Hospodinu. Má vadu, a tak se nepřiblíží, aby přinesl pokrm svého Boha. ²²Smí ovšem jíst z pokrmu svého Boha, a to ze svatosvatých i svatých darů. ²³Kvůli své vadě však nesmí vcházet za oponu ani se přiblížit k oltáři – jinak by znesvětil mou svatyni. Vždyť já jsem Hospodin, jejich Posvětitel.“

²⁴Tak Mojžíš promluvil k Áronovi, k jeho synům a ke všem synům Izraele.

Svatost obětí

22 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Mluv k Áronovi a jeho synům, ať zacházejí uctivě se svatými dary, jež mi synové Izraele obětují jako svaté – jinak by znesvětili mé svaté jméno. Já jsem Hospodin.

³Řekni jim: Kdokoli z vašich potomků ve všech vašich pokoleních by přistoupil ke svatým darům (jež synové Izraele obětují Hospodinu jako svaté) ve stavu vlastní nečistoty, takový člověk bude vyvržen z mé přítomnosti. Já jsem Hospodin.

⁴Kdokoli z Áronových potomků by byl malomocný nebo by trpěl výtokem, nesmí jíst ze svatých darů, dokud se neočistí. Dotkne-li se něčeho poskvrněného mrtvolou nebo má výron semene ⁵nebo se dotkne nějaké havěti, jež by ho poskvrnila, anebo člověka, který by ho poskvrnil nějakou nečistotou, ⁶každý takový bude nečistý až do večera. Nebude jíst ze svatých darů, pokud si neomyje tělo vodou. ⁷Jakmile zapadne slunce, bude čistý a bude moci jíst ze svatých darů – vždyť je to jeho pokrm. ⁸Nesmí se však poskrvnit tím, že by jedl něco zdechlého nebo rozsápaného. Já jsem Hospodin.

⁹Ať zachovávají, co jsem jim světil, aby na sebe neuvalili hřích a kvůli němu nezemřeli, když by to znesvětili. Já jsem Hospodin, jejich Posvětitel.

¹⁰Svaté věci nesmí jíst nikdo nepovolaný. Ani knězův host nebo nádeník nesmí jíst nic svatého. ¹¹Když si ale kněz koupí otroka, ten z toho jíst smí; rovněž otroci narození v jeho domě smí jíst z jeho pokrmu. ¹²Pokud se kněžská dcera provdá za nekňěze, nebude již moci jíst ze svatých obětních příspěvků. ¹³Pokud kněžská dcera ovdoví nebo ji její muž zapudí a vrátí se bezdětná do domu svého otce, smí jíst z pokrmu svého otce jako za svého mládí. Žádný nepovolaný to však jíst nesmí.

¹⁴Když někdo nedopatřením sní, co je svaté, musí to knězi nahradit a přidat k tomu ještě pětinu ceny.^a ¹⁵Svaté dary, jež synové Izraele oddělují pro Hospodina, nesmí být znesvěceny. ¹⁶Kdyby jedli svaté dary, uvalili by na sebe provinění vyžadující oběť odškodnění. Já jsem Hospodin, jejich Posvětitel.“

¹⁷Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁸„Mluv k Áronovi, k jeho synům a ke všem Izraelitům: Kdokoli z domu Izraele nebo z přistěhovalců žijících v Izraeli přinese Hospodinu zápalnou oběť, aby splnil svůj slib, nebo jako dobrovolný dar, ¹⁹ať přivede ze skotu, z ovcí nebo koz samce bez vady, abyste došli zalíbení. ²⁰Nepřivedete nic, na čem by byla vada, neboť byste tím nedošli zalíbení. ²¹Kdo přinese Hospodinu pokojnou oběť, aby splnil svůj slib, nebo jako dobrovolný dar, ať už ze skotu nebo z bravu, musí ta oběť být bez vady, aby došla zalíbení – nesmí na ní být vada. ²²Nesmíte Hospodinu přinést nic slepého, polámaného, zmrzačeného, vředovitého, se svrabem či lišejem. Nic takového nedáte Hospodinu na oltář jako ohnivou oběť. ²³Býka nebo berana s pokroucenými nebo zakrslými údy smíš obětovat jako dobrovolný dar, jako slib však nedojde zalíbení. ²⁴Nesmíte Hospodinu přinést zvíře s rozmáčknutými, roztlučenými, utrženými nebo uříznutými varlaty; to ve své zemi dělat nebudete. ²⁵Ani od cizince nepřivedete žádné takové jako pokrm svého Boha, neboť mají na sobě porušení, je na nich vada – nedojdete jimi zalíbení.“

^a14 Lev 5:16

²⁶Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²⁷„Když se narodí tele, jehně nebo kůzle, ať zůstane po sedm dní u své matky. Teprve počínaje osmým dnem dojde zalíbení jako dar ohnivě oběti Hospodinu. ²⁸Nezabíjejte krávu ani ovci v tentýž den s jejím mládětem.

²⁹Když budete Hospodinu přinášet oběť díkůvzdání, oběťujte ji tak, abyste došli zalíbení. ³⁰Ať je snědena téhož dne, nenechte z ní nic do rána. Já jsem Hospodin.

³¹Zachovávejte má přikázání a plňte je. Já jsem Hospodin. ³²Neznesvěcujte mé svaté jméno; tak budu posvěcen uprostřed synů Izraele. Já jsem Hospodin, váš Posvětitel, ³³který vás vyvedl z Egypta, abych byl vaším Bohem. Já jsem Hospodin.“

Svaté dny

23 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Mluv k synům Izraele: Toto jsou Hospodinovy slavnosti, jež budete vyhlašovat jako svatá shromáždění; jsou to mé slavnosti:

³Šest dní se bude pracovat, ale sedmého dne je sobota, den odpočinku, svaté shromáždění: nedělejte žádnou práci. Ve všech vašich příbytcích bude sobota náležet Hospodinu.“^a

⁴Toto jsou Hospodinovy slavnosti, svatá shromáždění, jež budete vyhlašovat v jejich určený čas:

⁵Za soumraku čtrnáctého dne prvního měsíce bude *Pesach* – Hospodinův Hod beránka. ⁶Patnáctého dne téhož měsíce bude Hospodinův Svátek nekvašených chlebů. Po sedm dní budete jíst nekvašené chleby. ⁷Prvního dne budete mít svaté shromáždění; nebudete dělat žádnou běžnou práci. ⁸Po sedm dní budete Hospodinu přinášet ohnivě oběti. Sedmého dne bude další svaté shromáždění; nebudete dělat žádnou běžnou práci.“^b

⁹Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ¹⁰„Mluv k synům Izraele: Až přijdete do země, kterou vám dávám, a budete sklízet její obilí, přinesete první snop své sklizně ke knězi. ¹¹Kněz pak ten snop pozvedne před Hospodinem, abyste došli zalíbení; pozvedne jej v den následující po sobotě. ¹²V den pozvedání vašeho snopu připravíte Hospodinu jako zápalnou oběť ročního beránka bez vady. ¹³Jako moučnou oběť k němu přidáte dvě desetiny efy^c jemné mouky zadělané olejem. To je příjemně vonící ohnivá oběť Hospodinu. K tomu přidáte čtvrtku hinu^d vína jako úlitbu. ¹⁴Nebudete ze sklizně jíst chléb ani pražené nebo čerstvé zrní, dokud nepřinesete tento dar svému Bohu. To je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení, ve všech vašich příbytcích.

¹⁵Ode dne následujícího po oné sobotě, totiž ode dne, kdy jste přinesli snop pozvedání, si odpočítáte sedm plných týdnů. ¹⁶Do dne následujícího po sedmé sobotě tak napočítáte padesát dní. Tehdy přinesete Hospodinu novou moučnou oběť. ¹⁷Ze svých příbytků přinesete jako prvotiny Hospodinu dva chleby pozvedání; budou ze dvou desetin efy jemné mouky pečené s kvasem. ¹⁸S tím chlebem přinesete sedm ročních beránků bez vady, jednoho mladého býčka a dva berany – to bude zápalná oběť

^a3 Exod 20:8–11

^b8 Exod 12:1–20

^c13 asi 3,2 kg

^d13 asi 1 l

Hospodinu. Spolu s moučnými oběťmi a úlitbami budou ohnivou obětí příjemně vonící Hospodinu. ¹⁹Obětujte rovněž jednoho kozla jako oběť za hřích a dva roční beránky jako pokojnou oběť. ²⁰Kněž je pak spolu s chleby prvotin a se dvěma beránky zvedáním nabídné Hospodinu. Bude to svaté Hospodinu, připadne to knězi. ²¹V ten den vyhlásíte slavnost. ^a Budete mít svaté shromáždění; nebudete dělat žádnou běžnou práci. To je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení ve všech vašich příbytcích.

²²Když budete sklízet obilí své země, nesklízej své pole až do kraje a nepaběrkuj, co po sklizni zůstalo; nechť pro chudáky a přistěhovalce. Já jsem Hospodin, váš Bůh.“

²³Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²⁴„Mluv k synům Izraele: Prvního dne sedmého měsíce budete mít den odpočinku, svaté shromáždění s památným troubením. ^b ²⁵Nebudete dělat žádnou běžnou práci; budete přinášet ohnivě oběti Hospodinu.“

²⁶Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²⁷„Desátého dne téhož sedmého měsíce bude Den smíření. ^c Budete mít svaté shromáždění: budete se pokorně postit a přinášet ohnivě oběti Hospodinu. ²⁸Toho dne nebudete dělat žádnou práci, neboť je to Den smíření, kdy budete smířeni před Hospodinem, vaším Bohem. ²⁹Kdokoli by se toho dne nepostil, bude vyobcován ze svého lidu. ³⁰Kdokoli by toho dne dělal jakoukoli práci, toho vyhubím z jeho lidu. ³¹Nebudete dělat žádnou práci – to je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení, ve všech vašich příbytcích. ³²Bude to pro vás sobota všech sobot. Od večera devátého dne onoho měsíce do následujícího večera se budete postit a zachovávat sobotní odpočinek.“

³³Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ³⁴„Mluv k synům Izraele: Od patnáctého dne téhož sedmého měsíce bude po sedm dní trvat Hospodinův Svátek stánků. ^d ³⁵Prvního dne bude svaté shromáždění; nebudete dělat žádnou běžnou práci. ³⁶Po sedm dní budete Hospodinu přinášet ohnivě oběti. Osmého dne budete mít další svaté shromáždění; budete přinášet ohnivě oběti Hospodinu. Je to svátek; nebudete dělat žádnou běžnou práci.

³⁷Toto jsou Hospodinovy slavnosti, jež budete vyhlášovat jako svatá shromáždění. Při nich budete Hospodinu přinášet ohnivě oběti – zápalnou i moučnou oběť, oběť pokojnou i úlitbu, každou z nich v příslušný den. ³⁸To vše kromě Hospodinových sobot a kromě všech vašich darů, slibů a dobrovolných obětí, jež budete přinášet Hospodinu.

³⁹Patnáctého dne sedmého měsíce, když shromáždíte úrodu země, tedy budete po sedm dní slavit Hospodinovu slavnost. Prvního dne bude den odpočinku, rovněž osmého dne bude den odpočinku. ⁴⁰Prvního dne si vezmete ovoce citrusových stromů, palmové ratolesti, větve myrtových keřů a potočních vrb a po sedm dní se budete radovat před Hospodinem, svým Bohem. ⁴¹Tuto Hospodinovu slavnost budete slavit sedm dní v roce – to je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení. Budete ji slavit v sedmém měsíci. ⁴²Po sedm dní budete bydlet ve stáncích. Všichni narození v Izraeli budou bydlet ve stáncích, ⁴³aby vaši potomci věděli, že když jsem

^a21 Slavnost žní (Exo 23:16) též zvaná Slavnost týdnů (Exod 34:22)   ^b24 Den troubení (Num 29:1–6)   ^c27 Lev 16:29–34   ^d34 Exod 23:16 (Slavnost dožíněk); Deut 16:13–15

syny Izraele vyváděl z Egypta, nechal jsem je bydlet ve stanech. Já jsem Hospodin, váš Bůh.“

⁴⁴A Mojžíš oznámil Hospodinovy slavnosti synům Izraele.

Olej a chléb pro svatyni

24 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Přikaz synům Izraele, ať k tobě nanosí čistý vytlačený olivový olej ke svícení, aby se mohl stále zapalovat svícen. ³Ve Stanu setkávání, před oponou zastírající Svědectví, ať o něj Áron stále pečuje před Hospodinem, aby hořel od večera až do rána. To je věčné ustanovení pro všechna vaše pokolení. ⁴Ať před Hospodinem stále pečuje o kahany na svícnu z čistého zlata.

⁵Vezmi také jemnou mouku a upeč z ní dvanáct bochánek, každý ze dvou desetin efy. ⁶Potom je na stole z čistého zlata narovnej před Hospodinem do dvou sloupců, po šesti v každém sloupci. ⁷Na každý sloupec polož čisté kadidlo, aby bylo na chlebu jako památeční díl, jako ohnivá oběť Hospodinu. ⁸Vždy v sobotní den ať jsou narovnány před Hospodinem; věčnou smlouvou mu náleží od synů Izraele. ⁹Chléb pak připadne Áronovi a jeho synům a budou ho jíst na svatém místě. Je to jeho svatosvatý podíl mezi ohnivými oběťmi Hospodinu. Je to věčné ustanovení.“

Případ rouhání

¹⁰Syn jistě izraelské ženy a jednoho Egyptana jednou vyšel mezi syny Izraele a popral se v táboře s jedním Izraelcem. ¹¹Onen syn izraelské ženy se přitom rouhal Božímu jménu a klel, a tak ho přivedli k Mojžíši. (Jeho matka se jmenovala Šelomít, dcera Dibrího z pokolení Dan.) ¹²Nechali jej hlídat, dokud se nevyjasní, co jim Hospodin přikáže.

¹³Hospodin pak promluvil k Mojžíšovi: ¹⁴„Vyveď rouhače ven z tábora. Všichni, kdo to slyšeli, ať vloží ruce na jeho hlavu a celá obec ať ho ukamenuje. ¹⁵Potom promluv k synům Izraele: Kdokoli by zlořečil svému Bohu, ponese svůj hřích. ¹⁶Kdo by se rouhal jménu Hospodina, musí zemřít! Celá obec jej bez milosti ukamenuje. Bude-li se rouhat Božímu jménu, zemře, ať je to host anebo domácí.

¹⁷Když někdo smrtelně udeří kteréhokoli člověka, musí zemřít. ¹⁸Kdo ubije dobytče, nahradí je kus za kus. ¹⁹Když někdo zmrzačí svého bližního, udělají mu, co udělal on: ²⁰zlomeninu za zlomeninu, oko za oko, zub za zub. Jaké zmrzačení způsobil, takové mu bude způsobeno. ²¹Kdo ubije dobytče, nahradí je, ale kdo ubije člověka, zemře. ²²Pro hosta i domácího budete mít stejný zákon. Já jsem Hospodin, váš Bůh!“

²³Když Mojžíš takto promluvil k synům Izraele, vyvedli onoho rouhače ven z tábora a ukamenovali ho. Synové Izraele učinili, jak Mojžíšovi přikázal Hospodin.

Svaté roky

25 Hospodin promluvil k Mojžíšovi na hoře Sinaj: ²„Mluv k synům Izraele: Až přijdete do země, kterou vám dávám, bude země zachovávat Hospodinův sobotní odpočinek. ³Šest let osívej své pole, prořezávej svou vinici a shromažďuj její úrodu. ⁴Sedmého roku však ať má země sobotu, čas odpočinku, sobotu pro Hospodina: své pole neosívej a neprořezávej svou

^a5 asi 3,2 kg   ^b20 Exod 21:23–25

vinici. ⁵To, co se ti samo urodilo, nežni a na své netknuté vinici nepořádej vinobraní: ať má země rok odpočinku. ⁶To, co země v odpočinku urodí, ovšem smíte jíst – jak ty, tak tvůj otrok, tvá děvče, tvůj nádeník i tvůj host, kteří jsou s tebou. ⁷Také tvůj dobytek a zvěř ve tvé zemi budou jíst její úrodu.

⁸Odpočítáš si též sedm sobotních let, sedmkrát sedm let, takže ti doba sedmi sobotních let vyjde na čtyřicet devět let. ⁹Desátého dne sedmého měsíce pak zatrub na beraní roh. V Den smíření ať celou vaši zemi zní troubení na roh. ¹⁰Padesátý rok pak posvěťte a vyhlase v zemi svobodu všem jejím obyvatelům.^a To bude vaše léto milosti: vrátíte se každý ke svému vlastnictví, každý se vrátíte ke své rodině. ¹¹Tento padesátý rok pro vás bude létem milosti: nebudete sít, ani sklízet, co samo vyrostlo, a na své netknuté vinici nebudete pořádat vinobraní. ¹²Protože je to léto milosti, bude vám svaté. Budete jíst jen to, co se samo urodí na poli.

¹³V tomto létě milosti se vrátíte každý ke svému vlastnictví.

¹⁴Když budeš svému bližnímu prodávat pozemek nebo jej budeš od svého bližního kupovat, nepoškozujte jeden druhého. ¹⁵Podle počtu let od léta milosti nakoupíš od svého bližního; podle počtu let, kdy budeš sklízet úrodu, ti jej prodá. ¹⁶Čím více zbývá let, tím vyšší bude cena. Čím méně zbývá let, tím bude cena nižší – prodává ti přece počet úrod. ¹⁷Nepoškozujte svého bližního, ale každý se boj svého Boha – vždyť já jsem Hospodin, váš Bůh!

¹⁸Plňte má pravidla a mé zákony zachovávejte a plňte; tehdy budete v té zemi bydlet v bezpečí. ¹⁹Země vám bude přinášet své plody, takže budete jíst do sytosti a budete v ní bydlet v bezpečí. ²⁰Řeknete snad: „Co budeme sedmého roku jíst, když nebudeme sít ani shromažďovat úrodu?“ ²¹Šestého roku na vás sešlu takové požehnání, že země vydá úrodu na tři roky! ²²Až budete osmého roku sít, budete ještě moci jíst starou úrodu; ještě devátého roku, než přijde nová úroda, budete moci jíst tu starou.

²³Země se nesmí prodávat natrvalo. Země totiž patří mně a vy jste u mě hosté a přistěhovalci. ²⁴U veškeré půdy, již budete vlastnit, tedy zajistíte právo zpětného vykoupení.

²⁵Zchudl-li jeden z tvých bratří tak, že musel prodat část svého vlastnictví, ať přijde jeho nejbližší příbuzný a vykoupí prodaný pozemek svého bratra. ²⁶Nemá-li někdo vykupitele, ale později se vzmůže a získá, co je potřeba k jeho vykoupení, ²⁷ať spočítá léta od prodeje svého pozemku a zbytek nahradí tomu, komu jej prodal. Tak se vrátí ke svému vlastnictví. ²⁸Nezíská-li však, co je potřeba k jeho navrácení, zůstane prodaný pozemek v rukou kupce až do léta milosti. V létě milosti pak bude vydán, a tak se majitel vrátí ke svému vlastnictví.

²⁹Prodá-li někdo obytný dům v hrazeném městě, bude mít právo k jeho vykoupení, dokud neuplyne rok od jeho prodeje. Právo vykoupit jej bude dočasné. ³⁰Nebude-li vykoupen, než uběhne celý rok, zůstane onen dům v hrazeném městě tomu, kdo jej koupil, i jeho potomkům natrvalo. Nebude vydán ani v létě milosti. ³¹Domy v osadách, jež nejsou obehnány hradbou, se však budou počítat za polní půdu; bude pro ně platit právo vykoupení a v létě milosti budou vydány zpět.

^a10 srov. Exod 21:2